

การพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับ
เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

โดย
ว่าที่ร้อยตรีศุภศักดิ์ อ่อนสันต์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโท

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็น
ฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่าง
สร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

THE DEVELOPMENT MODEL OF GUIDANCE ACTIVITY USING CASE BASED
LEARNING AND LEARNING TOGETHER TECHNIQUE TO ENHANCE CREATIVE
PROBLEM SOLVING FOR SECONDARY 2

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Education (CURRICULUM AND INSTRUCTION)

Department of Curriculum and Instruction
Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2021

Copyright of Silpakorn University

60263328 : หลักสูตรและการสอน แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทบัณฑิต

คำสำคัญ : รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว, กรณีศึกษาเป็นฐาน, เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน, ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์, นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ว่าที่ร้อยตรี ศุภศักดิ์ อ่อนสันต์: การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิวัฒน์ บุญสม

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 2) ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนราชวินิต มัธยม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 44 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 คู่มือการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว แผนการจัดกิจกรรมแนะแนว แบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ แบบสุ่มองค์ความรู้กิจกรรมแนะแนว (Journal Writing) และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย พบว่า

1. รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีชื่อว่า 4P Model มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ขั้นตอนการจัดกิจกรรม 4) ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 เตรียมผู้เรียน (Preparing) ขั้นที่ 2 นำเสนอและศึกษกรณีศึกษา (Presenting and Studying case) ขั้นที่ 3 อภิปรายกรณีศึกษา (Participation to discuss) และ ขั้นที่ 4 สรุปและประเมิน (Peroration and Assessment) และ 4) เจาะใจการจัดกิจกรรม ประกอบด้วย (1) การสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนมีความกล้าในการเผชิญปัญหา (2) การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มย่อย และ 5) การวัดและประเมินผล

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลสรุป ดังนี้

2.1 ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดกิจกรรมแนะแนวตามรูปแบบมีพัฒนาการขึ้น

2.2 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

60263328 : Major (CURRICULUM AND INSTRUCTION)

Keyword : THE MODEL OF GUIDANCE ACTIVITY, CASED BASED LEARNING, LEARNING TOGETHER, CREATIVE PROBLEM SOLVING, SECONDARY 2

ACTING SUB LT. SUPPASAK ONSAN : THE DEVELOPMENT MODEL OF GUIDANCE ACTIVITY USING CASE BASED LEARNING AND LEARNING TOGETHER TECHNIQUE TO ENHANCE CREATIVE PROBLEM SOLVING FOR SECONDARY 2 THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR NIWAT BOONSOM, Ph.D.

The objective to this research were to : 1) development to model of guidance activity using case based learning and learning together technique to enhance creative problem solving for secondary 2. 2) evaluate the effectiveness of using model of guidance activity using case based learning and learning together technique to enhance creative problem solving for secondary 2. The samples comprised experimental group of 44 secondary 2 students at Rajvinit Mattayom school, during the first semester of academic year 2020. The research instruments were consisted of model of guidance activity, a handbook, units and lesson plans, creative problem solving abilities evaluation forms, the record guidance activities (Journal Writing), and the satisfaction assessment form for model of guidance activity. The data were analyzed by percentage (%), mean (\bar{X}), and standard deviation (S.D.)

The results were as follows:

1. The model of guidance activity using case based learning and learning together technique to enhance creative problem solving for secondary 2 called "4P model" consisted of factor which were : 1) principle 2) objectives 3) activity process 4 steps : (1) Preparing (2) Presenting and studying case (3) Participation to discuss (4) Peroration and Assessment 4) The conditions of the activity consisted of (1) an atmosphere for students to have the courage to problems (2) small group learning. 5) Measurement and evaluation.

2. Effectiveness of the model of guidance activity using case based learning and learning together technique to enhance creative problem solving for secondary 2. The results were as follows.

2.1 The creative problem solving of secondary 2 students during the formulation of guidance activities has been developed.

2.2 Students' satisfaction towards using the model of guidance activity. The overall of the students' satisfaction were at highest level.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2” นี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาและช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิวัฒน์ บุญสม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาเรียม นิลพันธุ์ และอาจารย์ ดร.อุรปริย เกิดในมงคล อาจารย์ที่ปรึกษาและควบคุมวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้แนวคิดและให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์เพื่อเป็นแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์ และเสียสละเวลาตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ด้วยความใส่ใจ รวมทั้งคอยให้กำลังใจและคอยกระตุ้นให้ผู้วิจัยมีแรงบันดาลใจอยู่เสมอ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริวรรณ วณิชวัฒน์ช่วย ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.จันทร์เพ็ญ สุวรรณคร ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยเหลือสนับสนุนและตรวจสอบข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาของการทำวิจัย ทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนาวัลย์ ปรีชาสุชาติ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร บุญใช้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรัญญา จันทร์ชูสกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุจิราพร รามศิริ และอาจารย์ ดร.กาญจนา นาคปัจฉิมสกุล ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ และอาจารย์ทุกท่าน ได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือวิจัยอย่างดียิ่ง ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ที่ให้ความรู้ประสิทธิภาพช่วยเหลือและเป็นครูที่ทำให้ลูกศิษย์ได้ประสบความสำเร็จมาจนถึงทุกวันนี้ ลูกศิษย์ ขาบซิ่งและระลึกพระคุณมิรู้ลืม

ขอขอบพระคุณ ครูวิทยากร บุญธรรม หัวหน้างานแนะแนว ครูณิชา อิงสุธรรม ครูเบญจพร สุทธิทน ครูแนะแนว โรงเรียนราชวินิต มัธยม และครูพัทธินันท์ อวภาค หัวหน้างานแนะแนว โรงเรียนพะตงประธานศิริวัฒน์ ที่คอยให้คำแนะนำในการทำวิจัย คอยส่งเสริมและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา ร่วมทุกขั้วร่วมสุขตลอดระยะเวลาในการทำงาน ขอขอบคุณมิตรภาพที่ดีเสมอมา

ขอขอบพระคุณ พี่เบญจวรรณ เทพธานี นักศึกษาปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน เป็นคู่บัดดี้ในการทำวิจัย คอยห่วงใย ส่งกำลังใจ เสริมแรง และคอยกระตุ้นให้ผู้วิจัยมีแรงบันดาลใจในการทำวิจัยอยู่เสมอ ขอขอบคุณมิตรภาพและความห่วงใยที่มีให้กันเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณ พ่อและแม่ที่จุดประกายให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองทางด้านการศึกษ ตลอดจนครอบครัวที่สนับสนุนและให้โอกาสผู้วิจัยประสบความสำเร็จในทุกอย่างก้าวของชีวิต

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยต้องขอบคุณตัวเองที่อดทนและมีความพยายาม ตลอดระยะเวลาที่ได้ศึกษาเล่าเรียน และยึดหลักในใจเสมอว่า “ไม่เก่งต้องขยัน” จนทำให้ผู้วิจัยได้ประสบความสำเร็จอย่างที่ตั้งใจ

ว่าที่ร้อยตรี ศุภศักดิ์ อ่อนสันต์

สารบัญ

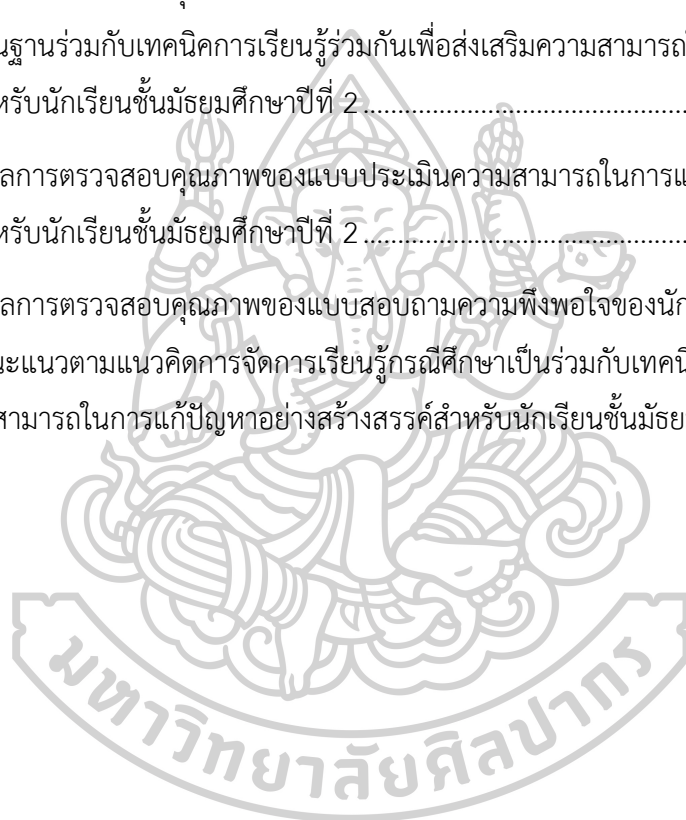
	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	11
คำถามการวิจัย.....	15
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	15
สมมติฐานการวิจัย.....	16
ขอบเขตการวิจัย.....	16
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	17
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	19
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	20
การออกแบบระบบการเรียนการสอน (Instructional System Design).....	33
รูปแบบการเรียนการสอน (Instructional model).....	40
การจัดกิจกรรมแนะแนว (Guidance Activity).....	49
การจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐาน (Case Based Learning).....	67
เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together).....	84

การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving)	95
ความพึงพอใจ (Satisfaction)	107
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	116
ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน	119
ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D1) ออกแบบและพัฒนา	125
ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R2) นำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง	139
ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D2) ประเมินผลรูปแบบ	143
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	146
ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน	146
ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D1) ออกแบบและพัฒนา	153
ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R2) นำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง	164
ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D2) ประเมินผลรูปแบบ	167
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	170
สรุปผลการวิจัย	171
อภิปรายผล	172
ข้อเสนอแนะ	180
รายการอ้างอิง	181
ภาคผนวก	190
ภาคผนวก ก ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	191
ภาคผนวก ข ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย	193
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	200
ประวัติผู้เขียน	272

สารบัญตาราง

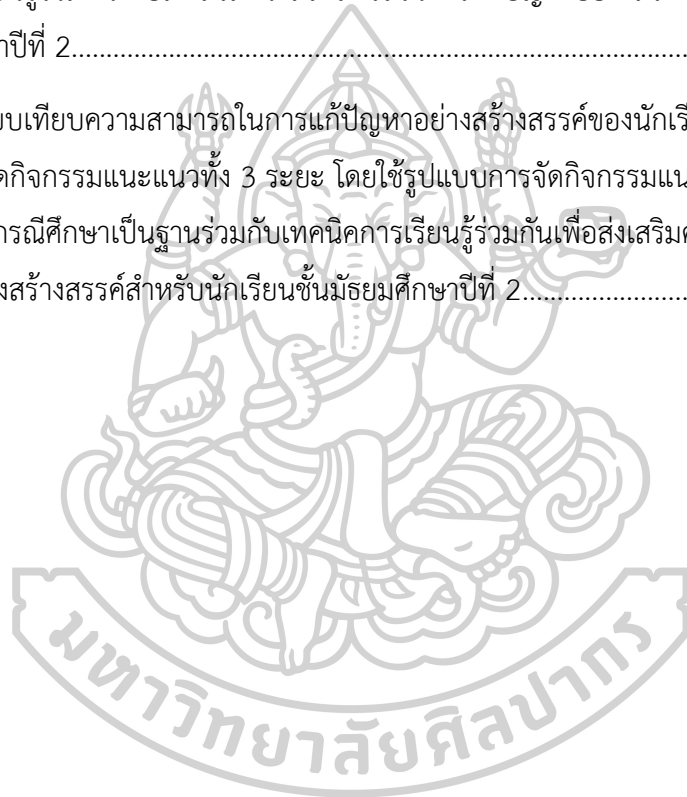
	หน้า
ตารางที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบรูปแบบการเรียนการสอน	46
ตารางที่ 2 การสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐาน	80
ตารางที่ 3 การสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน	92
ตารางที่ 4 การสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วย กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน	94
ตารางที่ 5 การสังเคราะห์องค์ประกอบความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	104
ตารางที่ 6 สรุปรูปวิธีการดำเนินการวิจัย ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R1).....	123
ตารางที่ 7 เกณฑ์การให้คะแนนและเกณฑ์การประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	132
ตารางที่ 8 สรุปรูปวิธีการดำเนินการวิจัย ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D1).....	136
ตารางที่ 9 สรุปรูปวิธีการดำเนินการวิจัยขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R2).....	142
ตารางที่ 10 สรุปรูปวิธีการดำเนินการวิจัย ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D2).....	145
ตารางที่ 11 ผลการศึกษาต้องการในการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษา เป็นฐานเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	147
ตารางที่ 12 ผลการประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนกลุ่ม ศึกษานำร่อง (Pilot Study).....	161
ตารางที่ 13 ผลการประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยม ศึกษาปีที่ 2.....	164
ตารางที่ 14 ผลการศึกษาศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจากการวิเคราะห์แบบสรุปองค์ความรู้กิจกรรมแนะแนว (Journal Writing) หลังการจัดกิจกรรมแนะแนว.....	166

ตารางที่ 15 ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.....	168
ตารางที่ 16 ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.....	194
ตารางที่ 17 ผลการตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.....	195
ตารางที่ 18 ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.....	196
ตารางที่ 19 ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	198

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย	14
ภาพที่ 2 กรอบดำเนินการวิจัย	118
ภาพที่ 3 รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.....	163
ภาพที่ 4 เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดกิจกรรมแนะแนวทั้ง 3 ระยะ โดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.....	165

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า การศึกษาคือเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนและสังคม กล่าวคือ การศึกษาจะพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามที่สังคมต้องการ เพื่อให้คนเป็นปัจจัยในการพัฒนาสังคมต่อไป ดังนั้น การศึกษาจึงต้องแสดงบทบาทให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโดยรวม ปัจจุบันสังคมโลกและสังคมไทยกำลังก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 อันเป็นยุคที่มีความสลับซับซ้อน และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้การศึกษาของไทยถึงเวลาปรับเปลี่ยนอีกครั้งหนึ่ง (อดุลย์ วังศรีคุณ, 2557 : 1)

คณะกรรมการการศึกษานานาชาติว่าด้วยการศึกษาในศตวรรษที่ 21 แห่งยูเนสโก จำนวน 15 คน ได้สรุปแนวทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นรายงานและตั้งชื่อรายงานว่า “Learning : The Treasure Within” แปลว่า “การเรียนรู้ : ชุมทรัพย์ในตน” ในรายงานดังกล่าวมีสาระสำคัญตอนหนึ่ง ที่กล่าวถึง “สี่เสาหลักทางการศึกษา” ซึ่งเป็นหลักในการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย การเรียนรู้ 4 แบบ ได้แก่ การเรียนรู้เพื่อรู้ (Learning to know) การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้ (Learning to do) การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน (Learning to live together) และการเรียนรู้เพื่อชีวิต (Learning to be) (คณะกรรมการการศึกษานานาชาติว่าด้วยการศึกษาในศตวรรษที่ 21, 2540) ซึ่ง (วิชัย วงศ์ใหญ่, 2557 : 1-2) ได้ขยายความการเรียนรู้แต่ละแบบมีรายละเอียด ดังนี้ 1. การเรียนรู้เพื่อรู้ (Learning to know) หมายถึง การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนากระบวนการคิด การแสวงหาความรู้และวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต กระบวนการเรียนรู้เน้นการฝึกสติ สมาธิ ความจำ ความคิด ผสมผสานกับสภาพจริงและประสบการณ์ในการปฏิบัติ 2. การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้ (Learning to do) หมายถึง การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาความสามารถและความชำนาญรวมทั้งสมรรถนะทางด้านวิชาชีพ สามารถปฏิบัติงานเป็นหมู่คณะสามารถประยุกต์องค์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติงานและอาชีพได้อย่างเหมาะสม กระบวนการเรียนรู้จะเป็นการบูรณาการระหว่างความรู้ภาคทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติที่เป็นประสบการณ์ต่าง ๆ ทางสังคม 3. การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน (Learning to Live Together) หมายถึง การเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างมีความสุข มีความตระหนักในการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันการแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี มีความเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และเข้าใจความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม ประเพณีความเชื่อของแต่ละบุคคลในสังคม 4. การเรียนรู้เพื่อชีวิต (Learning to Be) หมายถึง

การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านจิตใจ ร่างกายและสติปัญญาให้ความสำคัญกับจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ภาษาและวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ศิลธรรม สามารถปรับตัวและปรับปรุงบุคลิกภาพของตน เข้าใจตนเองและผู้อื่น

จากการก้าวเข้าสู่สังคมแห่งความรู้และทักษะ สิ่งสำคัญในการพัฒนาประเทศจึงขึ้นอยู่กับการพัฒนาคุณภาพของประชากร การพัฒนาประชากรสามารถทำได้หลายรูปแบบแต่ที่สำคัญที่สุดคือการศึกษา นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดให้เยาวชนของชาติมีความรู้ มีคุณธรรม รักความเป็นไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติ มีลักษณะที่พึงประสงค์ อันประกอบด้วย การคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การคิดเชิงวิพากษ์ การคิดเชิงวิเคราะห์ การคิดเชิงเปรียบเทียบ การคิดเชิงกลยุทธ์ การคิดเชิงมโนทัศน์ การคิดเชิงประยุกต์ การคิดเชิงเปรียบเทียบและการคิดเชิงอนาคต (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2542 : 11)

ยุทธศาสตร์ชาติสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) กรอบหลักการของการวางแผนที่น้อมนำและประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้เกิดการบูรณาการการพัฒนาทุกมิติอย่างมีเหตุผลและยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนานำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างจริงจังใน 5 ปี ซึ่งยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 นี้ มีหนึ่งยุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ได้มุ่งให้ความสำคัญการเสริมสร้างทุนมนุษย์ ซึ่งเป็นทุนสังคมที่มีความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาคุณภาพให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งทักษะกระบวนการคิดและการแก้ปัญหาเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2542 ซึ่งมีใจความแสดงถึงความสำคัญของทักษะการแก้ปัญหา ในมาตรา 24 ข้อ 2 ว่า “ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้คนไทยได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการการเผชิญสถานการณ์และประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา” ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 แนวนโยบายเพื่อการดำเนินการที่ 5 เป้าหมายที่ 1 กล่าวว่า “ให้คนไทยทุกคนมีทักษะและกระบวนการในการคิด การวิเคราะห์และทักษะการแก้ปัญหามีความใฝ่รู้และสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องเต็มตามศักยภาพ”

การจัดการศึกษากระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 หมวด 4 มาตราที่ 22 กล่าวว่าจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพและมาตราที่ 24 ที่กล่าวถึงกระบวนการจัดการศึกษาให้สถานศึกษาดำเนินการ ดังนี้ 1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 2. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการการเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหาและ 3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้ความสำคัญต่อความสามารถด้านการคิดของผู้เรียนเป็นอย่างมาก จึงได้กำหนดความสามารถในการคิดเป็นสมรรถนะสำคัญหนึ่งที่ต้องพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิดในการพัฒนาตนเองและกระบวนการเรียนจะเห็นว่าการศึกษาไทยได้ให้ความสนใจและความสำคัญของการคิดเป็นอย่างมาก (วิภู มุลวงศ์, 2559 : 1691-1704)

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีพัฒนาการต่อเนื่องระหว่างความเป็นเด็กกับความเป็นผู้ใหญ่ทางด้านจิตวิทยา กล่าวว่าเป็นสภาวะหัวเลี้ยวหัวต่อแห่งชีวิต ที่ต้องการการปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมใหม่ๆรวมทั้งต้องมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมแบบเด็กไปสู่พฤติกรรมแบบผู้ใหญ่ มีการพัฒนาด้านการเปลี่ยนแปลงการรู้คิด จากเชิงรูปธรรมมาเป็นเชิงนามธรรม มีการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ วัยรุ่นมีลักษณะอารมณ์ที่รุนแรง ระดับความเข้มข้นของอารมณ์สูง อารมณ์อ่อนไหวเปลี่ยนแปลงง่าย ไม่สม่ำเสมอ และขาดการควบคุมในการแสดงออกทางอารมณ์ มีการตัดสินใจหุนหันพลันแล่นขาดความยั้งคิด ด้วยสภาวะอารมณ์ ของวัยรุ่นที่รุนแรงและขาดการควบคุมในการแสดงออกทางอารมณ์ บางครั้งแสดงออกอย่างเปิดเผย เช่น การถกเถียง การกระแทกกระทั้น จึงก่อให้เกิดความขัดแย้งกับผู้อื่นได้ง่าย อีกทั้งวัยรุ่นยังมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม มีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดกับเจตคติและพฤติกรรมทางสังคมทุกอย่าง วัยรุ่นต้องการอิสรภาพ เสรีภาพ ต้องการการยอมรับจากกลุ่ม มีความรับผิดชอบในสังคมมากขึ้น (ศรีเรือน แก้วกังวาน, 2549 : 336) การเปลี่ยนแปลงต่างๆที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่นจะเห็นได้ว่าเป็นการดำรงชีวิตที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น วัยรุ่นจึงจำเป็นต้องปรับตัวค่อนข้างมาก รวมถึงปัญหาอื่นๆที่อาจต้องเผชิญ เช่น ปัญหาการศึกษา ปัญหาการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น ปัญหาต่าง ๆ ในครอบครัว เป็นต้น ตามทฤษฎีการมีอิทธิพลต่อกันได้อธิบายว่า ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากการที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กันนั้นจะสามารถดำเนินต่อไปหรือสิ้นสุดลงขึ้นอยู่กับผลลัพธ์ที่

ได้จากความสัมพันธ์นั้น ๆ กล่าวคือ เมื่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นมีความสอดคล้องกันในทั้งสองฝ่าย ความสัมพันธ์นั้นก็จะสามารถดำเนินต่อไปได้โดยไม่มีความขัดแย้งเกิดขึ้น แต่เมื่อใดก็ตามที่ผลลัพธ์ที่ได้ จากความสัมพันธ์มีความสอดคล้องกันน้อย เช่น มีการแสดงความคิดเห็นที่ไม่เพียงพต่อความต้องการ ของอีกฝ่ายหนึ่ง หรือผลลัพธ์ที่ได้ไม่สอดคล้องกันเลยก็จะทำให้เกิดความขัดแย้งทำให้ความสัมพันธ์นั้น สิ้นสุดลง ทำให้การมีชีวิตที่เป็นสุขตามอัตภาพของตนในสังคมนั้นน้อยลง จากปัญหาต่าง ๆ ที่รู้มเรา เมื่อไม่สามารถแก้ไขปัญหา เผชิญกับปัญหา หรือปล่อยวางกับปัญหานั้นได้ จึงมักจะเกิดภาวะอารมณ์ ทางลบ เช่น เครียด โกรธ คับแค้นใจ เกิดความวิตกกังวล เกิดภาวะซึมเศร้า เกิดการโทษตัวเอง โทษ ผู้อื่น จนถึงโทษสิ่งแวดล้อมหรือสถานการณ์ที่ทำให้เกิดปัญหาเกิดความคิดทางลบ เช่น ก่อให้เกิดการ คิดหมกมุ่น คิดแค้นแค้น จนถึงเกิดพฤติกรรมทางลบ (เจนจิรา เพื่อนฝูง, 2556 : 1)

วัยรุ่นเป็นช่วงของการเปลี่ยนแปลงในขั้นพัฒนาการจากการเปลี่ยนผ่านระหว่างวัยเด็กและวัย ผู้ใหญ่ อายุระหว่าง 13-19 ปี เป็นช่วงวัยแห่งระยะวิกฤติ มีความเสี่ยงอย่างยิ่งในช่วงของพัฒนาการที่ ในบางคราวมีความสับสน หวั่นไหวง่าย แสวงหาอัตลักษณ์ของตนเองและสังคม พัฒนาการช่วงนี้ส่งผล ต่อการสร้างแบบแผนของชีวิตและเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต สุขภาพและผลลัพธ์ทางการเรียนโดยมีการ เปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับชีววิทยาค่อนข้างมากที่ปรากฏขึ้นในวัยรุ่น รวมไปถึงการเจริญเติบโตอย่างเต็มที่ ทางร่างกายและเพศ ในเวลาเดียวกันต้องสามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงทางสรีระวิทยา สังคม อารมณ์ และการเปลี่ยนแปลงทางด้านสติปัญญาที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่จะต้องพยายามอย่าง หนักในการปกครองและควบคุมตนเองเพื่อก้าวเข้าสู่วัย ปัจจุบันสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมมีการ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จำเป็นที่จะต้องปรับตัวและเรียนรู้ให้เท่าทันกับโลกที่เปลี่ยนแปลง วัยรุ่น เป็นช่วงวัยที่มักเผชิญกับสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นพฤติกรรมความเสี่ยงนำไปสู่ความยุ่งยากในการ เรียนและการดำเนินชีวิต เช่น การสูบบุหรี่ การใช้สารเสพติด การดื่มแอลกอฮอล์ การมีเพศสัมพันธ์ โดยไม่มีการป้องกัน พฤติกรรมต่อต้านสังคม การต่อสู้ทำร้ายร่างกาย การกลั่นแกล้งทางโลกไซเบอร์ เป็นต้น โดยปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อด้านร่างกายและจิตใจ เช่น การสูญเสียความทรงจำ ความ สนใจสั้น การไม่มีสมาธิ ประสิทธิภาพการเรียนลดลงผลการเรียนแย่ง ขาดเรียนบ่อยขึ้น ความกังวล ความเครียด และภาวะซึมเศร้า ในทางตรงกันข้ามวัยรุ่นที่มีสุขภาพจิตที่ดีและร่างกายที่แข็งแรงจะ แสดงพฤติกรรมเชิงบวกทางสังคมและเข้าไปเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่มีความเสี่ยงน้อยกว่าวัยรุ่นที่มี ปัญหาสุขภาพจิต เช่น ภาวะซึมเศร้า มีแนวโน้มเข้าไปเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความเสี่ยงต่อสุขภาพ มากกว่า จากการศึกษางานวิจัยพบว่า ร้อยละ 10-20 เด็กและวัยรุ่นมีปัญหาสุขภาพจิต เช่น การขาด ความกระตือรือร้น ความแปรปรวนทางความคิด การขาดแรงจูงใจ และมีอารมณ์ในเชิงลบ ซึ่งเป็นการ

เพิ่มความเสี่ยงต่อการเรียนตกซ้ำชั้น การหนีเรียน และการออกกลางคัน จากสภาพปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบทำให้ระดับคุณภาพชีวิตแย่ลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความล้มเหลวทางการเรียนและการดำเนินชีวิตประจำวัน (มนตรี อินตา และ คณะ, 2561 : 2514-2515)

จากการศึกษาสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนไทยของโครงการพัฒนาเครือข่ายการจัดการเชิงพื้นที่ในการวิเคราะห์สภาวะการณ์และขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชน (Child Watch) พบว่าสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนไทยยังคงน่าห่วงใยในหลายกรณีปัญหา เช่น ปัญหาความเครียดในเด็กและเยาวชนไทยที่มีแนวโน้มสูงขึ้น ปัญหาด้านครอบครัวพบว่าเด็กไทยไม่ได้อาศัยอยู่กับพ่อแม่ หรือพ่อแม่แยกทางกันสูงถึงร้อยละ 36 ปัญหาสภาวะการณ์ทางเพศ ได้พบว่าเป็นสภาวะการณ์แม่วัยรุ่น อายุ 19 ปีและต่ำกว่า ปัญหาต่อมาเป็นปัญหาด้านอบายมุข เด็กไทยเฉลี่ยร้อยละ 20 หรือ 1 ใน 5 เล่นพนันฟุตบอลและซื้อลอตเตอรี่หรือหวยใต้ดินเป็นครั้งคราวหรือเป็นประจำ ปัญหาด้านยาเสพติดสำรวจพบเด็กไทย 2.7 ล้านคน กำลังตกอยู่ในสภาวะการณ์ความเสี่ยงที่สามารถติดยาเสพติดได้โดยง่าย ปัญหาความรุนแรงพบว่าเด็กไทยกว่าร้อยละ 34 เคยพบเห็นภาพการพกพาอาวุธเป็นครั้งคราวหรือประจำและเคยพบเห็นการทำร้ายร่างกายในสถานศึกษาเป็นครั้งคราวถึงประจำและยังพบว่าเด็กถึงร้อยละ 26 เคยพบเห็นหรือถูกขู่กรรโชกทรัพย์หรือรีดไถ ปัญหาเกี่ยวกับสื่อที่ครองชีวิตเด็กไทยขยายตัวสูงขึ้น เด็กไทยใช้เวลาหมดไปกับสื่อสูงถึง 8-9 ชั่วโมงใน 1 วัน จะเห็นได้ว่าสภาวะการณ์สภาพแวดล้อมทางสังคมของเด็กไทยในปัจจุบันมีแนวโน้มที่เด็กจะเผชิญกับปัญหาที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น การเตรียมผู้เรียนให้มีความสามารถในการปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้ นักเรียนสามารถแก้ไขปัญหาที่มีความซับซ้อนมากขึ้นเป็นสิ่งที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญเร่งร่วมมือกันพัฒนาความสามารถนี้ให้เกิดขึ้นในนักเรียน เพื่อที่จะจัดการรับมือสถานการณ์ปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตของนักเรียนให้ผ่านพ้นปัญหาต่าง ๆ ไปได้ด้วยแนวทางการแก้ปัญหาที่สร้างสรรค์เป็นประโยชน์สูงสุดและเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้เกิดขึ้นกับนักเรียนช่วยลดจำนวนสถิติเด็กที่มีพฤติกรรมเสี่ยงที่เป็นปัญหาส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต (นิพิฐพร โกมลภิตติศักดิ์, 2562 : 240)

พฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นมีความสัมพันธ์กับปัจจัยหลายอย่างโดยเฉพาะปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือ การที่เด็กมีปัญหาสุขภาพจิตหรือการปรับตัวที่ไม่ดีซึ่งพบว่า มีสาเหตุมาจากปัญหาการเรียน ความสัมพันธ์ที่ไม่ดีระหว่างแม่กับเด็ก ครอบครัวแตกแยก ฐานะเศรษฐกิจตกต่ำ การคบเพื่อนที่มีปัญหาและการไม่มีที่ปรึกษา เมื่อทุกข้อใจถึงแม่ปัญหาสุขภาพจิตจะไม่ทำให้เสียชีวิตมากเมื่อเทียบกับโรคทางกายอื่น ๆ แต่เป็นปัญหาทางสุขภาพที่สำคัญและมีแนวโน้มเป็นอันดับหนึ่งในอนาคตโดยพบว่ามีมากกว่าร้อยละ 1 ของการตายเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพจิตและร้อยละ 11 เป็นภาวะโรคที่มีต่อ

โลก (Global Burden of Disease) ซึ่งคาดว่าจะสูงกว่าร้อยละ 15 ในปี ค.ศ.2020 ทว่าปัญหานี้กลับได้รับการดูแลน้อยมากโดยเฉพาะในวัยรุ่นซึ่งในปัจจุบันมีแนวโน้มปัญหาความเครียดและความวิตกกังวลมากขึ้น การเผชิญปัญหา (Coping) เป็นตัวแปรหนึ่งทางจิตวิทยาที่สำคัญที่มีนักจิตวิทยาและนักวิจัยได้ทำการศึกษามาเป็นระยะเวลายาวนานมากกว่า 30 ปี ซึ่งมีทั้งการศึกษาเกี่ยวกับกลวิธีในการเผชิญปัญหาวิธีการที่จัดการกับความเครียดต่าง ๆ และการส่งเสริมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในอดีตการเผชิญปัญหาจะเน้นรูปแบบการตอบสนองต่อสถานการณ์ ความเครียดที่มาจากประสบการณ์ของบุคคล (Lazarus & Folkman, 1984 : 29) แต่ปัจจุบันพบว่าการศึกษาการเผชิญปัญหานั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงไปโดยบุคคลสามารถที่จะเตรียมตัวรับมือกับความเครียดที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตได้ เช่นเดียวกับการดำรงชีวิตของนักเรียนวัยรุ่นที่อาจจะประสบกับปัญหาต่าง ๆ จำนวนมากส่งผลให้นักเรียนวัยรุ่นมีความเครียดและความวิตกกังวลเพื่อจัดการความเครียดและความทุกข์ให้ลดลงนั้น นักเรียนวัยรุ่นจำเป็นต้องหาวิธีการในการเผชิญปัญหาให้กับตนเองเพื่อให้สามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตต่อไป

การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เป็นทางเลือกใหม่สำหรับการแก้ปัญหาที่จะช่วยในการลดความไม่สบายกาย ไม่สบายใจที่อาจจะเกิดขึ้นจากปัญหาต่าง ๆ สำหรับความคิดสร้างสรรค์นั้นเป็นความคิดขั้นสูงที่ก่อให้เกิดสิ่งแปลกใหม่ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2556) ได้กล่าวถึงความคิดสร้างสรรค์ของเด็กไทยไว้ในหนังสือ การคิดเชิงสร้างสรรค์ เป็นการขยายขอบเขตความคิดออกไปจากกรอบความคิดเดิมที่มีอยู่ สู่ความคิดใหม่ ๆ ที่ไม่เคยมีมาก่อน เพื่อค้นหาคำตอบที่ดีที่สุดให้กับปัญหาที่เกิดขึ้นในบริบทของการจัดการศึกษา การออกแบบหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนทุกอย่างควรมีส่วนพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์ให้แก่ผู้เรียน เริ่มตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อยอดสู่ระดับอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัย อาทิ การเชื่อมการเรียนรู้สู่การแก้ปัญหาในโลกจริง กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการแสวงหาทางออกเชิงสร้างสรรค์ การใช้กิจกรรมสนับสนุนการเรียนรู้ โดยอาจสอดแทรกเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนการสอนและการพัฒนาการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน การสร้างสรรค์เวทีแสดงผลงานความคิดสร้างสรรค์ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ กระตุ้นผู้เรียนให้คิดสร้างสรรค์ สร้างคุณค่าให้กับความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น และได้กล่าวถึงมีปัจจัยหลายอย่าง เช่น รูปแบบของการเลี้ยงดู สภาพสังคม วิถีชีวิตแบบไทยที่ปิดกั้นความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก และยังได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการแก้ปัญหาไว้ว่า การแก้ปัญหาเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องสร้างให้เกิดขึ้นในเด็กและเยาวชนไทยเพื่อสามารถเผชิญปัญหาต่าง ๆ ได้ มีไข้เพิกเฉยต่อปัญหา หนีปัญหา หรือแก้ปัญหาด้วยวิธีการไม่เหมาะสมจนเกิดผลเสียต่อตนเองและส่วนรวม และอาจพัฒนาเด็กและเยาวชน

ไทยให้มีความสามารถในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคมส่วนรวมได้ ดังนั้นด้วยสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่มีสถานการณ์และปัญหาใหม่ ๆ รอบข้างที่เกิดขึ้นในทุกวัน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์จึงมีความจำเป็นที่ควรปลูกฝังความคิด ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ให้กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดแนวทางการปัญหาอย่างสร้างสรรค์ใช้แก้ปัญหาที่เหมาะสมและมีคุณค่าได้ทั้งในชีวิตประจำวันและในอนาคต เพราะฉะนั้นการคิดแก้ปัญหาจะขาดความคิดสร้างสรรค์ไปไม่ได้ การรวมความคิดสร้างสรรค์กับการแก้ปัญหาจะก่อให้เกิดความสามารถในการค้นพบปัญหา ความสามารถในการแก้ไขปัญหา และบุคลิกภาพที่สร้างสรรค์เพิ่มขึ้น เช่น การมีความอดทนในการแก้ปัญหา การมีที่ท่าในการท้าทายปัญหาอย่างจริงจัง ซึ่งเป็นความสามารถที่ขาดไม่ได้ในตัวบุคคล ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ จึงเป็นพฤติกรรมความคิดที่ต้องส่งเสริมให้เกิดขึ้นกับนักเรียนเพื่อประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ทำให้นักเรียนมีแนวทางในการแก้ปัญหาที่เหมาะสมและสามารถแก้ปัญหาให้ผ่านพ้นไปได้ (தாகาฮาชิ มาโกโตะ, 2551)

การพัฒนาให้นักเรียนให้มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถเผชิญกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมได้ นักเรียนที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ จะมีพฤติกรรมที่ไม่ยึดติดกับแนวทางแก้ปัญหาเพียงวิธีการเดียวหรือมีวิธีการแก้ไขปัญหาลักษณะเดิมที่ไม่ได้ผล นักเรียนมีความพยายามหาวิธีการ หรือหาแนวทางการแก้ปัญหาแบบใหม่ โดยใช้วิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายและวิธีการแก้ไขปัญหานั้นประสิทธิภาพมากกว่าวิธีทั่วไป ชานี จิตตรีประเสริฐ (2543) กล่าวว่า การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์นับเป็นความสามารถที่สำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์ซึ่งมีคุณภาพมากกว่าความสามารถด้านอื่น ๆ และเป็นปัจจัยที่จำเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ ประเทศใดก็ตามที่สามารถแสวงหาพัฒนาและตั้งศักยภาพความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของประชาชนได้ออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้มากเท่าใดก็ยิ่งมีโอกาสพัฒนาและเจริญก้าวหน้าได้มากเท่านั้น อารี พันธุ์มณี (2557 : 2) ได้กล่าวการจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้ผู้เรียนนั้นเกิดความกระตือรือร้นและเกิดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ได้ ผู้สอนจำเป็นต้องฝึกให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะการคิดหลาย ๆ ด้านซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับจุดประสงค์ เนื้อหาและวัยของผู้เรียนเป็นสำคัญ วิธีการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์นั้นมีอยู่หลายวิธี อาทิ เช่น การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบ (7E) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานและการจัดการเรียนรู้

แบบร่วมมือ เป็นต้น ซึ่งการจัดการเรียนรู้ที่กล่าวมานั้นล้วนแต่เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ การคิดวิเคราะห์และแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ เพื่อเกิดกระบวนการคิด แสวงหาข้อมูล อภิปรายและตัดสินใจเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาหรือการเรียนรู้จากกรณีศึกษาเป็นวิธีการหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยผู้เรียนช่วยกันศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์แลกเปลี่ยน การเรียนรู้ในบทเรียนหรือช่วยอธิบายให้เพื่อนคนอื่นเข้าใจและหรือเกิดทักษะในบทเรียนนั้น การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ผู้สอนเสนอกรณีศึกษาหรือตัวอย่างหรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นหรือที่สมมติขึ้นจากสถานการณ์ใด ๆ ซึ่งมีปัญหาความขัดแย้งกันโดยนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาวิเคราะห์อภิปรายแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกันในการหาแนวทางแก้ปัญหาจะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจพื้นฐานของปัญหาและตัดสินใจแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง (ทิศนา แคมมณี, 2555; สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ และคณะ, 2545) ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และมีส่วนพัฒนาการสืบค้นการวิเคราะห์และหาแนวทางแก้ไขหรือปรับปรุงสิ่งที่เกิดตามกรณีศึกษาให้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกันและได้พัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันด้วยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพนั้น ครูผู้สอนต้องมีการเตรียมการสอนที่ดีการจัดการจัดการต้องสอดคล้องกับเนื้อหาต้องสร้างนิสัยที่ดีในการทำงานมีทักษะกระบวนการทำงาน ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีและให้ความสำคัญของการทำงาน

การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กระบวนการกลุ่มให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกันเพื่อผลประโยชน์และเกิดความสำเร็จร่วมกันของกลุ่ม ครูผู้สอนจะต้องพยายามใช้กลยุทธ์ให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการประมวลสิ่งที่มาจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ จัดระบบความรู้ สรุปลงเป็นองค์ความรู้ด้วยตนเองเป็นหลักการสำคัญ (พิมพันธ์ เดชะคุปต์, 2544 : 15) ดังนั้น การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผู้สอนจะต้องเลือกเทคนิคการจัดการเรียนที่เหมาะสมกับผู้เรียนและผู้เรียนจะต้องมีความพร้อมที่จะร่วมกันทำกิจกรรม รับผิดชอบงานของกลุ่มร่วมกัน โดยที่กลุ่มจะประสบความสำเร็จได้เมื่อสมาชิกทุกคนได้เรียนรู้บรรลุตามจุดมุ่งหมายเดียวกัน นั่นคือการเรียนรู้เป็นกลุ่มหรือเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง การเรียนรู้แบบร่วมมือจะทำให้นักเรียนเป็นคนที่มั่นใจเป็นนักกีฬาใส่ใจผู้อื่นมากขึ้น มีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลช่วยในการพัฒนาทักษะทางสังคมทำให้นักเรียนมีความสุขจิตที่ดีขึ้น สามารถเผชิญความเครียดและแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ดีทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความสุข (ทิศนา แคมมณี, 2545 : 198) การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together :LT)

เป็นรูปแบบที่มีการกำหนดสถานการณ์หรือเงื่อนไขให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทำงานเป็นกลุ่มภายใต้บรรยากาศของความช่วยเหลือและส่งเสริมกัน ทำให้ผู้เรียนทำงานกับร่วมกับผู้อื่นได้อย่างดี มีทักษะทางสังคมที่จำเป็น ได้แก่ ความเป็นผู้นำ การตัดสินใจ การสร้างความไว้วางใจ การสื่อสาร และทักษะการจัดการกับข้อขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ (วัฒนาพร ระบุว่าทุกข์, 2545 : 177-195)

การแนะนำในสถานศึกษานับว่าเป็นกระบวนการที่มีความจำเป็นและมีความสำคัญอย่างมากต่อการช่วยเหลือนักเรียนในสภาพการณ์สังคมปัจจุบัน ซึ่งนักเรียนมักจะประสบปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตหลายประการ ได้แก่ สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงมีสิ่งกระตุ้นให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมก้าวร้าว โมโห ฉุนเฉียวได้ง่าย สภาพเศรษฐกิจครอบครัวพ่อแม่ไม่มีเวลา มีรายได้ไม่พอรายจ่าย ครอบครัวเดี่ยว ทำให้นักเรียนขาดความอบอุ่น ขาดการดูแลและการอบรมอย่างใกล้ชิด นำไปสู่การถูกชักจูงของเพื่อนหรือผู้อื่นได้ง่าย สภาพการทำงานนักเรียนไม่เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของแต่ละอาชีพ หรือเข้าใจในลักษณะอาชีพนั้นผิด ซึ่งปัจจุบันมีอาชีพใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากมายเมื่อนักเรียนไม่เข้าใจในแต่ละอาชีพ จึงส่งผลนักเรียนไม่สามารถตัดสินใจได้ด้วยตัวเองว่าตนเองมีชอบ ความถนัดและอาชีพไหนที่เหมาะสมกับตนเอง จนนำไปสู่เลือกเรียนตามค่านิยมและตามกลุ่มเพื่อน สภาพเทคโนโลยีเป็นยุคที่เทคโนโลยีมีบทบาทได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต มีทั้งด้านบวกและด้านลบ แต่นักเรียนมักจะขาดการควบคุมตนเองและเสพติดสื่อสังคมออนไลน์หรือเทคโนโลยีมากเกินไป เช่น ติดเกม แชนและยูทูบจนส่งผลกระทบต่อการศึกษาและการใช้ชีวิต และสภาพเกี่ยวกับการเรียน สังคมมีแข่งขันการเรียนค่อนข้างสูง ให้ความสำคัญและการยอมรับกับนักเรียนที่มีผลการเรียนดีจนส่งผลให้นักเรียนเกิดความเครียด ความกังวลเพราะถูกคาดหวังจากครอบครัวและสังคม ทั้งนี้ นักเรียนบางคนยังเผชิญกับปัญหาการสอบตก เรียนอ่อน เรียนไม่เข้าใจ ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตและคุณภาพชีวิตของนักเรียนอย่าง (โพธิพันธ์ พานิช, 2558 : 1-37)

การแนะนำถือว่าเป็นแกนหลักของทักษะชีวิตที่ช่วยส่งเสริมสุขภาพจิตและสร้างความผาสุกให้แก่ นักเรียน โดยทักษะที่นักเรียนควรได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนในช่วงระดับมัธยมศึกษาอย่างมาก ได้แก่ การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ การติดต่อสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคล การตระหนักรู้ในตนเอง การจัดการความเครียดและความวิตกกังวลการจัดการกับความกดดัน การเห็นคุณค่าในตนเองและความมั่นใจ (Ministry of Education, 2003) การแนะนำจึงถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการส่งเสริมหรือสนับสนุนนักเรียนวัยรุ่นให้รู้จักและเข้าใจตนเอง สามารถหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงในเชิงลบโดยสถานศึกษาควรตระหนักและมุ่งมั่นที่จะสนับสนุนอย่างจริงจังไม่น้อยไปกว่าการเรียนการสอน เนื่องจากการแนะนำเป็น

กระบวนการช่วยให้บุคคลรู้จักตนเองและสิ่งแวดล้อม สามารถที่จะตัดสินใจได้ว่าตนเองต้องการอะไร สามารถที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายของตนเองอย่างสมบูรณ์ได้อย่างไร สามารถวางแผนการอนาคตของตนเองได้อย่างเหมาะสมตลอดจนสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตได้เป็นอย่างดี (Jones, 1963; Miller, 1971) ซึ่งการส่งเสริมเหล่านี้ส่งผลดีทั้งด้านการเรียนและการลดปัญหาในโรงเรียน ช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนและมีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น ฉะนั้นการแนะแนวจึงมีบทบาทสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในทุกสถานศึกษาเพื่อช่วยเหลือและส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาความสามารถในการรู้จักและเข้าใจตนเองมากขึ้น ปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงตนเองเกี่ยวกับการเรียน อารมณ์ สังคมและสติปัญญา สามารถพิจารณาและตัดสินใจด้วยตนเองอย่างมีเหตุผลเข้าใจสาเหตุและวิธีการแก้ไขปัญหาของตนเองได้อย่างถูกวิธี สามารถสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดพฤติกรรมเสี่ยงให้น้อยลงตลอดจนสามารถปรับตัวในสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม (Lunenburg, 2010 : 1-9) การจัดการเรียนการสอนนั้นจึงควรให้นักเรียนมีบทบาทในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันนั้นผู้สอนให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Learner Center) โดยใช้เทคนิควิธีสอนที่หลากหลายเพื่อที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาทักษะต่าง ๆ แก่ผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นทักษะการคิด การสื่อสาร การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีหรือทักษะชีวิต ผู้เรียนมีบทบาทในการทำกิจกรรมการเรียนการสอน มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ในรูปแบบต่าง ๆ ที่ตอบสนองความสนใจหรือความต้องการของผู้เรียนโดยให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง (เขมณัฐ มิ่งศิริธรรม, 2554 : 435)

จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยมีความสนใจพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดกรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยมีกระบวนการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D1) ออกแบบและพัฒนา ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R2) และขั้นตอนที่ 4 ประเมินผลรูปแบบ (Research : R2) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558) เป็นแนวทางพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถด้านการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้แก่นักเรียนที่จะเผชิญกับปัญหาจากสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นรอบตัวนักเรียน และนำไปสู่การดำรงชีวิตที่มีความสุข

กรอบแนวคิดการวิจัย

1. หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแนะแนว (Guidance Activity) การจัดกิจกรรมแนะแนวเป็นกระบวนการที่มุ่งส่งเสริมและช่วยเหลือผู้เรียนอย่างเป็นระบบแบบแผนเพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน มีทักษะในการดำเนินชีวิต มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ศีลธรรม จริยธรรม รู้จักการเรียนรู้ ในเชิงพหุปัญญา รู้จักคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหาในช่วงวิกฤต วางแผนการศึกษาต่อและการพัฒนาตนสู่โลกอาชีพและทีมงานทำรวมทั้งดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข โดยจัดกิจกรรมแนะแนวเป็น 5 บริการ คือ บริการศึกษาและรวบรวมข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล บริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคล และบริการติดตามผล มีความครอบคลุมขอบข่ายการแนะแนว 3 ด้าน คือ การแนะแนวด้านการศึกษา (Educational Guidance) การแนะแนวอาชีพ (Vocational Guidance) และการแนะแนวส่วนตัวและสังคม (Personal and Social Guidance) มีความเชื่อว่ามนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า มีศักดิ์ศรีและคุณค่าในความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกันและมีความแตกต่างกันโดยสิ้นเชิงในทุกด้านมีศักยภาพสามารถพัฒนาและเรียนรู้ได้ การจัดกิจกรรมแนะแนวมีหลักการดำเนินงานแนะแนวที่มุ่งส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและช่วยแก้ไขบุคคลบนพื้นฐานของความแตกต่าง เคารพสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคล โดยอาศัยการร่วมมือกันของทุกฝ่าย การจัดกิจกรรมแนะแนวเป็นการนำเทคนิควิธีการทางจิตวิทยาและการแนะแนวมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการให้สอดคล้องกับธรรมชาติของนักเรียนแต่ละคน แต่ละกลุ่ม เน้นให้ครูรู้จักและเข้าใจนักเรียน ทั้งด้านการรับรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับตนเอง พัฒนาการตามวัย พฤติกรรม สาเหตุของพฤติกรรม ซึ่งทำให้ครูมีแนวทางในการช่วยเหลือและพัฒนานักเรียนให้ นักเรียนรักและเห็นคุณค่าในตนเองและควรเน้นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สำรวจตนเองหรือผู้อื่น และนำไปสู่การเข้าใจตนเอง ผู้อื่นและสังคมที่นักเรียนเกี่ยวข้องทั้งทางตรงหรือประสบการณ์จริงหรือโดยอ้อม เพื่อให้นักเรียนวางแผนคุณภาพชีวิตที่มีคุณภาพในปัจจุบันและในอนาคต

2. หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษา (Case Based learning) เป็นการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ผ่านกรณีตัวอย่างจากสถานการณ์ที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์และการตัดสินใจผ่านการเรียนรู้แบบร่วมมือและร่วมกันทำงาน โดยมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้สอนเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน การใช้กรณีศึกษานั้นมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียนมากขึ้น ดังนั้นรูปแบบในการเรียนการสอนจึงแตกต่างกันไปจากการเรียนการสอนแบบบรรยาย โดยนอกเหนือจากกรณีศึกษาที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนแล้ว ทั้งเป็นผู้เรียน ผู้สอน

สื่อการสอนและอุปกรณ์ต่าง ๆ ในชั้นเรียนรวมไปถึงกิจกรรมที่เกิดขึ้นในห้องเรียนจึงล้วนแต่เป็นปัจจัยสำคัญที่จะสนับสนุนให้การเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐาน มีขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 เตรียมผู้เรียน คือ ผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียน แนะนำจุดมุ่งหมาย ทบทวนประสบการณ์เดิมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและมีความพร้อมจะช่วยให้เราความสนใจและทำให้ผู้เรียนได้ศึกษาข้อมูลจากกรณีศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขั้นที่ 2 นำเสนอและศึกษากรณีศึกษา คือ ผู้สอนนำเสนอกรณีศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนทำความเข้าใจและได้ศึกษากรณีศึกษาผ่านสื่อการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย ขั้นที่ 3 อภิปรายกรณีศึกษา คือ ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์กรณีศึกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและมุมมองปัญหาตามหลักเหตุผลเพื่อสร้างทางเลือกในการคิดแก้ปัญหาที่หลากหลาย ขั้นที่ 4 สรุปและตัดสินใจ คือ ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันสรุปแนวทางแก้ไขปัญหาที่ได้จากการศึกษาและอภิปรายกรณีศึกษา โดยผู้สอนได้นำเสนอหลักการหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับกรณีศึกษาทำให้ผู้เรียนได้มีหลักการ แนวคิดและแนวปฏิบัติอย่างกว้างขวาง เชื่อมโยงความรู้ไปสู่ทักษะการดำเนินชีวิตในอนาคต

3. หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together) เป็นเทคนิคการจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันและทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ร่วมกันระดมความคิด ช่วยเหลือสนับสนุน พึงพาอาศัยและยอมรับซึ่งกันและกัน ขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้ ขั้นที่ 1 เตรียมผู้เรียน คือ ผู้สอนกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ทบทวนประสบการณ์เดิม จัดกลุ่มผู้เรียนกลุ่มละ 4 - 6 คน โดยผู้สอนมีหน้าที่คอยเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำ ขั้นที่ 2 กิจกรรมกลุ่ม คือ ผู้เรียนร่วมกันเรียนรู้และฝึกปฏิบัติโดยสมาชิกกลุ่มมีการช่วยเหลือ สนับสนุนและเสริมแรงกัน ขั้นที่ 3 สรุปและประเมิน คือ ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันสรุปบทเรียน สาระความรู้ ประเมินผลการทำงานกลุ่มและให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการทำงานกลุ่ม

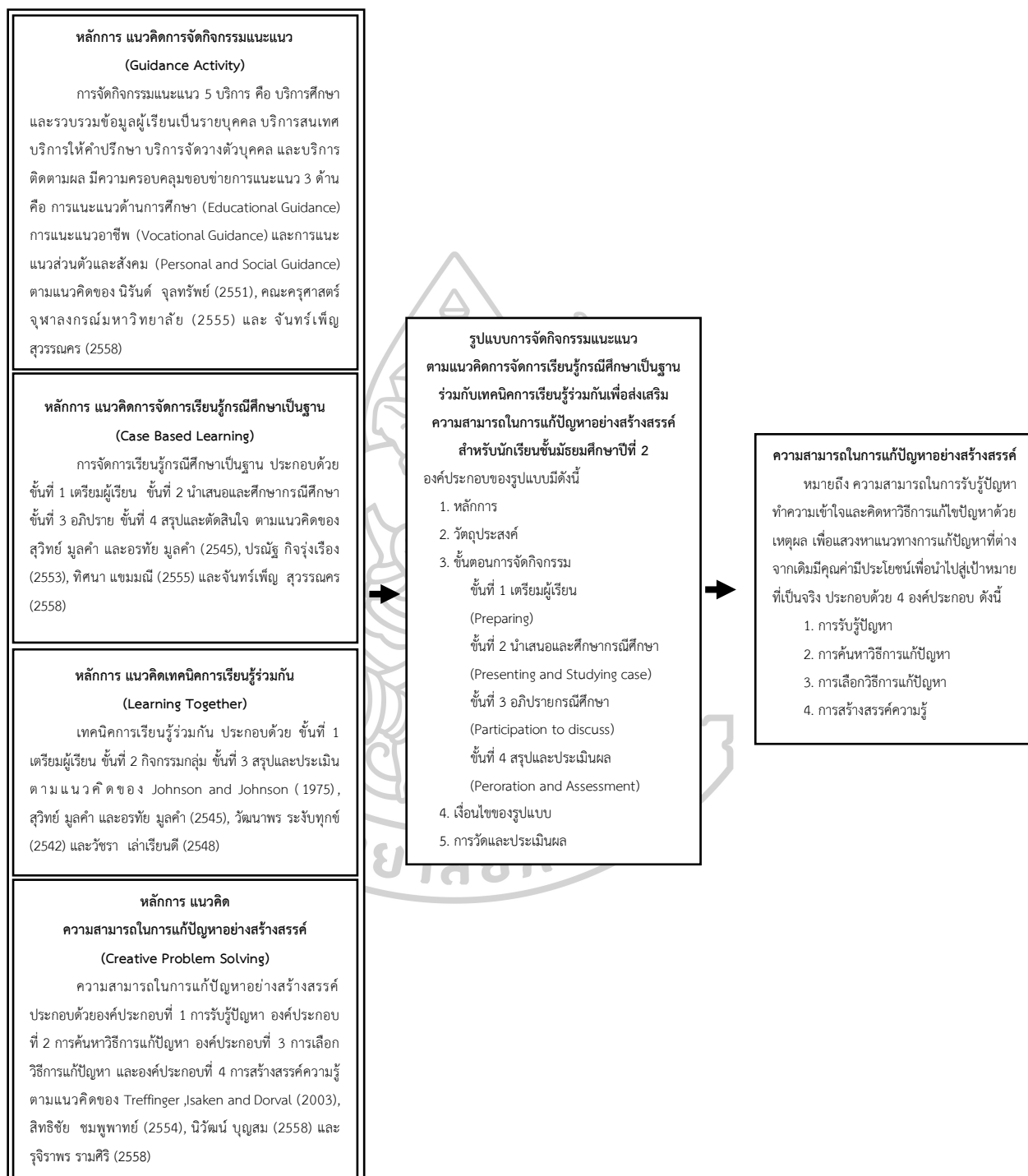
4. หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving) หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ปัญหาทำความเข้าใจและคิดหาวิธีการแก้ไขปัญหาด้วยเหตุผลเพื่อแสวงหาแนวทางการแก้ปัญหาที่ต่างจากเดิมมีคุณค่ามีประโยชน์เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่เป็นจริงมีองค์ประกอบดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 การรับรู้ปัญหา คือ การค้นพบข้อเท็จจริงหรือสาเหตุที่สำคัญจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น องค์ประกอบที่ 2 การค้นหาวิธีการแก้ปัญหา คือ การคิดหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายวิธีเพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม องค์ประกอบที่ 3 การเลือกวิธีการแก้ปัญหา คือ การพิจารณาเลือกแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม และ องค์ประกอบที่ 4

การสร้างสรรค้ความรู้ คือ การนำความรู้หรือข้อมูลมาสร้างความรู้ใหม่เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณค่าอย่างเหมาะสม

จากกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สามารถสรุปแนวคิดสำคัญที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวได้ดังรูปภาพที่ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

คำถามการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อออกแบบการวิจัยสำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดังนี้

1. รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบและขั้นตอนการจัดกิจกรรมอย่างไร

2. รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิผลอยู่ในระดับใดและเป็นอย่างไร

2.1 ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดกิจกรรมแนะแนวตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีพัฒนาการหรือไม่อย่างไร

2.2 ความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2. เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย ดังนี้

2.1 เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดกิจกรรมแนะแนวตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2.2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

สมมติฐานการวิจัย

ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย ดังนี้

1. ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดกิจกรรมแนะแนวตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พัฒนาสูงขึ้น

2. ความพึงพอใจที่มีต่อการรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับมากที่สุด

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนราชวินิตมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 จำนวน 10 ห้องเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้มาจากวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนราชวินิต มัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กลุ่มตัวอย่าง 1 ห้องเรียน คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/4 จำนวน 44 คน

2. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2.2.2 ความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แบ่งเป็น 3 ระยะ จำนวน 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ชั่วโมง

4. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตของเนื้อหา คือ กิจกรรมแนะแนวระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยสังเคราะห์โดยนำสาระมาจากมาตรฐานการจัดการเรียนรู้กิจกรรมแนะแนว ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วย 3 หน่วย คือ หน่วยที่ 1 เรื่อง รู้ทันอารมณ์ (ระยะที่ 1 ชั่วโมงที่ 1-4) หน่วยที่ 2 เรื่อง รู้วาร์กรู้จักรักตัวเอง (ระยะที่ 2 ชั่วโมงที่ 5-8) และหน่วยที่ 3 เรื่อง ภัยจากโลกออนไลน์ (ระยะที่ 3 ชั่วโมงที่ 9-12) รวมทั้งหมด 12 ชั่วโมง

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้วิจัยนิยามความหมายและขอบเขตของศัพท์เฉพาะสำหรับการวิจัย ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐาน (Case Based Learning) หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีตัวอย่างจากสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ และการตัดสินใจ ผ่านการเรียนรู้แบบร่วมมือและร่วมกันทำงานโดยมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้สอนเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน

2. เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together) หมายถึง เป็นการจัดการเรียนรู้ด้วยการกำหนดสถานการณ์และเงื่อนไขให้นักเรียนเข้ากลุ่มร่วมกัน เน้นการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่ม สมาชิกกลุ่มมีการพึ่งพากัน ยอมรับกันและกันเพื่อให้ได้ผลงานกลุ่มเป็นหลัก

3. รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หมายถึง รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวรูปแบบใหม่ที่ได้พัฒนาขึ้นตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีองค์ประกอบดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ขั้นตอนการจัดกิจกรรม ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 เตรียมผู้เรียน (Preparing) คือ ครูนำเข้าสู่บทเรียนเพื่อทบทวนประสบการณ์เดิม จัดกลุ่มผู้เรียนกลุ่มละ 4 - 6 คน ร่วมกันกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ สมาชิกกลุ่มร่วมกันเรียนรู้และทำงานร่วมกัน โดยมีครูคอยชี้แนะและให้คำปรึกษา ขั้นที่ 2 นำเสนอและศึกษากรณีศึกษา (Presenting and Studying case) คือ ครูนำเสนอกรณีศึกษาผ่านสื่อในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันศึกษา ขั้นที่ 3 อภิปรายกรณีศึกษา (Participation to discuss) คือ สมาชิกกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์กรณีศึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและมุมมองปัญหาตามหลักเหตุผลเพื่อสร้างทางเลือกในการคิดแก้ปัญหาที่หลากหลาย และขั้นที่ 4 สรุปและประเมิน (Peroration and Assessment) คือ นักเรียนและครูร่วมกันสรุปสาระสำคัญ มุมมองวิธีการแก้ปัญหา แนวคิดและแนวปฏิบัติเพื่อเชื่อมโยงไปสู่ทักษะการดำเนินชีวิต 4) เงื่อนไขการใช้รูปแบบ และ 5) การวัดและประเมินผล

4. ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving) หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ปัญหา ทำความเข้าใจและคิดหาวิธีการแก้ไขปัญหาด้วยเหตุผลเพื่อแสวงหาแนวทางการแก้ปัญหาที่ต่างจากเดิมมีคุณค่ามีประโยชน์เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่เป็นจริง มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) การรับรู้ปัญหา คือ การค้นพบข้อเท็จจริงหรือสาเหตุที่สำคัญจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น 2) การค้นหาวิธีการแก้ปัญหา คือ การคิดหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายวิธีเพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหา 3) การเลือกวิธีการแก้ปัญหา คือ การพิจารณาเลือกแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพที่สุดเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจแก้ปัญหา และ 4) การสร้างสรรค์ความรู้ คือ การนำความรู้หรือข้อมูลมาสร้างความรู้ใหม่นำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณค่าอย่างเหมาะสม

5. ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังจากจัดกิจกรรมแนะแนว

6. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนราชวินิต มัธยม

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนราชวินิต มัธยม พัฒนาสูงขึ้น
2. ได้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
3. เป็นแนวทางให้กับครูผู้สนใจได้นำรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ไปใช้จัดกิจกรรมแนะแนวหรือเป็นการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาศักยภาพผู้เรียนด้านความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์โดยอาจจะมีการปรับในส่วนของหน่วยกิจกรรมและกรณีศึกษาเพื่อความเหมาะสมตามบริบทของนักเรียน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษา เป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Core Curriculum)
2. การออกแบบระบบการเรียนการสอน (Instructional System Design)
3. รูปแบบการสอน (Instructional model)
4. การจัดกิจกรรมแนะแนว (Guidance Activity)
5. การจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐาน (Case Based Learning)
6. เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together)
7. การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving)
8. ความพึงพอใจ (Satisfaction)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Core Curriculum)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ 293/2551 เรื่อง ให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ลงวันที่ 11 กรกฎาคม 2551 กำหนดให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) การจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้แบ่งการศึกษาเป็น 3 ระดับ ได้แก่

1. ระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6) เป็นระดับการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะพื้นฐาน ด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ การคิดพื้นฐาน การติดต่อสื่อสาร กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม และพื้นฐานความเป็นมนุษย์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างสมบูรณ์และสมดุลทั้ง ด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคมและวัฒนธรรม โดยเน้นจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

2. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) เป็นระดับการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียน ได้สำรวจความถนัดและความสนใจของตนเอง ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตน มีทักษะในการ

คิดอย่างมีวิจรรย์ญาณ คิดสร้างสรรค์และคิดแก้ปัญหา มีทักษะในการดำรงชีวิต มีทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความดีงามและมีความภูมิใจในความเป็นไทยตลอดจนใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ หรือการศึกษาต่อ

3. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6) เป็นระดับการศึกษาที่มุ่งเน้นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะเฉพาะด้านสนองตอบความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน ทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ มีทักษะในการใช้วิทยาการและเทคโนโลยี ทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ มุ่งพัฒนาตนและประเทศตามบทบาทของตน สามารถเป็นผู้นำและผู้ให้บริการชุมชนในด้านต่าง ๆ กรอบภาพรวมของการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลกยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

หลักการ

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติมีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชนที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้

5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบนอกระบบและตามอัธยาศัยครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายสามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์

จุดหมาย

1. มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้อันเป็นสากลและมีความสามารถในการสื่อสารการคิด การแก้ปัญหาการใช้เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัยและรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลกยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคมและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสารมีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม
2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดเป็นระบบเพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาและมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสมและมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

1. ภาษาไทย
2. คณิตศาสตร์
3. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
4. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
5. สุขศึกษาและพลศึกษา
6. ศิลปะ
7. การงานอาชีพ
8. ภาษาต่างประเทศ

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพพัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกายสติปัญญา อารมณ์และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข แบ่งเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับตัวอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน

2. กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปันกัน เอื้ออาทรและสมานฉันท์ โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน ให้ได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับบุคลิกภาพของผู้เรียน บริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น กิจกรรมนักเรียน ประกอบด้วย

2.1 กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์และนักศึกษาวิชาทหาร

2.2 กิจกรรมชุมนุม ชมรม

3. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่นตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรักดีชอบ ความดีงาม ความเสียสละต่อสังคม มีจิตสาธารณะ เช่น กิจกรรมอาสาพัฒนาต่าง ๆ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม

การจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชน ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามเป้าหมายหลักสูตร ผู้สอนพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้โดยช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตร 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พัฒนาทักษะต่าง ๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย

1. หลักการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียนกระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมองเน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม

2. กระบวนการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติ ลงมือทำจริง กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้การเรียนรู้ของตนเอง กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย กระบวนการเหล่านี้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝน พัฒนา เพราะจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ดังนั้น ผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเลือกใช้ในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การออกแบบการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาให้เข้าใจถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์และสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน แล้วจึงพิจารณาออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

4. บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน

บทบาทของผู้สอน

1. ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลแล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน

2. กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนด้านความรู้และทักษะกระบวนการที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการและความสัมพันธ์รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์

3. ออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย

4. จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้

5. จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

6. ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาและระดับพัฒนาการของผู้เรียน

7. วิเคราะห์ผลการประเมินมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียนรวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง

บทบาทของผู้เรียน

1. กำหนดเป้าหมายวางแผนและรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง

2. เสาะแสวงหาความรู้เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อความรู้ ตั้งคำถาม คิดหาคำตอบหรือหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ

3. ลงมือปฏิบัติจริง สร้างสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเองและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

4. มีปฏิสัมพันธ์ทำงานทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มและครู

5. ประเมินและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง

สื่อการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนรู้มีประเภททั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีและเครือข่าย การเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีในท้องถิ่น การเลือกใช้สื่อควรเลือกให้มีความเหมาะสมกับระดับพัฒนาการและลีลาการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียน การจัดหาสื่อการเรียนรู้ ผู้เรียนและผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาขึ้นเองหรือปรับปรุงเลือกใช้อย่างมีคุณภาพจากสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัวเพื่อนำมาใช้ประกอบในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมและสื่อสารให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยสถานศึกษาควรจัดให้มีอย่างพอเพียงเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานควรดำเนินการ ดังนี้

1. จัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศการเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและในชุมชน เพื่อการศึกษาค้นคว้าและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน สังคมโลก
2. จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียนเสริมความรู้ให้ผู้สอน รวมทั้งจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้
3. เลือกและใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพมีความเหมาะสมมีความหลากหลายสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
4. ประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ที่เลือกใช้อย่างเป็นระบบ
5. ศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน
6. จัดให้มีการกำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพเกี่ยวกับสื่อและการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะ ๆ และสม่ำเสมอในการจัดทำ การเลือกใช้และการประเมินคุณภาพสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในสถานศึกษาควรคำนึงถึงหลักการสำคัญของสื่อการเรียนรู้ เช่น ความสอดคล้องกับหลักสูตร วัตถุประสงค์การเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน เนื้อหา มีความถูกต้องและทันสมัย ไม่กระทบความมั่นคงของชาติ ไม่ขัดต่อศีลธรรม มีการใช้ภาษาที่ถูกต้อง รูปแบบการนำเสนอที่เข้าใจง่ายและน่าสนใจ

หลักสูตรกิจกรรมแนะแนวการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

หลักการ

เป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจธรรมชาติของผู้เรียนและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาที่ตอบสนองจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้ครอบคลุมทั้งด้านการศึกษา การงานและอาชีพ ชีวิตและสังคม เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนมีอิสระในการคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง เรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการปฏิบัติจนกระทั่งเกิดทักษะชีวิตหรือการเรียนรู้ ตลอดจนครูทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม โดยมีครูแนะแนวเป็นพี่เลี้ยงและประสานงาน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รู้จัก เข้าใจ รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น
2. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถวางแผนการเรียนรู้ อาชีพ รวมทั้งการดำเนินชีวิตและสังคม

3. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ขอบข่ายการจัดกิจกรรมแนะแนว

กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมนอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียนทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน

แนวการจัดกิจกรรมแนะแนว

1. สำรวจสภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจและธรรมชาติของผู้เรียน
2. ศึกษาวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียนที่ได้จากการสำรวจ
3. กำหนดสัดส่วนสาระของกิจกรรมในแต่ละด้าน
4. กำหนดแผนการปฏิบัติกิจกรรมแนะแนว
5. การจัดทำรายละเอียดของแต่ละกิจกรรม
6. ปฏิบัติตามแผน วัดและประเมินผลและสรุปรายงาน

การจัดกิจกรรมแนะแนว ครอบคลุม 3 ด้าน คือ

1. ด้านการศึกษา ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในด้านการเรียนอย่างเต็มศักยภาพ รู้จักแสวงหา และใช้ข้อมูลประกอบการวางแผนการเรียนหรือการศึกษาต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ มีวิธีการเรียนรู้และสามารถวางแผนการเรียนหรือการศึกษาต่อได้อย่างเหมาะสม

2. ด้านการงานอาชีพ ให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเองในทุกด้าน รู้และเข้าใจโลกของงานอาชีพอย่างหลากหลาย มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มีการเตรียมตัวสู่อาชีพ สามารถวางแผนเพื่อประกอบอาชีพ ตามที่ตนเองมีความถนัดและความสนใจ

3. ด้านชีวิตและสังคม ให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น รักสิ่งแวดล้อม มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีเจตคติที่ดีต่อการมีชีวิตที่ดี มีคุณภาพ มีทักษะและสามารถปรับตัวให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

เกณฑ์การวัดและประเมินผลกิจกรรมแนะแนว

1. ประเมินการผ่านผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
2. ประเมินจากการสังเกตพฤติกรรมและประเมินคุณลักษณะด้านคุณธรรม

2.1 ด้านความมีระเบียบวินัย ได้แก่ พฤติกรรมการเข้าเรียนตรงเวลา แต่งกายถูกต้องตามระเบียบและผลงานสะอาดเรียบร้อยถูกต้อง

2.2 ด้านความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น ได้แก่ พฤติกรรมการยอมรับในผลงานตนเองและผู้อื่น พฤติกรรมการไม่รบกวนผู้อื่นในขณะจัดการเรียนการสอน

2.3 ด้านความขยันหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบได้แก่ พฤติกรรมการปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ด้วยความตั้งใจและพฤติกรรมการส่งงานตรงเวลา

2.4 ด้านความสามัคคี ได้แก่ พฤติกรรมการร่วมมือกันปฏิบัติงานจนสำเร็จและพฤติกรรมการมีความเป็นประชาธิปไตย

2.5 ด้านความมีน้ำใจ ได้แก่ พฤติกรรมการช่วยเหลือเพื่อนและพฤติกรรมการอธิบายความรู้และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

3. ประเมินจากการมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาทั้งหมดที่จัดกิจกรรม ตลอดปีการศึกษา

การตัดสินผลการประเมินกิจกรรมแนะแนว

เมื่อนักเรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาทั้งหมดที่จัดกิจกรรมตลอดปีการศึกษา และปฏิบัติกิจกรรมตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังทั้งหมดที่กำหนดให้ได้ผลการประเมิน “ผ” และถ้าไม่ผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดให้ได้ผลการประเมิน “มผ”

การเปลี่ยนผลการประเมินกิจกรรมแนะแนว “มผ” เป็น “ผ”

ให้นักเรียนทำกิจกรรมในส่วนที่ยังขาดอยู่ให้ครบและผ่านเกณฑ์การประเมินตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในแต่ละกิจกรรม

หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนราชวินิต มัธยม พุทธศักราช 2561

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรโรงเรียนมาตรฐานสากล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ประวัติและข้อมูลพื้นฐาน

โรงเรียนราชวินิต มัธยม ตั้งอยู่เลขที่ 181 ถนนพิษณุโลก แขวงสวนจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10300 ถือกำเนิดด้วยพระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ทรงพระราชทานที่ดินทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ จำนวน 6 ไร่ 3 งาน 3 ตารางวา ซึ่งเดิมเป็นที่ตั้งของกรมอัครราช

ในสมัยรัชกาลที่ 6 ให้กรมสามัญศึกษาจัดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาพระราชทานนามว่า “ราชวินิต มัธยม” หมายถึง ทิวบรมของกุหลาบตร กุหลาบตาของระดับมัธยมศึกษาให้เป็นคนดีแห่งพระบารมีปกเกล้า ใช้ชื่อย่อว่า ร.น.ม. และพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้อันเชิญพระมหาพิชัยมงกุฎเปล่งรัศมี มีเลข ๙ ลำดับรัชกาลเป็นตราประจำโรงเรียน ตามหนังสือที่ พว.0011/3584 ลงวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ.2523 และกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศจัดตั้งโรงเรียนโรงเรียนราชวินิต มัธยม เมื่อวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2521

วิสัยทัศน์

เทิดองค์ราชา ล้ำหน้าวิชาการ สานสร้างคนดี ตามวิถีสังคมไทย ก้าวไกลสู่สากล

- To honour the king
- To advance the school learning academy
- To be a good world citizen
- To follow and respect Thai tradition and society
- To achieve world class standard

หลักการ

1. เป็นหลักสูตรจัดการศึกษาภาพรวมของโรงเรียนมาตรฐานสากล ราชวินิต มัธยม มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายพัฒนานักเรียนโรงเรียนราชวินิต มัธยม ให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณธรรม บนพื้นฐานความเป็นไทย ควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรจัดการศึกษาที่มีโครงสร้าง สาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้ สนองความต้องการของนักเรียนและชุมชน
3. เป็นหลักสูตรจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. เป็นหลักสูตรจัดการศึกษาในระบบ สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์ได้

จุดหมาย

นักเรียน

1. มีความรู้ ความสามารถ ความถนัดเฉพาะทางเป็นที่ประจักษ์ มีผลสัมฤทธิ์ผ่านการประเมินระดับชาติสามารถศึกษาต่อระดับที่สูงขึ้นถึงระดับอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศในอัตราสูงและสามารถถ่ายโอนผลการเรียนกับสถานศึกษานานาชาติ
2. มีทักษะการใช้ภาษาไทย สื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษาและใช้ภาษาอังกฤษสร้างความรู้ ความเข้าใจ พัฒนาทักษะคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์

3. สามารถออกแบบผลงาน ชิ้นงาน จัดทำโครงการอย่างสร้างสรรค์ เพื่อประโยชน์ต่อสังคม และประเทศชาติ

4. แสดงความสามารถ ด้านศิลปะ ดนตรี เป็นที่ประจักษ์

5. มีจริยธรรม คุณธรรม การเลือกและใช้สื่อเทคโนโลยี

6. มีจิตสำนึก รักษาความเป็นไทยและร่วมรับผิดชอบต่อสังคมโลกบนพื้นฐานหลักคิดปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

2. ซื่อสัตย์ สุจริต

3. มีวินัย

4. ใฝ่เรียนรู้

5. อยู่อย่างพอเพียง

6. มุ่งมั่นในการทำงาน

7. รักความเป็นไทย

8. มีจิตสาธารณะ

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสารโดยใช้ภาษาอย่างน้อย 2 ภาษา : เป็นความสามารถในการรับ และส่งสารมีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกและทัศนะของ ตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและ สังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูล ข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดย คำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์เพื่อสาธารณะประโยชน์ : เป็นความสามารถในการคิด วิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา : เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสม บนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจ ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มา

ใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต : เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อมและการรู้จักการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ผลงานอย่างสร้างสรรค์ : เป็นความสามารถในการเลือกใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสมและมีคุณธรรม

เอกสารเกี่ยวกับคำอธิบายรายวิชา

กิจกรรมแนะแนว (กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เวลาเรียน จำนวน 1 ชั่วโมง/สัปดาห์ เวลาเรียนรวม 20 สัปดาห์

เพื่อให้นักเรียนได้ตระหนักในคุณค่าของตนเองและผู้อื่น คุณค่าของตนเองและผู้อื่น คุณค่าวิชาที่เรียน สามารถเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ ตลอดจนมีทักษะในการแก้ปัญหาและตัดสินใจได้เหมาะสมกับวัย ตลอดจนมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ

ศึกษาคุณค่าของการเรียนรายวิชา มีปัญญา มีความรู้และมีน้ำใจ เห็นแก่ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน มีความพอประมาณ มีเหตุผลและเตรียมพร้อมรับสถานการณ์ รู้จักจัดแบ่งเวลา มีความรู้และมีคุณธรรมและความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต มอบความรักให้ผู้อื่นและเพียบพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม

ในการเรียนจะได้ทราบถึงการรู้จักตนเองและผู้อื่นมากขึ้นและการพัฒนาตนเองด้านการศึกษารายวิชาต่าง ๆ รวมถึงการรู้จักอาชีพในสังคมไทยของเรามากขึ้นเพื่อที่นักเรียนจะได้นำไปพัฒนาตนเองและปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น มีความเข้าใจในด้านวิชาการและมีวิจรรย์ญาณในการแก้ปัญหา

จากการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรกิจกรรมแนะแนวการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 สะท้อนให้เห็นถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรว่าที่

มุ่งเน้นการพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง คนดีและมีการดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข ดังนั้นการจัดกิจกรรมแนะแนวจึงเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อันนำไปสู่สมรรถนะที่สำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อีกทั้งยังส่งเสริมพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตโดยมุ่งจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับปัญหา ความต้องการ ความสนใจ ธรรมชาติของผู้เรียนและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ให้ครอบคลุมทั้งด้านการศึกษา การงานอาชีพ ส่วนตัวและสังคม เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนมีอิสระในการคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจนเกิดเรียนรู้และทักษะชีวิตที่ได้ระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

การออกแบบระบบการเรียนการสอน (Instructional System Design)

ความหมายของระบบ

Banathy (1968 : 12) กล่าวถึงความหมายของระบบว่าองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน มีปฏิสัมพันธ์กัน องค์ประกอบทั้งหลายเหล่านี้จะทำงานร่วมกันอันเป็นอันหนึ่งอันเดียว เพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้

Gagné and Briggs (1974 : 19) กล่าวถึงความหมายของระบบว่าเป็นวิธีการใด ๆ ก็ได้ที่ได้รับการจัดไว้อย่างเป็นระเบียบเพื่อเป็นหลักให้สามารถทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้บรรลุผลตามเป้าหมาย

กาญจนา คุณารักษ์ (2539 : 37) กล่าวถึงความหมายของระบบว่าสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ร่วมกันและทำหน้าที่ในส่วนของตนเองอย่างมีระเบียบเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

ทิตนา แชมมณี (2555 : 198) กล่าวถึงความหมายของระบบว่าต้องประกอบด้วยสิ่งสำคัญอย่างน้อย 3 อย่าง คือ องค์ประกอบสำคัญของระบบนั้น ๆ ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบนั้น เป้าหมายหรือจุดหมายของระบบนั้น

ทิพรัตน์ สิทธิวงศ์ (2559 : 2) กล่าวถึงความหมายของระบบว่ากลุ่มของส่วนประกอบต่าง ๆ ที่มารวมกันและมีปฏิสัมพันธ์กันขึ้นบางอย่าง

จากการศึกษาความหมายของระบบหมายถึง วิธีการที่ต้องมี 3 อย่าง ได้แก่ องค์ประกอบของระบบ ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบและเป้าหมายของระบบนั้น ๆ เนื่องจากระบบมีความสำคัญในการช่วยให้การดำเนินงานต่าง ๆ เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายจึงได้เกิดความคิดและนวัตกรรมเกิดขึ้นเรียกว่า วิธีการเชิงระบบ (System approach) ซึ่งได้แพร่หลายเข้ามาในวงการการศึกษา

วิธีการเชิงระบบ (System approach)

ทิตานา แชมมณี (2555 : 199) กล่าวถึงวิธีการเชิงระบบว่าเป็นแนวคิดที่ใช้ในการจัดสิ่งต่าง ๆ ให้เป็นระเบียบเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งอาศัยความสามารถในการจำแนกแยกแยะองค์ประกอบที่สำคัญของสิ่งนั้นและการจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบเหล่านั้นให้ส่งเสริมกันอย่างเป็นระเบียบ ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ ตัวป้อน (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Product) นอกจากนี้ยังมีส่วนสำคัญที่เพิ่มเติมเพื่อให้ระบบสมบูรณ์ยิ่งขึ้นคือ กลไกควบคุม (Control) ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback)

ทิพรัตน์ สิทธิวงศ์ (2559 : 1-3) กล่าวถึงวิธีการเชิงระบบว่าเป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่นำมาใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ โดยการจัดลำดับขั้นตอนอย่างมีเหตุผลมีส่วนประกอบ คือ ส่วนประกอบต่าง ๆ ของระบบ (Input) กระบวนการ (Process) จุดมุ่งหมายของระบบ (Output) การทบทวนแก้ไข (Feedback) ยังกล่าวเพิ่มเติมว่านักการศึกษาจากทั่วโลกต่างยอมรับกันแล้วว่าวิธีการที่มีระบบนี้สามารถนำมาใช้แก้ปัญหาทางการจัดการเรียนการสอนและการฝึกอบรมได้เช่นเดียวกับวงการอื่น ๆ ดังนั้นจึงได้พยายามแสวงหาวิธีการที่จะเอาแนวความคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิธีการของระบบเหล่านี้มาทดลองใช้กับการจัดการเรียนการสอนและฝึกอบรมดูบ้างเพื่อต้องการให้การจัดการเรียนการสอนและฝึกอบรมมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากการศึกษาวิธีการเชิงระบบคือการนำเอาวิธีการที่เป็นวิทยาศาสตร์มาใช้ในการจัดการสิ่งต่าง ๆ ให้เป็นลำดับขั้นตอนอย่างมีเหตุผล มีส่วนประกอบ คือ ตัวป้อน (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต และมีส่วนที่ใช้ให้วิธีการเชิงระบบสมบูรณ์ยิ่งขึ้น คือ กลไกควบคุม (Control) และข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)

การออกแบบระบบการเรียนการสอน (Instructional System Design)

Dick and Carey (1985 : 5) กล่าวถึงการออกแบบระบบการเรียนการสอนว่าเป็นกระบวนการวางแผนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเรียนการสอนที่ต้องการนักออกแบบการเรียนการสอนต้องคอยตอบคำถามให้ได้ว่าเป้าหมายของการเรียนการสอนคืออะไร จะบรรลุเป้าหมายได้อย่างไรและจะทราบได้อย่างไรว่าบรรลุเป้าหมายแล้ว

Smith and Regan (1999 : 2) กล่าวถึงการออกแบบระบบการเรียนสอนว่าเป็นกระบวนการที่เป็นระบบในการนำหลักการของการเรียนรู้และการสอนมาใช้ในการวางแผนงานสำหรับการพัฒนาวัสดุการสอนและกิจกรรมการสอน

Gagne´, Wager, Golas, and Keller (2005 : 1) กล่าวถึงการออกแบบการเรียนการสอนว่าเป็นการนำหลักการเรียนรู้ไปใช้ออกแบบเหตุการณ์หรือที่เรียกว่าการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่คาดหวัง

Sara Mcneil (2009 : 1-2) กล่าวถึงการออกแบบระบบการสอนการเรียนการสอนไว้ ดังนี้

1. การออกแบบระบบการเรียนการสอนเป็นสาขาวิชา (Instructional Design as a Discipline) เป็นสาขาวิชาหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์การสอนและกระบวนการพัฒนากลยุทธ์และการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์

2. การออกแบบระบบการเรียนการสอนคือวิทยาศาสตร์ (Instructional System Design is a Science) หมายถึงการออกแบบระบบการเรียนการสอนเป็นวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย ขั้นตอนการออกแบบ การพัฒนา การทดลองใช้ การประเมินผลและการบำรุงรักษา ภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดไว้ โดยเป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่เป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน

3. การออกแบบระบบการเรียนการสอนคือความจริง (Instructional Design is a Reality) หมายถึง การออกแบบระบบการเรียนการสอนเป็นความจริงที่สามารถพิสูจน์ได้ เนื่องจากอาศัยหลักการของการใช้เหตุและผล

4. การออกแบบระบบการเรียนการสอนเป็นกระบวนการ (Instructional Design as a Process) การออกแบบระบบการเรียนการสอนที่ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้และการสอนเพื่อให้มั่นใจในคุณภาพของการสอนเป็นกระบวนการทั้งหมดของการวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ เป้าหมายการเรียนรู้และการพัฒนาระบบการถ่ายโอนความรู้เพื่อสนองความต้องการดังกล่าว การออกแบบครอบคลุมถึงการพัฒนาสื่อและกิจกรรมการสอน การทดสอบและประเมินคุณภาพการสอนและกิจกรรมของผู้เรียน

กาญจนา คุณารักษ์ (2539 : 2) กล่าวถึงการออกแบบระบบการเรียนการสอนว่าเป็นกระบวนการของการแก้ปัญหาการเรียนการสอนโดยวิเคราะห์สถานการณ์หรือเงื่อนไขการเรียนรู้ว่าเป็นระบบ

สุเทพ อ่วมเจริญ (2547) กล่าวถึงการออกแบบระบบการเรียนการสอนว่าเป็นระบบการพัฒนาการเรียนการสอนที่อาศัยวิธีการเชิงระบบเพื่อพัฒนาความมั่นใจในคุณภาพการสอนโดยพัฒนา

1. รูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนแบบสามัญ (A common model of instructional design)

รูปแบบนี้พัฒนามาจากแนวคิดของ Mager (1984) ที่ได้ตั้งคำถามพื้นฐานสำหรับนักออกแบบการเรียนการสอนที่จะต้องหาคำตอบ ดังนี้

- 1) เรากำลังจะไปไหน (อะไรคือเป้าหมายของการเรียนการสอน)
- 2) เราจะบรรลุเป้าหมายได้อย่างไร (อะไรคือกลยุทธ์และสื่อกลาง)
- 3) เราจะรู้ได้อย่างไรว่าบรรลุเป้าหมายแล้ว (เครื่องมือการประเมินเป็นอย่างไร เราจะประเมินและปรับปรุงวัสดุ อุปกรณ์อย่างไร)

จากคำถามข้างต้นนำมากำหนดเป็นกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติในกระบวนการออกแบบการเรียนการสอน เป็น 3 ขั้นตอน ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์การเรียนการสอน เพื่อกำหนดเป้าหมายที่จะไปสิ่งที่ผู้ประเมินควรวิเคราะห์ ได้แก่ สภาพแวดล้อมหรือบริบทการเรียนรู้ (Learning context) ตัวผู้เรียน (Learner) และภาระงาน (Learning task) หรือสิ่งที่ผู้เรียนควรรู้และควรทำได้

ขั้นที่ 2 การออกแบบการเรียนการสอน เพื่อตอบคำถามว่าเราจะเรียนไปถึงเป้าหมายได้อย่างไร ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้ออกแบบการเรียนการสอนจะต้องพิจารณาถึงสื่อและกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ใช้สร้างประสบการณ์เรียนรู้แก่ผู้เรียน นอกจากนั้นยังต้องคำนึงถึงการลำดับก่อนหลังของการนำเสนอกิจกรรมและการบริหารชั้นเรียน เช่น จะจัดผู้เรียนเรียนรู้อย่างไร การเรียนกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อยหรือการเรียนเป็นรายบุคคล เป็นต้น ขั้นนี้จึงเป็นขั้นที่ผู้ออกแบบต้องพิจารณาว่าจะดำเนินการเรียนการสอนอย่างไร

ขั้นที่ 3 การประเมินผลการเรียนการสอน เพื่อตอบคำถามว่าจะเรียนรู้อย่างไรว่าไปถึงเป้าหมายแล้ว ขั้นนี้เป็นการประเมินทั้งการเรียนการสอนและผลการเรียนที่เกิดขึ้น การประเมินผลสามารถแบ่งเป็นได้ 2 ระยะ คือการประเมินระหว่างดำเนินการหรือการประเมินความก้าวหน้า (Formative evaluation) และการประเมินสรุป (Summative evaluation) การประเมินความก้าวหน้ามีจุดมุ่งหมายเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน ส่วนการประเมินสรุปมีจุดมุ่งหมายเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ว่าบรรลุเป้าหมายอย่างไร

2. รูปแบบแอดดี (ADDIE model) ของ Kruse (2008)

การเรียนการสอนตามรูปแบบแอดดี (ADDIE model) ประกอบด้วยกิจกรรมการดำเนินงาน 5 กิจกรรม ได้แก่

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ (Analyze)

- ฝึกรอบม
- 1) การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการในการเรียนการสอนหรือการ
 - 2) การวิเคราะห์ระบบ สิ่งแวดล้อมและสภาพขององค์กร เพื่อพิจารณาถึง
 - 3) การศึกษาลักษณะของกลุ่มประชากร
 - 4) การวิเคราะห์เป้าหมายและจุดประสงค์ว่าเป็นการเรียนรู้ในลักษณะใด
- เช่น การเรียนรู้เนื้อหา การเรียนรู้ทักษะหรือการเรียนรู้ที่ต้องการเฉพาะ

ขั้นที่ 2 การออกแบบ (Design)

- 1) การกำหนดเป้าหมาย จุดประสงค์ที่สามารถสังเกตและวัดได้
- 2) การจัดลำดับเป้าหมายและจุดประสงค์ให้ง่ายต่อการเรียนและการปฏิบัติ
- 3) การวางแผนการประเมินผลการเรียนรู้และการปฏิบัติ
- 4) การพิจารณาวิธีการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา
- 5) การคัดเลือกสื่อการเรียนการสอน

ขั้นที่ 3 การพัฒนา (Develop)

- กลุ่มเป้าหมาย
- 1) การสร้างสื่อ กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนตามออกแบบไว้
 - 2) การทดสอบ (try out) สื่อ กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนกับ
 - 3) การปรับปรุงสื่อ กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอน

ขั้นที่ 4 การนำไปใช้ (Implement)

- 1) การเผยแพร่สื่อ กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนที่สร้างขึ้น เช่น การติดตั้ง การซ่อมบำรุงสื่อ การจัดอบรมให้ครูรู้วิธีการใช้สื่อ กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนที่สร้างขึ้น การให้คำแนะนำและนิเทศการใช้สื่อ/กิจกรรมการเรียนการสอน
- 2) การให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนให้ครูยอมรับสื่อ กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นและนำสื่อไปใช้

ขั้นที่ 5 การประเมิน (Evaluation)

- 1) การสร้างเครื่องมือเพื่อประเมินสื่อ กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

2) การทดสอบ (try out) สื่อกิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนและเครื่องมือวัดประเมินผลกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อวินิจฉัยผลการเรียนรู้ที่เกิดจากผู้เรียนและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความสำเร็จและความล้มเหลวในการใช้โปรแกรมการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นเพื่อนำไปปรับปรุงให้สมบูรณ์

3) การประเมินผลภายหลังการนำสื่อ กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนไปใช้กับกลุ่มประชากร

3. รูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนของ Dick and Carey (Dick and Carey's instructional design model)

Dick, Carey, & Carey (2001 : 6-9) ได้เสนอขั้นตอนการออกแบบการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ซึ่งเหมาะสำหรับการออกแบบการเรียนการสอนรายวิชาต่าง ๆ ดังนี้

1. การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ ซึ่งได้จากการวิเคราะห์หลักสูตร
2. การวิเคราะห์ทักษะย่อยที่นักเรียนจะต้องเรียนรู้อย่างเป็นลำดับจนกว่าจะบรรลุเป้าหมาย ผลการวิเคราะห์จะทราบถึงความคิดรวบยอด กฎ ข้อเท็จจริง ซึ่งมีความจำเป็นต่อนักเรียนหรือทำให้ทราบขั้นตอนหรือลำดับของการดำเนินงานไปสู่จุดหมายที่ต้องการ
3. วิเคราะห์ลักษณะหรือพฤติกรรมที่มีอยู่ก่อน หมายถึง ความรู้ ทักษะ ที่นักเรียนควรมีอยู่ก่อนที่จะเริ่มบทเรียนรวมทั้งความสนใจ ระดับพัฒนาการ ช่วงของความสนใจและอื่น ๆ
4. การเขียนจุดประสงค์เชิงปฏิบัติการ ซึ่งเป็นข้อความบ่งบอกถึงสิ่งที่นักเรียนสามารถทำได้เมื่อเรียนจบแล้ว ข้อความนี้จะประกอบด้วยทักษะและความรู้ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนเงื่อนไขของการแสดงทักษะและเกณฑ์ความสำเร็จของการแสดงทักษะ
5. การพัฒนาการทดสอบอิงเกณฑ์หรือการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้วัดความสามารถของนักเรียน
6. การพัฒนากลยุทธ์วิธีการเรียนการสอน หมายถึง ขั้นตอนที่ต้องดำเนินการเพื่อไปสู่จุดหมายปลายทาง ประกอบด้วยการดำเนินงาน 5 ขั้น ได้แก่ ขั้นก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ขั้นการนำเสนอข้อมูล ขั้นการฝึกทักษะและให้ข้อมูลป้อนกลับ ขั้นการทดสอบและขั้นการจัดกิจกรรมติดตามผล
7. การพัฒนาและคัดเลือกกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การคัดเลือกสื่อที่จะใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น คู่มือนักเรียน วัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน แบบทดสอบ คู่มือครู

8. การออกแบบการวัดประเมินผลระหว่างเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับนำไปใช้ปรับปรุงการเรียนการสอน จำเป็นต้องมีการวางแผน และกำหนดขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่อง เริ่มต้นโดยการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปทดลองกับผู้เรียน 1 คน จากนั้นขยายผลการทดลองไปสู่ผู้เรียนกลุ่มย่อยและผู้เรียนทั้งชั้น

9. การปรับปรุงการเรียนการสอน ขั้นสุดท้ายของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ คือ รวบรวมข้อมูลในระหว่างการดำเนินการสอนมาใช้ในการวิเคราะห์ความเหมาะสมของการเรียนการสอน ประสิทธิภาพที่เกิดกับผู้เรียนและประสิทธิภาพของการสอนว่าบรรลุจุดมุ่งหมายหรือไม่

10. การประเมินผลสุดท้ายหรือการประเมินผลสรุปเพื่อให้ทราบประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอน (Instructional model)

ความหมายรูปแบบการเรียนการสอน

Joyce & Weil (1999 : 11, อ้างถึงใน สมจิต จันทรฉาย, 2557 : 223) กล่าวถึงความหมายรูปแบบการเรียนการสอนว่า เป็นการอธิบายสภาพของสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ต่าง ๆ ตั้งแต่การวางแผนหลักสูตรรายวิชา หน่วยการเรียนรู้และบทเรียนไปจนถึงการออกแบบและพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ตำรา โปรแกรมการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับผู้เรียน

ทิตินา แชมมณี (2555 : 5) กล่าวถึงความหมายรูปแบบการเรียนการสอนคือสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎีหลักการ แนวคิดหรือความเชื่อต่าง ๆ โดยมีการจัดกระบวนการหรือขั้นตอนในการเรียนการสอนโดยอาศัยวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ เข้าไปช่วยทำให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามหลักการที่ยึดถือและได้รับการพิสูจน์และทดสอบแล้วว่ามีประสิทธิภาพสามารถใช้เป็นแบบแผนได้

สมจิต จันทรฉาย (2557 : 223) กล่าวถึงความหมายรูปแบบการเรียนการสอนว่าเป็นเครื่องมือสำหรับครูนำไปใช้เป็นกรอบการดำเนินงานในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้เฉพาะของรูปแบบการเรียนการสอนที่นำมาใช้ รูปแบบการเรียนการสอนแต่ละรูปแบบได้รับการออกแบบและพัฒนาโดยมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้และทฤษฎีการสอนที่ยึดถือและได้รับการทดสอบแล้วว่าสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบการเรียนการสอนนั้น

จากการศึกษาความหมายของรูปแบบการเรียนการสอนคือ แบบแผนของการจัดการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบระเบียบมีพื้นฐานตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการแนวคิด โดยมีกระบวนการหรือขั้นตอนและได้รับการทดสอบแล้วว่ามีประสิทธิภาพบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบนั้น

การจัดกลุ่มรูปแบบการเรียนสอน

Saylor and others (1981 : 271)กล่าวถึงการจัดกลุ่มของรูปแบบการเรียนการสอนการสอนตามประเภทของหลักสูตร 5 แบบ โดยพิจารณาความเกี่ยวข้องสอดคล้องของรูปแบบการสอนกับหลักสูตรแต่ละประเภทจัดแบ่งเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

1. รูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับหลักสูตรที่เน้นเนื้อหาวิชา (Subject Matter/Discipline) เช่น การบรรยาย การอภิปราย การถามคำถาม เป็นต้น
2. รูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับหลักสูตรที่เน้นสมรรถภาพ (Specific Competencies/Technology) เช่น การทำแบบฝึกหัด การทบทวน และบทเรียนโปรแกรม เป็นต้น
3. รูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับหลักสูตรที่เน้นคุณลักษณะ (Human Traits/Processes) เช่น การค้นคว้าเป็นกลุ่ม การเรียนแบบสืบสอบ เป็นต้น
4. รูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับหลักสูตรที่เน้นกิจกรรมและปัญหาสังคม (Social Functions /Activities) เช่น การร่วมกิจกรรมกับชุมชน เป็นต้น
5. รูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับหลักสูตรที่เน้นความต้องการและความสนใจของผู้เรียน (Interests and Needs/Activities) เช่น การเรียนแบบเอกเทศ หรือ การเรียนด้วยตนเอง เป็นต้น

Joyce, Weil and Calhoun (2009 : 25-34) กล่าวถึงการจัดกลุ่มรูปแบบการเรียนการสอนตามจุดเน้นหรือผลที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน จัดแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ประกอบด้วย

1. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการจัดกระบวนการสารสนเทศหรือกระบวนการคิด (The Information Processing Family) มุ่งส่งเสริมความสามารถในการรวบรวมและจัดระเบียบข้อมูล การเข้าใจปัญหาต่าง ๆ และการคิดหาวิธีแก้ปัญหาตลอดจนการสร้างความคิดรวบยอดและใช้ภาษาที่เหมาะสมในการสื่อสารเพื่อถ่ายทอดวิธีการแก้ปัญหา นั้น โดยมุ่งเน้นความสำคัญไปที่สมรรถภาพการคิดของผู้เรียนและวิธีการต่าง ๆ ในการพัฒนากระบวนการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล รูปแบบการเรียนการสอนในกลุ่มนี้ ได้แก่ การสอนการคิดเชิงอนุมาน (Inductive Thinking) การสอนการสร้าง

มโนทัศน์ (Concept Attainment) การฝึกกระบวนการสืบสอบ (Inquiry Training) การสอนการจำ (Memorization) การสอนการให้โครงสร้างทางความคิด (Advance Organizers) การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ (Synoptic) การพัฒนาทางปัญญา (The Developing Intellect) และการฝึกกระบวนการสืบสอบทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Inquiry) เป็นต้น

2. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (The Social Family) เน้นความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นโดยใช้การประนีประนอมในการแก้ปัญหา การมีส่วนร่วมกับผู้อื่นตามหลักการประชาธิปไตย การทำงานร่วมกัน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ รูปแบบการเรียนการสอนในกลุ่มนี้ได้แก่ การสอนแบบค้นคว้าทำงานเป็นกลุ่ม (Group Investigation) การแสดงบทบาทสมมติ (Role Play) การศึกษาสังคมด้วยกระบวนการสืบสอบ (Jurisprudential Inquiry) เป็นต้น

3. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาตน (The Personal Family) เน้นการพัฒนาที่ตัวบุคคลกระบวนการพัฒนาผู้เรียนแต่ละบุคคล กระบวนการสร้างและพัฒนาเอกลักษณ์ อารมณ์ของตนเองมุ่งสอนให้รู้จักการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม เสริมสร้างความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และรับผิดชอบเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น รูปแบบการเรียนการสอนในกลุ่มนี้ได้แก่การสอนแบบไม่สั่งการ (Nondirective Teaching) การสอนเพื่อเพิ่มมโนทัศน์ในตนเอง (Enhancing Self-Concept) เป็นต้น

4. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นด้านพฤติกรรม (The Behavioral System Family) รูปแบบการเรียนการสอนในกลุ่มนี้ได้รับแนวคิดมาจากทฤษฎีการเรียนรู้เชิงพฤติกรรม เน้นการปรับพฤติกรรมการตอบสนองหรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้เรียน รูปแบบการสอนในกลุ่มนี้ได้แก่ การสอนเพื่อให้ควบคุมตนเอง (Learning Self-Control) การเรียนแบบครอบงำ (Mastery Learning) การฝึกฝนตนเอง (Training and Self-Control) การเรียนรู้แบบมีเงื่อนไข (The Condition of Learning) การสอนตรง (Direct Instruction) สถานการณ์จำลอง (Simulation) การเรียนรู้สังคม (Social Learning) เป็นต้น

ทิตินา แชมมณี (2555 : 224) กล่าวถึงการจัดหมวดหมู่ของรูปแบบการเรียนการสอนตามลักษณะของวัตถุประสงค์เฉพาะหรือเจตนารมณ์ของรูปแบบ ซึ่งสามารถจัดกลุ่มได้เป็น 5 หมวด ดังนี้

1. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระต่าง ๆ ซึ่งเนื้อหาสาระนั้นอาจอยู่ในรูปของข้อมูล ข้อเท็จจริง มโนทัศน์หรือความคิดรวบยอด

2. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านจิตพิสัย (Affective Domain) เป็นรูปแบบที่มุ่งช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้สึก เจตคติ ค่านิยม คุณธรรมและจริยธรรมที่พึงประสงค์

3. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะพิสัย (Psycho-motor Domain) เป็นรูปแบบที่มุ่งช่วยพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในด้านการปฏิบัติ การกระทำหรือการแสดงออกต่าง ๆ ซึ่งจำเป็นต้องใช้หลักการ วิธีการที่แตกต่างไปจากการพัฒนาทางด้านจิตพิสัยหรือพุทธิพิสัย

4. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะกระบวนการ (Process Skills) เป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับวิถีดาเนินการต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นกระบวนการทางสติปัญญา เช่น กระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้หรือกระบวนการคิดต่าง ๆ การคิดวิเคราะห์ การอุปนัย การนิรนัย การใช้เหตุผล การสืบสอบการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณหรืออาจเป็นกระบวนการทางสังคมและกระบวนการทำงานร่วมกัน เป็นต้น

5. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการบูรณาการ (Integration) เป็นรูปแบบที่พยายามพัฒนาการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนไปพร้อม ๆ กันโดยใช้การบูรณาการทั้งทางด้านเนื้อหาสาระและวิธีการรูปแบบในลักษณะมุ่งเน้นการพัฒนาเป็นองค์รวม

จากการศึกษารูปแบบการสอนสามารถที่จัดกลุ่มเป็นรูปแบบการเรียนการสอนย่อย ๆ ตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของรูปแบบและองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนจะแตกต่างกันตามเป้าหมายของรูปแบบการเรียนการสอนนั้น ๆ

องค์ประกอบรูปแบบการเรียนการสอน

Keeves, J.P. (1997 : 386-387)กล่าวถึงองค์ประกอบรูปแบบการเรียนการสอนโดยทั่วไปจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. รูปแบบจะต้องนำไปสู่การทำนาย (Prediction) ผลที่ตามมาซึ่งสามารถพิสูจน์ทดสอบได้ กล่าวคือ สามารถนำไปสร้างเครื่องมือเพื่อไปพิสูจน์ทดสอบได้

2. โครงสร้างของรูปแบบจะต้องประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal Relationship) ซึ่งสามารถใช้อธิบายปรากฏการณ์/เรื่องนั้นได้

3. รูปแบบจะต้องสามารถช่วยสร้างจินตนาการ (Imagination) ความคิดรวบยอด (Concept) และความสัมพันธ์ (Interrelations) รวมทั้งช่วยขยายขอบเขตของการสืบเสาะความรู้

4. รูปแบบควรจะต้องประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง (Structural Relationships) มากกว่า ความสัมพันธ์เชิงเชื่อมโยง (Associative Relationships)

Joyce and Weil (2009 : 9) กล่าวถึงรูปแบบการเรียนการสอน มีองค์ประกอบ 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ที่มาของรูปแบบการเรียนการสอน (Orientation to the Model) ประกอบด้วย เป้าหมายของรูปแบบ (Goal) ข้อตกลงเบื้องต้น (Assumptions) หลักการสำคัญ (Major concepts) ที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบการเรียนการสอน

ส่วนที่ 2 รูปแบบการจัดการเรียนการสอน (The Model of Teaching) มี 4 ส่วนคือ

1. ขั้นตอนของรูปแบบ (Syntax หรือ Phases) เป็นการจัดลำดับกระบวนการเรียนการสอนเป็นขั้น ๆ ซึ่งแต่ละรูปแบบการเรียนการสอนจะมีการสอนจะมีจำนวนขั้นตอนที่แตกต่างกันออกไป

2. ระบบสังคม (Social System) เป็นการอธิบายบทบาทของครูและนักเรียน

3. หลักการตอบสนอง (Principle of Reaction) เป็นการกล่าวถึงวิธีการที่ครูจะตอบสนองต่อพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้เรียน ทั้งอาจจะเป็นการให้รางวัล การสร้างบรรยากาศอิสระโดยไม่มีการประเมินว่าถูกหรือผิด เป็นต้น

4. ระบบสนับสนุน (Support System) เป็นการบอกเงื่อนไขหรือสิ่งจำเป็นในการที่จะใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนนั้นให้เกิดผล เช่น การสอนเพื่อให้เกิดทักษะ ผู้เรียนจะต้องได้ฝึกการทำงานในสถานที่และด้วยอุปกรณ์ใกล้เคียงกับสภาพการทำงานจริง

ส่วนที่ 3 การนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนไปใช้เงื่อนไข (Application) เป็นการแนะนำการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนนั้นให้มีประสิทธิภาพเช่น จะใช้เนื้อหาประเภทใดที่จะเหมาะสมหรือใช้กับเด็กระดับใด เป็นต้น

ส่วนที่ 4 ผลที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอนและสิ่งส่งเสริมการเรียนรู้ (Instruction and Nurturant Effects) เป็นการกล่าวถึงผลการเรียนการสอนของครูที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอนตามขั้นตอนและสิ่งส่งเสริมการเรียนรู้ที่แฝงไปกับการเรียนการสอน

ทิตินา แคมมณี (2555 : 221-222) กล่าวถึงองค์ประกอบรูปแบบการเรียนการสอนที่สำคัญ ดังนี้

1. มีปรัชญาหรือทฤษฎีหรือหลักการหรือแนวคิดหรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐานหรือเป็นหลักการของรูปแบบการสอนนั้น ๆ

2. มีการบรรยายหรืออธิบายสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักการที่ยึดถือ

3. มีการจัดระบบ คือ มีการจัดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของระบบหรือกระบวนการนั้น ๆ

4. ชี้นำเสนอกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามลำดับจนกว่าจะบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้เฉพาะรูปแบบนั้น

สมจิต จันทร์ฉาย (2557 : 224) กล่าวถึงองค์ประกอบรูปแบบการเรียนการสอนที่สำคัญคือ

1. ทฤษฎีการเรียนรู้ที่รูปแบบการเรียนการสอนนั้นยึดถือและนำมาเป็นแนวคิดสำคัญหรือหลักการในการออกแบบขั้นตอนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนและการวัดประเมินผลให้สอดคล้องกับหลักการที่ยึดถือ

2. มีจุดประสงค์เฉพาะของรูปแบบการเรียนการสอนของแต่ละรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมกับจุดประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้น

3. ขั้นตอนการเรียนการสอน ชี้นำเสนอกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามลำดับจนกว่าจะบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้เฉพาะรูปแบบนั้น

4. องค์ประกอบการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กันในเชิงระบบ

จากการศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน ได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบรูปแบบการเรียนการสอน

Joyce and Weil (2009)	ทิตินา แคมมณี (2555)	สมจิต จันทรฉาย (2557)	ผู้วิจัย (2562)
ส่วนที่ 1 ที่มาของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน - เป้าหมายของรูปแบบ - ข้อตกลงเบื้องต้น - หลักการสำคัญ	1. ปรัชญา/ทฤษฎี/หลักการ/ แนวคิด/ความเชื่อ	1. ทฤษฎี/หลักการ/แนวคิด	1. หลักการ
		2. จุดประสงค์เฉพาะของ รูปแบบการเรียนการสอน	2. วัตถุประสงค์
ส่วนที่ 2 รูปแบบการจัดการ เรียนการสอน 1. ขั้นตอนของรูปแบบ	2. สภาพหรือลักษณะของการ จัดการเรียนการสอน 3. จัดระบบองค์ประกอบและ ความสัมพันธ์ 4. อธิบายหรือให้ข้อมูล เกี่ยวกับวิธีสอนและเทคนิค การสอน	3. ขั้นตอนการสอนเฉพาะของ รูปแบบ 4. องค์ประกอบการสอนตาม รูปแบบมีความสัมพันธ์กันใน เชิงระบบ	3. ขั้นตอนการจัด กิจกรรม
2. ระบบสังคม 3. หลักการตอบสนอง 4. ระบบสนับสนุน ส่วนที่ 3 การนำรูปแบบไปใช้			4. เงื่อนไขการใช้รูปแบบ
ส่วนที่ 4 ผลที่เกิดจากการ เรียนการสอนและสิ่งส่งเสริม การเรียนรู้			5. การวัดและ ประเมินผล

จากตารางที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบรูปแบบการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบรูปแบบการเรียนการสอนของ Joyce and Weil (2009), ทิตินา แคมมณี (2555) และ สมจิต จันทรฉาย (2557) พบว่ารูปแบบการเรียนการสอนมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. หลักการ หมายถึง ทฤษฎีการเรียนรู้ หลักการหรือแนวคิดสำคัญที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

2. วัตถุประสงค์ หมายถึง วัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบการจัดการเรียนรู้
3. ขั้นตอนการจัดกิจกรรม หมายถึง ลำดับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ไปจนกว่าจะบรรลุจุดประสงค์
4. เนื้อหาการใช้รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่เป็นในการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อให้การจัดการเรียนรู้นั้นมีประสิทธิภาพ
5. การวัดและประเมินผล หมายถึง ผลการจัดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอน

Joyce and Weil (1996) กล่าวถึงสาระสำคัญของหลักการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนประกอบด้วย

1. รูปแบบการสอนต้องมีทฤษฎีรองรับ เช่น ทฤษฎีด้านจิตวิทยาการเรียนรู้
2. เมื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแล้วก่อนนำไปใช้อย่างแพร่หลายจะต้องมีการวิจัยเพื่อทดสอบทฤษฎีและตรวจสอบคุณภาพในเชิงการนำไปใช้ในสถานการณ์จริงและนำข้อค้นพบมาปรับปรุงแก้ไขอยู่เรื่อย ๆ การเสนอรูปแบบการสอนแต่ละรูปแบบของ Joyce and Weil ได้มีการนำไปทดลองใช้ในห้องเรียนรวมทั้งมีงานวิจัยรองรับมากมายจนเป็นหลักประกันได้ว่าสามารถใช้ได้สะดวกและได้ผลดี
3. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอาจออกแบบให้ใช้ได้อย่างกว้างขวางหรือเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้
4. การพัฒนารูปแบบการสอนจะมีจุดมุ่งหมายหลักที่นำมาใช้พิจารณาเลือกรูปแบบที่จะนำไปใช้ กล่าวคือ ถ้าผู้ใช้นำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ตรงกับจุดมุ่งหมายหลักก็จะทำให้เกิดผลสูงสุดแต่ก็สามารถนำรูปแบบนั้นไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ถ้าพิจารณาเห็นว่าเหมาะสมแต่ก็อาจทำให้ได้ผลสำเร็จลดน้อยลงไป

Seels and Glasgow (1990 : 50-52) กล่าวถึงขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนมีขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ปัญหา (Problem Analysis) โดยตัดสินใจว่ามีปัญหาการเรียนการสอนหรือไม่ รวบรวมสารสนเทศต่าง ๆ โดยผ่านเทคนิคการประเมินความต้องการจำเป็นและเขียนสิ่งที่ปัญหาออกมา

2. การวิเคราะห์ภาระงานและการเรียนการสอน (Task and Instructional Analysis) ด้วยการรวบรวมข้อสนเทศโดยอาศัยมาตรฐานการปฏิบัติและทักษะต่าง ๆ และอาศัยข้อกำหนดทางด้านเจตคติแล้วจึงวิเคราะห์การเรียนการสอนเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องเรียนมาก่อน

3. การเขียนจุดประสงค์และแบบทดสอบ (Objectives and Tests) ด้วยการเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและแบบทดสอบอิงเกณฑ์ที่เข้ากับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมเหล่านั้น

4. กลยุทธ์การเรียนการสอน (Instructional Strategy) ตัดสินใจเกี่ยวกับกลยุทธ์การเรียนการสอนหรือองค์ประกอบของการเรียนการสอน เช่น การนำเสนอหรือเงื่อนไขการปฏิบัติ

5. การตัดสินใจเกี่ยวกับสื่อ (Media Decisions) ด้วยการเลือกวิธีการและสื่อการสอนที่ทำให้การสอนนั้นบรรลุผล

6. การพัฒนาวัสดุอุปกรณ์ (Materials Development) วางแผนสำหรับผลิตผล พัฒนาโปรแกรมหรือวัสดุอุปกรณ์ เฝ้าระวังติดตามการพัฒนาวัสดุอุปกรณ์ เพื่อให้แน่ใจในคุณภาพของโครงการ

7. การประเมินผลย่อยระหว่างเรียน (Formative Evaluation) วางแผนกลยุทธ์ในการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนจัดเตรียมรวบรวมข้อมูลเพื่อความสัมพันธ์ผลตามจุดประสงค์ทบทวนความเป็นไปได้และประเมินซ้ำ

8. การวางแผนเพื่อการนำไปใช้และบำรุงการเรียนการสอน (Implementation Maintenance)

9. การประเมินผลรวมภายหลังการเรียน (Summative Evaluation) เพื่อตัดสินการผ่าน/ไม่ผ่าน

10. การเผยแพร่และการทำให้กระจาย (Dissemination Diffusion) หมายถึงการจัดแจงให้มีการเผยแพร่และการกระจายของนวัตกรรมการเรียนการสอน

ทิตินา แคมมณี (2555) กล่าวถึงการพัฒนารูปแบบการสอน เป็นขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนให้ชัดเจน
2. ศึกษาหลักการ/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดองค์ประกอบและเห็นแนวทางในการจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบการเรียนการสอน
3. ศึกษาสภาพการณ์และปัญหาที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยในการค้นหาคำตอบที่สำคัญที่จะช่วยให้รูปแบบมีประสิทธิภาพเมื่อนำไปใช้จริง ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ต้องนำมาพิจารณาในการจัดองค์ประกอบต่าง ๆ และจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทั้งหลาย การนำข้อมูลจากความ

เป็นจริงมาใช้ในการสร้างรูปแบบจะช่วยขจัดหรือป้องกันปัญหาซึ่งจะทำให้รูปแบบนั้นขาดประสิทธิภาพ

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับการออกแบบระบบการเรียนการสอนและรูปแบบการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้แนวทางในการนำมาพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวที่พัฒนาขึ้นต้องมีแนวคิดพื้นฐานตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการและแนวคิด ที่รองรับรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวและได้รับการทดสอบแล้วว่ามีความเหมาะสม บรรลุตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบ มีองค์ประกอบของรูปแบบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการจัดกิจกรรม เงื่อนไขการใช้รูปแบบและการวัดประเมินผล การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวผู้วิจัยได้นำหลักหลักการออกแบบและพัฒนาตามแนวคิด ADDIE Model ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ (Analyze) เป็นการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการ วิเคราะห์เป้าหมายและจุดประสงค์รวมทั้งสภาพแวดล้อมเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบ (Design) เป็นการกำหนดเป้าหมาย จุดประสงค์ที่ต้องการสังเกตหรือวัดได้ การวางแผนการประเมินการเรียนรู้และการปฏิบัติ การพิจารณาวิธีการจัดการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาและการคัดเลือกสื่อเพื่อใช้จัดกิจกรรมตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนา (Develop) การสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามได้ออกแบบไว้ ทำไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายและนำมาปรับปรุงให้เหมาะสม ขั้นตอนที่ 4 การนำไปใช้ (Implement) เป็นการนำรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวไปเผยแพร่และนำไปใช้ และขั้นตอนที่ 5 ประเมิน (Evaluation) เป็นการทดสอบรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวและเครื่องมือวัดและประเมินผลกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความสำเร็จและความล้มเหลวในการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อนำไปปรับปรุงให้สมบูรณ์

การจัดกิจกรรมแนะแนว (Guidance Activity)

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตัวเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้แก่กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยเฉพาะกิจกรรม

แนะแนว สามารถจัดได้ทั้งในรูปแบบของกิจกรรมแนะแนวในห้องเรียน กิจกรรมโฮมรูมและกิจกรรมชุมนุมหรือชมรม ซึ่งครูผู้สอนควรทำความเข้าใจถึงพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละระดับและการเรียนรู้ของบุคคลในวัยเรียน เพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมแนะแนวได้อย่างเหมาะสมตามสภาพของผู้เรียน ทั้งนี้ เนื่องจากการแนะแนวเป็นกระบวนการในการให้ความช่วยเหลือผู้เรียนให้รู้จักตนเอง เข้าใจตนเอง และผู้อื่น รู้จักคิด และตัดสินใจแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง รู้จักตั้งเป้าหมายของชีวิต สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสภาพแวดล้อมได้อย่างสมดุล เห็นคุณค่าในตนเองและสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างราบรื่น (สุนิสา วงศ์อารีย์, 2559 : 1)

ความหมายของการแนะแนว

การแนะแนว ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Guidance โดยแฟรงค์ พาร์สันส์ (Frank Parsons) ผู้ได้รับการยกย่องให้เป็นบิดาแห่งวงการแนะแนวคนแรกในปีค.ศ.1908 และมีผู้ให้คำจำกัดความไว้หลายประการอาจมีความแตกต่างกันบ้าง แต่โดยภาพรวมแล้วจะมีสาระสำคัญเหมือนกัน เพราะคำว่า Guidance มาจากรากศัพท์ว่า Guide ซึ่งมีความหมายว่า การชี้ช่องทางหรือการบอกทางให้ (นิรันดร์ จุลทรัพย์, 2551 : 2)

Clifford D. Frochich (1958 : 4, อ้างถึงใน นิรันดร์ จุลทรัพย์, 2551 : 3) กล่าวถึงความหมายการแนะแนวว่าเป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อช่วยเหลือบุคคลให้สามารถเลือกและตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยทุกคนมีสิทธิที่จะเลือกทางชีวิตของตนเองบนพื้นฐานแห่งวิถีประชาธิปไตย

Shertzer and Stone (1966 : 63, อ้างถึงใน นิรันดร์ จุลทรัพย์, 2551 : 3) กล่าวถึงความหมายการแนะแนวว่าการแนะแนวไม่ใช่เป็นการใช้ข้อเสนอแนะ การแนะนำหรือการควบคุมแต่เป็นการช่วยให้นักเรียนเข้าใจตนเอง จัดการและปรับปรุงกิจกรรมหรือพฤติกรรมตลอดจนบุคลิกภาพของตนเองให้ดีขึ้น

Arthur J. Kones (1970 :7, อ้างถึงใน นิรันดร์ จุลทรัพย์, : 3) กล่าวถึงความหมายการแนะแนวว่าการที่บุคคลคนหนึ่งพยายามจะให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลหนึ่งเพื่อให้สามารถตัดสินใจเลือกสิ่งต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมให้สามารถปรับตนเองให้ดียิ่งขึ้นรวมทั้งสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้บุคคลได้พัฒนาตนเองในด้านของความอิสระและมีความรับผิดชอบต่อตนเองได้อย่างสมบูรณ์

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 16) กล่าวถึงความหมายการแนะแนวว่าเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย

วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียน และอาชีพ สามารถปรับตนได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครู รู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วม พัฒนาผู้เรียน

นิรันดร์ จุลทรัพย์ (2551 : 4) กล่าวถึงความหมายการแนะแนวว่าเป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อ ช่วยเหลือให้บุคคลอื่นสามารถตัดสินใจได้ด้วยตัวเองอย่างถูกต้องและเฉลียวฉลาด ผู้แนะแนวเพียงแต่ ชี้แนะแนวทางหรือชี้ช่องทางให้เท่านั้น ผู้รับการแนะแนวจะเป็นผู้ตัดสินใจ

ธีร์ ทิพภักต์ (2553 : 9) กล่าวถึงความหมายการแนะแนวว่างานแนะแนวเป็นงานที่ต้องให้ ความช่วยเหลือทั้งแก่นักเรียน ครูและผู้ปกครอง เกี่ยวข้องทั้งกับชีวิตในปัจจุบันของนักเรียนในขณะที่ อยู่โรงเรียนและอนาคตเมื่อพ้นจากโรงเรียนไปแล้ว

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย (2559 : 3) ให้ความหมายการแนะแนวว่าเป็นกระบวนการทางด้านจิตวิทยาที่มีเป้าหมายให้บุคคลรู้จัก เข้าใจ รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สามารถตัดสินใจเลือกสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองอย่างชาญ ฉลาด มีเหตุผล รู้จักป้องกันปัญหา สามารถวางแผนและพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพเพื่อการดำเนิน ชีวิตได้อย่างมีความสุข

จากการศึกษาความหมายของการแนะแนวหมายถึงกระบวนการที่มุ่งส่งเสริมและช่วยเหลือ ผู้เรียนอย่างเป็นระบบแบบแผนให้ผู้เรียนมีคุณภาพเหมาะสมตามความคิดแตกต่างระหว่างบุคคล ค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน มีทักษะในการดำเนินชีวิต มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ศีลธรรม จริยธรรม รู้จักการเรียนรู้ ในเชิงพหุปัญญา รู้จักคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหาในช่วงวิกฤต วางแผนการศึกษา ต่อและการพัฒนาตนสู่โลกอาชีพและมีงานทำรวมทั้งดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

ปรัชญาการแนะแนว

ธีร์ ทิพภักต์ (2553 : 2) กล่าวถึงพื้นฐานความคิดความเชื่อไว้ 4 ข้อดังนี้

1. เปิดใจกว้างยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. เชื่อว่าโดยพื้นฐานทุกคนเป็นคนดี
3. เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถในการพัฒนาตนเอง
4. มองโลกในแง่ดีและเชื่อว่าปัญหาย่อมมีทางแก้

รังสรรค์ โฉมยา (2553 : 16-17) กล่าวถึงปรัชญาการแนะแนว ดังนี้

1. บุคคลมีความแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคม การจัดการบริการแนะแนวจึงต้องยอมรับความแตกต่างและความหลากหลายของผู้เรียน

2. พฤติกรรมของบุคคลเกิดขึ้นจากสาเหตุปัจจัยต่าง ๆ ในมิติด้านจิตวิทยาเชื่อว่าพฤติกรรมของบุคคลมีสาเหตุของการเกิดมาหลายปัจจัย ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยภายในของตัวบุคคลเองหรือปัจจัยที่เป็นสภาพแวดล้อม

3. บุคคลล้วนมีช่วงวิกฤติของชีวิต ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งของบุคคลอาจเป็นช่วงเวลาที่ประสบปัญหาที่ต้องการการแก้ไข เยียวยาและการช่วยเหลือจากบุคคลอื่น

4. บุคคลมีคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกันหากบุคคลได้รับการชี้แนะและกระตุ้นที่เหมาะสมจากบุคคลสังครอบข้างก็จะสามารถพัฒนาตนเองให้ประสบความสำเร็จได้

5. มนุษย์คือทรัพยากรที่มีคุณค่าและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสังคม

6. มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพและความโดดเด่นในตัวเอง

7. มนุษย์ทุกคนมีอิสระและมีโอกาสเลือกสิ่งต่าง ๆ อย่างเสรี มีความเสมอภาค

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2554 : 53-55) กล่าวถึงปรัชญาการแนะแนว ดังนี้

1. คนทุกคนมีคุณค่าและมีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์และต้องการยอมรับซึ่งกันและกัน

2. คนทุกคนมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน

3. บุคคลเป็นทรัพยากรที่มีค่า คนแต่คนมีศักยภาพที่สามารถพัฒนาและเรียนรู้ได้

4. แต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ความสนใจ ความสามารถ ความถนัดและเจตคติ

5. พฤติกรรมทุกอย่างของบุคคลย่อมมีสาเหตุ การที่บุคคลแสดงออกอย่างไรหรือเป็นเช่นไรย่อมเกิดจากตนเองและสิ่งแวดล้อมเป็นเหตุและบุคคลเปลี่ยนแปลงได้ตามเหตุ

6. คนทุกคนย่อมมีปัญหา คนต้องอยู่ร่วมกันในสังคมที่ต้องพึ่งพาอาศัยกันและพฤติกรรมของแต่ละบุคคลย่อมส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่น

7. ธรรมชาติของคนอยู่ร่วมกันเป็นสังคมจำเป็นต้องมีความสัมพันธ์และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย (2559 : 3) กล่าวถึงปรัชญาการของการแนะแนว ซึ่งเน้นความเชื่ออย่างมีเหตุผล สำหรับใช้เป็นแนวปฏิบัติต่อนักเรียน ดังนี้

1. มนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและมีศักยภาพ

2. มนุษย์มีความแตกต่างระหว่างบุคคล
3. มนุษย์มีศักดิ์ศรีและต้องการการยอมรับ
4. มนุษย์มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้
5. พฤติกรรมของมนุษย์ย่อมมีสาเหตุ

จากการศึกษาปรัชญาการแนะแนวมีความเชื่อว่ามนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า มีศักดิ์ศรี และคุณค่าในความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน มนุษย์มีความแตกต่างกันโดยสิ้นเชิงในทุกด้าน มีศักยภาพ สามารถพัฒนาและเรียนรู้ได้ การดำเนินงานแนะแนวควรตั้งอยู่บนพื้นฐานความเข้าใจในความแตกต่างกันของมนุษย์ เพื่อพัฒนา ส่งเสริมและแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องและช่วยเหลืออย่างมีประสิทธิภาพ

หลักการแนะแนว

Shertzer and Stone (1996 : 42-44 อ้างถึงใน นิรันดร์ จุลทรัพย์, 2551 : 14) กล่าวถึง หลักการเบื้องต้นของการแนะแนวที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป มีหลัก 10 ประการ

หลักการข้อที่ 1 การแนะแนวเป็นการช่วยเหลือบุคคลโดยอาศัยระบบพัฒนาไม่ใช่เป็นไปตาม การนำบุคคลเพื่อให้เกิดการพัฒนาในตัวเขาเอง ผู้ให้การแนะแนวต้องเคารพและยอมรับในความ รับผิดชอบของบุคคลที่มาขอความช่วยเหลือ

หลักการข้อที่ 2 หน้าที่เหมาะสมของการแนะแนว คือการพยายามสร้างสัมพันธ์ระหว่าง วิชาการและสังคมภายนอก

หลักการข้อที่ 3 การแนะแนวตั้งอยู่บนรากฐานของความสำนึกที่ว่าทุกคนมีเกียรติ มีค่าและ คำนึงถึงความถูกต้องของแต่ละบุคคล มีความรับผิดชอบต่อคนอื่นด้วยใจจริง

หลักการข้อที่ 4 การแนะแนวคือการช่วยเหลือบุคคลในการวางแผนการตีความสิ่งต่าง ๆ และ การตัดสินใจอย่างฉลาด พร้อมจะแก้ไขหรือต่อสู้กับอุปสรรค

หลักการข้อที่ 5 การแนะแนวคือการเริ่มต้นในการรู้จักการทำงานร่วมกันโดยไม่บังคับ

หลักการข้อที่ 6 การแนะแนวเป็นกระบวนการศึกษาที่จะต้องปฏิบัติต่อเนื่องกันตลอดไป

หลักการข้อที่ 7 การแนะแนวต้องอยู่บนรากฐานกว้าง ๆ ของบุคคลและสังคมของเขาเป็น รายบุคคลก่อนจะให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลหนึ่ง ควรต้องรู้จักจุดอ่อน จุดเด่นและความสามารถพิเศษ

หลักการข้อที่ 8 การแนะแนวเป็นหน้าที่ของบุคคลหลายคนช่วยกันทำงานอย่างเข้มแข็ง ได้แก่ ผู้แนะแนว ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ นักจิตวิทยา

หลักการข้อที่ 9 หลักการแนะแนวคือการช่วยให้นักเรียนได้ตระหนักในความจริงเกี่ยวข้องกับตัวเองอย่างมากที่สุด

หลักการข้อที่ 10 การแนะแนว คือการชี้ให้เห็นความแตกต่างของสภาพบุคคล ภาวะสังคมของนักเรียนแต่ละคนรวมทั้งชี้ให้เห็นผลของการศึกษาบุคคล

นิรันดร์ จุลทรัพย์ (2551 : 15) (2551 : 15) กล่าวถึงหลักการแนะแนวว่าการดำเนินงานแนะแนวที่มีประสิทธิภาพนั้นต้องมีหลักการมีการวางแผนที่จะให้ความช่วยเหลือบุคคล 3 ลักษณะคือ

1. มุ่งจะให้บุคคลเกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ
2. มุ่งจะป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับบุคคล
3. มุ่งจะช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแล้ว

โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลการยอมรับในคุณค่า ความเข้าใจในพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคล ยอมรับในคุณค่า เคารพศักดิ์ศรีและตั้งอยู่บนพื้นฐานตามวัฒนธรรมของบุคคล การดำเนินงานแนะแนวโดยจะต้องมีการประสานงานและได้รับความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน

จากการศึกษาหลักการแนะแนวคือหลักการดำเนินงานแนะแนวที่มุ่งส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และช่วยแก้ไขบุคคลบนพื้นฐานของความแตกต่าง เคารพสิทธิเสรีภาพและคามเสมอภาคของบุคคล โดยอาศัยการร่วมมือกันของทุกฝ่าย

จุดมุ่งหมายของการแนะแนว

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2554 : 55) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการแนะแนวว่ามีเป้าหมายสำคัญเพื่อให้บุคคลรู้จักตนเอง รู้จักสิ่งแวดล้อม สามารถคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ ตัดสินใจ แก้ปัญหา รู้จักเลือกวางแผนชีวิต การเรียน อาชีพและสามารถปรับตนเองได้อย่างเหมาะสม สามารถพัฒนาตนเองเต็มศักยภาพอันจะนำไปสู่การมีชีวิตที่ดีมีความสุขสำเร็จและเป็นประโยชน์ต่อตนเอง สังคมและประเทศชาติ โดยมีจุดมุ่งหมาย 3 ประการคือ

1. การป้องกันปัญหา
2. การแก้ไขปัญหา
3. การส่งเสริมพัฒนาทุกด้าน

นิรันดร์ จุลทรัพย์ (2551 : 10) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการแนะแนวว่าเป็นการให้ความช่วยเหลือเพื่อให้บุคคลได้รับการพัฒนา 3 ด้าน ด้วยกันคือ

1. ด้านการเข้าใจตนเอง (Self-Understanding)
2. ด้านการปรับตัวได้ด้วยตนเอง (Self-Adjustment)
3. ด้านการตัดสินใจได้ด้วยตนเอง (Self-Determination)

ความสำคัญของการแนะแนว

ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์ (2551 : 10) กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการแนะแนวหลายประการ ดังนี้

1. เพื่อความสะดวกในการจัดบริการแนะแนวให้แก่ผู้เรียนตามความต้องการ
2. เพื่อให้สามารถจัดบริการให้ผู้เรียนได้อย่างครบถ้วน
3. เพื่อเป็นการใช้ทรัพยากรของหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมทำให้บริการแนะแนวมี

ประสิทธิผลด้วย

4. เพื่อให้สะดวกต่อการติดตามและประเมินผลโครงการในหน่วยงาน

นิรันดร์ จุลทรัพย์ (2551 : 5) กล่าวถึงความสำคัญของการแนะแนวสรุปได้ดังนี้

1. ความเปลี่ยนแปลงและความเจริญทางด้านการศึกษา
2. ความจำเป็นทางการเลือกอาชีพ
3. ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวิทยาการใหม่ ๆ
4. ความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม
5. การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่
6. ความเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและความเชื่อทางศาสนา
7. ความต้องการในการรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

ขอบข่ายการแนะแนว

สุนิสา วงศ์อารีย์ (2559 : 26-27) กล่าวถึงขอบข่ายการแนะแนวซึ่งมี 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษาด้านอาชีพ และด้านส่วนตัวและสังคม จัดในรูปแบบ 5 บริการ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน อย่างเป็นกระบวนการต่อเนื่องโรงเรียนที่จะดำเนินงานแนะแนวอย่างได้ผลต้องจัดให้มีงานต่าง ๆ ครบทั้ง 5 บริการ ดังนี้

1. บริการศึกษาและรวบรวมข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล (individual inventory service) เป็นงานรวบรวมรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวผู้เรียนในเรื่องความสนใจ ความสามารถ ความถนัด

เจตคติ ลักษณะนิสัย อารมณ์ ฯลฯ พร้อมทั้งสิ่งแวดล้อมของผู้เรียน เช่น สภาพความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในบ้าน อาชีพ ฐานะทาง เศรษฐกิจของครอบครัว ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อให้ครูรู้จักผู้เรียนและผู้เรียนรู้จักตนเองมากที่สุดเท่าที่จะมากได้เพื่อนำเอาข้อมูลรายละเอียดดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในการแนะแนว

2. บริการสนเทศ (information service) เป็นงานเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความรู้ให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในด้านการศึกษา อาชีพและสังคมอย่างกว้างขวางสามารถนำความรู้ความเข้าใจเหล่านั้นไปพิจารณาและตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาการประกอบอาชีพและปรับปรุงบุคลิกภาพได้อย่างเหมาะสม

3. บริการให้คำปรึกษา (counseling service) เป็นการพูดคุยที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การป้องกันปัญหา ตัดสินใจแก้ปัญหาหรือพัฒนาสิ่งที่ตนเองปรารถนาอย่างเหมาะสมโดยที่ผู้เรียนผู้ซึ่งได้รับการบริการให้คำปรึกษาพร้อมที่จะรับผิดชอบต่อผลที่จะเกิดขึ้นตามมาหลังจากการตัดสินใจกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งของตน

4. บริการจัดวางตัวบุคคล (placement service) เป็นงานที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การฝึกฝนหรือการสงเคราะห์ช่วยเหลือตามควรแก่กรณีขณะที่อยู่ในโรงเรียนหรือออกจากโรงเรียนไปแล้ว

5. บริการติดตามผล (follow-up service) เป็นงานติดตามผลการดำเนินการบริการต่าง ๆ ที่จะจัดให้แก่ผู้เรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการช่วยผู้เรียนแต่ละคนให้สามารถ แก้ปัญหาและปรับปรุงตนในด้านต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมและเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประเมินผลการดำเนินงานแนะแนวและงานอื่น ๆ ของสถานศึกษา

การดำเนินงานแนะแนวทั้ง 5 บริการดังกล่าวจะต้องครอบคลุมการแนะแนวด้านการศึกษาด้านอาชีพ และด้านส่วนตัวและสังคม

จากการศึกษาขอบข่ายการแนะแนวต้องจัดให้ครอบคลุม 3 ด้านคือ การแนะแนวด้านการศึกษา การแนะแนวด้านอาชีพ การแนะแนวด้านส่วนตัวและสังคม โดยจัดในรูปแบบบริการ 5 บริการ คือ บริการศึกษาและรวบรวมข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล บริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคล และบริการติดตามผล

ความหมายของกิจกรรมแนะแนว (Guidance Activity)

Kottman, Ashby & De Graff (2001, อ้างถึงใน สมร ทองดี และปราณี รามสูต, 2545 : 11) ให้ความหมายกิจกรรมแนะแนวว่า เป็นประมวลประสบการณ์ทุกรูปแบบที่จัดให้หรือสนับสนุนให้ผู้รับบริการแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่ม ได้ปฏิบัติ ฝึกหัด หรือร่วมเรียนรู้ เพื่อบรรลุเป้าหมายของผู้รับบริการ ทั้งเป็นการส่งเสริมพัฒนา การป้องกันปัญหาและแก้ไขปัญหาก็เกี่ยวข้องกัน โดยครอบคลุมขอบข่ายการพัฒนาส่วนตัวและสังคม การพัฒนาทางการศึกษาและการพัฒนาพื้นฐานทางอาชีพ

อาภา ถนัดช่าง และเรียม ศรีทอง (2545 : 92-93) ได้เสนอความคิดว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นส่วนหนึ่งของบริการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ซึ่งตอบสนองการบริการจัดวางตัวบุคคล (Placement Service) โดยมุ่งให้ผู้รับบริการได้ปฏิบัติการเสริมสร้างพฤติกรรมทั้งการพิจารณาเลือกใช้ข้อมูล การปรับเปลี่ยนความคิด ความเชื่อ เจตคติ ฝึกทักษะหรือเสริมทักษะที่จำเป็นให้ดียิ่งขึ้น

จากการศึกษาความหมายกิจกรรมแนะแนว หมายถึง มวลประสบการณ์เรียนรู้ที่จัดขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ บนพื้นฐานของหลักการ วิธีการและเทคนิคทางจิตวิทยา โดยคำนึงถึงความต้องหรือความจำเป็นของผู้รับบริการ ทั้งในรูปแบบรายบุคคลหรือกลุ่มบุคคล เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่นและเข้าใจสิ่งแวดล้อม นำไปสู่การปรับตัว การวางแผนและจัดการด้านต่าง ๆ ครอบคลุมทักษะการเรียนรู้ ทักษะพื้นฐานทางอาชีพและพัฒนาทักษะชีวิต

ความสำคัญของกิจกรรมแนะแนว

อาภา ถนัดช่าง และเรียม ศรีทอง (2545 : 93) กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมแนะแนว ดังนี้

1. ช่วยส่งเสริมให้ศิษย์ได้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน ทำให้ทราบปัญหาและความต้องการของผู้เรียนได้ชัดเจน ซึ่งผู้เรียนจะได้รับการส่งเสริมให้จัดการปัญหาของตนได้ทันที่
2. คุณค่าต่อการพัฒนาผู้เรียนในมิติของการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามกำหนดของหลักสูตรแกนกลาง
3. คุณค่าต่อการส่งเสริมการพัฒนาและป้องกันปัญหา โดยเห็นว่ากิจกรรมแนะแนวช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน ส่งเสริมกระบวนการคิดและทักษะชีวิต

นิรนาท แสนสา (2556 : 90) ได้เสนอความเห็นว่ กิจกรรมแนะแนวมีความสำคัญต่อผู้เรียนหรือผู้รับบริการ 3 ประการ ได้แก่

1. ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เข้าใจตนเอง เห็นคุณค่าตนเอง รักและพึงพอใจในความเป็นตัวของตัวเอง รู้จักเป็นผู้ให้-ผู้รับ สามารถปรับตัวและสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

2. ป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดแก่ผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่มีความหลากหลายด้านเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม อาจก่อให้เกิดการถูกล่อลวง การใช้แรงงานข้ามชาติ การละเมิดสิทธิส่วนบุคคล การแพร่ระบาดของยาเสพติด รวมทั้งการกระทำความรุนแรงต่าง ๆ ต่อบุคคล

3. เป็นการส่งเสริมการจัดการปัญหาของผู้เรียน ทั้งด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ และการพัฒนาส่วนตัวกิจกรรมแนะแนวทั้งที่สนองความต้องการรายบุคคลและแบบกลุ่ม ช่วยเพิ่มความสามารถในการเผชิญและก้าวพ้นปัญหาอุปสรรค เพื่อพัฒนาสู่การเปลี่ยนแปลงของชาติได้

จากการศึกษาความสำคัญของกิจกรรมแนะแนวพบว่า กิจกรรมแนะแนวมีความสำคัญต่อผู้รับบริการ โดยที่ผู้รับบริการมีโอกาสได้พัฒนาความตระหนักรู้ตน เรียนรู้การพัฒนาตน โดยเฉพาะด้านทักษะ ความสามารถด้านต่าง ๆ ในขอบข่ายของการพัฒนาส่วนตัวและสังคม การพัฒนาทางการศึกษาและการพัฒนาทางอาชีพ

หลักการจัดกิจกรรมแนะแนว

Gazda (1984 : 182) ได้เสนอหลักการจัดกิจกรรมแนะแนวไว้ดังนี้

1. ต้องตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ
2. เน้นประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้รับบริการ
3. สำหรับผู้รับบริการแนะแนวกลุ่มใหญ่ ควรจัดเป็นโปรแกรม เช่น โปรแกรมการจัดการความเครียด สำหรับผู้รับบริการกลุ่มเล็ก เน้นไปที่จุดประสงค์ส่วนตน เช่น เทคนิคการฝึกความกล้าแสดงออกหรือฝึกประสบการณ์การสื่อสารด้วยอวัจนภาษา

4. จัดให้มีการประเมินผลลัพธ์การจัดกิจกรรม

อาภา ถนัดช่างและเรียม ศรีทอง (2545 : 91) ได้เสนอหลักการพื้นฐานในการจัดกิจกรรมแนะแนว ดังนี้

1. สอนองความต้องการตามวัยของผู้รับบริการ
2. เปิดโอกาสให้ผู้รับบริการมีสิทธิและอิสระในการพิจารณาตัดสินใจเลือกหรือเข้าร่วมกิจกรรม
3. มุ่งประโยชน์ของผู้รับบริการอย่างแท้จริง

4. ผู้รับบริการมีบทบาทในการร่วมกิจกรรมและเรียนรู้ด้วยตนเอง

5. การจัดกิจกรรมแนะแนวควรสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สภาพความจำเป็นของสังคมและสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน

สมร ทองดี และปราณี รามสูต (2545 : 29-41) ได้เสนอหลักการจัดกิจกรรมแนะแนว ดังนี้

1. กิจกรรมแนะแนวควรครอบคลุมขอบข่ายการพัฒนาทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาส่วนตัว และสังคม การพัฒนาทางการศึกษา และการพัฒนาทางอาชีพ

2. ลักษณะกิจกรรมควรสอดคล้องกับวัยของผู้รับบริการ เนื่องจากบุคคลแต่ละวัยมีลักษณะธรรมชาติที่แตกต่างกัน เช่น กิจกรรมแนะแนววัยเด็ก ควรจัดให้ได้เรียนรู้ป็นเล่น สำหรับวัยรุ่นเน้นการแสวงหาเอกลักษณ์และการฝึกการยอมรับทางสังคม สำหรับวัยผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์ชีวิตหลากหลาย ควรเน้นการวิเคราะห์หรือสังเคราะห์ เป็นต้น

3. กิจกรรมแนะแนวย่อมต้องสนองต่อผู้รับบริการทั้งรายบุคคลและแบบกลุ่ม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย (2559 : 14) กล่าวถึงการจัดกิจกรรมแนะแนวอาศัยหลักการทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนว ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมมุ่งเน้นประโยชน์สูงสุดต่อผู้รับบริการ

2. สนองความต้องการของผู้รับบริการตามวัย

3. ผู้รับบริการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยมีสิทธิและเสรีภาพในการเลือกตัดสินใจรับบริการ

4. กิจกรรมแนะแนวควรมีความสอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรและความจำเป็นของสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง

จากหลักการจัดกิจกรรมแนะแนวสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมแนะแนวต้องอาศัยหลักการทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวเพื่อมุ่งเน้นประโยชน์ ตอบสนองความต้องการต่อผู้รับบริการ โดยคำนึงสิทธิและเสรีภาพในการเลือกตัดสินใจ มีความสอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรและความจำเป็นต่อเปลี่ยนแปลงของสังคม

ขอบข่ายของกิจกรรมแนะแนว

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย (2559 : 13) ได้กล่าวถึงขอบข่ายของกิจกรรมแนะแนวว่า การจัดกิจกรรมแนะแนวเป็นกระบวนการ

ให้บริการแนะแนวอย่างหนึ่ง ซึ่งมีเป้าหมายในการพัฒนาส่งเสริม ป้องกันปัญหา และแก้ไขปัญหาที่ผู้รับบริการเผชิญอยู่ในขอบข่ายครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่

1. กิจกรรมแนะแนวด้านการพัฒนาทางการเรียนรู้หรือการศึกษา เป็นการประมวลประสบการณ์ที่พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาผู้รับบริการโดยใช้หลักการ เทคนิคและวิธีการทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวในการกำหนดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้รับบริการสามารถพัฒนาการเรียนรู้ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมความสนใจใฝ่รู้โลกกว้างทางการศึกษาพัฒนาทักษะและกระบวนการเรียนที่เป็นปัจจัยสำคัญของการเรียนรู้ และการบรรลุผลสำเร็จทางการเรียนและการเรียนรู้ตลอดชีวิตการกำหนดเป้าหมาย วางแผนและตัดสินใจทางการศึกษา

วัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนวด้านการพัฒนาทางการศึกษา มีวัตถุประสงค์ให้ผู้รับบริการ มีเจตคติที่ดีต่อการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตและสามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้ได้สูงสุดเต็มศักยภาพของตน

ทักษะสำคัญที่ควรเน้นในการจัดกิจกรรมแนะแนวด้านการพัฒนาทางการศึกษา การพัฒนาทางการศึกษา เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมให้ผู้รับบริการ ได้รู้จักความสามารถทางการเรียน การกำหนดเป้าหมายทางการเรียน สามารถพัฒนาทักษะทางการเรียน มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตรวมทั้งการวางแผนเป้าหมายทางการเรียนและสามารถพัฒนาตนให้บรรลุเป้าหมายของตนได้ ความสามารถดังกล่าว นอกจากจะได้รับการช่วยพัฒนาเจตคติที่ดีต่อการศึกษาแล้ว สิ่งสำคัญ คือ การพัฒนาทักษะการเรียน นิสัยทางการเรียน แรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ ภายใต้การส่งเสริมให้ฝึกทักษะการคิด การตัดสินใจและการแก้ปัญหาทางการศึกษา

2. กิจกรรมแนะแนวด้านการพัฒนาทางอาชีพ เป็นการประมวลประสบการณ์ที่พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ เพื่อส่งเสริมผู้รับบริการ โดยใช้หลักการ เทคนิคและวิธีการทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวนบนพื้นฐานของทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพและทฤษฎีการเลือกอาชีพเพื่อให้ผู้รับบริการเข้าใจ ยอมรับบุคลิกภาพตนและสามารถพิจารณาลักษณะของตนกับอาชีพที่สนใจ พัฒนาวุฒิภาวะทางอาชีพ สามารถเลือกและตัดสินใจทางอาชีพได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งสามารถกำหนดเป้าหมายทางอาชีพ วางแผนและพัฒนาตนจนบรรลุแผนชีวิตทางอาชีพได้

วัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนวด้านการพัฒนาทางอาชีพมุ่งให้ผู้รับบริการเข้าใจพัฒนาการทางอาชีพของบุคคล มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ เข้าใจบุคลิกภาพและความสนใจสามารถพัฒนาวุฒิภาวะทางอาชีพของตน สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสมและสามารถพัฒนาความก้าวหน้าทางอาชีพของตนได้ต่อไป

ทักษะสำคัญที่ควรเน้นในการจัดกิจกรรมแนะแนวด้านการพัฒนาทางอาชีพ การจัดกิจกรรมแนะแนวด้านการพัฒนาทางอาชีพ มุ่งส่งเสริมให้ผู้รับบริการมีวุฒิภาวะทางอาชีพเป็นสำคัญ ในการกำหนดกิจกรรมอาชีพพื้นฐานทางทฤษฎีพัฒนาทางอาชีพและทฤษฎีการเลือกอาชีพ ผู้จัดกิจกรรมควรทำความเข้าใจในทฤษฎีดังกล่าวเบื้องต้นเพื่อเป็นแนวทางการแนะแนวที่ถูกต้อง

3. กิจกรรมแนะแนวด้านการพัฒนาส่วนตัวและสังคม เป็นการประมวลประสบการณ์ที่พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ เพื่อส่งเสริมผู้รับบริการ โดยใช้หลักการ เทคนิคและวิธีการทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวในการกำหนดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้รับบริการ รู้จักและเข้าใจตนเอง สามารถพัฒนาทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาให้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ตลอดจนส่งเสริมพัฒนาการด้านบุคลิกภาพ การปรับตัวและการพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

วัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนวด้านการพัฒนาส่วนตัวและสังคม มุ่งส่งเสริมให้ผู้รับบริการมีทักษะการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมและสามารถดำเนินชีวิตที่ดียิ่งรวมถึงการมีทักษะทางสังคมสามารถอยู่ร่วมกันและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น

ทักษะสำคัญที่ควรเน้นในการจัดกิจกรรมแนะแนว ด้านการพัฒนาส่วนตัวและสังคม การพัฒนาส่วนตัวและสังคมเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความสามารถในการดูแลเอาใจใส่ ส่งเสริมความเจริญงอกงามของสุขภาพกายและสุขภาพจิต พัฒนาบุคลิกภาพของตนและปรับตัวเข้ากับบุคคลที่เกี่ยวข้อง พัฒนาความสามารถในการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ การพัฒนาดังกล่าวอาศัยการใช้ความรู้ข้อมูลภายใต้เจตคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น การให้ความยอมรับนับถือและตระหนักในคุณค่าตนเองและผู้อื่น ซึ่งการพัฒนาส่วนตัวและสังคมดังกล่าวเน้นไปที่การส่งเสริมให้ผู้รับบริการได้พัฒนาทักษะการพัฒนาชีวิตส่วนตัวและสังคมหลายประการ

กระบวนการจัดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมแนะแนว

ธีระ ชัยยุทธยรรยงและวารภรณ์ หงส์สวัสดิลกุล (2548) กล่าวถึงการจัดกิจกรรมแนะแนวในสถานศึกษาเลือกจัดกิจกรรมแนะแนวให้ได้ผลสู่การพัฒนาผู้เรียนได้สอดคล้องกับความต้องการปัญหาของผู้เรียน บริบทสถานศึกษาและชุมชน ควรมีการดำเนินการดังนี้

1. สำรวจปัญหาความต้องการและความสนใจของผู้เรียนเพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางและแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว

2. ศึกษาวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตรของสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งผลการวิเคราะห์ความต้องการและปัญหาของนักเรียนนำไปกำหนดกิจกรรมและรายละเอียดกิจกรรมแนะแนว

3. กำหนดสัดส่วนกิจกรรมแนะแนวให้ครอบคลุมทั้งด้านการศึกษา การงาน อาชีพ ชีวิตและสังคม รวมทั้งสอดคล้องกับการศึกษาข้อมูลในข้อ 2 โดยให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรม

4. วางแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวในแต่ละด้านว่าแต่ละภาคเรียนจะจัดกิจกรรมในแต่ละด้านมากน้อยเพียงใด ใช้เวลาเท่าไร

5. จัดทำรายละเอียดของแต่ละกิจกรรม เริ่มตั้งแต่กำหนดชื่อกิจกรรม จุดประสงค์ เวลา กิจกรรมเน้นพัฒนาผู้เรียนในเรื่องใด มีการสรุปรายงานผล

6. จากนั้นปฏิบัติตามแผน การประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดและมีการสรุปรายงานผล

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย (2559 : 39) ได้กล่าวถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมแนะแนว สรุปคือ การจัดกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียนต้องคำนึงถึงหลักการสำคัญ 2 ประการ ได้แก่

1. สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเป็นผู้เรียนที่มีคุณลักษณะเอื้อต่อการเรียนรู้มีคุณลักษณะที่ดีของเยาวชนและครองชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ

2. การจัดกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียนต้องใช้หลักการทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่จะพัฒนา

ทั้งนี้ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียนที่เน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมย่อมต้องมีการฝึกปฏิบัติ โดยยึดผู้รับบริการเป็นสำคัญในการจัดกิจกรรมหรือจัดประสบการณ์เรียนรู้ ได้เสนอกระบวนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) มีรายละเอียดดังนี้

1. ชั้นประสบการณ์ (Experience) การเรียนรู้ในขั้นนี้ เป็นการให้โอกาสผู้เรียนได้รับรู้ทางกาย ทางจิต-อารมณ์และสภาพแวดล้อมเชิงประจักษ์เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เรียนรู้โดยการสังเกต พิจารณาคุณค่าผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งทางตรงหรือทางอ้อม รวมทั้งร่วมทดลองหรือปฏิบัติการต่าง ๆ ซึ่งมีผลต่ออารมณ์และความรู้สึกสนใจใฝ่รู้ต่อไป

2. ขั้นอภิปราย/สะท้อน (Discussion/Reflection) การเรียนรู้ในขั้นนี้ เป็นการจัดให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้สึก ความคิด วิเคราะห์หรือเสนอผลลัพธ์จากสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับรู้ในชั้นประสบการณ์ โดยมีการกำหนดประเด็นต่าง ๆ ในการอภิปรายไว้ในขั้นนี้ให้ชัดเจน โดยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่เรียนรู้

3. ขั้นความคิดรวบยอด (Concept Formation) การเรียนรู้ในขั้นนี้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสรุปผลการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งที่ได้เรียนรู้ในขั้นต้นระหว่างเหตุและผล หรือระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นองค์ความรู้ หรือเป็นหลักการที่ใช้อธิบายเรื่องราว กรณีหรือสถานการณ์อื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน

4. ขั้นทดลอง/ฝึกทักษะ (Experimentation) การเรียนรู้ในขั้นนี้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบตนเองจากหลักการหรือองค์ความรู้ที่สรุปมาก่อนหรือทดลองตามหลักการซ้ำ หรือฝึกทักษะเพิ่มความชำนาญ รวมทั้งการประเมินพฤติกรรมตนเองว่าสามารถพัฒนาได้ในระดับต่าง ๆ

5. ขั้นประยุกต์ใช้และการพัฒนา (Application & Development) การเรียนรู้ในขั้นนี้ เป็นการสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ประยุกต์องค์ความรู้ ความคิด หรือข้อสรุปนำสู่ชีวิตประจำวันพัฒนาให้มีความสามารถเพิ่มขึ้น รวมทั้งประเมินผลความก้าวหน้าของตน รวมทั้งการพัฒนาแนวคิดและวิธีการให้มีคุณภาพมากขึ้น

จันทร์เพ็ญ สุวรรณคร (2558 : 88) กล่าวถึงรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวที่ส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนโดยมุ่งการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจ บริบท สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติของผู้เรียน โดยมีรูปแบบการจัดกิจกรรมดังนี้

1. การเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อสอนให้ผู้เรียนได้ร่วมมือกันเรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมให้บรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายโดยมุ่งเน้นการร่วมกันปฏิบัติงานช่วยเหลือซึ่งกันและกันสมาชิกกลุ่มทุกคนจะต้องรับผิดชอบต่อผลงานของกลุ่มและผลงานของตนเอง

2. การใช้กิจกรรมเป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง เรียนรู้วิธีคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง ครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกและมีความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบกิจกรรมที่มีคุณภาพเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์อย่างแท้จริงและสามารถเชื่อมโยงความรู้ออกไปให้เกิดทักษะการคิดอย่างมีคุณภาพ

3. การใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน เป็นการนำกรณีศึกษามาใช้ในสื่อประกอบการเรียนรู้ที่ผู้สอนสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการช่วยเหลือให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนศึกษา

วิเคราะห์ อภิปรายและตัดสินใจหาทางแก้ปัญหาหรือหาคำตอบโดยใช้วิธีคิดมาเป็นฐานประกอบการตัดสินใจทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม

4. การใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาหรือสถานการณ์เป็นจุดเริ่มต้นของการแสวงหาความรู้ ซึ่งเป็นการเรียนที่พัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการทำงานร่วมกันเป็นทีม เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการแก้ปัญหา โดยมีลักษณะเด่นของการเรียนรู้ ได้แก่ ใช้ปัญหาแท้จริงเป็นตัวกระตุ้นการแก้ปัญหาและเป็นจุดเริ่มต้นในการแสวงหาความรู้ ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้เน้นทักษะการคิด เรียนโดยแบ่งเป็นกลุ่มย่อย มีบูรณาการของเนื้อหาความรู้ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจะส่งเสริมการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้นของนักเรียน

5. การมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้จากการได้ปฏิบัติงานจากสถานการณ์จริงของชุมชนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำงานได้กับทุกภาคส่วนในสังคมเกิดการหยั่งรู้ในโลกของความเป็นจริงมากขึ้น เข้าใจการปฏิบัติของบุคคลที่มีต่อสังคม และการเมืองมากขึ้น มีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น และสามารถเข้าใจกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับประเด็นปัญหาสังคมที่มีความซับซ้อนเรียนรู้วัฒนธรรมสำหรับการปฏิบัติงาน สามารถปฏิบัติงานได้พัฒนาทักษะทางวิชาชีพ ทักษะทางสังคมและความรับผิดชอบต่อสังคมให้กับผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

การประเมินผลกิจกรรมแนะแนว

การประเมินผลกิจกรรมแนะแนวเป็นการตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียนในการบรรลุมาตรฐาน/ตัวชี้วัดผลการเรียนตามหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้วางแผนไว้เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศไปพัฒนาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องและส่งเสริมผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถและเกิดพัฒนาการสูงสุดตามศักยภาพนอกจากนี้ยังเป็นข้อมูลในการปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน

ธีระ ชัยยุทธยรรยงและวราภรณ์ หงส์สวัสดิ์กุลกุล (2548) ได้กล่าวถึงวิธีการประเมินผลการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยวิธีการ ดังนี้

1. เพิ่มสะสมผลงาน
2. การประเมินตามสภาพจริง
3. การประเมินตนเองของผู้เรียน
4. การประเมินโดยกลุ่มเพื่อน

5. การสังเกต
6. การสัมภาษณ์
7. การเขียนรายงาน
8. หลักฐานการเข้าร่วมกิจกรรม

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555 : 2-3, 54) ได้ระบุการประเมินผลไว้ 2 ลักษณะ ได้แก่

ลักษณะที่ 1 ประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นการประเมินรายกิจกรรม โดยติดตามผลการพัฒนาของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจมีผู้เรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินด้วยก็ได้

ลักษณะที่ 2 ประเมินเพื่อต้องการตัดสินผลการเรียน โดยมีเกณฑ์การตัดสิน 2 ระดับ ได้แก่ ผ่านและไม่ผ่าน

เกณฑ์การตัดสิน ผ่าน หมายถึง มีจำนวนเวลาที่เข้าร่วมกิจกรรม มีการปฏิบัติกิจกรรมหรือมีผลงานหรือคุณลักษณะครบตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

เกณฑ์การตัดสิน ไม่ผ่าน หมายถึง มีจำนวนเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบตามเกณฑ์ ไม่ปฏิบัติกิจกรรมขาดผลงานหรือคุณลักษณะไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

จันทร์เพ็ญ สุวรรณคร (2558 : 88) ได้กล่าวถึงวิธีการประเมินผลการจัดกิจกรรมแนะแนวไว้ ดังนี้

1. เพิ่มสะสมผลงาน
2. การประเมินตนเองของผู้เรียน
3. การประเมินโดยกลุ่มเพื่อน/ผู้ปกครอง
4. การสังเกต
5. การสัมภาษณ์
6. การนำเสนอผลงาน/ผลผลิต/นวัตกรรมที่ผลิตขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย (2559 : 66) กล่าวถึงการประเมินผลการจัดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียนเป็นภารกิจสำคัญอีกประการหนึ่ง ที่ส่งผลต่อการปรับปรุงและพัฒนา โดยเน้นการเปลี่ยนแปลงทางความคิด อารมณ์ ความรู้สึกและทักษะชีวิตของผู้รับบริการ ความเหมาะสมของการออกแบบกิจกรรม เทคนิควิธี บรรยายากที่เอื้อต่อการเรียนรู้หรือสื่อการเรียนรู้ว่ามีความเหมาะสมเพียงใด เพื่อการนำผลไปใช้เป็น

แนวทางปรับปรุงหรือปรับขยายกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียนต่อไป จากจุดประสงค์หลายประการดังกล่าว จึงมีวิธีการประเมินผลหลากหลายวิธีโดยเฉพาะวิธีการที่จะได้ข้อมูล ได้แก่

1. ความเชื่อความคิดที่เปลี่ยนแปลงไป
2. ความรู้สึกและเจตคติ
3. ความสามารถหรือทักษะชีวิตที่พัฒนาก้าวหน้าหรือไม่
4. ข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมของการออกแบบและเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ เป็นต้น
5. แนวคิดในการปรับปรุงหรือปรับขยายกิจกรรมต่อไปการประเมินผลดังกล่าวอาจใช้วิธีการ

สังเกต สัมภาษณ์ การรายงานตนเองหรือการประเมินผลการฝึกหัดพัฒนาตน เป็นต้น

จากการศึกษาการประเมินผลกิจกรรมแนะแนวสรุปได้ว่า การประเมินผลกิจกรรมแนะแนวนั้นควรมุ่งเน้นการประเมินตามสภาพจริงของผู้เรียนที่สะท้อนความสามารถนั้นซึ่งมีวิธีการที่เหมาะสมหลากหลายตามสภาพและบริบทของผู้เรียน

ประโยชน์ของกิจกรรมแนะแนว

สุนิสา วงศ์อารีย์ (2559 : 29) กล่าวถึงการจัดบริการแนะแนวขึ้นในสถานศึกษาหากสถานศึกษาสามารถให้บริการแก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพจะก่อให้เกิดประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. ประโยชน์ต่อผู้เรียน การแนะแนวช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองอย่างถูกต้องรู้ถึงข้อบกพร่องและความสามารถพิเศษของตนเองมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพิจารณาตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่ตนประสบได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถวางแผนการชีวิตในอนาคตของตนเองและสามารถนำตนเองไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ รวมทั้งสามารถที่จะปรับตัวได้อย่างเหมาะสมและดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. ประโยชน์ต่อครู อาจารย์และสถานศึกษา บริการต่าง ๆ ในงานแนะแนวจะช่วยให้ครูอาจารย์ เข้าใจผู้เรียนได้ดีขึ้นทุกด้านทำให้ยอมรับและเข้าใจว่าผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ สามารถปรับปรุงการเรียนการสอนและการปกครองได้เหมาะสม สามารถจัดแบ่งผู้เรียนออกตามความสามารถและจัดบทเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและจะช่วยให้สถานศึกษาสามารถจัดกิจกรรมและบริการต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนซึ่งจะเป็นการช่วยลดปัญหาเรื่องความประพฤติของผู้เรียนอีกด้วย

3. ประโยชน์ต่อผู้ปกครอง การแนะแนวจะช่วยให้ผู้ปกครองมีความเข้าใจเด็กของตนเองดีขึ้นเข้าใจถึงแนวทางและโอกาสในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ปกครองสามารถ

ชี้แนะแนวทางแก่เด็กของตนได้ดีขึ้นนอกจากนี้การแนะนำจะช่วยให้ผู้ปกครองยอมรับขีดจำกัดความสามารถของเด็กจะไม่เร่งรัดให้เด็กทำงานเกินความสามารถอันจะเป็นผลเสียแก่เด็กและให้ความร่วมมือแก่ทางสถานศึกษาในการส่งเสริมพัฒนาบุตรหลานของตน

4. ประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ การแนะนำช่วยให้สังคมและประเทศชาติได้ประชากรที่มีคุณภาพไม่เป็นผู้ที่จะก่อให้เกิดปัญหาสังคมและช่วยเพิ่มพูนเศรษฐกิจของประเทศเนื่องจากเด็กได้เรียนและได้ประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเอง

จากการศึกษาแนวคิดการจัดกิจกรรมแนะนำ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการจัดกิจกรรมแนะนำมาพัฒนาและออกแบบงานวิจัยโดยการพัฒนาารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะนำตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานและเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยยึดหลักการจัดกิจกรรมแนะนำตามทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) เป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการและวิธีการของบุคคลในการสร้างความรู้ความเข้าใจจากประสบการณ์ ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Theory of Cooperative or Collaborative Learning) เป็นทฤษฎีการเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยโดยสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกัน ช่วยกันเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม โดยผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และร่วมมือกันหรือช่วยกันในการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีนี้จะเน้นให้ผู้เรียนช่วยกันในการเรียนรู้ โดยมีกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนมีการพึ่งพาอาศัยกันในการเรียนรู้ มีการปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด มีการสัมพันธ์กัน มีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการวิเคราะห์กระบวนการของกลุ่ม และมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบงานร่วมกัน การออกแบบการจัดกิจกรรมแนะนำมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาของผู้เรียนและบริบทของสถานศึกษาและชุมชน มุ่งเน้นให้นักเรียนรู้จักตนเอง รู้จักสิ่งแวดล้อมสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตัดสินปัญหา รู้จักวางแผนชีวิต การเรียน อาชีพ และสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม

การจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐาน (Case Based Learning)

ความหมายของการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา

Ward (1988) กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้นำเสนอปัญหาที่แท้จริงเพื่อจัดหาสถานการณ์ให้เหมาะกับผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ของการเรียนโดย

ให้ผู้เรียนได้เกิดการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา ประยุกต์แนวคิด ทฤษฎี ในการคิดวิเคราะห์และตัดสินใจ สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

Cliff and Wright (1999, อ้างถึงใน นิตยา โสริกุล, 2547 : 53) กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาว่าเป็นการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กลวิธีในการแสดงออกถึงหลักการ เนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กันในรูปแบบของเรื่องราว รูปวาด เอกสาร ข่าว ละคร บทประพันธ์ เสียงเพลง รูปภาพ เสียง การ์ตูน ปัญหาและสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งวิธีที่ใช้มีการแสดงออกของการสอนประกอบด้วย การบรรยาย การอภิปรายกลุ่มย่อยโดยเน้นทักษะการแสดงออกของการสอนการทำงานเป็นทีม (Collaborative Skill) และทักษะการแก้ปัญหาเป็นหลัก (Problem Based)

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 33) กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นวิธีการสอนซึ่งใช้กรณี หรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริง ๆ มาดัดแปลงและใช้เป็นตัวอย่างในการเรียนให้ศึกษาวิเคราะห์และอภิปรายกันเพื่อสร้างความเข้าใจและฝึกฝนหาทางแก้ปัญหานั้น วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดและพิจารณาข้อมูลที่ตนได้รับอย่างถี่ถ้วน การอภิปรายจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกันรวมทั้งการนำเอากรณีต่าง ๆ ซึ่งคล้ายคลึงกับชีวิตจริงมาใช้จะช่วยให้การเรียนการสอนมีลักษณะใกล้เคียงกับความจริงซึ่งมีส่วนช่วยให้การเรียนการสอนมีความหมายสำหรับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545 : 93) กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้กรณีหรือเรื่องราวต่าง ๆ ซึ่งอาจจะเป็นเรื่องจริงหรือสมมุติขึ้นจากความเป็นจริง โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลนำมาวิเคราะห์ อภิปรายแลกเปลี่ยนข้อมูล การจัดการเรียนรู้ลักษณะนี้เป็นการฝึกให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยวิธีหลากหลายสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่หรือเสริมสร้างความรู้ให้กว้างขวางและนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

ทิตนา แคมมณี (2555 : 362) กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาว่าเป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้นักเรียนศึกษาเรื่องที่สมมติขึ้นจากความเป็นจริงและตอบประเด็นคำถามเกี่ยวกับเรื่องนั้น แล้วนำคำตอบและเหตุผลที่มาของคำตอบนั้นใช้เป็นข้อมูลในการอภิปรายเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

จันทร์เพ็ญ สุวรรณคร (2558 : 171) กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาว่าเป็นการนำกรณีศึกษามาใช้ในสื่อประกอบการเรียนรู้ที่ผู้สอนสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการช่วยเหลือให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนศึกษา วิเคราะห์ อภิปราย และตัดสินใจหาทางแก้ปัญหาหรือหาคำตอบโดยใช้วิธีคิดมาเป็นฐานประกอบการตัดสินใจทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม

จากการศึกษาแนวคิดสรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ผ่านกรณีตัวอย่างจากสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์และการตัดสินใจผ่านการเรียนรู้แบบร่วมมือและร่วมกันทำงานโดยมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้สอนเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน

องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา

ทิตินา แคมมณี (2555 : 362) กล่าวถึงองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาจะต้อง ประกอบด้วย ผู้สอน ผู้เรียน กรณีศึกษาหรือเรื่องราวที่คล้ายกับเหตุการณ์จริงที่มีประเด็นคำถามให้ ผู้เรียนได้คิดพิจารณาหาคำตอบ โดยคำตอบที่ได้จากกรณีศึกษาต้องเป็นคำตอบที่หลากหลายไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิดอย่างชัดเจน ซึ่งจะต้องมีการอภิปรายเกี่ยวกับสภาพการณ์ ปัญหา มุมมองและวิธีการแก้ปัญหาของผู้เรียน พร้อมทั้งมีการสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับรวมถึงมีการประเมินผล การเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545 : 94) กล่าวถึงองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษามีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. เรื่องหรือกรณีที่จะศึกษา
2. ประเด็นคำถาม
3. คำตอบที่หลากหลาย
4. การอภิปรายเกี่ยวกับสถานการณ์ ปัญหา มุมมองและวิธีการแก้ปัญหา

จตุณญา จินาศรีพูล (2558 : 31-32) กล่าวถึงองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. สถานการณ์และประเด็นคำถามจากกรณีศึกษาที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์
2. การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้อ่านหรือศึกษาและทำความเข้าใจกรณีศึกษาหรือเรื่องราวที่ผู้สอนนำมาเสนอด้วยตนเอง
3. การที่ผู้เรียนได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันและร่วมกันวิเคราะห์และสรุปภายในกลุ่มย่อยถึงประเด็นคำถามจากกรณีหรือเรื่องราวที่ได้ศึกษา

4. การที่ผู้เรียนนำข้อสรุปจากการวิเคราะห์ภายในในกลุ่มมาร่วมกันอภิปรายระหว่างกลุ่มหน้าชั้นเรียน

5. มีการให้ข้อคิดเห็นข้อสรุปตามประเด็นคำถามของกรณีศึกษาจากผู้สอนโดยให้ข้อมูลสะท้อนกลับและข้อสรุปที่ได้จากการเรียนรู้

สาคร สุขศรีวงศ์ (2554 : 10-12) กล่าวถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาไว้ ดังนี้

1. ผู้เรียน ความตั้งใจและความกระตือรือร้นของผู้เรียนมีความสำคัญเป็นอย่างมากเนื่องจากการเรียนในลักษณะนี้เป็นการเรียนด้วยตัวเองเป็นหลัก ผู้เรียนจะต้องมีความรับผิดชอบในการเตรียมตัวให้พร้อมก่อนเข้าห้องเรียนหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษามาเพิ่มเติมพร้อมทั้งอ่านและทำความเข้าใจกรณีศึกษาก่อนเข้าห้องเรียน เป็นต้น และระหว่างการเรียนรู้ในชั้นเรียนนั้นผู้เรียนควรจะต้องมีส่วนร่วมในการนำเสนอชี้แจงหรือโต้แย้งในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เรียนด้วยกันและกับผู้สอน

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ดังกล่าวจะสนับสนุนให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในความรู้และทฤษฎีต่าง ๆ ที่นำมาประยุกต์สำหรับกรณีศึกษานั้น ๆ มากขึ้น อีกทั้งเป็นการสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนอีกด้วยในทางกลับกัน หากผู้เรียนไม่มีความตั้งใจและความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ด้วยตนเองและไม่มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในห้องเรียนแล้วผู้เรียนแทบจะไม่ได้รับประโยชน์ใด ๆ จากการศึกษาในรูปแบบการเรียนการสอนนี้เลย

2. ผู้สอน การเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาจะไม่ประสบความสำเร็จเช่นกันหากผู้สอนไม่ได้ใส่ใจในการเตรียมการสอนและไม่สามารถนำพาผู้เรียนไปสู่วัตถุประสงค์ที่แท้จริงของกรณีศึกษานั้น ๆ ได้ผู้สอนจะต้องสวมบทบาทเหมือนผู้คุมวงออคเตดร้าซึ่งมีหน้าที่ในการชี้แนะและควบคุมผู้เรียนให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชั้นเรียน การสรุปประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษา ทั้งการระบุประเด็นปัญหาของกรณีศึกษา การวิเคราะห์กรณีศึกษาและการนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาของกรณีศึกษานั้น ๆ ให้อยู่ในกรอบที่ควรจะเป็น ผู้สอนจำเป็นต้องเป็นผู้ควบคุมการถกแถลงภายในชั้นเรียนและตั้งคำถามแก่ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจวัตถุประสงค์ของกรณีศึกษาอีกทั้งควรหยิบยกประเด็นสำคัญหลัก ๆ ของกรณีศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ให้กับผู้เรียนด้วย นอกจากนี้เนื่องจากผู้สอนเป็นผู้เลือกกรณีศึกษาที่จะนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับความรู้ที่ต้องการจะสอนแก่ผู้เรียน ดังนั้น ผู้สอนจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญในการทำความเข้าใจกับกรณีศึกษาต่าง ๆ เป็นจำนวนมากเพื่อเลือกกรณีศึกษาที่เหมาะสมให้แก่ผู้เรียน

3. อุปกรณ์การเรียนการสอน การเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาจำเป็นต้องมีการเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ในห้องเรียนให้พร้อม เช่น กระดานดำ เครื่องฉายแผ่นใสข้ามศีรษะหรือคอมพิวเตอร์ โดยผู้สอนอาจใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อแสดงประเด็นสำคัญของกรณีศึกษาและเพื่อให้ผู้เรียนสามารถติดตามการเรียนการสอนได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งการแสดงประเด็นหลักต่าง ๆ บนกระดานเป็นการช่วยให้ผู้เรียนทราบว่าควรจะใช้ความสำคัญในประเด็นใดเป็นหลักและเป็นการนำทางผู้เรียนไปสู่วัตถุประสงค์ที่แท้จริงของกรณีศึกษาได้

อุปกรณ์เหล่านี้ยังมีส่วนช่วยเป็นอย่างยิ่งในการถกแถลงประเด็นปัญหาระหว่างผู้เรียนและผู้สอนในชั้นเรียนอีกด้วย ซึ่งการแสดงประเด็นต่าง ๆ ที่ผู้เรียนได้นำเสนอไว้บนกระดานจะช่วยต่อยอดประเด็นต่าง ๆ ในการถกแถลงให้มากขึ้น อีกทั้งอุปกรณ์เหล่านี้ยังเป็นส่วนช่วยจดจำสำหรับความคิดเห็นหรือประเด็นสำคัญที่ดีของกรณีศึกษานั้นซึ่งจะเป็นการช่วยเหลือผู้เรียนอย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้เพิ่งเริ่มการเรียนการสอนในรูปแบบนี้

4. กรณีศึกษา เป็นการอธิบายเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ สิ่งที่ทำทนายปัญหาหรือประเด็นต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับองค์กร สถานการณ์นั้นอาจเกิดขึ้นจริง หรืออาจเป็นสถานการณ์สมมติขึ้นเพื่อประกอบการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติในการประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ โดยผู้เรียนจะถกอภิปรายในฐานะที่ตนมีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในกรณีศึกษา

กรณีศึกษาสามารถนำเสนอได้ในหลายรูปแบบ เช่น บทความ ข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ คลิปวิดีโอเหตุการณ์สำคัญ วิดีโอเทป บันทึกเสียง หรืออาจเป็นลักษณะรูปภาพหรือคอมพิวเตอร์กราฟิก ผู้เรียนจะได้เรียนรู้จากกรณีศึกษาโดยพิจารณาถึงเหตุการณ์สภาพแวดล้อม ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นเพื่อวิเคราะห์ประเด็นปัญหา พร้อมกับเสนอทางเลือกและแนวทางการตัดสินใจหรือการแก้ไขผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในกรณีศึกษา

ปรียา สมพีช (2556 : 260) กล่าวถึงองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษามีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

1. ผู้สอน ทำหน้าที่ในการจัดทำแผนจัดการเรียนรู้จัดเตรียมกรณีศึกษาที่สอดคล้องกับเนื้อหาและสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
2. ผู้เรียน ควรแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อยตามความเหมาะสมโดยมีสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน กลุ่มย่อยสามารถคิดวิเคราะห์และพิจารณาทางเลือกได้ดีกว่าผู้เรียนเพียงลำพัง

3. กรณีศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหาเกิดการอภิปรายและแสดงความคิดเห็น ซึ่งมีเนื้อหาที่อยู่บนพื้นฐานความจริงและมีความสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของผู้เรียนมีจุดเน้นเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ปัญหา

4. บรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมในการเรียนที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีอิสระทางความคิดสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง จัดให้มีการอภิปรายร่วมกันในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้มีความคิดเห็นที่หลากหลายและแนวทางการแก้ปัญหาที่มากกว่าการรับทราบกรณีศึกษาเพียงคนเดียว

จากการศึกษาองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาพบว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษามีองค์ประกอบ ดังนี้

1. ผู้สอน หมายถึง ผู้สอนมีหน้าที่คอยเป็นผู้ชี้แนะและสร้างบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เตรียมกรณีศึกษาที่สอดคล้องกับเนื้อหาและมีความสัมพันธ์ในชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน

2. ผู้เรียน หมายถึง ผู้เรียนที่มีความตั้งใจกระตือรือร้นและมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนด้วยกันและผู้เรียนกับผู้สอน

3. อุปกรณ์การเรียนการสอน หมายถึง สื่อการสอนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา

4. กรณีศึกษา หมายถึง เหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวันสำหรับผู้เรียนได้อภิปรายคิดแก้ปัญหาที่อยู่บนพื้นฐานความจริง

5. การอภิปราย หมายถึง การร่วมกันพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้เพื่อให้ได้มุมมองและวิธีการแก้ปัญหา

6. บรรยากาศ หมายถึง สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือแสดงความคิดเห็นและนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาที่หลากหลายอย่างมีอิสระ

ประเภทของการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา

Reynold (1980) กล่าวถึงการแบ่งประเภทของกรณีศึกษาไว้ 9 ประเภทดังนี้

1. The background case เป็นกรณีศึกษาที่ให้ข้อมูลข่าวสารข้อมูลความจริงแก่ผู้เรียนในสถานการณ์เฉพาะตามที่คุณเขียนต้องการซึ่งผู้เรียนจะสามารถรับรู้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสถานการณ์ที่เป็นจริงได้โดยง่าย

2. The exercise case เป็นกรณีศึกษาที่คล้ายคลึงกับ the background case แต่เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามเทคนิคต่าง ๆ จากกรณีศึกษาที่มาจากสถานการณ์ที่เป็นจริงได้มากกว่าการฝึกจากแบบฝึกหัดทางวิชาการ

3. The situation case เป็นกรณีศึกษาที่ผู้เรียนจะได้เผชิญกับสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามที่ผู้เขียนต้องการไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์ของความสำเร็จหรือความล้มเหลว

4. The complex case เป็นประเภทหนึ่งของ situation case แต่เหตุการณ์และข้อมูลจะมีความยุ่งยากและซับซ้อนมากกว่าข้อมูลที่ให้ศึกษาจะมีเพียงผิวเผินซึ่งอาจดูเหมือนไม่มีความสัมพันธ์กันแต่ในความเป็นจริงแล้วข้อมูลจะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

5. The decision case กรณีศึกษาประเภทนี้ผู้เรียนจะต้องฝึกการคิดวิเคราะห์เหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่าง ๆ จากข้อมูลที่กำหนดให้ในกรณีศึกษาพร้อมทั้งฝึกการตัดสินใจว่าจะทำอะไรในเหตุการณ์นั้นแล้วเขียนเป็นแผนการปฏิบัติขึ้น

6. The in - tray case เป็นกรณีศึกษาที่มีพื้นฐานมาจากเอกสารต่าง ๆ กรณีศึกษานี้จะให้ข้อมูลแก่ผู้เรียนและจะมีการจำกัดเวลาในการศึกษาให้ผู้เรียนตัดสินใจดำเนินการในแต่ละเรื่องที่กำหนด

7. The critical incident case กรณีศึกษาประเภทนี้ผู้เรียนจะได้ข้อมูลเพิ่มเติมจากการถามจนกว่าข้อมูลที่เพิ่มให้จะเพียงพอต่อความเข้าใจของผู้เรียนในการแก้ปัญหากรณีศึกษานั้น กรณีศึกษาประเภทนี้เหมาะสำหรับการฝึกให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการถามคำถามที่ถูกต้อง

8. The sequential case เทคนิคของการใช้กรณีศึกษาประเภทนี้ คือ การหยุดเรื่องหรือสถานการณ์ที่จุดวิกฤติของการใช้กรณีศึกษาแล้วให้ผู้เรียนทำนายผลของเหตุการณ์นั้นในขณะที่หยุดเรื่องนั้นไว้ หลังจากนั้นจึงให้ผู้เรียนทราบถึงเรื่องราวต่อไปแล้ววิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างผลของการคาดการณ์หรือคำทำนายไว้ล่วงหน้ากับการปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริงในเรื่องของการใช้กรณีศึกษานั้น

9. The role play case เป็นการศึกษาโดยให้ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติตามสถานการณ์หรือเหตุการณ์ในกรณีศึกษาซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์และความรู้สึกโดยตรงจากเหตุการณ์ในกรณีศึกษา

กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน

Kolodner (1992, อ้างถึงใน นิตยา โสรีกุล, 2547 : 64) กล่าวถึงขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาในการแก้ปัญหาว่ามี 3 ขั้น ดังนี้

1. การระลึกถึงประสบการณ์เดิม ขึ้นอยู่กับว่ากรณศึกษานั้นสร้างได้ดีเพียงใดเหมาะสมที่จะดึงประสบการณ์เดิมเพื่อเข้าไปอยู่ในความจำของผู้เรียนหรือไม่ ถ้ากรณศึกษานั้น ๆ มีความชัดเจนมากกว่าการรับรู้ในกรณศึกษานั้นก็จะดียิ่งขึ้นตามไปด้วย

2. การตีความสถานการณ์ใหม่จากประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ เป็นกระบวนการของการเปรียบเทียบและจำแนกความแตกต่างจากประสบการณ์เดิมไปสู่ประสบการณ์ใหม่

3. นำวิธีการแก้ปัญหาแบบเดิมที่จำเป็นต้องใช้มาใช้ในสถานการณ์ใหม่ กล่าวคือถ้าการแก้ปัญหาในกรณศึกษาเดิมมีส่วนสำคัญในการแก้ปัญหาใหม่ได้ผู้เรียนก็จะยอมรับนำวิธีนั้นนำมาใช้ แต่ถ้าไม่มีส่วนสำคัญในการแก้ปัญหานั้นก็จะไม่ได้รับความสนใจ

วิฑูรย์ สิมะโชคดี (2542) กล่าวถึงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดทักษะ 9 ประการ คือ ทักษะด้านความรู้ ทักษะด้านการวิเคราะห์ ทักษะด้านการนำไปประยุกต์ใช้ ทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ ทักษะด้านการตัดสินใจ ทักษะด้านการติดต่อสื่อสาร ทักษะด้านสังคม ทักษะด้านการวิเคราะห์ตนเองและทักษะด้านทัศนคติ ได้แก่

1. ทำความเข้าใจในเนื้อหาของกรณศึกษา (Understanding The Case Situation)

1.1 อ่านแล้วทำความเข้าใจกับเนื้อหาในกรณศึกษา

1.2 เก็บสาระสำคัญหรือจับประเด็นหลัก ๆ ให้ได้

1.3 เขียนความสัมพันธ์หรือแบบจำลองแสดงความสัมพันธ์ของประเด็นต่าง ๆ ในเชิง

บรรยายสั้น

1.4 ประเมินความสัมพันธ์และประเด็นต่าง ๆ

1.5 ข้อมูล สถิติหรือสารสนเทศใน “กรณศึกษา” ไม่จำเป็นต้องครบถ้วน ถูกต้องหรือตรงประเด็นก็ได้จึงต้องคาดเดาอย่างมีเหตุผลหรือสร้างขึ้นเองจากข้อมูลที่มีในกรณศึกษา

2. การวินิจฉัยปัญหา (Diagnosing Problems)

2.1 ปัญหา คือ “ความแตกต่าง” ระหว่างสิ่งที่เป็นอย่างกับสิ่งที่คิดว่าควรจะเป็นหรือต้องการจะเป็น

2.2 ระบุปัญหาต่าง ๆ ให้ได้ (จากกรณศึกษา)

2.3 ระบุข้อผิดพลาดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

- 2.4 พิจารณาความสัมพันธ์ของปัญหาต่าง ๆ
 - 2.5 จัดลำดับความสำคัญของปัญหาต่าง ๆ
 3. การสร้างทางเลือกหรือวิธีแก้ปัญหา (Generating Alternative Solutions)
 - 3.1 เรียนรู้ถึงวิธีการแก้ปัญหาหลาย ๆ วิธีล่วงหน้า
 - 3.2 สร้างหลาย ๆ ทางเลือกหรือหลาย ๆ วิธีการสำหรับการแก้ปัญหา
 - 3.3 จัดลำดับความสำคัญของวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่สร้างขึ้น
 - 3.4 พิจารณาถึงทางเลือกที่เป็นกลยุทธ์หลัก ๆ ก่อน
 - 3.5 พิจารณาทางเลือกที่เป็นเชิงปฏิบัติการสำหรับทางเลือกที่เป็นกลยุทธ์
 - 3.6 พิจารณาทบทวนอย่างรอบคอบ
 4. การพยากรณ์ผลลัพธ์ (Predicting Outcomes)
 - 4.1 พิจารณาแต่ละทางเลือก (วิธีการแก้ปัญหา) โดยพยากรณ์ถึงผลลัพธ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นสำหรับแต่ละทางเลือกเมื่อนำไปสู่การปฏิบัติ
 - 4.2 ต้องพยายามพยากรณ์ถึงผลลัพธ์สำคัญ ๆ ของแต่ละทางเลือกให้ได้มากที่สุด
 - 4.3 ต้องระวังว่าทางเลือกที่จะใช้แก้ปัญหามิใช่สร้างปัญหาลูกโซ่ต่อไป
 - 4.4 ต้องคำนึงถึงความเสี่ยงและความไม่แน่นอนต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นด้วย
 5. การประเมินทางเลือกต่าง ๆ (Evaluating Alternatives)
 - 5.1 พิจารณาถึงผลดีผลเสียของทางเลือกต่าง ๆ
 - 5.2 เปรียบเทียบทางเลือกต่าง ๆ ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
 - 5.3 ประเมินและตัดสินใจทางเลือกหรือวิธีการแก้ปัญหาที่พิจารณาแล้วเห็นว่าเหมาะสมที่สุด
 6. การสรุปผลการวิเคราะห์ (Rounding Out The Analysis)
 - 6.1 สรุปผลการวิเคราะห์เชื่อมโยงเข้ากับปัญหาของกรณีศึกษา
 - 6.2 เพิ่มเติมหรือตัดทอนผลสรุปได้ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์
 7. การสื่อสารและการรายงานผล (Communicating The Results) เตรียมตัวเพื่อรายงานผลการวิเคราะห์และการสื่อสารทำความเข้าใจแก่ผู้ฟังและอาจารย์ผู้กำกับการใช้กรณีเพื่อการศึกษา นั้น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพทั้งรูปแบบรายงานหน้าชั้นเรียนและพิมพ์เป็นเล่ม
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545 : 94) กล่าวถึงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา เป็นฐานมีขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

1. ขั้นนำเสนอกรณีศึกษา เป็นขั้นที่ผู้สอนเสนอกรณีศึกษาและประเด็นคำถามสำหรับผู้เรียนอภิปรายซึ่งผู้สอนได้เตรียมไว้ วิธีการนำเสนอสามารถทำได้หลายวิธี เช่น พิมพ์เป็นอักษรแจกให้อ่านเล่ากรณีตัวอย่างให้ฟังและนำเสนอโดยใช้สื่อ เช่น วิดีโอ วิดีทัศน์ ภาพยนตร์ เป็นต้น

2. ขั้นการศึกษากรณีศึกษาหรือกรณีตัวอย่างและการอภิปราย

2.1 แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อยตามความเหมาะสม

2.2 ให้ผู้เรียนศึกษากรณีศึกษาหรือกรณีตัวอย่างโดยใช้เวลาในการศึกษาอย่างเพียงพอให้สมาชิกหาคำตอบจากประเด็นคำถามที่ครูกำหนดไว้ ผู้เรียนแต่ละคนควรมีคำตอบตามประเด็นคำถามเตรียมไว้เพื่ออภิปราย

2.3 สมาชิกกลุ่มร่วมกันอภิปรายตามประเด็นคำถามเพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มย่อย

2.4 นำเสนอผลการอภิปรายระหว่างกลุ่มเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
อนึ่ง การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาหรือกรณีตัวอย่างนี้ได้มุ่งคำตอบเพียงคำตอบใดคำตอบหนึ่ง คำถามที่อภิปรายนี้จึงไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิดอย่างชัดเจนแน่นอน แต่ต้องการให้ผู้เรียนเห็นคำตอบและเหตุผลที่หลากหลายซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความคิดที่กว้างขวางขึ้น ดังนั้นการอภิปรายจึงควรมุ่งประเด็นไปที่เหตุผลหรือที่มาของความคิดที่ผู้เรียนใช้ในการแก้ปัญหาเป็นสำคัญ

3. ขั้นสรุปผลการเรียนเรียนรู้ ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายคำตอบ ปัญหา มุมมองและวิธีแก้ปัญหาของผู้เรียนและสรุปสาระสำคัญหรือข้อคิดที่ได้จากการเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2553) กล่าวถึงขั้นตอนของกระบวนการใช้กรณีศึกษาในห้องเรียนว่าประกอบด้วย 3 ขั้นตอนโดยมีรายละเอียดแต่ละขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กิจกรรมก่อนการเริ่มอภิปรายกรณีศึกษาการเริ่มอภิปรายกรณีศึกษาจำเป็นต้องทำให้ผู้เรียนมีความสนใจพร้อมเพรียงกัน บางครั้งจึงยังไม่สามารถเริ่มต้นได้ทันที ดังนั้นควรจัดให้มีกิจกรรมก่อนเริ่มอภิปรายกรณีศึกษาดังตัวอย่างต่อไปนี้

1) การแนะนำเพื่อเข้าสู่กรณีศึกษา คือ การนำเสนอกรณีศึกษา เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนนำเสนอกรณีศึกษาผ่านสื่อที่หลากหลายทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อที่เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น

2) การนำสื่อการสอนอื่น ๆ มาประกอบในการเรียนกรณีศึกษา เช่น วิดีทัศน์ ข่าวหรือบทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในกรณีศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การอภิปรายกรณีศึกษาการเรียนการใช้กรณีศึกษาจะเป็นการเน้นในเรื่องของการอภิปราย เพื่อเกิดผลลัพธ์ที่ได้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการสอนดังนั้นกระบวนการอภิปรายกรณีศึกษาจะประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอนหลักดังนี้

1) การเริ่มต้นการอภิปราย เป็นการที่ผู้สอนให้ผู้เรียนได้ตอบคำถามที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษานั้น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอภิปรายตามประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษาตามที่ผู้สอนได้มอบหมาย โดยคำถามส่วนใหญ่ที่ผู้สอนจะให้ผู้เรียนตอบ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ คำถามทางตรง ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลในกรณีศึกษาและผู้เรียนสามารถตอบได้โดยตรง เช่น ถ้าผู้เรียนเป็นบุคคลที่อยู่ในเหตุการณ์ตามที่เสนอกกรณีนั้น ผู้เรียนจะมีการวิเคราะห์ปัญหาอย่างไร ส่วนคำถามอีกประเภทหนึ่ง คือ คำถามทางอ้อม ที่อาจจะไม่ได้เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษาโดยตรงและอาจไม่ได้เป็นคำถามที่ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนตอบ เช่น ผู้เรียนมีความเห็นเพิ่มเติมอย่างไรบ้าง โดยปกติแล้วผู้สอนจะต้องเน้นการอภิปรายในประเภทคำถามทางตรงที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษามากกว่าเพราะเวลาที่ใช้ในการอภิปรายคำถามทางอ้อมอาจจะไม่ได้มีมากนัก

2) การเข้าสู่ประเด็นและการวิเคราะห์ โดยผู้สอนจะต้องเป็นผู้นำผู้เรียนเข้าสู่การอภิปรายและหาทางเลือก ดังนั้นผู้สอนต้องพยายามให้ผู้เรียนมองเห็นประเด็นปัญหาว่าประเด็นใดเป็นประเด็นหลักและประเด็นใดเป็นประเด็นทั่วไปและพยายามให้ผู้เรียนมีข้อตกลงร่วมกันถึงทางเลือกหรือสรุปประเด็นคำถามที่ชัดเจน เพื่อไม่ให้เป็นการเสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์หรืออาจทำให้ผู้เรียนหลงประเด็นในการอภิปรายได้ นอกจากนี้ ผู้สอนควรที่จะชี้ให้ผู้เรียนเห็นถึงประเด็นทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษานั้น ๆ ด้วย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เห็นประเด็นที่จะสามารถนำไปเป็นประโยชน์ต่อไปในอนาคตได้

3) ทางเลือกองค์ประกอบการตัดสินใจและการตัดสินใจหลังจากการเสนอกกรณีศึกษาผู้สอนจะต้องตีกรอบและลดจำนวนของทางเลือกในการแก้ปัญหาลง นอกจากนี้ผู้สอนควรจะบันทึกทางเลือกในการแก้ปัญหาหน้าชั้นเรียนไว้ด้วย เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดหลงไปในบางประเด็นและจะทำให้สามารถวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยในแต่ละทางเลือกอย่างชัดเจน อีกทั้งเพื่อให้ระหว่างการอภิปรายทางเลือกในการแก้ปัญหาเป็นไปตามขั้นตอน ในทางปฏิบัติผู้สอนควรลดจำนวนทางเลือกในการแก้ปัญหา โดยให้ผู้เรียนได้พิจารณาร่วมกันว่าควรเริ่มต้นการอภิปรายในทางเลือกใดก่อนหรือหลังทางเลือกใดควรตัดออกโดยคำนึงถึงความสมเหตุสมผลในการนำไปปฏิบัติใช้ซึ่งอาจตัดทางเลือกที่ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงหรือมีโอกาสที่จะทำสำเร็จน้อย

4) การปฏิบัติจริงและแผนการนำไปใช้ ในการอภิปรายในส่วนของกรณาทงเลือกไปปฏิบัติจริงนั้นผู้สอนจะต้องให้ผู้เรียนมีการอภิปรายในภาพรวม ดังนั้นผู้สอนอาจจะกลับไปตั้งองค์ประกอบการตัดสินใจทางเลือกอีกครั้งเพื่อเป็นการให้ผู้เรียนได้มองเห็นประเด็นในการนำเอาทางเลือกไปใช้จริง

ผู้สอนควรคัดเลือกให้ผู้เรียนที่เห็นด้วยกับทางแก้ปัญหาหรือทางเลือกนั้น ๆ เป็นผู้อภิปรายในลักษณะ การที่จะนำไปใช้จริงก่อนเพื่อให้การอภิปรายในอยู่ในกรอบและไม่หลุดประเด็น

ขั้นตอนที่ 3 การสรุปกรณีศึกษาการสรุปกรณีศึกษาถือได้ว่าเป็นกระบวนการที่สำคัญ เนื่องจากการสรุปคือกระบวนการเปลี่ยนผ่านจากการอภิปรายและนำผลที่ได้มาเป็นข้อสรุปที่เกิดขึ้น จากการเรียนด้วยกรณีศึกษานั้น ๆ โดยผู้สอนอาจจะมอบหมายให้ผู้เรียนร่วมกันสรุปกรณีศึกษาเอง หรือผู้สอนช่วยสรุปเป็นประเด็นสำคัญต่าง ๆ ให้ทีละประเด็นโดยชี้ให้เห็นถึงข้อดีและข้อด้อยของแต่ละ ประเด็นเพื่อการนำไปใช้ได้อย่างชัดเจน

ทิตินา แคมมณี (2555 : 362-363) กล่าวถึงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา ประกอบด้วย

1. ผู้สอนหรือผู้เรียนนำเสนอกรณีศึกษา
2. ผู้เรียนศึกษากรณีศึกษา
3. ผู้เรียนอภิปรายประเด็นคำถามเพื่อหาคำตอบ
4. ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายคำตอบ
5. ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายเกี่ยวกับปัญหาและวิธีแก้ปัญหาของผู้เรียนและสรุปการเรียนรู้ที่

ได้รับ

6. ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง (2553 : 51) กล่าวถึงขั้นตอนการจัดการเรียนเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษามี สำคัญที่จะนำมาประยุกต์ใช้ดังนี้

1. การเตรียมตัวผู้เรียน เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนแนะนำจุดมุ่งหมาย ทบทวนประสบการณ์เดิม และเติมเต็มความรู้พื้นฐานให้เพียงพอต่อการเรียนรู้จากกรณีศึกษานั้น
2. การนำเสนอกรณีศึกษา เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนนำเสนอกรณีศึกษาผ่านสื่อที่หลากหลายทั้งสื่อ สิ่งพิมพ์และสื่อที่เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น
3. การวินิจฉัยและอภิปรายกรณีศึกษา เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและ มุมมองต่อปัญหาตามหลักการเหตุผลในลักษณะและกระบวนการกลุ่ม
4. การประเมินและตัดสินใจ เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนคิดและตัดสินใจลงข้อสรุปคำตอบหรือแนว ทางการแก้ปัญหาเกี่ยวกับกรณีศึกษาและรายงานผลการคิด

จันทร์เพ็ญ สุวรรณคร (2558 : 174-175) กล่าวถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ กรณีศึกษาเป็นฐานมีขั้นตอนดังนี้

1. **ขั้นเตรียมตัวผู้เรียน** คือ การแนะนำจุดมุ่งหมายหรือปัญหาที่จะต้องพิจารณากับผู้เรียนก่อนลงมือศึกษา ซึ่งจะช่วยให้มีความสนใจและจะทำให้ผู้เรียนศึกษาข้อมูลในกรณีศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. **ขั้นเสนอและศึกษากรณีศึกษา** เป็นการเสนอกรณีศึกษาผ่านใบความรู้ในชุดกิจกรรมแนะนำหลากหลายรูปแบบเช่น ข่าว เอกสาร วิดีทัศน์ เพื่อให้ผู้เรียนทำความเข้าใจกรณีศึกษาตามองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้
3. **ขั้นการวิเคราะห์และอภิปรายกรณีศึกษาเป็นรายกลุ่ม** เป็นการสะท้อนความคิดระหว่างกันเพื่อสร้างทางเลือกในการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการแก้ปัญหาหรือหาคำตอบ
4. **ขั้นประเมินทางเลือกและลงข้อสรุป** เป็นการตัดสินใจเลือกทางเลือกหรือตอบคำถามที่มีความเหมาะสมที่สุด
5. **ขั้นสรุปข้อคิดและหลักการ** เป็นการสรุปข้อคิดเห็นที่ผู้เรียนได้จากการวิเคราะห์รายละเอียดต่าง ๆ ของกรณีศึกษาให้เป็นหลักการทั่วไป เป็นขั้นที่ผู้สอนจะได้เสนอหลักการหรือทฤษฎีหรือข้อปฏิบัติที่สัมพันธ์กับกรณีศึกษา ซึ่งผู้สอนได้ศึกษาค้นคว้า ตระเตรียมมาเป็นอย่างดีแก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีหลักการ แนวคิดและแนวปฏิบัติกว้างขวางเชื่อมโยงความรู้และความคิดสู่ทักษะการดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต

จากการศึกษาแนวคิดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐาน ได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐาน

สวีย์ท มุลค้ำ และ อรทัย มุลค้ำ (2545)	ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง (2553)	ทิตนา แชนมณี (2555)	จันทรเพ็ญ สุวรรณคร (2558)	ผู้วิจัย 2562
	1. การเตรียมตัว ผู้เรียน		1. ชั้นเตรียมตัวผู้เรียน	ขั้นที่ 1 เตรียม ผู้เรียน
1. ช้่นนำเสนอ กรณีศึกษา 2. ช้่นการศึกษา กรณีศึกษาหรือกรณี ตัวอย่างและการ อภิปราย	2. การนำเสนอ กรณีศึกษา	1. ผู้สอน หรือผู้เรียน นำเสนอกรณีศึกษา 2. ผู้เรียนศึกษา กรณีศึกษา	2. ช้่นเสนอและศึกษา กรณีศึกษา	ขั้นที่ 2 นำเสนอและ ศึกษากรณีศึกษา
	3. การวินิจฉัยและ อภิปรายกรณีศึกษา	3. ผู้เรียนอภิปราย ประเด็นคำถามเพื่อหา คำตอบ 4. ผู้สอนและผู้เรียน อภิปรายคำตอบ	3. ช้่นการวิเคราะห์และ อภิปรายกรณีศึกษาเป็น รายกลุ่ม	ขั้นที่ 3 อภิปราย กรณีศึกษา
3. ช้่นสรุปผลการเรียน เรียนรู้	4. การประเมินและ ตัดสิน	5. ผู้สอนและผู้เรียน อภิปรายเกี่ยวกับปัญหา และวิธีแก้ปัญหของ ผู้เรียนและสรุปการ เรียนรู้ที่ได้รับ 6. ผู้สอนประเมินผล การเรียนรู้ของผู้เรียน	5. ช้่นสรุปข้อคิดและ หลักการ 4. ช้่นประเมินทางเลือก และลงข้อสรุป	ขั้นที่ 4 สรุปและ ตัดสินใจ

จากตารางที่ 2 การสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน ผู้วิจัยได้
สังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐานของสวีย์ท มุลค้ำและอรทัย มุลค้ำ (2545),
ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง (2553), ทิตนา แชนมณี (2555) และจันทรเพ็ญ สุวรรณคร (2558) พบว่าขั้นตอน
การจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐาน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 เตรียมผู้เรียน คือ ผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียน แนะนำจุดมุ่งหมาย ทบทวนประสบการณ์เดิมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและมีความพร้อมจะช่วยเร้าความสนใจและทำให้ผู้เรียนได้ศึกษาข้อมูลจากกรณีศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 2 นำเสนอและศึกษากรณีศึกษา คือ ผู้สอนนำเสนอกรณีศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนทำความเข้าใจและได้ศึกษากรณีศึกษาผ่านสื่อการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย

ขั้นที่ 3 อภิปรายกรณีศึกษา คือ ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์กรณีศึกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและมุมมองปัญหาตามหลักเหตุผลเพื่อสร้างทางเลือกในการคิดแก้ปัญหาที่หลากหลาย

ขั้นที่ 4 สรุปและตัดสินใจ คือ ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันสรุปแนวทางแก้ไขปัญหาที่ได้จากการศึกษาและอภิปรายกรณีศึกษา โดยผู้สอนได้นำเสนอหลักการหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับกรณีศึกษา ทำให้ผู้เรียนได้มีหลักการ แนวคิดและแนวปฏิบัติอย่างกว้างขวางเชื่อมโยงความรู้ไปสู่ทักษะการดำเนินชีวิตในอนาคต

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศยังไม่พบข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้ค้นคว้ารวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากที่สุด ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

นิตยา โสรีกุล (2547) ศึกษาผลการใช้การสอนแนะในการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาบนเว็บไซต์ต่อการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีรูปแบบการคิดต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า 1. นักเรียนที่เรียนจากบทเรียนกรณีศึกษาบนเว็บไซต์ที่มีการสอนแนะและบทเรียนกรณีศึกษาบนเว็บไซต์ที่ไม่มีการสอนแนะมีคะแนนการแก้ปัญหาไม่แตกต่างกัน 2. นักเรียนที่มีรูปแบบการคิดแบบฟิลด์อินดิเพนเดนซ์ (FI) เมื่อเรียนด้วยกรณีศึกษาบนเว็บไซต์มีคะแนนการแก้ปัญหาสูงกว่าคะแนนการแก้ปัญหาของนักเรียนที่มีรูปแบบการคิดแบบฟิลด์ดิเพนเดนซ์ (FD) 3. นักเรียนที่มีรูปแบบการคิดต่างกันเมื่อเรียนด้วยบทเรียนกรณีศึกษาบนเว็บไซต์ที่มีการสอนแนะต่างกันมีคะแนนการแก้ปัญหาแตกต่างกัน โดยที่นักเรียนที่มีรูปแบบการคิดแบบฟิลด์ดิเพนเดนซ์ (FD) เมื่อเรียนด้วยบทเรียนกรณีศึกษาบนเว็บไซต์ที่มีการสอนแนะและมีคะแนนการแก้ปัญหาสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนกรณีศึกษาบนเว็บไซต์ที่ไม่มีการสอนแนะและนักเรียนที่มีรูปแบบการคิดแบบฟิลด์อินดิเพนเดนซ์ (FI) เมื่อเรียนด้วยบทเรียนกรณีศึกษาบน

เว็บที่ไม่มีการสอนและมีคะแนนการแก้ปัญหาสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนกรณีศึกษาบนเว็บที่มีการสอนแนะ

ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง (2553) ได้พัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้กรณีศึกษาทางศาสตร์การเรียนรู้ การสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาวิชาชีพครู ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาวิชาชีพครูมีความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง ทั้งนี้ด้านการประเมินและตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด นักศึกษาวิชาชีพครูมีคุณลักษณะของผู้ที่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้ด้านการรับฟังความคิดเห็น ข้อวิพากษ์วิจารณ์ ความเชื่อและสมมติฐานในมุมมองที่แตกต่าง มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและนักศึกษาวิชาชีพครูมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นโดยภาพรวมในระดับมาก ทั้งนี้ด้านประโยชน์และความพึงพอใจที่ได้รับมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

นุชนาถ ชุกกลิ่น (2555) ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมการอภิปรายแบบผสมผสานและ กระดานสนทนาในการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยกรณีศึกษาโดยใช้กิจกรรมการอภิปรายที่ต่างกันมีคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันและนักเรียนที่เรียนด้วยกรณีศึกษาโดยใช้กิจกรรมการอภิปรายแบบผสมผสานกับนักเรียนที่เรียนด้วยกรณีศึกษาโดยใช้กิจกรรมการอภิปรายบนกระดานสนทนามีคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณไม่แตกต่างกัน

ธัญวลัย กุลวงษ์ (2558) ได้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง วิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาและการแก้ปัญหา ผลการวิจัยพบว่าความสามารถด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ความสามารถด้านการแก้ปัญหาระหว่างที่เรียนอยู่ในระดับปานกลาง และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาและการแก้ปัญหาอยู่ในระดับมาก

วรุทม์ อินทฤทธิ์ (2559) ได้ศึกษาผลของการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีกรณีศึกษาที่มีต่อมโนทัศน์ประชาธิปไตยและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีกรณีศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาสูง ปานกลางและต่ำ มีมโนทัศน์ประชาธิปไตยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีกรณีศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาสูง ปานกลางและต่ำ มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าก่อนเรียน

วิภู มุลวงค์ (2559) ได้พัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา พบว่า 1. ผลการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา 2. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กรณีศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี และ 3. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

เกศรา คมทา (2560) ได้พัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา เรื่อง กฎหมายน่ารู้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า 1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กฎหมายน่ารู้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 2. ทักษะการคิดแก้ปัญหา เรื่อง กฎหมายน่ารู้ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 3. คุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง และ 4. ความคิดเห็นของนักเรียนของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

งานวิจัยต่างประเทศ

Gade and Chari (2013) ได้ศึกษาการใช้กรณีศึกษาเป็นฐานเกี่ยวกับสรีรวิทยาต่อไร่ท่อ โดยแนวการเรียนรู้ด้วยตนเองและพัฒนาทักษะในนักศึกษาแพทย์ซึ่งมีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อกระตุ้นการใช้วิธีการแก้ปัญหาโดยการเชื่อมโยงวิทยาศาสตร์พื้นฐานกับสถานการณ์ทางคลินิกและใช้แนวคิดทฤษฎีกับสภาพทางคลินิกผ่านการเรียนรู้ด้วยตนเอง 2. เพื่อพัฒนาทักษะเบื้องต้นเช่นทักษะการสื่อสารและการเข้าใจหลักการพลวัตของกลุ่ม 3. เพื่อกระตุ้นกลุ่มเพื่อนโดยใช้วิธีการสอนแบบใหม่โดยมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาหรือการใช้เหตุผลในหมู่นักเรียน ผลการวิจัยพบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานเป็นวิธีการหนึ่งที่นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อปลูกฝังนิสัยการเรียนรู้ด้วยตนเองและบูรณาการความรู้จากวิชาต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาเป็นวิธีการกลุ่มย่อยที่ทั้งนักเรียนและอาจารย์มีส่วนร่วมในการอภิปรายปัญหาการเรียนรู้อาจจะถูกละเลย และการอ่านเตรียมความพร้อมจะได้รับมอบหมายในขณะที่นักเรียนอภิปราย

Yoo and Park (2014) ได้ศึกษาผลของการเรียนรู้แบบกรณีศึกษาต่อการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของนักศึกษาพยาบาลระดับบัณฑิตศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผล

ของการใช้กรณีศึกษาเป็นฐานต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของนักศึกษาพยาบาลระดับบัณฑิตศึกษา การวิจัยครั้งนี้เป็นการออกแบบกึ่งทดลองผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงอัตวิสัยโดยใช้กรณีศึกษาสูงกว่ากลุ่มที่ใช้การบรรยายผลลัพธ์เหล่านี้อาจชี้ให้เห็นว่าการใช้กรณีศึกษาเป็นวิธีการสอนที่มีประโยชน์และมีประสิทธิภาพในการฝึกอบรมนักศึกษาพยาบาลระดับบัณฑิตศึกษาเพื่อปรับปรุงความสามารถในการแก้ปัญหาทางคลินิก

Li et al (2019) ได้ฝึกการปฏิบัติและประสิทธิผลของหลักสูตรการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลการศึกษาคำนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจผลของหลักสูตรการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณพบว่ากลุ่มทดลองมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้น

เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together)

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together) พัฒนาโดย David Johnson and Robert Johnson แห่งมหาวิทยาลัยมินิโซต้า ได้สร้างโมเดลของการเรียนรู้แบบร่วมมือขึ้น ประกอบด้วยนักเรียนกลุ่มละ 4-5 คน ที่มีความสามารถแตกต่างกัน ทำงานที่ได้รับมอบหมายในใบงานกลุ่ม ส่งงานชิ้นเดียวกันและได้รับคำชมหรือรางวัลตามผลงานของกลุ่ม โดยมีหลักการคือ (วิชชุตา อ้วนศรีเมือง, 2554 : 26)

1. นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกัน นักเรียนพึ่งพาซึ่งกันและกัน
2. นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง
3. นักเรียนมีทักษะในการทำงานด้วยกัน

ความหมายเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together)

สุภณิดา ปุสุรินทร์คำ (2549 : 79-81) กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันหรือ Learning together ว่าเป็นการเรียนรู้รูปแบบนี้มีการกำหนดสถานการณ์และเงื่อนไขให้นักเรียนทำผลงานเป็นกลุ่ม ให้นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแบ่งปันเอกสาร การแบ่งงานที่เหมาะสมและการให้รางวัลกลุ่ม จะแบ่งกลุ่มนักเรียนแบบละความสามารถเน้นการสร้างกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมก่อนที่จะทำงานร่วมกันจริงและเน้นการอภิปรายในกลุ่มว่าสมาชิกทำงานช่วยกันได้ดีเพียงใด

ลินดา พัฒนมาศ (2550 : 15) กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน ไม่ใช่เป็นการสอนโดยให้นักเรียนเข้ากลุ่มกัน นักเรียนเข้ากลุ่มเรียนรู้แบบปกติครูใช้เป็นประจำจะต้องเป็นการเรียนรู้ร่วมกันอย่างจริงจังของสมาชิกกลุ่มทุกคน ครูจะต้องติดตามดูแลการเรียนรู้และปฏิบัติงานของกลุ่มของนักเรียนตลอดเวลา ให้ทุกคนรับผิดชอบต่อผลงานของตนเองและของกลุ่ม มีการแบ่งหน้าที่กันในทีม ความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ของตน ทุกคนต้องมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ช่วยกันพึ่งพากัน ยอมรับกันและกัน รวมทั้งช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกให้สามารถเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

ฉัตรฉาน โคตรมา (2551 : 60) กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคร่วมมือกันเรียนหรือ Learning Together เป็นการให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มเพื่อให้ได้ผลงานกลุ่ม ในขณะที่ทำงานนักเรียนช่วยกันคิดและช่วยกันตอบคำถาม พยายามทำให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมและทุกคนเข้าใจที่มาของคำตอบ ให้นักเรียนขอความช่วยเหลือจากเพื่อนก่อนที่จะถามครูและครูชมเชยหรือให้รางวัลกลุ่มตามผลงานของกลุ่มเป็นหลัก

จากการศึกษาสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning together) เป็นการจัดการเรียนรู้ด้วยการกำหนดสถานการณ์และเงื่อนไขให้นักเรียนเข้ากลุ่มร่วมกัน เน้นการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่ม สมาชิกกลุ่มมีการพึ่งพากัน ยอมรับกันและกันเพื่อให้ได้ผลงานกลุ่มเป็นหลัก

การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together)

Johnson and Johnson (1987 : 24, อ้างถึงใน ไสว พิทขาว, 2542 : 152) ได้เสนอหลักการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning together) ไว้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือจะต้องมีองค์ประกอบดังนี้

1. สร้างความรู้สึกพึ่งพากัน (Positive Interdependence) ให้เกิดขึ้นในกลุ่มนักเรียนซึ่งอาจซึ่งอาจทำได้หลายวิธี คือ

1.1 กำหนดเป้าหมายร่วมของกลุ่ม (Mutual Goals) ให้ทุกคนต้องเรียนรู้เหมือนกัน

1.2 การให้รางวัลรวมคะแนน ถ้าสมาชิกทุกคนของกลุ่มได้คะแนนคิดเป็นร้อยละ 90 ขึ้นไปของคะแนนเต็ม (Joint Rewards) สมาชิกในกลุ่มนั้นจะได้คะแนนพิเศษอีกคนละ 5 คะแนน

1.3 ให้ใช้เอกสารหรือแหล่งข้อมูล (Share Resources) ครูอาจแจกเอกสารที่ต้องใช้เพียง 1 ชุด สมาชิกแต่ละคนต้องช่วยกันอ่านโดยแบ่งเอกสารออกเป็นส่วน ๆ เพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ

1.4 กำหนดบทบาทของสมาชิกในการทำงาน (Assigned Roles) งานที่มอบหมายแต่ละงานอาจกำหนดบทบาทการทำงานของสมาชิกในกลุ่มแตกต่างกัน หากเป็นงานเกี่ยวกับการตอบคำถามในแบบฝึกหัดที่กำหนด ครูอาจกำหนดบทบาทสมาชิกในกลุ่มเป็นผู้อ่านคำถาม ผู้ตรวจสอบผู้กระตุ้นให้สมาชิกช่วยกันคิดหาคำตอบและผู้จัดบันทึกคำตอบ

2. จัดให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน (Face-to-Face Interaction) ให้นักเรียนทำงานด้วยกันภายใต้บรรยากาศของความช่วยเหลือและส่งเสริมกัน

3. จัดให้มีการรับผิดชอบในส่วนบุคคลที่จะเรียนรู้ (Individual Accountability) เป็นการให้นักเรียนแต่ละคนตั้งใจเรียนและช่วยกันทำงานไม่กินแรงเพื่อน ครูอาจจัดสภาพการณ์ได้ด้วยการประเมินเป็นระยะ สุ่มสมาชิกของกลุ่มให้ตอบคำถามหรือรายงานผลการทำงานสมาชิกทุกคนต้องเตรียมพร้อมที่จะเป็นตัวแทนของกลุ่ม

4. ให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะของสังคม (Social Skills) การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างดี นักเรียนต้องมีทักษะทางสังคมที่จำเป็น ได้แก่ ความเป็นผู้นำ การตัดสินใจ การสร้างความไว้วางใจ การสื่อสารและทักษะการจัดการกับข้อขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์

5. จัดให้มีกระบวนการกลุ่ม (Group Processing) เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนประเมินการทำงานของกลุ่มในกลุ่ม ให้กำลังใจซึ่งกันและกันและหาทางปรับปรุงการทำงานกลุ่มให้ดียิ่งขึ้น

เชิดฉัน โคตรมา (2551 : 60) กล่าวถึงการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together) ไปใช้ควรดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ในการสอนให้ชัดเจน
2. จัดกลุ่มให้มีขนาดไม่เกิน 6 คน หากนักเรียนยังใหม่กับการเรียนแบบร่วมมือ ควรใช้กลุ่มที่มีขนาดเล็ก เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมมากที่สุด นักเรียนในแต่ละกลุ่มมีความสามารถแตกต่างกัน มีเพศหญิงและเพศชาย แต่ในบางครั้งการจัดนักเรียนที่มีความสามารถที่เหมือนกันเข้ากลุ่มเดียวกันเพื่อฝึกทักษะก็สามารถทำได้
3. จัดให้นักเรียนหันหน้าเข้าหากันเป็นวง เพื่อสามารถสื่อสารพูดคุยกันได้สะดวก
4. จัดเอกสารหรือสื่อการสอนที่ทำให้นักเรียนต้องพึ่งพาอาศัยกัน เช่น จัดเอกสารกลุ่มละชุดเดียว เพื่อให้นักเรียนแบ่งกันดู แบ่งเนื้อหาออกเป็นส่วนย่อย ให้แต่ละคนรับผิดชอบในการอ่านและทำ

ให้เกิดการแข่งขันระหว่างกลุ่มเพื่อให้สมาชิกภายในกลุ่มต้องพึ่งพาช่วยเหลือกัน ทำให้กลุ่มของตนเป็นกลุ่มที่ชนะ

5. กำหนดบทบาทของสมาชิกในกลุ่มเพื่อให้เกิดการพึ่งพากัน ตัวอย่างบทบาทในการทำงานกลุ่มได้แก่ ผู้สรุปย่อทำหน้าที่สรุปบทเรียน ผู้ตรวจสอบทำหน้าที่สอบถามเพื่อนสมาชิก ผู้กระตุ้นทำหน้าที่ส่งเสริมชักชวนให้เพื่อนสมาชิกทุกคนแสดงความคิดเห็น ผู้บันทึกทำหน้าที่จดบันทึกการตัดสินใจของกลุ่มหรือรายงานของกลุ่ม ผู้สังเกตทำหน้าที่ตรวจสอบความร่วมมือระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม

6. อธิบายงานที่มอบหมายให้นักเรียนทำ

7. แจกเงื่อนงำเพื่อปรับสภาพให้เกิดความเกี่ยวพันกันในเรื่องของเป้าหมายร่วม อาจทำได้โดยกำหนดให้กลุ่มผลิตผลงานร่วมกันเพียง 1 ชิ้น หรือให้รางวัลกลุ่มจากผลงานของสมาชิกแต่ละคน

8. จัดสภาพให้เกิดความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของแต่ละคน ซึ่งจะทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมให้กับกลุ่ม เช่นครูจัดสอบนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูสุ่มเลือกสมาชิกคนใดคนหนึ่งขึ้นมารายงานผลงานของกลุ่มหรือครูเลือกผลงานของสมาชิกคนใดคนหนึ่งมาเป็นตัวแทนของกลุ่มแล้วให้คะแนนสุ่มจากผลงานของสมาชิกคนนั้น เป็นต้น

9. จัดสภาพให้เกิดความร่วมมือระหว่างกลุ่ม ว่าให้ถามเพื่อนในกลุ่มอื่นได้เมื่อต้องการความช่วยเหลือ

10. อธิบายเกณฑ์ของความสำเร็จ การให้คะแนนควรเป็นแบบอิงเกณฑ์มากกว่าอิงกลุ่มสำหรับกลุ่มแบบแตกต่าง (Heterogeneous Groups) เกณฑ์การให้คะแนนของแต่ละกลุ่มจะต้องพิจารณาเป็นรายกรณีไป

11. ระบุพฤติกรรมที่คาดหวัง ในระยะแรกพฤติกรรมที่คาดหวัง คือให้อยู่กับกลุ่ม ถามชื่อเพื่อนสมาชิก ในพฤติกรรมที่ระดับซับซ้อนขึ้น ได้แก่ ให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการอภิปรายทุกคนเข้าใจและเห็นด้วยกับคำตอบของกลุ่ม

12. ระหว่างที่นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม ครูมีบทบาทดังนี้

12.1 สังเกตพฤติกรรมการทำงานของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อดำเนินการแก้ไขหากนักเรียนประสบปัญหาในการทำงานหรือปัญหาเกี่ยวกับการร่วมมือกัน

12.2 ให้ความช่วยเหลือนักเรียน ครูจำเป็นต้องเข้าไปแทรกในระหว่างการทำงานของนักเรียนเป็นครั้งคราว เพื่อชี้แจงคำสั่ง เพื่อตอบปัญหาข้อสงสัย เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น พูดคุยและเพื่อสอนทักษะการเรียนรู้

12.3 สอนทักษะการร่วมมือเพื่อให้สื่อสารกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

13. สรุบบทเรียนโดยนักเรียนและครู

14. นักเรียนประเมินการทำงานของสมาชิกในกลุ่มและหาแนวทางแก้ไขปัญหาการทำงานในครั้งต่อไป

15. การประเมินผล

15.1 ประเมินผลงานของนักเรียน อาจทำได้หลายวิธี เช่น ให้สมาชิกในกลุ่มได้คะแนนเท่ากัน ซึ่งเป็นการเสริมแรงให้นักเรียนร่วมมือกัน หรือให้แรงเสริมแบบร่วมมือไปพร้อมกับการให้แรงเสริมรายบุคคล โดยให้คะแนนเป็นรายบุคคลจากผลงานของแต่ละคนและให้รางวัลกลุ่มจากคะแนนรวมของสมาชิกในกลุ่ม หรือนักเรียนได้คะแนนของตนเองรวมกับคะแนนพิเศษ (Bonus Points) ที่ได้จากจำนวนสมาชิกภายในกลุ่มที่ได้คะแนนผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

15.2 ประเมินการทำงานของกลุ่มจากการสังเกตระหว่างเรียนและการอภิปรายในชั้นกระบวนการกลุ่ม

ข้อดีของการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together)

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545 : 175) กล่าวถึงข้อดีข้อดีของการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together) ไว้ดังนี้

1. ผู้เรียนมีความเอาใจใส่รับผิดชอบตัวเองและกลุ่มร่วมกับผู้อื่น
2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำ
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกันได้เรียนรู้ร่วมกัน
4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกและเรียนรู้ทักษะทางสังคมโดยตรง
5. ผู้เรียนมีความสุข สนุกสนานกับการเรียนรู้

ชาญชัย ยมดิษฐ์ (2548 : 135) กล่าวถึงข้อดีของกระบวนการกลุ่มการเรียนรู้ร่วมกัน ไว้ดังนี้

1. นักเรียนทุกคนในกลุ่มมีความรับผิดชอบร่วมกันในการทำงานและการเรียนรู้
2. นักเรียนรู้ทักษะของการอยู่ร่วมกันในสังคม
3. นักเรียนซึ่งมีปฏิกริยาต่อกันและกันนั้นได้เกิดการเรียนรู้ในเจตคติ ค่านิยมและความรู้ซึ่งกัน

และกัน

4. นักเรียนได้ฟังความคิดเห็นจากคนอื่น ทำให้มีความคิดกว้างขวาง

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together)

Johnson and Johnson (1991 : 101-102, อ้างถึงใน วิชา เล่าเรียนดี, 2545 : 160) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันนั้นจะต้องเตรียมความพร้อมของผู้เรียน ทั้งในบทบาทหน้าที่บทบาทสมาชิกแต่ละคน รวมทั้งการปฏิบัติเพื่อให้กลุ่มบรรลุเป้าหมาย ซึ่งครูจำเป็นต้องดำเนินการ ดังนี้

1. ขั้นเตรียม ประกอบด้วยครูเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำถึงบทบาทของนักเรียน การแบ่งกลุ่มการเรียนรู้ แจกจุดประสงค์ของการเรียนในแต่ละบท แต่ละคาบและฝึกฝนทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการทำกิจกรรมกลุ่ม
2. ขั้นสอน ครูจะทำการสอนในรูปแบบกิจกรรมการสอนที่ประกอบด้วยการนำเข้าสู่บทเรียน แนะนำเนื้อหา แนะนำแหล่งข้อมูลและมอบหมายงานให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม
3. ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนแต่ละคนจะมีบทบาทหน้าที่ในการทำกิจกรรมกลุ่มตามที่ได้รับมอบหมาย และจะช่วยเหลือกัน ทำให้เกิดการเสริมแรงและการสนับสนุนกัน
4. ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ เป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนได้ปฏิบัติหน้าครบถ้วนหรือไม่ ผลการปฏิบัติเป็นอย่างไร เน้นการตรวจสอบผลงานกลุ่มและรายบุคคลต่อจากนั้นเป็นการทดสอบ
5. ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปบทเรียนถ้ามีสิ่งที่ไม่เข้าใจ ครูควรอธิบายเพิ่มเติมและช่วยกันประเมินผลการทำงานกลุ่มหาจุดเด่นและสิ่งที่ปรับปรุงแก้ไข

วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2542 : 39) กล่าวถึงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together) ไว้ดังนี้

1. ครูและนักเรียนอภิปราย สรุปเนื้อหาที่เรียนในคาบที่แล้ว
2. แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มละความสามารถกัน กลุ่มละ 4-5 คน
3. ครูแจกใบงานกลุ่มละ 1 แผ่น
4. แบ่งหน้าที่ของผู้เรียนแต่ละคนในกลุ่มดังนี้
 - คนที่ 1 อ่านคำสั่งหรือขั้นตอนในการดำเนินงาน
 - คนที่ 2 ฟังขั้นตอนและจดบันทึก
 - คนที่ 3 อ่านคำถามและหาคำตอบ
 - คนที่ 4 ตรวจสอบคำตอบ (ข้อมูล)

5. แต่ละกลุ่มส่งกระดาษคำตอบเพียงแผ่นเดียวหรือส่งงาน 1 ชิ้น ผลงานที่เสร็จและส่งเป็นผลงานที่ทุกคนในกลุ่มยอมรับ ซึ่งทุกคนในกลุ่มจะได้คะแนนเท่ากัน

6. ปิดประกาศชมเชยกลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุด

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545 : 150) กล่าวถึงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning together) มีขั้นตอนดังนี้

1. แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4-6 คน คละความสามารถ คละเพศ กำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิก

2. มอบประเด็นศึกษาและใบงานให้แต่ละกลุ่มร่วมกันปฏิบัติและกำหนดเวลาในการปฏิบัติงาน

3. สมาชิกกลุ่มร่วมกันอภิปราย สรุปลงในแบบบันทึกกิจกรรม นำเสนอผลงานของกลุ่ม
 วัชรรา เล่าเรียนดี (2548 : 109) กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้แบบการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning together) ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย

1. ขั้นการเตรียมความพร้อมของผู้เรียน ประกอบด้วย การทบทวนความรู้เดิม การให้ความรู้ใหม่ การทบทวนบทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่ม แนวทางการปฏิบัติงานกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จ การคำนวณคะแนนสอบย่อย คะแนนพัฒนาและคะแนนรวมของกลุ่ม

2. ขั้นพัฒนาความรู้ด้วยกิจกรรมกลุ่ม ประกอบด้วย การร่วมกันเรียนรู้และฝึกปฏิบัติ การอธิบายและช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกในการเรียนรู้

3. ขั้นการวัดประเมินผลการเรียนรู้และปฏิบัติงานกลุ่ม ประกอบด้วย ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสาระความรู้ นักเรียนทำแบบทดสอบย่อยเป็นรายบุคคล ตรวจให้คะแนนการสอบย่อยคำนวณคะแนนพัฒนาและตัดสินผลสัมฤทธิ์ของกลุ่ม การประเมินผลการทำงานกลุ่มของสมาชิกแต่ละกลุ่ม ข้อเสนอในการพัฒนาปรับปรุงการทำงานกลุ่มและการให้รางวัลกลุ่มที่มีผลการเรียนรู้ดีเลิศ

เฉติฉัน โคตรมา (2551 : 64) กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning together) มีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียม ประกอบด้วย ครูเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำถึงบทบาทของนักเรียน การแบ่งกลุ่มการเรียนรู้ แจกจุดประสงค์ของการเรียนฝึกฝนทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการทำกิจกรรมกลุ่ม

2. ขั้นสอน ประกอบด้วย การนำเข้าสู่บทเรียน อธิบายเนื้อหา แนะนำแหล่งข้อมูลและมอบหมายงานให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม

3. ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนแต่ละคนจะมีบทบาทหน้าที่ในการทำกิจกรรมกลุ่มตามที่ได้รับมอบหมายและจะช่วยเหลือกัน ทำให้เกิดการเสริมแรงและการสนับสนุนกัน

4. ขั้นสรุปและประเมินผลการเรียนรู้ ครูและนักเรียนร่วมกันตรวจให้คะแนน บันทึกผลการทดสอบ คำนวณคะแนนพัฒนาของบุคคลและกลุ่ม ประเมินผลงานกลุ่มและให้รางวัลกลุ่มที่ประสบความสำเร็จสูงสุด

ลินณา พัฒนมาศ (2550 : 53) กล่าวถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้เทคนิคเรียนรู้ร่วมกัน (Learning together) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. ขั้นเตรียมความพร้อมของผู้เรียน โดยทบทวนความรู้เดิม ชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้วิธีเรียนและการวัดผลประเมินผล ทบทวนความรู้เดิมและทบทวนวิธีเรียนรู้ร่วมกัน จัดกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่มละ 4-6 คน โดยแนะนำการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเรียนรู้ร่วมกัน บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มการช่วยเหลือกัน การยอมรับกันและการพึ่งพาอาศัยกันในกลุ่ม

2. ขั้นจัดการเรียนรู้ ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ มอบหมายใบงาน ใบกิจกรรม พร้อมสาธิตและยกตัวอย่างให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติโดยครูเป็นผู้แนะนำ

3. ขั้นกิจกรรมกลุ่ม จัดกลุ่มผู้เรียนให้เรียนรู้ร่วมกัน ผู้เรียนปฏิบัติตามใบงาน ใบกิจกรรม ประเมินผลการปฏิบัติงานกลุ่ม ผู้เรียนร่วมกันเรียนตามใบความรู้และฝึกปฏิบัติตามใบงานครูติดตามการปฏิบัติงานกลุ่มและปรับแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

4. ขั้นสรุปและประเมินผลการเรียนรู้ ครูและนักเรียนร่วมกันตรวจให้คะแนน บันทึกผลการทดสอบ คำนวณคะแนนพัฒนาของบุคคลและกลุ่ม ประเมินผลงานกลุ่มและให้รางวัลกลุ่มที่ประสบความสำเร็จสูงสุด

จากการศึกษาแนวคิดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning together) ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน

Johnson and Johnson (1991)	วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542)	สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ (2545)	วัชรา เล่าเรียนดี (2548)	ผู้วิจัย 2562
1. ชั้นเตรียม	1. ครูและนักเรียน อภิปราย สรุปเนื้อหาที่ เรียนในคาบที่แล้ว	1. แบ่งกลุ่มผู้เรียน	1. ชั้นการเตรียมความพร้อมของผู้เรียน	1. ชั้นเตรียมผู้เรียน
2. ชั้นสอน 3. ชั้นทำกิจกรรมกลุ่ม	2. แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่ม คละความสามารถกัน กลุ่มละ 4-5 คน 3. ครูแจกใบงานกลุ่ม ละ 1 แผ่น 4. แบ่งหน้าที่ของ ผู้เรียน	2. มอบประเด็น ศึกษาและใบงานให้ แต่ละกลุ่ม	2. ชั้นพัฒนาความรู้ ด้วยกิจกรรมกลุ่ม	2. ชั้นกิจกรรมกลุ่ม
4. ชั้นตรวจสอบ ผลงานและทดสอบ 5. ชั้นสรุปทเรียน และประเมินผลการ ทำงานกลุ่ม	5. แต่ละกลุ่มส่ง กระดาษคำตอบเพียง แผ่นเดียวหรือส่งงาน 1 ชิ้น 6. ปิดประกาศชมเชย กลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุด	3. สมาชิกร่วมกัน อภิปรายและสรุปลง ในแบบบันทึก กิจกรรม	3. ชั้นการวัด ประเมินผลการเรียนรู้ และปฏิบัติงานกลุ่ม	3. ชั้นสรุปและ ประเมิน

จากตารางที่ 3 การสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน ผู้วิจัย ได้สังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันของ Johnson and Johnson (1991), วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542), สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ (2545) และวัชรา เล่าเรียนดี (2548) พบว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 เตรียมผู้เรียน คือ ผู้สอนกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ทบทวนประสบการณ์เดิม จัดกลุ่มผู้เรียนกลุ่มละ 4 - 6 คน โดยผู้สอนมีหน้าที่คอยเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำ

ขั้นที่ 2 กิจกรรมกลุ่ม คือ ผู้เรียนร่วมกันเรียนรู้และฝึกปฏิบัติโดยสมาชิกกลุ่มมีการช่วยเหลือ สนับสนุนและเสริมแรงกัน

ขั้นที่ 3 สรุปและประเมิน คือ ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันสรุปทเรียน สารความรู้ ประเมินผลการทำงานกลุ่มและให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการทำงานกลุ่ม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together)

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศยังไม่พบข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้ค้นคว้ารวบรวมงานวิจัยที่ใกล้เคียงมากที่สุด ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

พิสมัย วีรยาพร (2550) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและความพึงพอใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ประยุกต์ 1 เรื่อง สมการและการแปรผัน ชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ที่เรียนแบบร่วมมือ (LT) กับที่เรียนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยแบบร่วมมือ (LT) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาและมีความพึงพอใจสูงกว่าการเรียนแบบปกติ

วิชชุดา อ้วนศรีเมือง (2554) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยเทคนิค STAD กับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยเทคนิค LT ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ และความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมีความแตกต่างกัน

ไอลดา ยาคอ (2560) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค LT (Learning Together) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีทักษะการคิดขั้นสูงเพิ่มขึ้นและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

งานวิจัยต่างประเทศ

Khan and Masood (2015) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือและร่วมมือกันเข้ากับมัลติมีเดียแบบอินเทอร์แอคทีฟเพื่อเสริมทักษะการคิดขั้นสูงของนักเรียนในการเรียนรู้การหายใจด้วยมือถือ โดยบทเรียนมัลติมีเดียแบบโต้ตอบที่ได้รับการพัฒนาและนำไปใช้ในกลยุทธ์ที่แตกต่างกันสามประการคือการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้วยมัลติมีเดีย (MML), การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมช่วยด้วยมัลติมีเดีย (MCL) และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (MML) การศึกษาครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าบทเรียนมัลติมีเดีย

แบบอินเทอร์แอคทีฟกับการผสมผสานระหว่างการเรียนรู้และการเรียนรู้แบบร่วมมือนำมาซึ่งผลกระทบเชิงบวกในการเรียนรู้การหายใจของเซลล์

Huanga and other (2017) ได้ศึกษาผลของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและการทำแผนที่ความคิดที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะบาสเก็ตบอลในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่าการปรับปรุงการพัฒนาทักษะบาสเก็ตบอลและทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนในสภาพการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและสภาพการทำแผนที่ความคิดมากกว่าในสภาพการควบคุม ผลการวิจัยพบว่าการร่วมมือระหว่างเพื่อนและแผนที่ความคิดเป็นสื่อกลางในการเรียนรู้ทักษะและนำเสนอสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณในบริบทของการพลศึกษา

Noh and Yusuf (2018) ได้ศึกษาใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบ Grasha โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย พบว่ารูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือได้รับการระบุว่าเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพที่สุดสำหรับนักเรียน การวิจัยนี้ยังกล่าวถึงประโยชน์ของการใช้รูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันของการเรียนรู้สู่กระบวนการสอนและการเรียนรู้ภายในสถาบันการศึกษาระดับสูงโดยละเอียด รูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันคาดว่าจะ เป็นแนวทางสำหรับนักเรียนที่จะแบ่งปันความรู้และความคิดของพวกเขาเพื่อให้แน่ใจว่าการเรียนรู้ที่ใช้งานและกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานและการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน ผู้วิจัยได้นำมาพัฒนารูปแบบการจัดการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน ได้ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน

การจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐาน	การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน	ผู้วิจัย
ขั้นที่ 1 เตรียมผู้เรียน	ขั้นที่ 1 เตรียมผู้เรียน	ขั้นที่ 1 เตรียมผู้เรียน
ขั้นที่ 2 นำเสนอและศึกษากรณีศึกษา	ขั้นที่ 2 การจัดการเรียนรู้กิจกรรมกลุ่ม	ขั้นที่ 2 นำเสนอและศึกษากรณีศึกษา
ขั้นที่ 3 อภิปรายกรณีศึกษา		ขั้นที่ 3 อภิปรายกรณีศึกษา
ขั้นที่ 4 สรุปและตัดสินใจ	ขั้นที่ 3 สรุปและประเมิน	ขั้นที่ 4 สรุปและประเมิน

จากตารางที่ 4 การสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน ผู้วิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 เตรียมผู้เรียน (Preparing) คือ ครูนำเข้าสู่บทเรียนเพื่อทบทวนประสบการณ์เดิม จัดกลุ่มผู้เรียนกลุ่มละ 4 - 6 คน ร่วมกันกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ สมาชิกกลุ่มร่วมกันเรียนรู้และทำงานร่วมกัน โดยมีครูคอยชี้แนะและให้คำปรึกษา

ขั้นที่ 2 นำเสนอและศึกษากรณีศึกษา (Present and Study case) คือ ครูนำเสนอกรณีศึกษาผ่านสื่อในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันศึกษา

ขั้นที่ 3 อภิปรายกรณีศึกษา (Participation to discuss) คือ สมาชิกกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์กรณีศึกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและมุมมองปัญหาตามหลักเหตุผลเพื่อสร้างทางเลือกในการคิดแก้ปัญหาที่หลากหลาย

ขั้นที่ 4 สรุปและประเมิน (Peroration and Assessment) คือ นักเรียนและครูร่วมกันสรุปสาระสำคัญ มุมมองวิธีการแก้ปัญหา แนวคิดและแนวปฏิบัติเพื่อเชื่อมโยงไปสู่ทักษะการดำเนินชีวิต

การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving)

ความหมายการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

Isaken and Treffinger (2004 : 16) ได้กล่าวถึงการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ว่าเป็นรูปแบบที่ใช้สำหรับการแก้ปัญหาและการจัดการเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์ เพื่อไปสู่เป้าหมายและความฝันที่เป็นจริง

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2537 : 25) กล่าวถึงการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ว่าเป็นการคิดที่มุ่งคิดค้นคำตอบและวิธีที่แปลกใหม่แตกต่างจากเดิม มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ ประกอบด้วยความคิดเอกลัษณ์และอเนกนัยในรูปแบบและวิธีการที่ส่งเสริมกันอย่างเหมาะสม เป็นความสามารถทางการคิดที่มีกระบวนการครบวงจรจนได้คำตอบ

ศิริพร ศรุตาทพร (2554 : 54) กล่าวถึงความคิดสร้างสรรค์กับการแก้ปัญหาไว้ว่าการแก้ปัญหาด้วยผลงานที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ ย่อมจะหมายถึงวิธีการแก้ไขปัญหานั้นเป็นวิธีการที่ยังไม่เคยมีใครทำมาก่อนหรือเป็นวิธีการแก้ไขปัญหานั้นที่แปลก แตกต่างจากที่วิธีอื่นที่เคยทำกันมาหรือเป็นวิธีการแก้ไขปัญหานั้นในเชิงบวกคือเกิดประโยชน์มากกว่าวิธีที่เคยทำนั่นเอง

ลิตทิจัย ชมพูพาทย์ (2554 : 13) กล่าวถึงการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ว่าเป็นกระบวนการ มุ่งหาคำตอบและแก้ปัญหา รวมถึงการพัฒนาสถานะที่เป็นอยู่ให้ดีขึ้นโดยการทำงานร่วมกันระหว่าง การคิดสร้างสรรค์และการคิดวิจารณ์ การคิดสร้างสรรค์ทำได้โดยให้คิดลึกและหลากหลายที่สุด ปราศจากการตัดสินความคิดต่าง ๆ ว่าดีหรือไม่ จนถึงระยะหนึ่งจึงพิจารณาความคิดเห็นเหล่านั้นด้วยการ คิดวิจารณ์ ในการเลือกและประเมินวิธีการแก้ปัญหาจนได้วิธีที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหา วาง แผนการแก้ปัญหาและนำไปแก้ปัญหาโดยเชื่อมั่นว่าตนเองสามารถแก้ปัญหาได้และควบคุมตนเองได้ เพื่อที่จะได้แก้ปัญหาด้วยความรอบคอบและสมบูรณ์

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ปัญหาทำความเข้าใจและคิดหาวิธีการแก้ไขปัญหาคด้วยเหตุผลเพื่อแสวงหา แนวทางการแก้ปัญหาที่ต่างจากเดิมมีคุณค่ามีประโยชน์เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่เป็นจริง

การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

Parnes (1976) กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่าง สร้างสรรค์ ได้แก่ กิจกรรมการฝึกเข้าใจในสถานการณ์ของปัญหา การแสวงหาตัวปัญหา การแสวงหา ความคิด การระดมสมอง การให้นักเรียนขยายความคิดจากความคิดของเพื่อนในกลุ่ม รวมถึงการ แสวงหาคำตอบโดยการให้สร้างเกณฑ์การประเมินวิธีการแก้ปัญหา การประเมินวิธีแก้ปัญหาและการ แสวงหาการยอมรับโดยการให้นักเรียนสร้างการยอมรับต่อวิธีการแก้ปัญหาคต่อตนเองและผู้อื่น

Mitchell; & Kowalik (1999) ได้สร้างคู่มือฝึกการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์โดยยึดโครงสร้าง การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ตามแนวคิดของปาร์เนและออสบอร์นโดยลักษณะกิจกรรมมีหลักการ พื้นฐาน คือ

1. สร้างประสิทธิภาพของการระดมสมอง คือเน้นปริมาณของแนวคิดให้ได้มากที่สุดโดยที่ยัง ไม่ตัดสินหรือประเมินความคิดนั้น ใช้การวิพากษ์แนวคิดสร้างการยอมรับ ผสมผสานแนวคิดใหม่จาก แนวคิดที่มีอยู่เดิม ใช้วิธีกระตุ้นความคิดโดยการใช้อุปมาอุปไมย โดยมีเทคนิคหลายประการ การใช้ แนวคิดร่วมกัน การปรับปรุง การประยุกต์ การย่อและการขยาย การใช้อุปมาอื่น การขจัดออกและ การใช้สิ่งตรงกันข้าม

2. การเน้นประสิทธิภาพของการคิดอเนกนัย โดยให้คิดวิธีการแก้ปัญหามาก ๆ และยอมรับ ทุกความคิดเห็นไม่ว่าของตนหรือผู้อื่น ขยายความคิดด้วยตนเอง การใช้เวลาเพื่อตกผลึกความคิดและ การผสมผสานความคิดไปเรื่อย ๆ

3. การเน้นประสิทธิภาพของการคิดเอคนัย ได้แก่ การพิจารณาหรือคิดอย่างรอบคอบละเอียดละออและชัดเจน สร้างเกณฑ์ในการตัดสินความคิด

Maraviglia and Kvaskny (2006) กล่าวว่า ผู้สอนมีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนเพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการตัดสินใจ การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน การส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีองค์ประกอบ ดังนี้

1. จัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่อิสระเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างงานใหม่ โดยมีการติดตามและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ประสบผลสำเร็จตามสถานการณ์ และวิธีการ ให้เป็นไปตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน สนับสนุนให้มีการเรียนรู้ด้วยการคิดที่หลากหลาย โดยจัดเตรียมข้อมูลและห้องเรียนให้อยู่ในสภาพที่อิสระและไม่มีข้อจำกัด
2. จัดเตรียมกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติอย่างหลากหลายได้เลือกทำตามความสนใจที่แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล
3. จัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่เปิดกว้างและปลอดภัย จะช่วยสนับสนุนและสร้างแรงเสริมความคิดนอกกรอบ โดยผู้เรียนจะสามารถสำรวจ สร้างสรรค์และพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
4. สนับสนุนการเรียนรู้และการนำไปใช้ของทักษะและเทคนิคการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ที่เหมาะสมทั้งในชั้นเรียนและกิจกรรมอื่น ๆ
5. สนับสนุนให้มีการทำกิจกรรมที่ผู้เรียนมีโอกาสเลือกและมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและขั้นตอนที่ใช้ในการตัดสินใจ จะช่วยสร้างความรู้สึกรักของแต่ละบุคคลให้สามารถกำหนดตนเองได้ว่าเขาจะทำอะไรและทำอย่างไรให้ดีที่สุด
6. จัดเตรียมเวลาให้เหมาะสมกับงานเพื่อให้สามารถปฏิบัติได้สำเร็จและจัดเตรียมงานให้เหมาะสมกับเวลา เพื่อให้สามารถปฏิบัติได้ตามความจริง
7. จัดเตรียมสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในสภาพสบายไม่มีการลงโทษ มีการแนะนำ สนทนา กับผู้เรียนให้เกิดความมั่นใจในตนเอง มีการให้กำลังใจและหวังใย แม้มีการทำงานที่ผิดพลาดหรือล้มเหลว
8. ให้อิสระและมีทางเลือกที่หลากหลายแก่ผู้เรียนในการแก้ปัญหาและสร้างงาน ด้วยวิธีการใหม่ ๆ
9. สนับสนุนให้มีการทำกิจกรรมเดี่ยวและกลุ่ม
10. ความยุ่งยากและความรุ่มรวยจะเกิดน้อยที่สุด เมื่อมีการวางแผนที่ชัดเจน ในการกำหนดเป้าหมายและจะต้องมีความยืดหยุ่นบ้างในบางครั้ง

11. การสร้างสรรค์จะเกิดขึ้นจากการเคารพที่มีต่อกันและการยอมรับระหว่างบุคคล จึงควรให้ผู้เรียนได้มีการแลกเปลี่ยนและร่วมมือในการทำกิจกรรม

12. สนับสนุนให้มีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและมีการเอาใจใส่ดูแล การเปิดใจกว้างยอมรับวิธีการแก้ปัญหา แม้มีการขัดแย้งบ้าง แต่ก็จะทำให้เกิดความคิดใหม่ ขึ้นมาได้

จากการศึกษาพบว่า การส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ควรมีการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมทางการและเตรียมกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างสิ่งใหม่ สนับสนุนผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกและมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายที่ใช้ในการตัดสินใจและสนับสนุนการปฏิบัติกิจกรรมทั้งเดี่ยวและกลุ่มบนความยืดหยุ่นเพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่

องค์ประกอบของความสามารถในการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์

Treffinger and Isaksen (1992) กล่าวถึงองค์ประกอบของการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ และ 6 ขั้นตอนดังนี้

1. การทำความเข้าใจปัญหา (Understanding the Problem) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน
 - 1.1 การค้นหาสิ่งที่สับสนวุ่นวาย (Mess Finding) ค้นพบว่าปัญหาเกิดขึ้น
 - 1.2 การค้นหาข้อมูล (Data Finding) สืบหาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเพื่อพิจารณาข้อมูลที่สำคัญซึ่งนำไปสู่การแก้ปัญหา
 - 1.3 การค้นหาปัญหา (Problem Finding) พิจารณาค้นหาปัญหาที่สำคัญที่สุด
2. การลงความเห็น (Generation Idea) ประกอบด้วย 1 ขั้นตอน
 - 2.1 การค้นหาแนวคิด (Idea Finding) เป็นการระดมความคิดที่หลากหลาย เพื่อนำเสนอวิธีแก้ปัญหา
3. การวางแผนเพื่อลงมือปฏิบัติ (Planning for Action) ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน
 - 3.1 การค้นหาคำตอบ (Solution Finding) เป็นการเลือกวิธีแก้ปัญหาที่ดีที่สุด โดยการพัฒนาเกณฑ์สำหรับการวิเคราะห์แนวทางที่เป็นไปได้แล้วจึงตัดสินใจเลือกเกณฑ์
 - 3.2 การค้นหาการยอมรับ (Acceptance Finding) เป็นการยอมรับผลที่ได้เพื่อนำไปปฏิบัติต่อไป

Mitchell and Kowalik (1999 : 4) กล่าวถึงการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์เป็นวิธีการคิดและการแสดงพฤติกรรมอย่างหนึ่งที่ประกอบด้วย

1. การสร้างสรรค์ (Creative) หมายถึง ความคิดที่ประกอบด้วยลักษณะที่แปลกใหม่หรือลักษณะเฉพาะ ซึ่งผู้สร้างสรรค์จะต้องมีอย่างน้อยหนึ่งชนิดในการหาคำตอบ

2. ปัญหา (Problem) หมายถึง สภาพการณ์ที่แสดงออกถึงความท้าทายโอกาสหรือสิ่งที่ต้องให้ความสนใจ

3. การแก้ไข (Solving) หมายถึง วิธีการในการวางแผนที่จะตอบคำถามดำเนินการประชุมหรือตัดสินใจกับปัญหา

การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์จึงหมายถึง กระบวนการ วิธีการหรือระบบสำหรับการแก้ปัญหาอย่างมีจินตนาการและให้ผลการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ

Treffinger, Isaksen and Dorval (2003) กล่าวถึงองค์ประกอบการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ และ 8 ขั้นตอน ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การเข้าใจในสิ่งที่ท้าทาย (Understanding the Challenges)

การเข้าใจในสิ่งที่ท้าทาย หมายถึง การตรวจสอบเป้าหมายอย่างกว้างขวาง การวิเคราะห์โอกาสหรือสิ่งท้าทายให้ชัดเจน การจัดวางหรือมุ่งประเด็นความคิดเพื่อวางแผนแนวทางหลักการสำหรับงาน เพื่อต้องการที่สำรวจและมุ่งประเด็นไปที่ความคิดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์หรือแนวทางที่คาดหวังที่ต้องดำเนินการต่อ ประกอบด้วย

1. การสร้างโอกาส (Constructing Opportunities) เป็นการกล่าวถึงโอกาสและเป้าหมายอย่างกว้าง ๆ กระชับและมีผลประโยชน์ พิจารณาโอกาสที่จะเป็นไปได้และสิ่งท้าทายและกำหนดเป้าหมายที่สร้างสรรค์ที่จะดำเนินการ

ประโยชน์ที่ได้รับ การสร้างโอกาสช่วยให้บุคคลมุ่งความสนใจและพลังงานของคนไปในทิศทางเชิงบวก ซึ่งเป็นเป้าหมายทำให้ก้าวไปข้างหน้า ด้วยความมั่นใจใฝ่รู้

2. การสำรวจข้อมูล (Exploring Data) เป็นการสำรวจข้อมูลจากหลายแหล่งและจากหลายมุมมอง มุ่งประเด็นไปที่องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของงานและภารกิจ โดยพิจารณาในสิ่งที่รู้แล้วเกี่ยวกับสถานการณ์นั้นและสิ่งที่ต้องการรู้เพื่อนำไปสู่หัวใจสำคัญของเรื่องนั้น

ประโยชน์ที่ได้รับ การสำรวจข้อมูลช่วยให้สามารถจับองค์ประกอบสำคัญของสถานการณ์สำคัญของภารกิจซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ช่วยให้เข้าใจสถานการณ์และเป้าหมายที่แท้จริง

3. การจัดกรอบปัญหา (Framing Problems) เป็นการสร้างแนวทางที่หลากหลายและหลายทางที่ไม่ใช่แนวทางเดิมในการกำหนดปัญหา จากนั้นก็จะมุ่งไปที่คำกล่าวที่ชัดเจนว่าเป็นการ “เปิด

ประตู่” ออกไปหรือนำมาซึ่งความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจะช่วยให้เกิดความคิดที่ต้องการทำสิ่งต่าง ๆ มากกว่าคิดว่าไม่สามารถทำได้ด้วยเหตุผลต่าง ๆ

ประโยชน์ที่ได้รับ การจัดการรอบปัญหาช่วยทำให้เกิดการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาหรือสิ่งท้าทายในทางที่สร้างแรงจูงใจ ความตื่นตัวและความใฝ่รู้ เพื่อค้นพบหรือสร้างความคิดที่สร้างสรรค์ (Creative Ideas)

องค์ประกอบที่ 2 การสร้างแนวคิด (Generating Ideas)

ในการสร้างแนวคิดจะมีเพียง 1 ขั้นตอน เกี่ยวกับความเป็นไปได้ใหม่ ๆ ด้วยการใช้วิธีการระดมสมอง (Brainstorming) เป็นเครื่องมือที่พิเศษจากหลาย ๆ วิธีการในการสร้างทางเลือก การระดมสมองเป็นวิธีการสร้างความคิดที่หลากหลายและไม่เคยปรากฏมาก่อน เพื่อชี้ถึงปัญหาแล้วจึงกำหนดโอกาสต่าง ๆ ที่จะหวังได้

1. การสร้างแนวคิด (Generating Ideas) เป็นการเปิดสำรวจหรือแสวงหาความคิดต่าง ๆ ที่หลากหลายและมุมมองใหม่ ๆ (ความยืดหยุ่น) และความคิดที่ไม่เคยมีมาก่อนหรือความคิดฝันแล้วจึงมุ่งเป้าไปที่ความคิดที่น่าสนใจหรือมีพลังน่าตื่นตัวที่ต้องการวิเคราะห์พัฒนาและนำมาใช้

องค์ประกอบที่ 3 การเตรียมปฏิบัติการ (Preparing for Action)

การเตรียมปฏิบัติการ หมายถึง การสำรวจแนวทางต่าง ๆ ที่สร้างทางเลือกที่เป็นไปได้ ในการนำไปสู่การหาข้อสรุปที่ปฏิบัติได้จริงและเป็นการเตรียมการที่จะนำไปปฏิบัติได้จริงอย่างประสบผลสำเร็จ ในองค์ประกอบนี้เป็นการนำข้อสรุปที่สามารถปฏิบัติได้จริงและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งหาแนวทางช่วยสร้างโอกาสของความสำเร็จที่เป็นไปได้ให้ดีที่สุด ในขั้นตอนต่อไปนี้ให้เลือกใช้ 1 หรือ 2 ขั้นตอน ที่ต้องการสร้างโอกาสใหม่ที่เป็นไปได้จริง เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่ประสบผลสำเร็จ

1. การพัฒนาการแก้ปัญหา (Developing Solution) เป็นการประยุกต์ใช้ยุทธศาสตร์และเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อวิเคราะห์และกลั่นกรองโอกาสต่าง ๆ และเปลี่ยนแปลงให้ไปสู่การแก้ปัญหาที่เป็นไปได้

ประโยชน์ที่ได้รับ การพัฒนาการแก้ปัญหาเป็นการช่วยให้ใช้เครื่องมือที่ปฏิบัติได้เพื่อนำความคิดที่ดี นำไปสู่การแก้ปัญหาใหม่ ๆ ที่มีพลัง

2. การสร้างการยอมรับ (Building Acceptance) เป็นการพิจารณาแนวทางในการสร้างการสนับสนุนและลดหรือเอาชนะแรงต่อต้านที่นำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่เป็นไปได้ ตลอดจนวางแผนที่เป็นแนวทางเฉพาะในการใช้ประเมินผลลัพธ์และประสิทธิผลที่เกิดขึ้น

ประโยชน์ที่ได้รับ การสร้างการยอมรับช่วยให้มีการนำความคิดสร้างสรรค์ไปปฏิบัติได้อย่างประสบความสำเร็จ

องค์ประกอบที่ 4 การวางแผนแนวปฏิบัติ (Planning Your Approach)

การวางแผนแนวปฏิบัติ หมายถึง การกำหนดแนวคิดให้อยู่ในทิศทางที่เกิดขึ้นและมั่นใจว่าเป็นทิศทางที่ต้องการไปตามเป้าประสงค์ของผู้ใช้ (Customize or Personalize) ในการใช้การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ในขั้นตอนต่อไปนี้เป็นขั้นตอนที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกใช้การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์หรือเฝ้าดูหรือบริหารจัดการและปรับปรุงกิจกรรมต่าง ๆ ขณะที่ดำเนินการใช้การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

1. ประเมินงาน (Appraising Tasks) เป็นการกำหนดว่าการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เป็นทางเลือกที่ปฏิบัติได้จริงหรือไม่ในการจัดการกับประเด็นปัญหาเฉพาะด้านหรือไม่และรวบรวมสิ่งที่ต้องกระทำ (Commitment) ข้อจำกัด เงื่อนไขที่ต้องพิจารณาในการใช้การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ให้มีประสิทธิภาพ (ประกอบด้วย บุคคลที่เกี่ยวข้อง ผลลัพธ์ที่ต้องการ บริบทของการทำงานและวิธีการที่ใช้)

ประโยชน์ที่ได้รับ การประเมินงานเป็นสิ่งที่ต้องทำ ช่วยให้ผู้ใช้วิธีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ได้สิ่งที่ดีที่สุดจากผู้คน ทรัพยากรและวิธีการช่วยให้มีการตัดสินใจอย่างชาญฉลาด ในการใช้วิธีการและเพิ่มโอกาสแห่งความสำเร็จ

2. การออกแบบกระบวนการ (Designing Process) เป็นการใช้ความรู้เกี่ยวกับงานและความต้องการในการวางแผนองค์ประกอบ ขั้นตอนหรือเครื่องมือที่ใช้ในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ที่เหมาะสมที่สุดที่จะช่วยให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

ประโยชน์ที่ได้รับ การออกแบบกระบวนการเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้ใช้ได้เลือกและใช้องค์ประกอบขั้นตอนหรือเครื่องมือที่ตรงกับความต้องการที่แท้จริงซึ่งทำให้ความพยายามนี้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สิทธิชัย ชมพูพาทย์ (2554 : 6) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมกรรมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การเข้าถึงปัญหา หมายถึง การทำความเข้าใจที่มีต่อสถานการณ์สำรวจข้อมูล การระบุปัญหาที่แท้จริงและวางเป้าหมายในการแก้ปัญหาโดยสามารถเลือกใช้ขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง หรือใช้ทุกขั้นตอนซึ่งขึ้นอยู่กับ สภาพของปัญหามีขั้นตอนดังนี้

1. เห็นความสำคัญ หมายถึง ขั้นตอนการระบุและอธิบายความสำคัญของสถานการณ์ที่เป็นปัญหาในมุมมองของตนเองและผู้อื่นรวมถึงการมีความคิดที่เหมาะสมต่อปัญหา

2. การสำรวจข้อมูล หมายถึง การสำรวจประเมินและเลือกใช้ข้อมูลเพื่อศึกษารายละเอียดของสถานการณ์และการสืบค้นเพื่อให้สถานการณ์มีความชัดเจนการศึกษาลักษณะสาเหตุและการรวมถึง ความเกี่ยวข้องกับปัญหาอื่น

3. การระบุปัญหา หมายถึง การตัดสินใจว่าสถานการณ์ศึกษานั้นปัญหาใดที่ต้องนำมาเรียกว่าพร้อมกับวางเป้าหมายในการแก้ปัญหา

ขั้นตอนที่ 2 คิดวิธีการแก้ปัญหา หมายถึง รวมถึงการคิดวิธีแก้ปัญหาให้มากที่สุดโดยไม่มี การตัดสินใจที่คิดนั้นผิดหรือถูก รวมถึงการวิธีการแก้ปัญหาจากแนวคิดการแก้ปัญหาที่มีอยู่

ขั้นตอนที่ 3 การเลือกและเตรียมการ หมายถึง การ ทำให้วิธีการแก้ปัญหามีความชัดเจนในการปฏิบัติโดยวิธีแก้ปัญหาจนได้วิธีการที่ดีที่สุด จากนั้นพิจารณาสิ่งสนับสนุนและอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นในกระบวนการแก้ปัญหาโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การเลือกวิธีการแก้ปัญหา หมายถึง เลือกวิธีการแก้ปัญหาโดยใช้เกณฑ์ในการเลือกวิธีการแก้ปัญหา

2. การคาดการณ์ผลกระทบ หมายถึง การระบุเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอาจจะเกิดขึ้นในระหว่างพิธีการที่เลือกทั้งที่เป็นอุปสรรคและสิ่งสนับสนุนการแก้ปัญหา

ขั้นตอนที่ 4 การวางแผนการแก้ปัญหา หมายถึง การวางแผนการแก้โดยใช้ความสามารถและข้อจำกัดจนรวมถึงบริบทเงื่อนไขทรัพยากรและอุปสรรคโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การประเมินงาน หมายถึง การระบุแนวทางและทรัพยากรที่ต้องใช้ในการแก้ปัญหาภายใต้เงื่อนไขจำกัดบริบทและสิ่งสนับสนุนในการแก้ปัญหา

2. การออกแบบกระบวนการ หมายถึง การวางขั้นตอนและกิจกรรมการแก้ปัญหาจากทรัพยากรที่มีอยู่และแบ่งหน้าที่สมาชิกกลุ่ม

ขั้นที่ 5 การลงมือปฏิบัติ หมายถึง การนำแผนที่วางไว้ไปปฏิบัติมีการกำกับตนเองในการแก้ปัญหาเปรียบเทียบกับกิจกรรมและผลการแก้ปัญหาเอาหมายที่วางไว้มีการสังเกตและบันทึกเมื่อการแก้ปัญหาเป็นไปตามที่วางแผนไว้ก็ให้การเสริมแรงตนเองซึ่งขั้นตอนนี้ประกอบด้วย

1. การลงมือปฏิบัติ หมายถึง การปฏิบัติตามแผนสังเคราะห์และสะท้อนรวมทั้งปรับปรุงกระบวนการแก้ปัญหา

2. การเผชิญปัญหา หมายถึง การกำกับตนเองระหว่างการแก้ปัญหา ประกอบด้วย การสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของตนเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ การควบคุมตนและการเสริมแรงตนเอง

นิวัฒน์ บุญสม (2558) กล่าวถึงองค์ประกอบความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ คือระดับพฤติกรรมที่แสดงถึงความรู้ ความสามารถของผู้เรียนในการปฏิบัติตามกระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ

1. การค้นหาความจริง (Fact Finding) หมายถึง ระดับพฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถในการตั้งคำถามเพื่อรวบรวมข้อมูลที่เป็นมูลเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นให้ได้ปริมาณมากที่สุด

2. การค้นหาปัญหา (Problem Finding) หมายถึง ระดับพฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุปัญหาที่เกิดขึ้น จัดลำดับความสำคัญ จำแนกปัญหาใหญ่ ปัญหาย่อย เลือกปัญหาที่สำคัญที่สุดที่ต้องแก้ไขพร้อมระบุเหตุผล

3. การค้นหาแนวคิด (Idea Finding) หมายถึง ระดับพฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถในการนำเสนอวิธีการในการแก้ปัญหาที่มีความหลากหลาย แปลกใหม่และเป็นไปได้ให้มากที่สุดอย่างอิสระโดยไม่มีการประเมินความเหมาะสมหรือถูกผิด

4. การค้นหาคำตอบ (Solution Finding) หมายถึง ระดับพฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถในการบอกข้อดีและข้อเสียของวิธีการแก้ปัญหาแต่ละวิธีการและเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมที่สุดพร้อมระบุเหตุผลในการเลือก

5. การค้นหาการยอมรับ (Acceptance Finding) หมายถึง ระดับพฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถในการแสดงรายละเอียดและขั้นตอนในการแก้ปัญหา พร้อมระบุผลที่เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอนเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ

รุจิราพร รามศิริ (2558 : 114) กล่าวถึงกระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ประกอบด้วย 5 ทักษะ ได้แก่

1. ทักษะการค้นหาความจริง (Fact – Finding Skills) หมายถึง ความสามารถในการค้นหาข้อมูลจากสถานการณ์หรือข้อเท็จจริงที่มีอยู่ในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับปัญหา

2. ทักษะการค้นหาปัญหา (Problem – Finding Skills) หมายถึง ความสามารถในการค้นพบปัญหาที่แท้จริงเกิดจากสถานการณ์นั้น ๆ และพิจารณาระบุนสาเหตุของปัญหา

3. ทักษะการค้นหาแนวคิด (Idea – Finding Skills) หมายถึง ความสามารถในการพิจารณาแนวทางและวิธีการแก้ปัญหาที่เป็นไปได้มากที่สุด

4. ทักษะการค้นพบวิธีการแก้ปัญหา (Solution – Finding Skills) หมายถึง ความสามารถในการเสนอเกณฑ์หรือแสดงเหตุผลในการตัดสินใจเลือกแนวทางและวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพที่สุดและสามารถนำทางเลือกและวิธีการที่เลือกไว้ไปใช้แก้ปัญหาและตรวจสอบคำตอบได้

5. ทักษะการสร้างสรรค์ความรู้ (Creative New Knowledge Skills) หมายถึงความสามารถในการนำความรู้หรือข้อมูลมาสร้างเป็นความรู้ใหม่

จากการศึกษาแนวคิดความสามารถในการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ความสามารถในการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ ได้ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การสังเคราะห์องค์ประกอบความสามารถในการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์

Mitchel and Kowalik (1999)	Treffinger, Isaksen and Dorval (2003)	สิทธิชัย ชมพูพาทย์ (2554)	นิวัฒน์ บุญสม (2558)	รุจิราพร งามศิริ (2558)	ผู้วิจัย (2562)
2. ปัญหา	1. การเข้าใจในสิ่งที่ท้าทาย	1. การเข้าถึงปัญหา	1. การค้นหาความจริง 2. การค้นหาปัญหา	1. ทักษะการค้นพบความจริง 2. ทักษะการค้นพบปัญหา	1. การรับรู้ปัญหา
	2. การสร้างแนวคิด	2. การคิดวิธีการแก้ปัญหา	3. การค้นหาแนวคิด	3. ทักษะการค้นพบแนวคิด 4. ทักษะการค้นพบวิธีการแก้ปัญหา	2. การค้นหาวิธีการแก้ปัญหา
3. การแก้ไข	3. การเตรียมการปฏิบัติ	3. การเลือกและเตรียมการ 4. การวางแผนแก้ปัญหา	4. การค้นหาคำตอบ		3. การเลือกวิธีการแก้ปัญหา
1. การสร้างสรรค์	4. การวางแผนแนวปฏิบัติ	5. ลงมือปฏิบัติ	5. การค้นหาการยอมรับ	5. ทักษะการสร้างสรรค์ความรู้	4. การสร้างสรรค์ความรู้

จากตารางที่ 5 การสังเคราะห์องค์ประกอบความสามารถในการแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์ของ Mitchell and Kowalik (1999), Treffinger, Isaksen and Dorval (2003), สิทธิชัย ชมพูพาทย์ (2554), นิวัฒน์ บุญสม (2558) และรุจิราพร รามศิริ (2558) ผู้วิจัยพบว่าความสามารถในการแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การรับรู้ปัญหา คือ การค้นพบข้อเท็จจริงหรือสาเหตุที่สำคัญจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น
2. การค้นหาวิธีการแก้ปัญหาคือ การคิดหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหที่หลากหลายวิธี เพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหอย่างเหมาะสม
3. การเลือกวิธีการแก้ปัญหาคือ การพิจารณาเลือกแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหามีประสิทธิภาพเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจแก้ปัญหอย่างเหมาะสม
4. การสร้างสรรค์ความรู้ คือ การนำความรู้หรือข้อมูลมาสร้างความรู้ใหม่เพื่อนำไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณค่าอย่างเหมาะสม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving)

งานวิจัยในประเทศ

สิทธิชัย ชมพูพาทย์ (2554) ได้พัฒนาพฤติกรรมการเรียนการสอนเพื่อการแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์ของครูและนักเรียนในโรงเรียนส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์ใช้การวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์ ผลการวิจัยพบว่าครูและนักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนการสอนเพื่อการแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์ด้านภาษาและวาทกรรม กิจกรรมและการปฏิบัติความสัมพันธ์และสังคมดีขึ้น ครูและนักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนการสอนเพื่อการแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นในแต่ละวงรอบของการวิจัย และหลังยุติการวิจัยแล้วครูยังจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อการแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์และนักเรียนยังใช้การแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์ในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ญาณิ เพชรแอน (2558) การศึกษากระบวนการแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์ เรื่อง อาหารกับสุขภาพ รายวิชาสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่าหลังการจัดการเรียนรู้การแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ กระบวนการแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์หลังการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก และความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้การแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์อยู่ในระดับเห็นด้วย

นิวัฒน์ บุญสม (2558) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของกระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมนวัตกรรมด้านสุขภาพของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และนวัตกรรมสุขภาพหลังเรียนมีพัฒนาการขึ้น และมีพฤติกรรมสุขภาพอยู่ในระดับดี และการขยายผลรูปแบบการเรียนการสอน นักเรียนกลุ่มขยายผลมีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี และมีนวัตกรรมด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีเยี่ยม

รุจิราพร รามศิริ (2558) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการวิจัย ทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่าหลังเรียนนักเรียนมีทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนเรียน และนักเรียนที่มีความสามารถพื้นฐานและแบบการเรียนรู้ต่างกันมีพัฒนาการด้านทักษะการวิจัยและทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สูงขึ้นจากระดับน้อยเป็นระดับปานกลาง

นุจรี ศรีใส (2560) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนอัสสัมชัญหลักสูตรภาษาอังกฤษ จังหวัดสมุทรสาคร พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะชีวิตด้านความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ตามทักษะรายการประเมินอยู่ในระดับมาก นักเรียนส่วนใหญ่มีกระบวนการในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์อยู่ในระดับมากที่สุด และนักเรียนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมกับการกิจกรรมปัญหาเป็นฐานตามหัวข้อการประเมินการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตและความสามารถในการแก้ปัญหาอยู่ในระดับมากและมากที่สุด โดยมีผลคะแนนรวมผ่านเกณฑ์ทุกคน

งานวิจัยต่างประเทศ

Hajiyakhchali (2013) ได้ศึกษาผลของการฝึกอบรมกระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ต่อนักเรียนที่มีความเป็นอยู่ที่ดีทางวิชาการการเรียนการสอนของกระบวนการปัญหาอย่างสร้างสรรค์ใช้ 12 เทคนิคความคิดสร้างสรรค์ในสองขั้นตอนของความคิดสร้างสรรค์และการคิดเชิงวิพากษ์ เป็นตัวแปรอิสระและความเป็นอยู่ทางวิชาการ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ รวมถึงผลกระทบที่โรงเรียนรับรู้ประสิทธิภาพทางวิชาการและการรายงานตนเองพฤติกรรมทำลาย เป็นตัวแปรตาม การศึกษาครั้งนี้เป็นการออกแบบการทดลองภาคสนามโดยการออกแบบกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมหาวิทยาลัยอาห์วา จำนวน 60 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จากนั้นผู้เข้าร่วมจะถูกสุ่มให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนที่จะสอนกระบวนการแก้ปัญหาอย่าง

สร้างสรรค์ การทดสอบความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นได้มาจากทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังจากนั้นกลุ่มทดลองได้รับการบำบัดด้วยกระบวนการการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ แต่กลุ่มควบคุมไม่ได้รับการฝึกอบรมใด ๆ หลังจากการแทรกแซงหลังการทดลองถูกนำมาทันทีจากทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน แสดงให้เห็นว่าการฝึกอบรมกระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ทำให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นในด้านวิชาการของนักเรียนรวมถึงผลกระทบต่อโรงเรียนการรับรู้ความสามารถทางวิชาการและการรายงานตนเองของพฤติกรรมก่อน

ความพึงพอใจ (Satisfaction)

ความหมายของความพึงพอใจ

Vroom (1964 : 29)กล่าวถึงทัศนคติและความพึงพอใจในสิ่งหนึ่งนั้นสามารถใช้แทนกันได้ เพราะทั้งสองคำนี้ไม่ต่างกัน หมายถึง ผลที่ได้จากการที่บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยที่ทัศนคติด้านบวกจะชี้ให้เห็นถึงความพึงพอใจในสิ่งนั้น ส่วนทัศนคติด้านลบจะสะท้อนให้เห็นถึงความไม่ความพึงพอใจต่อสิ่งนั้น

Wolman (1973 : 384)กล่าวถึงความพึงพอใจตามความหมายของพจนานุกรมทางด้านพฤติกรรมตามความมุ่งหมาย (goals) ความต้องการ (need) หรือแรงจูงใจ หมายถึง ความรู้สึกที่ดีมีความสุขเมื่อคนเราได้รับผลสำเร็จ (motivation)

Good (1973 : 320) กล่าวถึงความพึงพอใจว่าเป็นสภาพ คุณภาพหรือระดับความพึงพอใจ ซึ่งเป็นผลมาจาก ความสนใจต่าง ๆ และทัศนคติที่บุคคลมีต่อสิ่งนั้น

อุทัยพรรณ สุตใจ (2545 : 7) กล่าวถึงความพึงพอใจว่าเป็นความรู้สึกรักชอบยินดีเต็มใจ หรือมีเจตคติที่ดีของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งความพอใจจะเกิดเมื่อได้รับตอบสนองความต้องการ ทั้งด้านวัตถุและด้านจิตใจ ความพึงพอใจเป็นเรื่องเกี่ยวกับอารมณ์ ความรู้สึกและทัศนคติของบุคคลอันเนื่องมาจากสิ่งเร้าและสิ่งจูงใจโดยอาจเป็นไปในเชิงประเมินค่าว่าความรู้สึกหรือทัศนคติต่อสิ่งเหล่านั้นเป็นไปในทางลบหรือบวก

กชกร เป้าสุวรรณ และคณะ (2550 : 13) กล่าวถึงความหมายของความพึงพอใจว่าสิ่งที่ควรจะเป็นไปตามความต้องการ ความพึงพอใจเป็นผลของการแสดงออกของทัศนคติของบุคคลอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นความรู้สึกเอนเอียงของจิตใจที่มีประสบการณ์ที่มนุษย์เราได้รับอาจจะมากหรือน้อยก็ได้ และเป็นความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ แต่ก็เมื่อได้สิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการหรือทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้ก็จะเกิดความรู้สึกบวกเป็นความรู้สึกที่พึงพอใจ

แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าสิ่งนั้นสร้างความรู้สึกผิดหวังก็จะทำให้เกิดความรู้สึกทางลบเป็นความรู้สึกไม่พึงพอใจ

จากการศึกษาสรุปได้ว่าความหมายของความพึงพอใจ คือ ความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อสิ่งนั้น ๆ ซึ่งเป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ แต่ก็เมื่อได้สิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการหรือทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้ก็จะเกิดความรู้สึกบวกเป็นความรู้สึกที่พึงพอใจ แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าสิ่งนั้นสร้างความรู้สึกผิดหวังก็จะทำให้เกิดความรู้สึกทางลบเป็นความรู้สึกไม่พึงพอใจ

องค์ประกอบของการเกิดความพึงพอใจ

พัฒนา พรหมณี และคณะ (2563 : 61-62)กล่าวถึงความพึงพอใจว่าเป็นความรู้สึกที่บุคคลมีต่อสิ่งที่ได้รับประสบการณ์และแสดงออกทางพฤติกรรมที่ตอบสนองในลักษณะแตกต่างกันไปความพึงพอใจในสิ่งต่าง ๆ จะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับแรงจูงใจหรือการกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจและการตอบสนองความต้องการที่มีอยู่ ความพึงพอใจจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้งานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่กระตุ้นให้สิ่งที่ทำนั้น ประสบความสำเร็จ โดยมีองค์ประกอบของการเกิดความพึงพอใจ ดังนี้

1. ความพึงพอใจที่เกิดจากการได้รับการตอบสนองความต้องการของร่างกายเป็นการตอบสนองความต้องการในปัจจุบันที่จำเป็นเพื่อ

1) การดำรงชีวิต (Existence Needs) ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค

2) ความปลอดภัย เกิดความอบอุ่นและมั่นคงในชีวิต เป็นความต้องการระดับแรกของมนุษย์เมื่อได้รับการตอบสนองแล้วจะเกิดความต้องการองค์ประกอบอื่นต่อไป

2. ความพึงพอใจที่เกิดจากการได้รับการตอบสนองความต้องการของจิตใจ เป็นแรงจูงใจในการตอบสนองความต้องการทางด้าน

1) ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น (Relatedness Needs) เช่น สมาชิกในครอบครัวหรือเพื่อนร่วมงาน เป็นความปรารถนาที่จะสร้างมิตรภาพหรือมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่นหรือต้องการควบคุมผู้อื่น ความต้องการอำนาจ (Needs for Power)

2) ความต้องการทางสังคม (Social or Belonging Needs) ได้แก่ ความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมของสังคม ได้รับการยอมรับในสังคมได้รับการยกย่องหรือมีชื่อเสียง รวมถึงความสำเร็จ ความรู้ความสามารถ ความเป็นอิสระและเสรีภาพและการเป็นที่ยอมรับนับถือของคนทั้งหลาย

3) ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จในชีวิต (Self-actualization) เป็นความต้องการระดับสูงสุดของมนุษย์ส่วนมากเป็นเรื่องการอยากจะเป็น อยากจะได้ ตามความคิดของตนเอง แต่ไม่สามารถเสาะแสวงหาได้

3. ความพึงพอใจที่เกิดจากการได้รับการตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้การรับรู้เกิดจากการสร้างความสัมพันธ์บางอย่างระหว่างสิ่งเร้ากับพฤติกรรมการตอบสนอง กล่าวคือ เมื่อสถานการณ์หรือสิ่งที่เป็นปัญหาเกิดขึ้นร่างกายจะเกิดความพยายามที่จะแก้ปัญหา นั้น โดยแสดงพฤติกรรมการตอบสนองออกมาหลาย ๆ รูปแบบ ซึ่งบุคคลจะเลือกพฤติกรรมตอบสนองที่พอใจที่สุดไปเชื่อมโยงสิ่งเร้าหรือปัญหานั้น ทำให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เดิมซึ่งประสบการณ์จะมีอิทธิพลต่อการรับรู้สถานการณ์และเกิดแรงจูงใจสู่เป้าหมาย เมื่อถึงเป้าหมายแล้วจะเกิดความพึงพอใจเมื่อบุคคลได้รับการตอบสนองความต้องการของร่างกายและจิตใจจนเป็นที่พึงพอใจแล้วจะเกิดความต้องในการเรียนรู้ที่เกิดจากแรงจูงใจเพื่อสนองความต้องการสิ่งใหม่เพิ่มขึ้นไม่ซ้ำสิ่งเดิม โดยที่บุคคลนั้นต้องมีความพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจก่อนจึงจะมีความต้องการในการกระทำหรือปฏิบัติการเพื่อตอบสนองความต้องการนั้น ๆ เมื่อได้ปฏิบัติแล้วจะเกิดความพอใจหากไม่ได้กระทำหรือปฏิบัติการเพื่อตอบสนองความต้องการจะเกิดความรำคาญใจและหากบุคคลไม่พร้อม แต่ถูกบังคับให้กระทำหรือปฏิบัติการบางอย่างก็จะเกิดความไม่พอใจ อาจกล่าวได้ว่า

1) ความพึงพอใจนำไปสู่การเรียนรู้เพื่อตอบสนองความต้องการจนเกิดความพึงพอใจทำให้เกิดแรงจูงใจในการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้สูงขึ้น

2) ผลของการเรียนรู้นำไปสู่ความพึงพอใจ ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจและผลการเรียนจะถูกเชื่อมโยงด้วยปัจจัยอื่น ๆ ผลการเรียนรู้ที่ดีจะนำไปสู่การตอบสนองความพึงพอใจในรูปของรางวัลหรือผลตอบแทน ทั้งที่เป็นผลตอบแทนภายใน (Intrinsic Rewards) หรือผลตอบแทนภายนอก (Extrinsic Rewards)

ลักษณะและวิธีการประเมินความพึงพอใจ

พัฒนา พรหมณี และคณะ (2563 : 62-63) กล่าวว่าความพึงพอใจเป็นสิ่งที่เกิดจากแรงจูงใจ ซึ่งเป็นพลังภายในผลักดันให้เกิดความรู้สึกชอบไม่ชอบ เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ยินดี ไม่ยินดี เมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการและความคาดหวัง ที่เกิดจากการประมาณค่า อันเป็นการเรียนรู้ประสบการณ์จากการกระทำกิจกรรมเพื่อให้เกิดการตอบสนองความต้องการ ตามเป้าหมายของแต่ละ

บุคคล เป็นกระบวนการทางจิตวิทยาการประเมินความพึงพอใจเป็นการประเมินค่าความรู้สึกไปในทางที่พอใจและไม่พอใจ ในเชิงปริมาณ (magnitude) มีรายละเอียด ดังนี้

1. ลักษณะของการประเมินความพึงพอใจ มีดังนี้

1.1 การประเมินความพึงพอใจ ด้านความรู้สึก เป็นลักษณะการประเมินทางความรู้สึกหรืออารมณ์ของบุคคลตามองค์ประกอบทางความรู้สึก ได้แก่ ความรู้สึกทางบวก เป็นความชอบพอใจ และความรู้สึกทางลบ เป็นความไม่ชอบ ไม่พอใจ กลัว รังเกียจ

1.2 การประเมินความพึงพอใจ ด้านความคิด เป็นการประเมินการรับรู้ของบุคคล และวินิจฉัยข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับที่เกิดเป็นความรู้สึกความคิด เกี่ยวข้องกับการพิจารณาที่มาของทัศนคติ ออกมากกว่าถูกหรือผิด ดีหรือไม่ดี ที่เกิดจากการประมวลผลของสมอง

1.3 การวัดความพึงพอใจในด้านพฤติกรรมเป็นการวัดความพร้อมที่จะกระทำหรือพร้อมที่จะตอบสนองที่มาของพฤติกรรม

2. วิธีประเมินความพึงพอใจ การประเมินความพึงพอใจมีการประเมินหลายวิธี ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ และการใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 การสังเกต เป็นวิธีการสำหรับใช้ตรวจสอบบุคคลอื่นโดยการสังเกตพฤติกรรม และจดบันทึกความพึงพอใจที่แสดงออกมาในประเด็นที่ต้องการประเมินอย่างมีแบบแผน โดยผู้สังเกต จะไม่มีการปฏิบัติหรือมีส่วนร่วมกับผู้ถูกสังเกตต่อจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สรุปและตีความตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน วิธีนี้เป็นวิธีการศึกษาที่เก่าแก่และเป็นที่ยอมรับใช้อย่างแพร่หลายที่ใช้สำหรับการศึกษาในกรณีศึกษาเท่านั้น

2.2 การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการที่ผู้ประเมินจะต้องออกไปพูดคุยกับบุคคลนั้น ๆ โดยตรงมีการเตรียมแผนล่วงหน้า เป็นการถามให้ตอบปากเปล่าแต่อาจไม่ได้ข้อมูลที่แท้จริงจากผู้ตอบ เนื่องจากผู้ตอบอาจรู้สึกไม่อิสระในการตอบหรือไม่คุ้นเคยกับผู้ถามเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุด ควรเตรียมตัวให้พร้อมก่อนดำเนินการสัมภาษณ์ควรลงพื้นที่เพื่อทำความคุ้นเคยก่อนให้เกิดความสนิทสนมและความไว้วางใจซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุด

2.3 การใช้แบบสอบถามประมาณค่าเป็นการประเมินโดยใช้เครื่องมือที่เป็นการสร้างประโยคข้อความต่าง ๆ ทั้งที่เป็นข้อความทางบวกและข้อความทางลบที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ต้องการประเมิน โดยให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับข้อความแต่ละข้อนั้น โดยใช้มาตรประเมินแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert Scale) เนื่องจากเป็นวิธีที่ง่ายและสะดวก สามารถ เก็บข้อมูลได้รวดเร็ว จากข้อดีและข้อจำกัดของวิธีการ

ประเมิน แบบต่าง ๆ จะพบว่าเครื่องมือและวิธีที่เหมาะสม สำหรับการดำเนินงานในการประเมินระดับความพึงพอใจ คือวิธีการประเมินด้วยเก็บข้อมูล ด้วยการสอบถาม จากแบบสอบถามแบบมาตรา

ประมาณค่า อันสามารถประเมินความพึงพอใจได้ ตรงตามวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการ นำไปใช้

โชติกา ภาชีผล (2559 : 45-47) ได้นำเสนอการวัดความพึงพอใจไว้ 3 ประเภท ได้แก่ แบบ

ตรวจสอบรายการ แบบมาตราประมาณค่าและแบบวัดสถานการณ์ มีรายละเอียดดังนี้

1. แบบตรวจสอบรายการ เป็นการสร้างรายการพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะ ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม เจตคติที่ต้องการแล้วประเมินว่า มีหรือไม่มี ทำหรือไม่ทำ ใช่หรือไม่ใช่ ตามรายการที่กำหนด

ขั้นตอนการสร้างแบบตรวจสอบรายการ

1) กำหนดคุณลักษณะค่านิยมคุณธรรมจริยธรรมเจตคติที่ต้องการตรวจสอบ

2) กำหนดและเขียนพฤติกรรมหรือในการที่บ่งชี้ถึงค่านิยมคุณธรรมจริยธรรมเจตคติที่ต้องการตรวจสอบ

3) ตรวจสอบพฤติกรรมหรือรายการที่บ่งชี้ถึงค่านิยมคุณธรรมจริยธรรมเจตคติว่ามีความสัมพันธ์กับรายการอื่นหรือไม่ปรับแก้ไขและเรียงลำดับให้เหมาะสม

4) นำไปทดลองใช้และปรับปรุงแก้ไขหลังจากการทดลองใช้

2. แบบมาตราประมาณค่า เป็นการสร้างรายการพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม เจตคติ ที่ต้องการเช่นเดียวกับแบบตรวจสอบรายการแต่ต่างกันที่มาตรประมาณค่าต้องการทราบรายละเอียดที่ชัดเจนยิ่งขึ้นว่ามีมากน้อย อยู่ในระดับใด รูปแบบของมาตราประมาณค่า มีอยู่หลายรูปแบบ ได้แก่

1) มาตรประมาณค่าแบบบรรยายเป็นการใช้ข้อความบอกระดับที่ให้ผู้ตอบพิจารณาเลือกจำนวนระดับอาจจะเป็น 3 4 หรือ 5 ก็ได้

2) มาตรฐานค่าแบบตัวเลขเป็นการใช้ข้อความบอกระดับที่ให้ผู้ตอบพิจารณาเลือกจำนวนระดับอาจจะเป็น 3 4 หรือ 5 ก็ได้สามารถประมาณค่าแบบเส้นหรือครึ่งเป็นการใช้ตัวเลขบอกระดับที่ให้ผู้ตอบพิจารณาเลือกจำนวนระดับอาจจะเป็น 3 4 หรือ 5 ก็ได้

ขั้นตอนการสร้างแบบมาตราประมาณค่า

1) กำหนดคุณลักษณะค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม เจตคติที่ต้องการตรวจสอบ

2) กำหนดพฤติกรรมหรือรายการที่บ่งชี้ถึงค่านิยมคุณธรรม จริยธรรม เจตคติที่ต้องการ

- 3) เลือกรูปแบบของมาตรฐานค่า
- 4) เขียนพฤติกรรมหรือรายการที่บ่งชี้ถึงค่านิยมคุณธรรมจริยธรรมเจตคติที่ต้องการ
- 5) ตรวจสอบพฤติกรรมหรือรายการที่บ่งชี้ถึงค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม เจตคติว่ามีความสำคัญกับรายการอื่นหรือไม่ปรับแก้ไขและเรียงลำดับให้เหมาะสม
- 6) นำไปทดลองใช้และปรับปรุงแก้ไขหลังจากการทดลองใช้

3. แบบวัดสถานการณ์ เป็นการสร้างหรือจำลองสถานการณ์เรื่องราวต่าง ๆ ขึ้นเพื่อให้บุคคลแสดงความรู้สึกว่าตนเองจะกระทำหรือมีความคิดเห็นอย่างไรต่อสถานการณ์ที่กำหนด

ขั้นตอนการสร้างแบบวัดสถานการณ์

- 1) กำหนดคุณลักษณะ ค่านิยมคุณธรรม จริยธรรม เจตคติ ที่ต้องการตรวจสอบ
- 2) เลือกข้อความในสถานการณ์ที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน
- 3) เขียนสถานการณ์และคำถามโดยมีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

การเขียนสถานการณ์

- (1) ควรเลือกสถานการณ์ที่มีความเป็นไปได้และเกิดขึ้นได้จริงกับกลุ่มคนที่
จะวัด
- (2) เขียนสถานการณ์ที่ไม่รุนแรงจนเกินไปหรือสร้างความเครียดมากให้กับ
ผู้ตอบเช่น สถานการณ์ที่มีคนใกล้ชิดตาย
- (3) สาระสำคัญในสถานการณ์จะต้องเพียงพอที่จะให้ผู้ตอบตัดสินใจเลือก
ในแนวทางที่เหมาะสม

การเขียนคำถาม

- (1) ไม่ควรถามตรง ๆ แต่ควรทำเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์และไม่สามารถตอบได้ถ้าไม่มีสถานการณ์ที่กำหนด
- (2) ควรเลือกคำถามที่เป็นตัวแทนที่ดีของเนื้อหาที่ต้องการถามไม่ควรถาม
เรื่องปลีกย่อยที่ไม่มีความสำคัญ
- (3) คำถามที่ใช้มี 2 ลักษณะ คือ ถามให้ประเมินสถานการณ์เพื่อตัดสินใจว่า
ควรไม่ควร ดีไม่ดี และถามให้ระบุแนวทางที่ตัวเองจะเลือก ถ้าตนเองตนเองเป็นบุคคลในสถานการณ์
นั้น
- (4) ทบทวนสถานการณ์ว่ามีความเพียงพอและข้อคำถามเหมาะสม
- (5) นำไปทดลองใช้และปรับปรุงแก้ไขหลังจากการทดลองใช้

การวัดพึงพอใจในการเรียนการสอน

ศุภสิริ โสมาเกต (2544 : 155) ได้ให้แนวคิดว่าการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ความพึงพอใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายหรือต้องการปฏิบัติกิจกรรมให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ครูผู้สอนซึ่งในสภาพปัจจุบันเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกหรือให้คำแนะนำปรึกษา จึงต้องคำนึงถึงความพึงพอใจในการเรียน การทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนหรือการปฏิบัติงาน มีแนวคิดพื้นฐานที่แตกต่างกัน 2 ลักษณะ คือ

1. ความพึงพอใจนำไปสู่การปฏิบัติงาน คือ การตอบสนองความต้องการของผู้ปฏิบัติงานจนเกิดความพึงพอใจ จะทำให้แรงจูงใจในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานที่สูงกว่าผู้ไม่ได้รับการตอบสนอง จากแนวคิดนี้ครูผู้สอนที่ต้องการให้กิจกรรมการเรียนรู้อบรมผลสำเร็จจึงต้องคำนึงถึงการจัดบรรยากาศและสถานการณ์รวมทั้งสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ตอบสนองความพึงพอใจของผู้เรียน ให้มีแรงจูงใจในการทำกิจกรรมจนบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

2. ผลของการปฏิบัติงานที่นำไปสู่ความพึงพอใจ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจและผลการปฏิบัติงานจะถูกเชื่อมโยงด้วยปัจจัยอื่น ๆ ผลการปฏิบัติงานที่ดีจะนำไปสู่ผลตอบแทนที่เหมาะสม ซึ่งในที่สุดจะนำไปสู่การตอบสนองความพึงพอใจ ผลการปฏิบัติงานย่อมได้รับการตอบสนองในรูปของรางวัลหรือผลตอบแทน ซึ่งแบ่งออกเป็น ผลตอบแทนภายใน (Intrinsic rewards) และผลตอบแทนภายนอก (Extrinsic rewards) โดยผ่านการรับรู้เกี่ยวกับความยุติธรรมของผลตอบแทน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ปริมาณของผลตอบแทนที่ผู้ปฏิบัติได้รับ นั่นคือความพึงพอใจในของผู้ปฏิบัติงานจะถูกกำหนดโดยความแตกต่างระหว่างผลตอบแทนที่เกิดขึ้นและการรับรู้เรื่องเกี่ยวกับความยุติธรรมของผลตอบแทนที่รับรู้แล้วความพึงพอใจย่อมเกิดขึ้น

การตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามความพึงพอใจ

พัฒนา พรหมณี และคณะ (2563 : 64) กล่าวว่า การตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามความพึงพอใจเป็นการตรวจสอบแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยตรวจสอบความตรง (Validity) และ ความเที่ยง (Reliability) มีวิธีการดังนี้

1. การตรวจสอบความตรง มีการตรวจสอบ 2 ลักษณะ ดังนี้

1.1 การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence=IOC) โดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 - 7 คน พิจารณาตรวจสอบให้

คะแนนความตรงเชิงเนื้อหาเป็นรายข้อ แต่ละข้อต้องมีค่า IOC ระหว่าง 0.50-1.0 จากนั้นนำผลการตรวจสอบรายข้อมาหาค่าความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามทั้งฉบับ ซึ่งต้องมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป วิธีนี้เป็นวิธีที่มีผู้นิยมนำไปใช้มากที่สุด เนื่องจากเป็นวิธีที่ไม่ยากแม้ว่าคำตอบที่ได้ จะน่าเชื่อถือ น้อยที่สุดก็ตาม ซึ่งมักจะขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็นสำคัญ

1.2 การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง โดยนำแบบสอบถามความพึงพอใจไปทดลองใช้ประเมินในกลุ่มมีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มที่จะเก็บข้อมูลจริง 2 กลุ่ม ด้วยวิธีเทคนิคกลุ่ม รู้ชัด (Known Group Technique) กลุ่มแรกเป็นกลุ่มที่ทราบว่ามี ความพึงพอใจในงานที่ต้องการ ประเมินกับอีกกลุ่มหนึ่งไม่ทราบความพึงพอใจในงาน นำค่าเฉลี่ยของคะแนนของสองกลุ่มมา เปรียบเทียบกันด้วยค่าสถิติที (t-test) หากผลการทดลองใช้แบบสอบถามมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดง ว่ามีความตรงเชิงโครงสร้าง

2. การตรวจสอบความเที่ยงมีการตรวจสอบ 2 วิธีดังนี้

2.1 การตรวจสอบความเที่ยงด้วยการทดสอบซ้ำ โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ กับกลุ่มเป้าหมาย 2 ครั้ง ห่างกัน 1 - 2 สัปดาห์ นำผลคะแนนมาหาค่าสหสัมพันธ์ตามสูตรของเพียร์ สัน ซึ่งต้องมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป จึงจะเป็นแบบสอบถามที่สามารถนำไปใช้ได้

2.2 การตรวจสอบความเที่ยงด้วยวิธีของครอนบาค โดยนำแบบสอบถามไปทดลอง ใช้กับกลุ่มเป้าหมาย 1 ครั้ง นำผลคะแนนมาวิเคราะห์ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ซึ่งจะต้องมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป จึงจะเป็นแบบสอบถามที่สามารถนำไปใช้ได้

การแปลความหมายคะแนนและการกำหนดระดับความพึงพอใจ

พัฒนา พรหมณี และคณะ (2563 : 64-65) การกำหนดระดับของความพึงพอใจด้วย แบบสอบถาม มีวัตถุประสงค์เพื่อบ่งชี้ระดับความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มตัวอย่างซึ่งมี เกณฑ์ในการกำหนดน้ำหนัก คะแนนความพึงพอใจ ดังนี้

พึงพอใจมากที่สุด	กำหนดให้ 5 คะแนน
พึงพอใจมาก	กำหนดให้ 4 คะแนน
พึงพอใจปานกลาง	กำหนดให้ 3 คะแนน
พึงพอใจน้อย	กำหนดให้ 2 คะแนน
พึงพอใจน้อยที่สุด	กำหนดให้ 1 คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าน้ำหนัก คะแนนเฉลี่ยโดยรวมของความพึงพอใจ มี
ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย
4.51-5.00	หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด
3.51-4.50	หมายถึง พึงพอใจมาก
2.51-3.50	หมายถึง พึงพอใจปานกลาง
1.51-2.50	หมายถึง พึงพอใจน้อย
1.00-1.50	หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด

จากการศึกษาเอกสารการวัดและความพึงพอใจ ผู้วิจัยเลือกการวัดและความพึงพอใจแบบ
มาตราส่วนประมาณค่า มาใช้ในการศึกษาระดับความพึงพอใจของรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว
ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริม
ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นมาตราส่วน
ประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ และนำมากำหนดองค์ประกอบของเนื้อหาที่ต้องการวัดและ
ประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน จากนั้นนำแบบประเมินความพึงพอใจที่ได้สร้างขึ้นไปตรวจสอบ
ความตรงเชิงเนื้อหาด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence=IOC) โดยนำ
แบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาตรวจสอบ ให้คะแนนความตรงเชิงเนื้อหาเป็น
รายชื่อ แต่ละข้อต้องมีค่า IOC ระหว่าง 0.50 - 1.0 จากนั้นนำผลการตรวจสอบรายชื่อมาหาค่าความ
ตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามทั้งฉบับ ซึ่งต้องมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป และใช้การแปล
ความหมายคะแนนและการกำหนดระดับความพึงพอใจตามเกณฑ์ของพัฒนา พรหมณี และคณะ
(2563 : 64-65) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย
4.51-5.00	หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด
3.51-4.50	หมายถึง พึงพอใจมาก
2.51-3.50	หมายถึง พึงพอใจปานกลาง
1.51-2.50	หมายถึง พึงพอใจน้อย
1.00-1.50	หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2. เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย ดังนี้

2.1 เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดกิจกรรมแนะแนวตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2.2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) โดยมีรายละเอียดในวิธีดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่มีความต้องการจำเป็น เมื่อได้ข้อมูลเบื้องต้นทำให้ได้แนวทางในการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำมาพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D1) ออกแบบและพัฒนา

เมื่อได้ข้อมูลเบื้องต้นจากขั้นตอนที่ 1 เป็นแนวทางในการสังเคราะห์เพื่อนำมาร่างรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน

เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำไปตรวจสอบคุณภาพนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพความเที่ยงตรงของเครื่องมือและศึกษานำร่อง (Pilot Study) กับนักเรียนที่มีลักษณะไม่แตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R2) นำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

นำรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวความคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ระหว่างจัดกิจกรรมแนะแนวตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวความคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D2) ประเมินผลรูปแบบ

ประเมินผลรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวความคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวความคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งเป็นการทบทวนและปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว

วิธีดำเนินการวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวความคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามกรอบการวิจัยและพัฒนา ดังนี้

ภาพที่ 2 กรอบดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่มีความต้องการจำเป็น เมื่อได้ข้อมูลเบื้องต้นทำให้ได้แนวทางในการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำมาพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีรายละเอียด ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความต้องการในการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. วิเคราะห์แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
3. เพื่อสังเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมแนะแนว

วิธีดำเนินการ

1. ศึกษาความต้องการในการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. วิเคราะห์แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
3. ศึกษาและสังเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
4. ศึกษาความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมแนะแนว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค

การเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดังนี้

1. แบบวิเคราะห์เอกสาร จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่

1.1 แบบวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1.2 แบบวิเคราะห์เอกสารแนวคิด ทฤษฎีและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2. แบบสอบถามความต้องการในการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนราชวินิต มัธยม จำนวน 1 ฉบับ

3. แบบสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมแนะแนว ประกอบด้วย ครูแนะแนว และ ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านการจัดกิจกรรมแนะแนว เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลการจัดกิจกรรมแนะแนว จำนวน 1 ฉบับ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. แบบวิเคราะห์เอกสาร มีขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารวิธีการสร้างแบบวิเคราะห์เอกสาร

1.2 กำหนดประเด็นการวิเคราะห์เอกสารและสร้างแบบวิเคราะห์เอกสาร

1.3 นำแบบวิเคราะห์เอกสารที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำไปปรับปรุงแก้ไข

1.4 นำแบบวิเคราะห์เอกสารที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. แบบสอบถามความต้องการในการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนราชวินิต มัธยม จำนวน 1 ฉบับ มีขั้นตอนดังนี้

- 2.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการสร้างแบบสอบถามความต้องการของนักเรียน
- 2.2 กำหนดประเด็นแบบสอบถามและสร้างแบบสอบถามความต้องการของนักเรียน
- 2.3 นำแบบสอบถามความต้องการของนักเรียนที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำไปปรับปรุงแก้ไข
- 2.4 นำแบบวิเคราะห์เอกสารที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. แบบสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมแนะแนวประกอบด้วย ครูแนะแนวและผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านการจัดกิจกรรมแนะแนว เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลการจัดกิจกรรมแนะแนว จำนวน 1 ฉบับ

- 3.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการสร้างแบบสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมแนะแนว
- 3.2 กำหนดประเด็นแบบสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมแนะแนว
- 3.3 นำแบบสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมแนะแนวที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำไปปรับปรุงแก้ไข
- 3.4 นำแบบสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมแนะแนวที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ใช้แบบสอบถามความต้องการในการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยเก็บข้อมูลจากนักเรียนที่กำลังศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนราชวินิต มัธยม จำนวน 117 คน
2. ใช้แบบวิเคราะห์เอกสารในการวิเคราะห์แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
3. ใช้แบบวิเคราะห์เอกสารเพื่อใช้สังเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

4. ใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ศึกษาความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมแนะแนว ประกอบด้วย ครูแนะแนวและผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านการจัดกิจกรรมแนะแนว

การวิเคราะห์ข้อมูล/สถิติที่ใช้

1. วิเคราะห์ความต้องการในการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งได้มาจากแบบสอบถามใช้การคำนวณค่าสถิติร้อยละ (%) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2. วิเคราะห์แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งได้มาจากแบบวิเคราะห์เอกสาร ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอแบบพรรณนาความ

3. สังเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งได้มาจากแบบวิเคราะห์เอกสาร ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอแบบพรรณนาความ

4. การศึกษาความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมแนะแนว ซึ่งได้จากแบบสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอแบบพรรณนาความ

จากขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สามารถสรุปวิธีการดำเนินการวิจัย ได้ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 สรุปวิธีการดำเนินการวิจัย ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R1)

วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้รับ
1. เพื่อศึกษาความต้องการในการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวความคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	- สอบความต้องการในการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวความคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	- นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนราชวินิตมัธยม	- แบบสอบถาม	- ร้อยละ - การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอแบบพรรณนาความ	- ข้อมูลพื้นฐานความต้องการในการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวความคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. เพื่อวิเคราะห์แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	- การวิเคราะห์เอกสาร	- เอกสารเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	- แบบวิเคราะห์เอกสาร	- การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอแบบพรรณนาความ	- ข้อมูลพื้นฐานการจัดกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ตารางที่ 6 สรุปวิธีการดำเนินการวิจัย ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R1) (ต่อ)

วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้รับ
3. เพื่อสังเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	- การสังเคราะห์เอกสาร	- เอกสารหลักการแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว	- แบบวิเคราะห์เอกสาร	- การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอแบบพรรณนาความ	- ข้อมูลหลักการแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว
4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมแนะแนว	- การสัมภาษณ์	- ครูแนะแนว - ผู้เชี่ยวชาญ	- แบบสัมภาษณ์	- การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอแบบพรรณนาความ	- ข้อมูลพื้นฐานและความจำเป็นในการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันและความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D1) ออกแบบและพัฒนา

เมื่อได้ข้อมูลเบื้องต้นจากขั้นตอนที่ 1 เป็นแนวทางในการสังเคราะห์เพื่อนำมาร่างรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำไปตรวจสอบคุณภาพนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพความเที่ยงตรงของเครื่องมือและศึกษานำร่อง (Pilot Study) กับนักเรียนที่มีลักษณะไม่แตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างมีรายละเอียด ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. เพื่อพัฒนาเครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. เพื่อตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวและเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. ตรวจสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวและเครื่องมือใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยศึกษานำร่อง (Pilot Study) กับนักเรียนที่มีลักษณะไม่แตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

วิธีดำเนินการ

1. ร่างรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว โดยนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาใช้ในการสังเคราะห์เพื่อนำมาร่างรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐาน

ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2. พัฒนาเครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวและเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาใช้ในการสร้างเครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3. ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวและเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้เชี่ยวชาญ

4. ตรวจสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวและเครื่องมือใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยศึกษานำร่อง (Pilot Study) กับนักเรียนที่มีลักษณะไม่แตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เพื่อออกแบบและพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดังนี้

1. รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2. เครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวและเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

2.1 เครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้แก่

2.1.1 คู่มือการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2.1.2 แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2.2 เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

2.2.1 แบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2.2.2 แบบสรุปองค์ความรู้กิจกรรมแนะแนว (Journal Writing)

2.2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และคู่มือการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว ดำเนินการ ดังนี้

1.1 ร่างรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาใช้ในการสังเคราะห์ร่างรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการจัดกิจกรรม เงื่อนไขการใช้รูปแบบ และการวัดและประเมินผล

1.2 สร้างคู่มือการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดำเนินการ ดังนี้

1.2.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างคู่มือการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการ

เรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

1.2.2 สร้างคู่มือการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ประกอบด้วย 5 คือ 1) ความเป็นมาและความสำคัญ 2) แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบ 3) องค์ประกอบของรูปแบบ 4) หน่วยและแผนการกิจกรรมแนะแนว และ 5) เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลกิจกรรมแนะแนว

1.3 นำรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และคู่มือการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมเชิงทฤษฎีแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข

1.4 นำรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และคู่มือการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการจัดกิจกรรมแนะแนว จำนวน 2 คน ด้านการจัดการเรียนรู้ จำนวน 2 คน และด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และความตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) โดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประเมินความสอดคล้องในการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว โดยกำหนดเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ผลการประเมินพิจารณาจากค่าเฉลี่ยคะแนนความสอดคล้องตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและนำมาแปลความหมายตามเกณฑ์ ดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558 : 178-179)

ค่าเฉลี่ยคะแนน 4.50 – 5.00 หมายถึง มีความสอดคล้องมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยคะแนน 3.50 – 4.49 หมายถึง มีความสอดคล้องมาก

ค่าเฉลี่ยคะแนน 2.50 – 3.49 หมายถึง มีความสอดคล้องปานกลาง

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.50 – 2.49 หมายถึง มีความสอดคล้องน้อย

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.00 – 1.49 หมายถึง มีความสอดคล้องน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลในการประเมินความสอดคล้องของรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และคู่มือการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว ผลการประเมินพิจารณาจากค่าเฉลี่ย (\bar{X}) มากกว่า 3.50 ขึ้นไปและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) น้อยกว่า 1.00 แสดงว่าใช้ได้คือ มีความเหมาะสม หากมีค่าไม่เป็นไปตามเกณฑ์ดังกล่าวก็ให้ตัดทิ้งไปหรือปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558 : 178-179)

1.5 นำข้อมูลที่รวบรวมจากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความสอดคล้องตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญของรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และคู่มือการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.53)

1.6 นำรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และคู่มือการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญนำมาปรับปรุงแก้ไข

1.7 นำรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และคู่มือการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญนำมาปรับปรุงแก้ไขแล้วไปศึกษานำร่อง (Pilot Study) ทดลองใช้กับนักเรียนที่มีลักษณะไม่แตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

1.8 นำข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบความเป็นไปได้จากการศึกษานำร่อง (Pilot Study) ไปปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมและจัดทำรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการ

จัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และคู่มือการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดำเนินการ ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2.2 แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีส่วนประกอบ คือ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ สาระกิจกรรมแนะแนว จำนวนเวลาจัดกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมแนะแนว สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ขั้นตอนการจัดกิจกรรม สื่อ/อุปกรณ์ และการวัดและประเมินผล

แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ประกอบด้วย 3 หน่วย คือ หน่วยที่ 1 ชั่วโมงที่ 1-4 เรื่อง รู้ทันอารมณ์ หน่วยที่ 2 ชั่วโมงที่ 5-8 เรื่อง รู้ว่ารักรู้จักรักตัว และหน่วยที่ 3 ชั่วโมงที่ 9-12 เรื่อง ภัยจากโลกออนไลน์

2.3 แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำไปปรับปรุงแก้ไข

2.4 แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อ

ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการจัดกิจกรรมแนะแนว จำนวน 2 คน ด้านการจัดการเรียนรู้ จำนวน 2 คน และด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และความตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) โดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประเมินความสอดคล้องของแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว การวิเคราะห์ข้อมูลในการประเมินความสอดคล้องผลการประเมินพิจารณาจากค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความสอดคล้องตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาแปลความหมายตามเกณฑ์ โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญและการแปลความหมาย พิจารณาจากค่าเฉลี่ย (\bar{X}) มากกว่า 3.50 ขึ้นไปและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) น้อยกว่า 1.00 แสดงว่าใช้ได้คือมีความเหมาะสม หากมีค่าไม่เป็นไปตามเกณฑ์ดังกล่าว ก็ให้ตัดทิ้งไปหรือปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558 : 178-179)

2.5 นำข้อมูลที่รวบรวมจากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความสอดคล้องตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญของแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.53)

2.6 แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.7 นำแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญนำมาปรับปรุงแก้ไขแล้วไปศึกษานำร่อง (Pilot Study) ทดลองใช้กับนักเรียนที่มีลักษณะไม่แตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

2.8 นำข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบความเป็นไปได้ไปปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมและจัดทำ 7 จัดทำแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการ

แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

3.1 แบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดำเนินการ ดังนี้

3.1.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3.1.2 กำหนดองค์ประกอบของพฤติกรรมจากที่ได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 1) การรับรู้ปัญหา คือ การค้นพบข้อเท็จจริงหรือสาเหตุที่สำคัญจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น 2) การค้นหาวិธีการแก้ปัญหา คือ การคิดหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายวิธีเพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม 3) การเลือกวิธีการแก้ปัญหา คือ การพิจารณาเลือกแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม และ 4) การสร้างสรรค์ความรู้ คือ การนำความรู้หรือข้อมูลมาสร้างความรู้ใหม่เพื่อนำไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณค่าอย่างเหมาะสม

3.1.3 สร้างแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบอัตนัย จำนวน 4 ข้อ ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีองค์ประกอบ คือ 1) การรับรู้ปัญหา 2) การค้นหาวิธีการแก้ปัญหา 3) การเลือกวิธีการแก้ปัญหา และ 4) การสร้างสรรค์ความรู้ ผู้วิจัยได้สร้างเกณฑ์การให้คะแนนและเกณฑ์การประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 เกณฑ์การให้คะแนนและเกณฑ์การประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
--

องค์ประกอบ	ระดับคะแนน		
	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
1. การรับรู้ปัญหา	นักเรียนค้นพบข้อเท็จจริงหรือสาเหตุที่สำคัญจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น 3 ข้อ ขึ้นไป	นักเรียนค้นพบข้อเท็จจริงหรือสาเหตุที่สำคัญจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น 2 ข้อ	นักเรียนค้นพบข้อเท็จจริงหรือสาเหตุที่สำคัญจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น 1 ข้อ
2. การค้นหาวิธีการแก้ปัญหา	การคิดหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายวิธีเพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม 3 ข้อ ขึ้นไป	การคิดหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายวิธีเพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม 2 ข้อ	การคิดหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายวิธีเพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม 1 ข้อ
3. การเลือกวิธีการแก้ปัญหา	นักเรียนตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมและระบุข้อดี - ข้อเสีย 3 ข้อ ขึ้นไป	นักเรียนตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมและระบุข้อดี - ข้อเสีย 1-2 ข้อ	นักเรียนตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมแต่ไม่ระบุข้อดี - ข้อเสีย
4. การสร้างสรรค์ความรู้	นักเรียนนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมพร้อมแสดงรายละเอียดทุกขั้นตอน	นักเรียนนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมพร้อมแสดงรายละเอียดบางขั้นตอน	นักเรียนนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมแต่ไม่แสดงรายละเอียดของแต่ละขั้นตอน
รวม 12 คะแนน			
เกณฑ์การประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์			
	คะแนน	9 - 12 หมายถึง	ระดับดีมาก
	คะแนน	5 - 8 หมายถึง	ระดับพอใช้
	คะแนน	4 หมายถึง	ระดับปรับปรุง

3.1.4 นำแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.1.5 นำแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการจัดกิจกรรมแนะแนว จำนวน 2 คน ด้านการจัดการเรียนรู้ จำนวน 2 คน และด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และความตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) โดยการหาดัชนีความสอดคล้อง (Index

of Item Objective Congruence : IOC) ของแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลในการประเมินความสอดคล้องผลการประเมินพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ของคะแนนความสอดคล้องตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาแปลความหมายตามเกณฑ์โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาจากดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) มีค่า ≥ 0.50 ขึ้นไปแสดงว่าใช้ได้ คือ มีความเหมาะสม หากมีค่าไม่เป็นไปตามเกณฑ์ดังกล่าวก็ให้ตัดทิ้งไปหรือปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558 : 177)

3.1.6 นำข้อมูลที่รวบรวมจากผู้เชี่ยวชาญมาพิจารณาจากดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ของคะแนนความสอดคล้องตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญของแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทั้ง 3 ฉบับ มีค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.40-1.00 (IOC = 0.40-1.00) ซึ่งข้อที่มีค่า ≤ 0.50 นำไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3.1.7 นำแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทั้ง 3 ฉบับ ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปศึกษานำร่อง (Pilot Study) ทดลองใช้กับนักเรียนที่มีลักษณะไม่แตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

3.1.8 นำข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบความเป็นไปได้ไปปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมและมีความสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.2 แบบสรุปลงค์ความรู้กิจกรรมแนะแนว (Journal Writing)

3.2.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสรุปลงค์ความรู้กิจกรรมแนะแนว (Journal Writing)

3.2.2 กำหนดประเด็นของแบบสรุปลงค์ความรู้กิจกรรมแนะแนว (Journal Writing)

3.2.3 สร้างแบบสรุปลงค์ความรู้กิจกรรมแนะแนว (Journal Writing) โดยให้ผู้เรียนเขียนแสดงความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกหรือความคิดเห็นตามประเด็นที่กำหนดให้ ดังนี้

1) สรุปลงค์ความรู้ที่ได้เรียนรู้ในการจัดกิจกรรมแนะแนวและความรู้สึกหรือความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนว

2) การนำองค์ความรู้ที่ได้เรียนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

3.2.4 นำแบบสรุปลงความรู้จักกิจกรรมแนะแนว (Journal Writing) เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.2.5 ปรับปรุงข้อคำถามแล้วจัดทำแบบสรุปลงความรู้จักกิจกรรมแนะแนว (Journal Writing) ฉบับสมบูรณ์

3.3 แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3.3.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3.3.2 กำหนดองค์ประกอบของพฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3.3.3 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3.3.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.3.5 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการจัดการจัดกิจกรรมแนะแนว จำนวน 2 คน ด้านการจัดการเรียนรู้ จำนวน 2 คน และด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และความตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) โดย

การหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ของแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลในการประเมินความสอดคล้องผลการประเมินพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ของคะแนนความสอดคล้องตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาแปลความหมายตามเกณฑ์ โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาจากดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) มีค่า ≥ 0.50 ขึ้นไปแสดงว่าใช้ได้คือมีความเหมาะสม หากค่าไม่เป็นไปตามเกณฑ์ดังกล่าวก็ให้ตัดทิ้งไปหรือปรับปรุงแก้ไขก่อนนำมาใช้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558 : 177)

3.3.6 นำข้อมูลที่รวบรวมจากผู้เชี่ยวชาญมาพิจารณาจากดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ของคะแนนความสอดคล้องตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญของแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความสอดคล้องทั้งหมด (IOC = 1.00)

3.3.7 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

จากขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D1) ออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สามารถสรุปวิธีการดำเนินการวิจัย ได้ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 สรุปวิธีการดำเนินการวิจัย ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D1)

วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้รับ
--------------	---------------	---------------	------------	--------------------	-------------

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	1. สังเคราะห์ข้อมูล	- ข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากขั้นตอนที่ 1	- แบบวิเคราะห์เอกสาร	- การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	- ร่างรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว
	2. ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และความตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity)	- ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน	- แบบตรวจสอบคุณภาพซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ	- หาค่าเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานน้อยกว่า 1.00	- รูปแบบกิจกรรมแนะแนวผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ
2. เพื่อพัฒนาเครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล	1. วิเคราะห์เอกสาร	- เอกสารเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีหลักการ	- แบบวิเคราะห์เอกสาร	- การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	ข้อมูลแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และลักษณะเครื่อง การวิจัย
	2. สร้างเครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว และเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล	1. เครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว	- แบบวิเคราะห์เอกสาร	- การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	1. คู่มือการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว 2. แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว

ตารางที่ 8 สรุปวิธีการดำเนินการวิจัย ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D1) (ต่อ)

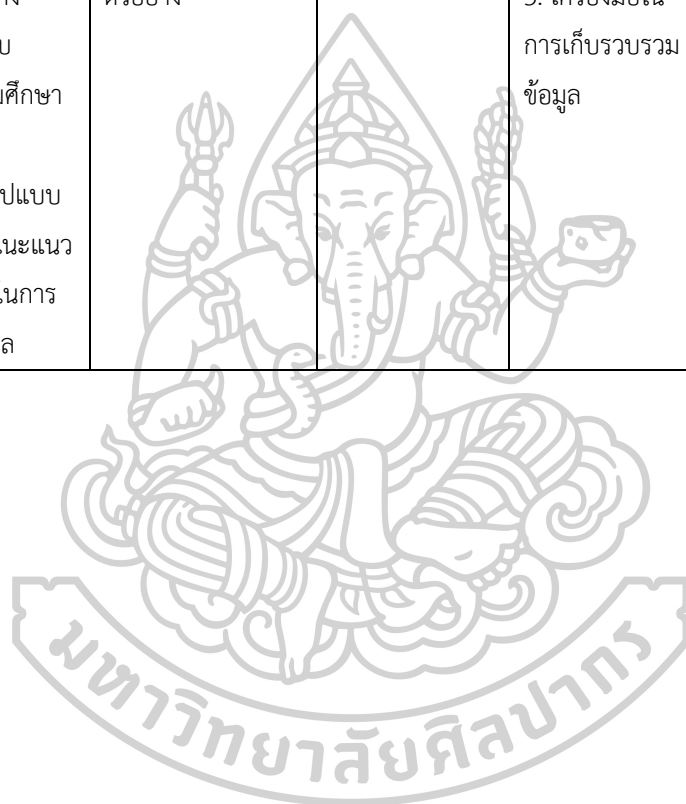
วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้รับ
--------------	---------------	---------------	------------	--------------------	-------------

		2. เครื่องมือในการเก็บรวมข้อมูล	- แบบวิเคราะห์เอกสาร	- การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	1. แบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 2. แบบสรุปลงค์ความรู้กิจกรรมแนว (Journal Writing) 3. แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมแนว
	3. ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และความตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity)	- ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน	- แบบตรวจสอบคุณภาพซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ	- หาค่าเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานน้อยกว่า 1.00	1. คู่มือการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนว 2. แผนการจัดกิจกรรมแนวตามรูปแบบ
			- แบบตรวจสอบคุณภาพความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC)	- ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) มีค่า ≥ 0.50 ขึ้นไป	1. แบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 2.แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมแนว

ตารางที่ 8 สรุปลักษณะการดำเนินการวิจัย ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D1) (ต่อ)

วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้รับ
--------------	---------------	---------------	------------	--------------------	-------------

<p>3. ตรวจสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวและเครื่องมือใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล</p>	<p>1. ศึกษานำร่อง (Pilot Study) กับนักเรียนที่มีลักษณะไม่แตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง</p>	<p>- นักเรียนกลุ่มศึกษา นำร่อง (Pilot Study) ที่มีลักษณะไม่แตกต่างกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 43 คน</p>	<p>1. รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว 2. เครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว 3. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล</p>	<p>- ความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว เครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว และเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล</p>	<p>1. รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว 2. เครื่องมือที่ใช้ประกอบรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว 3. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล</p>
--	--	--	---	---	---

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R2) นำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

นำรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ระหว่างจัดกิจกรรมแนะแนวตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการ

เรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีรายละเอียด ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

แบบแผนการทดลอง

แบบแผนการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ระหว่างจัดกิจกรรมแนะแนวตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็น 3 ระยะ โดยประยุกต์ใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างของการทดลองต่อเนื่อง (Equivalent Time-Samples Design) ของ Campbell and Stanley (1963: 43)

X	O ₁	X	O ₂	X	O ₃
---	----------------	---	----------------	---	----------------

X หมายถึง การจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้โดยรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

O หมายถึง การทดสอบระหว่างจัดกิจกรรมแนะแนวตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

วิธีดำเนินการ

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากรถึงผู้อำนวยการโรงเรียนราชวินิต มัธยม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ ฐานศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2. นำรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ ฐานศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนราชวินิต มัธยม จำนวน 44 คน โดยใช้ระยะเวลาจัดกิจกรรมแนะแนว จำนวน 12 ชั่วโมง ดังนี้

2.1 ระยะเวลาที่ 1 ชั่วโมงที่ 1 – 4 หน่วยที่ 1 เรื่อง รู้ทันอารมณ์ หลังจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ ฐานศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ฉบับที่ 1 เรื่อง รู้ทันอารมณ์

2.2 ระยะเวลาที่ 2 ชั่วโมงที่ 5 – 8 หน่วยที่ 2 เรื่อง รู้ว่ารัก รู้จักรัก ตัว หลังจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ ฐานศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ฉบับที่ 2 เรื่อง รู้ว่ารัก รู้จักรัก ตัว

2.3 ระยะเวลาที่ 3 ชั่วโมงที่ 9 - 12 หน่วยที่ 3 ภัยจากโลกออนไลน์ หลังจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ ฐานศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ฉบับที่ 3 เรื่อง ภัยจากโลกออนไลน์

3. เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลหลังจากจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เสร็จสิ้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2. เครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้แก่

2.1. คู่มือการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2.2. แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

3.1 แบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3.2 แบบสรุพอรรถความรู้กิจกรรมแนะแนว (Journal Writing)

จากขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R2) นำรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวและเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุปวิธีการดำเนินการวิจัย ได้ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 สรุปวิธีการดำเนินการวิจัยขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R2)

วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ ข้อมูล	ผลที่ได้รับ
1. เพื่อศึกษา ความสามารถในการ แก้ปัญหาอย่าง สร้างสรรค์ ระหว่าง การจัดกิจกรรมแนว แนวด้วยรูปแบบการ จัดกิจกรรมแนว ตามแนวคิดการ จัดการเรียนรู้ กรณีศึกษาเป็นฐาน ร่วมกับเทคนิคการ เรียนรู้ร่วมกันเพื่อ ส่งเสริม ความสามารถในการ แก้ปัญหาอย่าง สร้างสรรค์สำหรับ นักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2	1. ขอนหนังสือจาก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศิลปากรถึง ผู้อำนวยการ โรงเรียนราชวินิต มัธยม เพื่อขอความ อนุเคราะห์ในการใช้ รูปแบบการจัด กิจกรรมแนว 2. นำรูปแบบการจัด กิจกรรมแนวไป ใช้กับกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปการศึกษา 2563 โรงเรียนราชวินิต มัธยม จำนวน 44 คน โดยใช้ระยะเวลา จัดกิจกรรมแนว จำนวน 12 ชั่วโมง	- นักเรียนชั้น มัธยมศึกษา ปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปการศึกษา 2563 โรงเรียน ราชวินิต มัธยม จำนวน 44 คน	1. รูปแบบการจัด กิจกรรมแนวตาม แนวคิดการจัดการ เรียนรู้กรณีศึกษาเป็น ฐานร่วมกับเทคนิค การเรียนรู้ร่วมกันเพื่อ ส่งเสริมความสามารถ ในการแก้ปัญหาอย่าง สร้างสรรค์สำหรับ นักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 2. เครื่องมือ ประกอบการใช้ รูปแบบการจัด กิจกรรมแนว 3. เครื่องมือเก็บ รวบรวมข้อมูล	- หาค่าเฉลี่ย - ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน - ค่าร้อยละ - ค่าวิเคราะห์ เนื้อหา (Content Analysis)	1. ความสามารถในการ การแก้ปัญหาอย่าง สร้างสรรค์ระหว่าง การจัดกิจกรรมแนว แนวตามรูปแบบการ จัดกิจกรรมแนว ตามแนวคิดการ จัดการเรียนรู้ กรณีศึกษาเป็นฐาน ร่วมกับเทคนิคการ เรียนรู้ร่วมกันเพื่อ ส่งเสริมความ สามารถในการ แก้ปัญหาอย่าง สร้างสรรค์สำหรับ นักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D2) ประเมินผลรูปแบบ

ประเมินผลรูปแบบการจัดกิจกรรมแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งเป็นการทบทวนและปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดกิจกรรมแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินผลรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

วิธีดำเนินการ

1. ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการประเมินผลรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีดังนี้

1. ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และร้อยละ (%)

2. วิเคราะห์ผลการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากแบบสรุปองค์ความรู้กิจกรรมแนะแนว (Journal Writing)

จากขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D2) ประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สามารถสรุปวิธีการดำเนินการวิจัย ได้ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 สรุปวิธีการดำเนินการวิจัย ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D2)

วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้รับ
1. เพื่อประเมินผลรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	1. ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	- นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนราชวินิตมัธยม จำนวน 44 คน	1. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	- ค่าเฉลี่ย - ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน - ร้อยละ	- ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วย
กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่าง
สร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีกระบวนการวิจัยประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ
ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา
(Development : D1) ออกแบบและพัฒนา ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R2) นำไปใช้จริงกับ
กลุ่มตัวอย่าง และขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D2) ประเมินผลรูปแบบ นำเสนอผลการ
วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการจัด
กิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน
เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สรุป
ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาความต้องการในการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้
กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่าง
สร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ผลการศึกษาต้องการในการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษา
เป็นฐานเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่าง
สร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ประเด็นคำถาม		จำนวน	ร้อยละ
1. กรณีศึกษาที่นักเรียนสนใจมีลักษณะอย่างไร			
	สถานการณ์การจริง	57	66.69
	ข่าวสาร	36	42.12
	บทความ	24	28.08
2. กรณีศึกษาที่นักเรียนสนใจเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับอะไร			
	เกี่ยวกับการศึกษา	25	29.25
	เกี่ยวกับอาชีพ	40	46.80
	เกี่ยวกับส่วนตัวและสังคม	52	60.84
3. นักเรียนมีความต้องการจัดกลุ่มรูปแบบใด			
	คละความสามารถ	34	39.78
	คละเพศ	16	18.72
	ความสนใจของนักเรียน	67	78.39
4. นักเรียนต้องการวัดและประเมินผลด้วยวิธีการใด			
	ประเมินตนเอง	57	66.69
	เพื่อนประเมิน	25	29.25
	ครูประเมิน	35	40.95
5. การวัดและประเมินผลความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์นักเรียนต้องการวัดและประเมิน จากสิ่งใด			
	แบบประเมิน	57	66.69
	ชิ้นงาน	37	43.29
	โครงการงาน	23	26.91

จากตารางที่ 12 พบว่า ความต้องการในการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการ
เรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา
อย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยสอบถามจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 117 คน โดยลักษณะของกรณีศึกษาที่นักเรียนมีความสนใจมากที่สุด คือ สถานการณ์จริง คิดเป็นร้อยละ 66.69 รองลงมาคือข่าวสาร คิดเป็นร้อยละ 42.12 และน้อยสุดเป็นบทความ คิดเป็นร้อยละ 28.08 เรื่องราวที่เกี่ยวกับกรณีศึกษาที่นักเรียนสนใจมากที่สุด คือ เกี่ยวกับส่วนตัวและสังคม คิดเป็นร้อยละ 60.84 รองลงมาคือเกี่ยวกับอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 46.80 และน้อยสุดเกี่ยวกับการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 29.25 การจัดกลุ่มที่นักเรียนสนใจมากที่สุด คือ จัดกลุ่มตามความสนใจของนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 78.39 รองลงมาคือ จัดกลุ่มคละความสามารถ คิดเป็นร้อยละ 39.78 และน้อยสุดคือ จัดกลุ่มคละเพศ คิดเป็นร้อยละ 18.72 วิธีการวัดและประเมินผลความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์มากที่สุดคือ ประเมินตนเอง คิดเป็นร้อยละ 66.69 รองลงมาคือ ครูประเมิน คิดเป็นร้อยละ 40.95 และน้อยสุดคือ เพื่อนประเมิน คิดเป็นร้อยละ 29.25 การวัดและประเมินผลความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สิ่งที่นักเรียนต้องการมากที่สุดคือ แบบประเมิน คิดเป็นร้อยละ 66.69 รองลงมาคือ ชิ้นงาน คิดเป็นร้อยละ 43.29 และน้อยที่สุดคือ โคร่งงาน คิดเป็นร้อยละ 26.91 แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวที่นักเรียนมีความต้องการ ดังนี้ 1) กรณีศึกษาเป็นสถานการณ์จริง 2) กรณีศึกษาที่นักเรียนสนใจเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับส่วนตัวและสังคม 3) การจัดกลุ่มตามความสนใจของนักเรียน 4) การวัดและประเมินผลความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ด้วยการประเมินตนเอง และ 5) การวัดและประเมินผลการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ด้วยแบบประเมิน

2. ผลการวิเคราะห์แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) พบว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม เป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจธรรมชาติของผู้เรียน และวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาที่ตอบสนองจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้ครอบคลุม 3 ด้าน ดังนี้ 1) การแนะแนวการศึกษา เป็นการพัฒนาการเรียนรู้หรือการศึกษา เป็นการนำเทคนิคและวิธีการทางจิตวิทยาที่กำหนดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมความสนใจโลกกว้างทางการศึกษา พัฒนาทักษะและกระบวนการเรียนที่เป็นปัจจัยสำคัญของการเรียนรู้และบรรลุผลสำเร็จทางการศึกษา กำหนดเป้าหมายและสามารถวางแผนและตัดสินใจทางการศึกษา 2) การแนะแนวอาชีพ เป็นการนำเทคนิคและวิธีการทางจิตวิทยาส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจ ยอมรับบุคลิกภาพตนและสามารถพิจารณา

ลักษณะของตนเองกับอาชีพที่สนใจ พัฒนาบุคลิกภาพทางอาชีพ สามารถเลือกและตัดสินใจทางอาชีพได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งการกำหนดเป้าหมายทางอาชีพได้ 3) การแนะแนวส่วนตัวและสังคม เป็นการนำเทคนิคและวิธีการทางจิตวิทยาส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง สามารถพัฒนาทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาให้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ตลอดจนส่งเสริมพัฒนาการด้านบุคลิกภาพ การปรับตัวและการพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคล สามารถดำเนินชีวิตที่เหมาะสมและดีงามทางสังคม สามารถอยู่ร่วมกันและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น กระบวนการจัดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียนต้องคำนึงหลักการสำคัญ 2 ประการ ได้แก่ ความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองเป็นผู้เรียนที่มีลักษณะเอื้อต่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพที่ดีงามของเยาวชนและครองชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และการจัดกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียนต้องใช้หลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่จะพัฒนา การจัดกิจกรรมแนะแนวมีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รู้จัก เข้าใจ รัก และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น 2) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถวางแผนการเรียน อาชีพ รวมทั้งการดำเนินชีวิตและสังคม และ 3) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวเป็นการส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนโดยมุ่งการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจ บริบท สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติของผู้เรียน มีรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว ดังนี้ 1) การเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการจัดการเรียนเพื่อให้ผู้เรียนร่วมมือปฏิบัติกิจกรรม ร่วมกันเรียนรู้เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ สมาชิกมีการช่วยเหลือกันทำงาน มีการรับผิดชอบการทำงานร่วมกัน 2) การใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาหรือสถานการณ์เป็นจุดเริ่มต้นของการแสวงหาความรู้ พัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 3) การใช้กิจกรรมเป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และเกิดความคิดสร้างสรรค์ 4) การใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่นำกรณีศึกษามาใช้เพื่อช่วยให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ อภิปรายและตัดสินใจหาทางแก้ปัญหาหรือหาคำตอบโดยใช้วิธีการคิดตัดสินใจ 5) การมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติงานจากสถานการณ์จริงของชุมชนเพื่อให้สามารถทำงานได้กับทุกภาคส่วนในสังคม เกิดการเรียนรู้ในโลกความเป็นจริงมากขึ้น และสามารถเข้าใจกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับประเด็นสังคมและวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี

3. ผลการสังเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3.1 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน จากการศึกษารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของ Joyce and Weil (2009), ทิศนา ขัมมณี (2555) และ สมจิต จันทรฉาย (2557) พบว่ารูปแบบการเรียนการสอนมีองค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการจัดกิจกรรม เงื่อนไขการใช้รูปแบบ และการวัดและประเมินผล

3.2 แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่ามีแนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบ ดังนี้

3.2.1 ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) เป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการและวิธีการของบุคคลในการสร้างความรู้ความเข้าใจจากประสบการณ์รวมทั้งโครงสร้างทางปัญญาและความเชื่อที่ใช้ในการแปลความหมายเหตุการณ์และสิ่งต่าง ๆ เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนจะต้องจัดกระทำกับข้อมูล นอกจากกระบวนการเรียนรู้จะเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ภายในสมองแล้ว ยังเป็นกระบวนการทางสังคมด้วย การสร้างความรู้จึงเป็นกระบวนการทั้งด้านสติปัญญาและสังคมควบคู่กันไป หลักการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีนี้จะมุ่งเน้นไปที่กระบวนการสร้างความรู้ (process of knowledge construction) เป้าหมายของการสอนจะเปลี่ยนจากการถ่ายทอดให้ผู้เรียนได้รับสาระความรู้ที่แน่นอนตายตัว ไปสู่การสาธิตกระบวนการแปลและสร้างความหมายที่หลากหลาย ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้จัดกระทำกับข้อมูลหรือประสบการณ์ต่าง ๆ และจะต้องสร้างความหมายให้กับสิ่งนั้นด้วยตนเอง โดยการให้ผู้เรียนอยู่ในบริบทจริง ในการจัดการเรียนการสอนครูจะต้องพยายามสร้างบรรยากาศทางสังคมจริยธรรมให้เกิดขึ้น ผู้เรียนได้มีบทบาทในการเรียนรู้อย่างเต็มที่โดยผู้เรียนจะนำตนเองและควบคุมตนเองในการเรียนรู้ บทบาทของครูจะเป็นผู้ให้ความร่วมมือ อำนวยความสะดวกและช่วยเหลือผู้เรียนในการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ตามทฤษฎีนี้มีลักษณะที่ยืดหยุ่นกันไปในแต่ละบุคคล การประเมินควรใช้วิธีการที่หลากหลาย การวัดผลจะต้องใช้กิจกรรมหรืองานในบริบทจริงด้วย ซึ่งในกรณีที่จำเป็นต้องจำลองของจริงมาก็สามารถทำได้ แต่เกณฑ์ที่ใช้ควรเป็นเกณฑ์ที่ใช้ในโลกความจริงด้วย

3.2.2 ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Theory of Cooperative or Collaborative Learning) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือแนวคิดของทฤษฎีนี้ คือ การเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยโดยสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกันประมาณ 3-6 คน ช่วยกันเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม โดยผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันในลักษณะแข่งขันกัน ต่างคนต่างเรียนและร่วมมือกันหรือช่วยกันในการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีนี้จะเน้นให้ผู้เรียนช่วยกันในการเรียนรู้ โดยมีกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนมีการพึ่งพาอาศัยกันในการเรียนรู้ มีการปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด มีการสัมพันธ์กัน มีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการวิเคราะห์กระบวนการของกลุ่มและมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบงานร่วมกัน ส่วนการประเมินผลการเรียนรู้ควรมีการประเมินทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ โดยวิธีการที่หลากหลายและควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินและครูควรจัดให้ผู้เรียนมีเวลาในการวิเคราะห์การทำงานกลุ่มและพฤติกรรมของสมาชิกกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มมีโอกาสที่จะปรับปรุงส่วนบกพร่องของกลุ่มเดียว

3.2.3 แนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา (Case Based Learning) เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยผ่านกรณีตัวอย่างจากสถานการณ์ที่กำหนดขึ้นจากความเป็นจริงจากชีวิตประจำวันเพื่อฝึกให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และตัดสินใจผ่านกรณีศึกษา โดยการอภิปรายแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้สอนเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประยุกต์ใช้เพื่อการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน จากการศึกษาแนวคิดของสุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545), ทิศนา แคมมณี (2555), ปรมันัฐ กิจรุ่งเรือง (2553) และจันทรเพ็ญ สุวรรณคร (2558) สรุปได้ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 เตรียมผู้เรียน ขั้นที่ 2 นำเสนอและศึกษากรณีศึกษา ขั้นที่ 3 อภิปรายกรณีศึกษา และขั้นที่ 4 สรุปและตัดสินใจ

3.2.4 แนวคิดเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together) เป็นเทคนิคการจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันและทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ร่วมกันระดมความคิด ช่วยเหลือสนับสนุน พึ่งพาอาศัยและยอมรับซึ่งกันและกัน จากการศึกษาแนวคิดของ Johnson and Johnson (1991), วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542), สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545) และ วัชรา เล่าเรียนดี (2548) สรุปได้ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 เตรียมผู้เรียน ขั้นที่ 2 กิจกรรมกลุ่ม ขั้นที่ 3 สรุปและประเมิน

3.2.5 แนวคิดการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving) การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เป็นความสามารถในการรับรู้ปัญหา ทำความเข้าใจและคิดหาวิธีการแก้ไขปัญหาด้วยเหตุผลเพื่อแสวงหาแนวทางการแก้ปัญหาที่ต่างจากเดิม มีคุณค่ามีประโยชน์เพื่อ

นำไปสู่เป้าหมายที่เป็นจริง จากการศึกษาแนวความคิดการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของ Treffinger, Isaksen and Dorval (2003), สิทธิชัย ชมพูพาทย์ (2554), นิวัฒน์ บุญสม (2558) และจุฬารามศิริ (2558) สรุปได้ 4 องค์ประกอบ คือ การรับรู้ปัญหา การค้นหาวิธีการแก้ปัญหา การเลือกวิธีการแก้ปัญหา และการสร้างสรรค์ความรู้

4. ผลจากการศึกษาความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมแนะแนวผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมแนะแนว ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมแนะแนวและครูแนะแนวโรงเรียนราชวินิต มัชฌิม เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวความคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เครื่องมือการสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นและดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ผลจากการสัมภาษณ์สรุปประเด็นได้ ดังนี้

ประเด็นที่ 1 แนวความคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐาน การใช้กรณีศึกษาจะต้องมีความสอดคล้องและเป็นกรณีศึกษาที่น่าสนใจหรือมีพื้นฐานประสบการณ์ที่สัมพันธ์กันจะทำให้พัฒนาความรู้นำไปสู่การประยุกต์ใช้กับตนเองให้เหมาะสม

ประเด็นที่ 2 แนวความคิดการจัดการเรียนรู้เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน ควรจัดละความสามารถของนักเรียนแต่ละคนเพื่อให้นักเรียนได้มีการช่วยเหลือกัน

ประเด็นที่ 3 ขั้นตอนการจัดการการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐาน ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน เป็นการทบทวนประสบการณ์เดิมอาจจะมีการตั้งประเด็นคำถามให้คิดพิจารณาคำตอบ ซึ่งเป็นคำตอบที่หลากหลายไม่มีถูกไม่มีผิด ขั้นที่ 2 นำเสนอและศึกษากรณีศึกษา ผู้สอนนำเสนอกรณีศึกษาผ่านสื่อที่หลากหลาย กรณีศึกษาที่ใช้และสื่อต่าง ๆ ควรมีความทันสมัย เป็นปัจจุบันที่สังคมให้ความสนใจ สามารถนำมาให้ผู้เรียนศึกษาเพื่อประยุกต์ให้หรือแก้ปัญหาของตนเองได้อย่างเหมาะสม ขั้นที่ 3 อภิปรายกรณีศึกษา ผู้เรียนเข้ากลุ่มเพื่อร่วมกันอภิปรายระดมความคิด โดยมีประเด็นสำคัญที่ร่วมกันอภิปราย คือ 1) เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นคืออะไร 2) พิจารณาสาเหตุของปัญหา 3) เสนอแนวทางแก้ไขปัญหา 4) เลือกแนวทางการแก้ปัญหา 5) ออกแบบขั้นตอนการแก้ปัญหาที่มีประโยชน์และคุณค่า และ 6) ผลที่เกิดจากการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และควรนำทางให้นักเรียนได้เห็นเกี่ยวกับสภาพการณ์ตามมุมมองของผู้เรียน ขั้นที่ 4 สรุปและนำไปใช้ ผู้เรียนและครูร่วมกันสรุปแนวทางการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และที่สำคัญคือการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ หากผู้เรียนมีความรู้หรือประสบการณ์ไม่ต่างกัน การเรียนรู้อาจจะไม่กว้างเท่าที่ควร

ประเด็นที่ 4 การเลือกกรณีศึกษา กรณีศึกษาที่เหมาะสมกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ควรมีลักษณะใกล้เคียงความจริงและให้เวลาผู้เรียนอย่างเพียงพอในการศึกษกรณีศึกษา

ประเด็นที่ 5 การวัดและประเมินผล นักเรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินประเมินตนเอง การมีส่วนร่วมของแต่ละคนในกลุ่ม

จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมแนะแนวสรุปได้ว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกันเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันนั้น การใช้กรณีศึกษาต้องมีความน่าสนใจ เป็นปัจจุบันและมีความเหมาะสมกับกับผู้เรียน เพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันควรจัดละความสามารถของผู้เรียนเพื่อให้มีการได้ร่วมกันเรียนรู้ นักเรียนและกลุ่มมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D1) ออกแบบและพัฒนา

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยสรุปข้อมูลเบื้องต้นได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาความต้องการในการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สรุปได้ว่า นักเรียนมีความสนใจกรณีศึกษาที่มาสถานการณ์จริงเกี่ยวข้องกับนักเรียนในชีวิตประจำวัน ในด้านส่วนตัวและสังคม การจัดการเรียนรู้ร่วมกันนักเรียนมีความต้องการจัดกลุ่มการเรียนรู้ตามความสนใจและละความสามารถ วิธีการวัดและประเมินผลความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์นักเรียนต้องการให้มีการประเมินด้วยตนเองร่วมกับครูเป็นผู้ประเมินและมีต้องการประเมินด้วยการใช้แบบสอบถาม

2. ผลการวิเคราะห์แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้วยวิธีการสังเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักสิ่งแวดลอม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับตัวคิดแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รู้จัก เข้าใจ รักและเห็นคุณค่าในตนเอง

และผู้อื่น 2) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถวางแผนการเรียนรู้ อาชีพ รวมทั้งการดำเนินชีวิตและสังคม และ 3) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

3. ผลการสังเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สรุปได้ว่า รูปแบบการเรียนการสอน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการจัดกิจกรรม เงื่อนไขการใช้รูปแบบ และการวัดและประเมินผล โดยรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวมีแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบ ได้แก่ ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Theory of Cooperative or Collaborative Learning) แนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐาน (Case Based Learning) มี 4 ขั้นตอนคือ ขั้นที่ 1 เตรียมผู้เรียน ขั้นที่ 2 นำเสนอและศึกษกรณศึกษา ขั้นที่ 3 อภิปรายกรณีศึกษา และขั้นที่ 4 สรุปและตัดสินใจ แนวคิดเทคนิคการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together) มี 3 ขั้นตอนคือ ขั้นที่ 1 เตรียมผู้เรียน ขั้นที่ 2 กิจกรรมกลุ่ม ขั้นที่ 3 สรุปและประเมิน แนวคิดการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ปัญหา ทำความเข้าใจและค้นหาวิธีการแก้ปัญหาด้วยเหตุผลเพื่อแสวงหาแนวทางการแก้ปัญหาที่ต่างจากเดิม มีคุณค่า มีประโยชน์เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่แท้จริง มี 4 องค์ประกอบ คือ การรับรู้ปัญหา การค้นหาวิธีการแก้ปัญหา การเลือกวิธีการแก้ปัญหา และการสร้างสรรค์ความรู้

4. ผลจากการศึกษาความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมแนะแนว สรุปได้ว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน มีขั้นตอนการจัดกิจกรรม คือ ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน ขั้นที่ 2 ขั้นที่ 2 นำเสนอและศึกษกรณศึกษา ขั้นที่ 3 อภิปรายกรณีศึกษา โดยมีประเด็นสำคัญที่ร่วมกันอภิปราย คือ 1) เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นคืออะไร 2) พิจารณาสาเหตุของปัญหา 3) เสนอแนวทางแก้ไขปัญหา 4) เลือกแนวทางการแก้ปัญหา 5) ออกแบบขั้นตอนการแก้ปัญหาที่มีประโยชน์และคุณค่า และ 6) ผลที่เกิดจากการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และขั้นที่ 4 สรุปและนำไปใช้ การใช้กรณีศึกษาต้องมีความน่าสนใจ เป็นปัจจุบันและมีความเหมาะสมกับกับผู้เรียน เพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันควรจัดลดความสามารถของผู้เรียนเพื่อให้มีการได้ร่วมกันเรียนรู้ นักเรียนและกลุ่มมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล

เมื่อได้ข้อมูลเบื้องต้นจากขั้นตอนที่ 1 เป็นแนวทางในการสังเคราะห์เพื่อนำมาร่างรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำไปตรวจสอบคุณภาพและทดลองใช้กับนักเรียนที่มีลักษณะไม่แตกต่างกับกลุ่มตัวอย่าง ก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง มีรายละเอียด ดังนี้

1. ผลการพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษา เป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้นำพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว โดยมี องค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการจัดกิจกรรม เงื่อนไขการใช้รูปแบบ และการวัด และประเมินผล มีรายละเอียด ดังนี้

หลักการ

หมายถึง ทฤษฎีการเรียนรู้ หลักการหรือแนวคิดสำคัญที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ยึดหลักการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้แบบสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivist learning approach) กระบวนการที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองเป็นสำคัญ ครูผู้สอนจะเป็นเพียงผู้ทำหน้าที่จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยตนเองมากกว่าที่จะเป็นผู้บอกเล่าให้นักเรียนจดจำ การเรียนรู้หรือการสร้างความรู้ เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในของผู้เรียน โดยผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ ด้วยการนำประสบการณ์หรือสิ่งที่ค้นพบมาสร้างเป็นความเข้าใจของตนเอง โดยที่แต่ละบุคคลนำประสบการณ์เดิมหรือความเข้าใจเดิมที่ตนเองมีมาก่อน มาสร้างความรู้ ความเข้าใจที่มีความหมายของตนเองเกี่ยวกับสิ่งนั้น ๆ ซึ่งแต่ละบุคคลอาจจะสร้างความหมายที่แตกต่างกันเพราะมีประสบการณ์หรือความรู้เดิมที่แตกต่างกัน

2. การจัดการเรียนรู้แบบลงมือทำ (Active Learning) เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติที่หลากหลายรูปแบบ เช่น การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การระดมสมอง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการทำกรณีศึกษา เป็นต้น โดยกิจกรรมที่นำมาใช้ควรช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิด

อย่างมีวิจารณญาณ การสื่อสารและนำเสนอ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเหมาะสม บทบาทของผู้เรียนนอกจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนและผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยกันด้วย ผู้สอนควรลดบทบาทในการถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียนในลักษณะการบรรยายลง และเพิ่มบทบาทในการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการเรียนรู้

3. การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative learning approach) เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ ส่งเสริมให้นักเรียนทำงานร่วมกันโดยในกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน และมีความรับผิดชอบร่วมกัน ทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม เพื่อให้ตนเองและสมาชิกทุกคนในกลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบการจัดการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

ลำดับขั้นการจัดการเรียนรู้ไปจนกว่าจะบรรลุจุดประสงค์ รูปแบบการจัดการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หรือ 4P Model ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 เตรียมผู้เรียน (Preparing) คือ ครูนำเข้าสู่บทเรียนเพื่อทบทวนประสบการณ์เดิม จัดกลุ่มผู้เรียนกลุ่มละ 4 - 6 คน ร่วมกันกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ สมาชิกกลุ่มร่วมกันเรียนรู้และทำงานร่วมกัน โดยมีครูคอยชี้แนะและให้คำปรึกษา

ขั้นที่ 2 นำเสนอและศึกษากรณีศึกษา (Presenting and Studying case) คือ ครูนำเสนอกรณีศึกษาผ่านสื่อในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันศึกษา

ขั้นที่ 3 อภิปรายกรณีศึกษา (Participation to discuss) คือ สมาชิกกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์กรณีศึกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและมุมมองปัญหาตามหลักเหตุผลเพื่อสร้างทางเลือกในการคิดแก้ปัญหาที่หลากหลาย

ขั้นที่ 4 สรุปและประเมิน (Peroration and Assessment) คือ นักเรียนและครูร่วมกันสรุปสาระสำคัญ มุมมองวิธีการแก้ปัญหา แนวคิดและแนวปฏิบัติเพื่อเชื่อมโยงไปสู่ทักษะการดำเนินชีวิต

เงื่อนไขการใช้รูปแบบ

สิ่งที่จำเป็นในการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อให้การจัดการเรียนรู้นั้นมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. การสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนมีความกล้าในการเผชิญปัญหา คือ การจัดสภาพแวดล้อมที่มีอิสระ เปิดกว้างทางความคิด เพื่อช่วยสนับสนุนและสร้างแรงเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดนอกกรอบสามารถตัดสินใจปฏิบัติได้ตามความจริง
2. การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มย่อย คือ การเน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน แลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็นและประสบการณ์ในประเด็นต่าง ๆ

การวัดและประเมินผล

ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving) หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ปัญหาทำความเข้าใจและคิดหาวิธีการแก้ไขปัญหาคด้วยเหตุผลเพื่อแสวงหาแนวทางการแก้ปัญหาที่ต่างจากเดิมมีคุณค่ามีประโยชน์เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่เป็นจริง มี 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การรับรู้ปัญหา คือ การค้นพบข้อเท็จจริงหรือสาเหตุที่สำคัญจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น
 2. การค้นหาวิธีการแก้ปัญหา คือ การคิดหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายวิธีเพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหอย่างเหมาะสม
 3. การเลือกวิธีการแก้ปัญหา คือ การพิจารณาเลือกแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจแก้ปัญหอย่างเหมาะสม
 4. การสร้างสรรค์ความรู้ คือ การนำความรู้หรือข้อมูลมาสร้างความรู้ใหม่เพื่อนำไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณค่าอย่างเหมาะสม
2. ผลการพัฒนาเครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวและเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

2.1 เครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวความคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2.1.1 คู่มือการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวความคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2.1.2 แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวความคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2.2.2 เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

2.2.1 แบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2.2.2 แบบสรุปองค์ความรู้กิจกรรมแนะแนว (Journal Writing)

2.2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวความคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3. ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวและเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวความคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และคู่มือการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวความคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และคู่มือการจัดกิจกรรมแนะแนว มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ โดยมีค่าเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 4.20 - 4.80 และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.45 - 0.84 ($\bar{X} = 4.20 - 4.80$, S.D. = 0.45 - 0.84) (รายละเอียดดังแสดงในภาคผนวก ข)

3.2 ผลการตรวจสอบคุณภาพแผนการจัดการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อแผนการจัดการกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ โดยมีค่าเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 4.00 – 5.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.00 - 0.71 (\bar{X} = 4.00 – 5.00, S.D. = 0.00 - 0.71) (รายละเอียดดังแสดงในภาคผนวก ข)

3.3 ผลการตรวจสอบคุณภาพแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 **ฉบับที่ 1 รู้ทันอารมณ์** มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.40 – 1.00 เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบ พบว่าองค์ประกอบที่ 3 การเลือกวิธีการแก้ปัญหา และองค์ประกอบที่ 4 การสร้างสรรค์ความรู้ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.40 แสดงว่าข้อความนั้นไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์ ต้องนำมาปรับปรุงแก้ไขใหม่ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ **ฉบับที่ 2 รู้ว่ารู้จักรักตัวเอง** มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.40 – 1.00 เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบ พบว่าองค์ประกอบที่ 3 การเลือกวิธีการแก้ปัญหา และองค์ประกอบที่ 4 การสร้างสรรค์ความรู้ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.40 แสดงว่าข้อความนั้นไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์ ต้องนำมาปรับปรุงแก้ไขใหม่ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ **ฉบับที่ 3 ภัยจากโลกออนไลน์** มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.40 – 1.00 เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบ พบว่าองค์ประกอบที่ 3 การเลือกวิธีการแก้ปัญหา และองค์ประกอบที่ 4 การสร้างสรรค์ความรู้ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.40 แสดงว่าข้อความนั้นไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์ ต้องนำมาปรับปรุงแก้ไขใหม่ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ (รายละเอียดดังแสดงในภาคผนวก ข)

3.4 ผลการตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อแบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริม

ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทุกด้านมีความสอดคล้อง โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 (รายละเอียดดังแสดงในภาคผนวก ข)

4. ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดังนี้

4.1 รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะว่า องค์ประกอบของรูปแบบควรขยายรายละเอียดเพิ่มเติมให้มีแนวทางที่ชัดเจนขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

4.2 แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรใช้วิธีการและสื่อที่หลากหลาย

4.3 แบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ องค์ประกอบที่ 3 การเลือกวิธีการแก้ปัญหา ควรเพิ่มเติมเกณฑ์วิธีการแก้ปัญหา องค์ประกอบที่ 4 การสร้างสรรค์ความรู้ ควรให้นักเรียนได้ออกแบบขั้นตอนวิธีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ด้วยตนเอง

4.4 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะว่า ข้อคำถามควรมีความครอบคลุมในแต่ละด้านเพื่อให้เกิดความชัดเจนมากขึ้น

5. ตรวจสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปศึกษานำร่อง (Pilot Study) ทดลองใช้กับนักเรียนที่มีลักษณะไม่แตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่ม

ตัวอย่าง จำนวน 43 คน โดยจัดกิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนของรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 “รูปแบบ 4P Model” มี 4 ขั้นตอน ซึ่งได้แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 หน่วยที่ 1 เรื่อง รู้ทันอารมณ์ จำนวน 4 ชั่วโมง ระยะที่ 2 หน่วยที่ 2 เรื่อง รู้ว่ารู้สึกจักรักสัตว์ จำนวน 4 ชั่วโมง ระยะที่ 3 หน่วยที่ 3 เรื่อง ภัยจากโลกออนไลน์จำนวน 4 ชั่วโมง ตามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นและทำการประเมินโดยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลการประเมินตามตารางที่ 12 ดังนี้

ตารางที่ 12 ผลการประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนกลุ่มศึกษานำร่อง (Pilot Study)

ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	คะแนน	ระยะที่ 1			ระยะที่ 2			ระยะที่ 3		
		หน่วยที่ 1			หน่วยที่ 2			หน่วยที่ 3		
		ชั่วโมงที่ 1-4			ชั่วโมงที่ 5-8			ชั่วโมงที่ 9-12		
		\bar{X}	S.D.	%	\bar{X}	S.D.	%	\bar{X}	S.D.	%
องค์ประกอบที่ 1 การรับรู้ปัญหา	3	1.60	0.73	53.49	2.19	0.39	72.87	2.30	0.46	76.74
องค์ประกอบที่ 2 การค้นหาวิธีการแก้ปัญหา	3	1.81	0.73	60.47	1.95	0.49	65.12	2.16	0.37	72.09
องค์ประกอบที่ 3 การเลือกวิธีการแก้ปัญหา	3	1.60	0.49	53.49	1.91	0.37	63.57	2.42	0.39	80.62
องค์ประกอบที่ 4 การสร้างสรรค์ความรู้	3	1.35	0.57	44.96	2.02	0.15	67.44	2.30	0.39	76.74
	12	6.36	0.66	53.10	8.07	0.38	67.25	9.18	0.46	76.55
	ระดับ	พอใช้			ดีมาก			ดีมาก		

จากตารางที่ 13 พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนกลุ่มศึกษานำร่อง (Pilot Study) โดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 “รูปแบบ 4P Model” พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหา

อย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของนักเรียนกลุ่มศึกษานำร่อง (Pilot Study) มีพัฒนาการขึ้น โดยระยะที่ 1 อยู่ในระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 53.10 ($\bar{X} = 6.36$, S.D. = 0.66) ระยะที่ 2-3 อยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 67.25 ($\bar{X} = 8.07$, S.D. = 0.38) และ 76.55 ($\bar{X} = 9.18$, S.D. = 0.59) ตามลำดับ

ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยกลุ่มศึกษานำร่อง (Pilot Study) พบว่ารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นักเรียนมีพัฒนาการขึ้นระหว่างการจัดกิจกรรมแนะแนวและสามารถส่งเสริมนักเรียนให้มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์อยู่ในระดับดีมาก

ผลการพัฒนาได้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีรายละเอียดแสดงในภาพที่ 3

รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว

ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน
เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

4P Model

หลักการ

1. การจัดการเรียนรู้แบบพึ่งพาความรู้ด้วยตนเอง (Constructivist learning approach)
2. การจัดการเรียนรู้แบบลงมือทำ (Active Learning)
3. การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning)

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

- ขั้นที่ 1 เตรียมผู้เรียน (Preparing)
- ขั้นที่ 2 นำเสนอและศึกษากรณีศึกษา (Presenting and Studying case)
- ขั้นที่ 3 อภิปรายกรณีศึกษา (Participation to discuss)
- ขั้นที่ 4 สรุปและประเมิน (Peroration and Assessment)

เครื่องมือที่ใช้รูปแบบ

1. การสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนมีความกล้าในการเผชิญปัญหา
2. การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มย่อย

ทักษะที่ส่งเสริมพัฒนา

ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving)

ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ

1. การค้นคว้าปัญหา
2. การค้นหาวิธีการแก้ปัญหา
3. การสื่อสารวิธีการแก้ปัญหา
4. การสร้างสรรค์ความรู้

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

ภาพที่ 3 รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R2) นำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนราชวินิต มัธยม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 44 คน เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ระหว่างจัดกิจกรรมแนะแนวตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สรุปผลได้ ดังนี้

1. ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

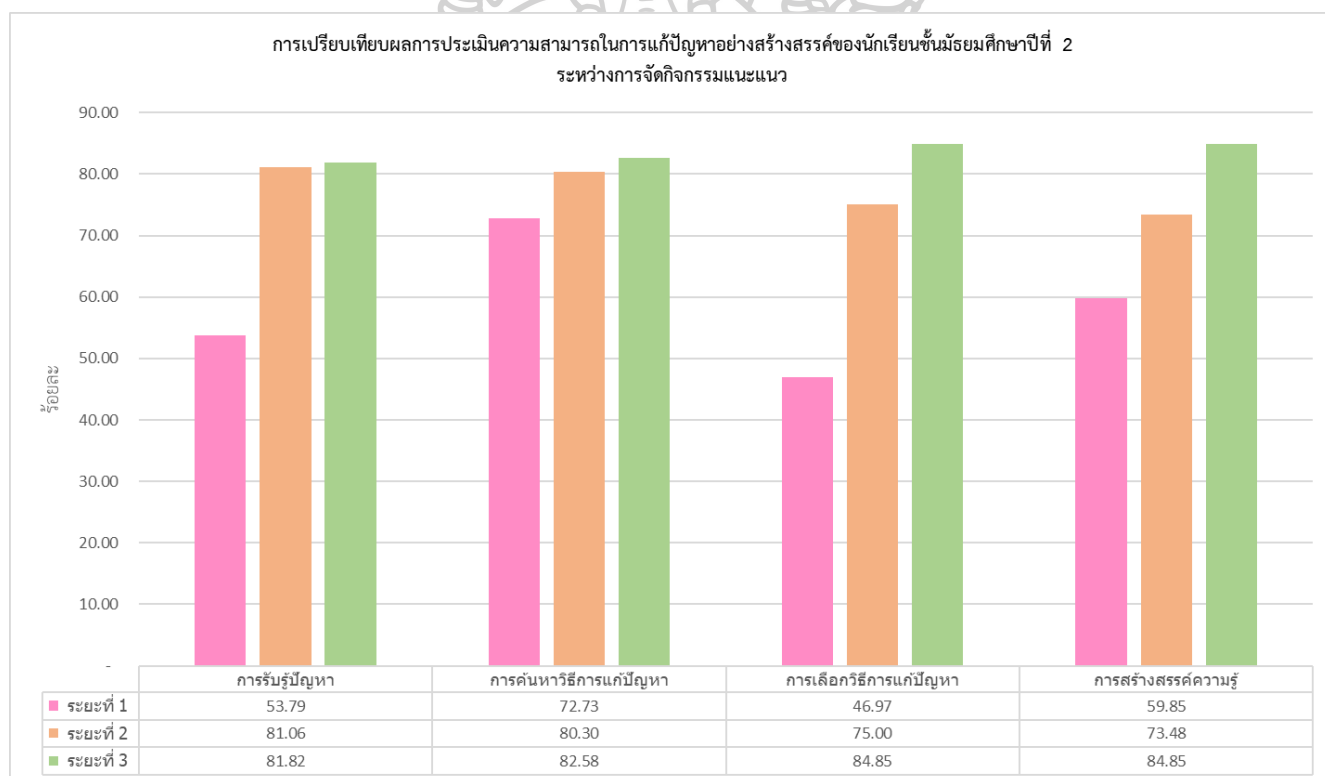
1.1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดกิจกรรมแนะแนวตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ผลการประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ความสามารถในการ แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	คะแนน	ระยะที่ 1			ระยะที่ 2			ระยะที่ 3		
		หน่วยที่ 1 ชั่วโมงที่ 1-4			หน่วยที่ 2 ชั่วโมงที่ 5-8			หน่วยที่ 3 ชั่วโมงที่ 9-12		
		\bar{X}	S.D.	%	\bar{X}	S.D.	%	\bar{X}	S.D.	%
องค์ประกอบที่ 1 การรับรู้ปัญหา	3.00	1.61	0.64	53.79	2.43	0.49	81.06	2.45	0.49	81.82
องค์ประกอบที่ 2 การค้นหาวิธีการแก้ปัญหา	3.00	2.18	0.67	72.73	2.41	0.64	80.30	2.48	0.50	82.58
องค์ประกอบที่ 3 การเลือกวิธีการแก้ปัญหา	3.00	1.41	0.54	46.97	2.25	0.48	75.00	2.55	0.49	84.85
องค์ประกอบที่ 4 การสร้างสรรค์ความรู้	3.00	1.80	0.69	59.85	2.20	0.33	73.48	2.55	0.49	84.85
	12.00	7.00	0.05	58.33	9.30	0.08	77.46	10.03	0.01	83.52
	ระดับ	พอใช้			ดีมาก			ดีมาก		

จากตารางที่ 13 พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 “รูปแบบ 4P Model” พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นักเรียนมีพัฒนาการขึ้น โดยระยะที่ 1 อยู่ในระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 58.33 ($\bar{X} = 7.00$, S.D. = 0.05) และระยะที่ 2-3 อยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 77.46 ($\bar{X} = 9.30$, S.D. = 0.08) และ 83.52 ($\bar{X} = 10.03$, S.D. = 0.01) ตามลำดับ

จากผลประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดกิจกรรมแนะแนวทั้ง 3 ระยะ ผู้วิจัยเปรียบเทียบดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดกิจกรรมแนะแนวทั้ง 3 ระยะ โดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

1.2. ผู้วิจัยได้ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จากการวิเคราะห์แบบสรุปลงค์ความรู้กิจกรรมแนะแนว (Journal Writing) หลังการจัดกิจกรรมแนะแนว ผลปรากฏดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 ผลการศึกษาศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจากการวิเคราะห์แบบสรุปลงค์ความรู้กิจกรรมแนะแนว (Journal Writing) หลังการจัดกิจกรรมแนะแนว

ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	นิยามศัพท์เฉพาะ	ข้อความจากแบบสรุปลงค์ความรู้กิจกรรมแนะแนว (Journal Writing)	พฤติกรรมที่เกิดขึ้น
1. การรับรู้ปัญหา	การค้นพบข้อเท็จจริงหรือสาเหตุที่สำคัญจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น	1. ได้เรียนรู้เกี่ยวกับปัญหาใกล้ตัว 2. รู้จักคิดวิเคราะห์ปัญหา 3. เข้าใจปัญหาของตนเอง 4. ได้ทบทวนเรื่องราวของตนเอง	มีการค้นหาสาเหตุที่สำคัญของปัญหา
2. การค้นหาวิธีการแก้ปัญหา	การคิดหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายวิธีเพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหา	1. ร่วมกันแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนมุมมองความคิด 2. ได้ความคิด แนวคิดต่าง ๆ และวิธีการแก้ปัญหาจากเพื่อน 3. ได้ฝึกทำงานร่วมกัน 4. รับฟังและแสดงความคิดเห็นกับผู้อื่นมากขึ้น	มีการร่วมกันคิดหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลาย
3. การเลือกวิธีการแก้ปัญหา	การพิจารณาเลือกแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพที่สุดเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจแก้ปัญหา	1. รู้เกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหา 2. รู้แนวทางการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน 3. เมื่อมีปัญหาควรแก้ปัญหานั้น ๆ ไม่หลีกเลี่ยงปัญหา 4. การคิดและการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล 5. การตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาได้ถูกต้อง	มีการพิจารณาเลือกแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจ

ตารางที่ 14 ผลการศึกษาศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจากการวิเคราะห์แบบสรุปลงค์ความรู้กิจกรรมแนะแนว (Journal Writing) หลังการจัดกิจกรรมแนะแนว (ต่อ)

ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	นิยามศัพท์เฉพาะ	ข้อความจากแบบสรุปลงค์ความรู้กิจกรรมแนะแนว (Journal Writing)	พฤติกรรมที่เกิดขึ้น
4. การสร้างสรรค์ความรู้	การนำความรู้หรือข้อมูลมาสร้างความรู้ใหม่นำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณค่าอย่างเหมาะสม	1. ได้นำความรู้มาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน 2. ได้เรียนรู้วิธีการคิดแนวใหม่ของตนเอง 3. ได้การมองโลกในแง่ดี 4. สามารถรับมือกับปัญหาใหม่ได้เก่งมากขึ้น 5. การแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม 6. สร้างความเข้าใจตนเอง	มีการนำความรู้หรือข้อมูลมาสร้างความรู้ใหม่เพื่อนำไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน

จากตารางที่ 14 พบว่าผลการศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจากการวิเคราะห์แบบสรุปลงค์ความรู้กิจกรรมแนะแนว (Journal Writing) หลังการจัดกิจกรรมแนะแนว นักเรียนสามารถค้นพบข้อเท็จจริง สาเหตุที่สำคัญของปัญหา ร่วมกันค้นหาแนวคิดและวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลาย เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจในการพิจารณาเลือกแนวหรือวิธีการแก้ปัญหาได้ การนำความรู้หรือข้อมูลมาสร้างความรู้ใหม่เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D2) ประเมินผลรูปแบบ

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มาประเมินผล ทบทวนและปรับปรุงแก้ไขจากรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยประเมินผลจากการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน

เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และแบบสรุปลงความรู้อภิปรายกรรมแนวนว (Journal Writing) สรุปลงได้ ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดการจัดกิจกรรมแนวนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยแบบสอบถามความพึงพอใจมีต่อรูปแบบการจัดการจัดกิจกรรมแนวนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการจัดกิจกรรมแนวนว ผลปรากฏดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดการจัดกิจกรรมแนวนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ประเด็นคำถาม	\bar{X}	S.D.	อันดับ
ด้านผู้สอน			
1. ผู้สอนมีความสุขและเป็นกันเองกับนักเรียน	4.90	0.31	
2. ผู้สอนมีการจัดกิจกรรมแนวนวอย่างสนุกสนาน	4.80	0.41	
3. ผู้สอนมีความเข้าใจนักเรียน	4.85	0.37	
4. ผู้สอนจัดเตรียมสื่อและอุปกรณ์มีความเหมาะสม	4.70	0.47	
5. ผู้สอนมีการอธิบายความรู้เพิ่มเติมให้กับนักเรียน	4.80	0.41	
รวม	4.81	0.38	1
ด้านเนื้อหา			
6. เนื้อหาที่น่าสนใจและนำไปใช้ได้จริงในปัจจุบัน	4.65	0.59	
7. เนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับเวลา	4.55	0.60	
8. กรณีศึกษามีความน่าสนใจและเป็นปัจจุบัน	4.75	0.44	
9. กรณีศึกษามีความเหมาะสมกับเนื้อหา	4.80	0.41	
10. กรณีศึกษาช่วยเสริมทักษะการคิดและการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	4.80	0.52	
รวม	4.71	0.53	4

ตารางที่ 15 ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวความคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	\bar{X}	S.D.	อันดับ
ด้านการจัดกิจกรรมแนะแนว			
11. กระบวนการจัดกิจกรรมแนะแนวส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกกระบวนการคิดและตัดสินใจ	4.75	0.55	3
12. กระบวนการจัดกิจกรรมแนะแนวมีการแลกเปลี่ยนมุมมองความคิดที่หลากหลาย	4.75	0.44	
13. การจัดกิจกรรมแนะแนวเปิดโอกาสให้นักเรียนทำกิจกรรมร่วมกัน	4.65	0.59	
14. การจัดกิจกรรมแนะแนวมีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้	4.70	0.57	
15. การจัดกิจกรรมแนะแนวส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ได้	4.75	0.55	
รวม	4.72	0.53	
ด้านประโยชน์และความพึงพอใจ			
16. รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวช่วยให้นักเรียนสร้างความรู้ ความเข้าใจด้วยตนเอง	4.65	0.67	2
17. รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล	4.75	0.44	
18. รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	4.75	0.55	
19. รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวช่วยให้นักเรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.70	0.57	
20. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวในภาพรวม	4.85	0.37	
รวม	4.74	0.55	
รวมทุกด้าน	4.75	0.50	

จากตารางที่ 15 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวความคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.50) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านผู้สอน เป็นอันดับ 1 ($\bar{X} = 4.81$, S.D. = 0.38) อันดับ 2 คือ ด้านประโยชน์และความพึงพอใจ ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.55) อันดับ 3 คือ ด้านการจัดกิจกรรมแนะแนว ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.53) และอันดับ 4 คือ ด้านเนื้อหา ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.53)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 2) เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย คือ 2.1 เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดกิจกรรมแนะแนวตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 2.2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนราชวินิต มัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) มีวิธีดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D1) ออกแบบและพัฒนา ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R2) นำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง และขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D2) ประเมินผลรูปแบบ โดยแบบแผนการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) แบ่งการทดลองเป็น 3 ระยะ โดยประยุกต์ใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างของการทดลองต่อเนื่อง (Equivalent Time-Samples Design) ของ Campbell and Stanley (1963 : 43) และใช้รูปแบบวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าร้อยละ (%) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หรือ “4P Model” มี 5 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 หลักการ เป็นการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ด้วยการจัดกิจกรรมแนะแนวนบนพื้นฐานการสร้างความรู้อย่างเป็นระบบด้วยตนเองและการลงมือปฏิบัติ บูรณาการแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐานและเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ องค์ประกอบที่ 3 ขั้นตอนการจัดกิจกรรม 4 ขั้นตอน เรียกว่า 4P Model ได้แก่ ขั้นที่ 1 เตรียมผู้เรียน (Preparing) ขั้นที่ 2 นำเสนอและศึกษากรณีศึกษา (Presenting and Studying case) ขั้นที่ 3 อภิปรายกรณีศึกษา (Participation to discuss) ขั้นที่ 4 สรุปและประเมิน (Peroration and Assessment) องค์ประกอบที่ 4 เงื่อนไขการใช้รูปแบบ ได้แก่ 1) การสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนมีความกล้าในการเผชิญปัญหา 2) การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มย่อย และ องค์ประกอบที่ 5 การวัดและประเมินผล วัดและประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของผู้เรียน มี 4 องค์ประกอบ คือ 1) การรับรู้ปัญหา 2) การค้นหาวิธีการแก้ปัญหา 3) การเลือกวิธีการแก้ปัญหา 4) การสร้างสรรค์ความรู้ และรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีความเหมาะสมมากที่สุด และนำไปศึกษานำร่อง (Pilot Study) กับนักเรียนที่มีลักษณะไม่แตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนกลุ่มศึกษานำร่อง (Pilot Study) ระหว่างการจัดกิจกรรมแนะแนวมิพัฒนาการขึ้น

2. ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่าง

สร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีพัฒนาการขึ้นจากระดับพอใช้ เป็นระดับดีมาก โดยระยะที่ 1 อยู่ในระดับพอใช้ ระยะที่ 2 และระยะที่ 3 อยู่ในระดับดีมาก ซึ่งยอมรับสมมติฐานในการวิจัย และผลการศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจากการวิเคราะห์แบบสรุปองค์ความรู้กิจกรรมแนะแนว (Journal Writing) หลังการจัดกิจกรรมแนะแนว นักเรียนสามารถค้นพบข้อเท็จจริง สาเหตุที่สำคัญของปัญหา ร่วมกันค้นหาแนวคิดและวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลาย เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจในการพิจารณาเลือก แนวหรือวิธีการแก้ปัญหาได้ การนำความรู้หรือข้อมูลมาสร้างความรู้ใหม่เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสม

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

1. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หรือ “4P Model” ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 หลักการ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ องค์ประกอบที่ 3 ขั้นตอนการจัดกิจกรรม 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 เตรียมผู้เรียน (Preparing) ขั้นที่ 2 นำเสนอและศึกษกรณศึกษา (Presenting and Studying case) ขั้นที่ 3 อภิปรายกรณีศึกษา (Participation to discuss) ขั้นที่ 4 สรุปและประเมิน (Peroration and Assessment) องค์ประกอบที่ 4 เงื่อนไขการใช้รูปแบบ ได้แก่ 1) การสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนมีความกล้าในการเผชิญปัญหา 2) การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มย่อย และ องค์ประกอบที่ 5 การวัดและประเมินผล เป็นการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวที่ดำเนินการตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R and D) ตามแนวคิดของมาเรียม นิลพันธุ์ (2558) โดยมีกระบวนการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย

(Research : R1) ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D1) ออกแบบและพัฒนา ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R2) นำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง และขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D2) ประเมินผลรูปแบบ

รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวที่พัฒนาได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ มีความเหมาะสม และความต้องการจำเป็นในการนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เนื่องจากรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวมีกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน (Instructional Development) โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่มีความจำเป็นความต้องการในการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การจัดกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แนวคิดหลักการจัดกิจกรรมแนะแนว (Guidance Activity) ร่วมกับทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Theory of Constructivism) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Theory of Collaborative Learning) แนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา (Case Based Learning) แนวคิดเกี่ยวกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning together) และแนวคิดการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving) เพื่อมาเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวนบนพื้นฐานการสร้างความรู้อย่างเป็นระบบด้วยตนเอง การลงมือปฏิบัติและการเรียนรู้ร่วมกันโดยการจัดกิจกรรมแนะแนวผ่านกรณีศึกษาตามแนวคิดการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน (Instructional Development) ของ Joyce and Weil (1996) ได้กล่าวสรุปว่า รูปแบบการสอนต้องมีทฤษฎีรองรับ เมื่อพัฒนารูปแบบการสอนแล้วก่อนนำไปใช้ต้องมีการวิจัยเพื่อทดสอบทฤษฎีและตรวจสอบคุณภาพในเชิงการนำไปใช้ในสถานการณ์จริงและนำข้อค้นพบมาปรับปรุงแก้ไข การพัฒนารูปแบบการสอนอาจจะออกแบบให้ใช้ได้อย่างกว้างขวางหรือเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ และการพัฒนารูปแบบการสอนจะมีจุดมุ่งหมายหลักที่จะนำมาใช้พิจารณาเลือกรูปแบบที่จะนำไปใช้ และสอดคล้องกับทฤษฎี ขัมมณี (2555) ที่กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ประกอบด้วย การกำหนดจุดมุ่งหมาย ศึกษาหลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดองค์ประกอบและแนวทางในการจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบการเรียนการสอน ศึกษาสภาพการณ์และปัญหาที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยในการค้นหาลักษณะองค์ประกอบที่สำคัญจะช่วยให้รูปแบบมีประสิทธิภาพเมื่อนำไปใช้จริง ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ต้องนำมาพิจารณาในการจัดองค์ประกอบต่าง ๆ และจัดความสัมพันธ์ของ

องค์ประกอบทั้งหลาย การนำข้อมูลจากความจริงมาใช้สร้างรูปแบบนั้นจะช่วยจัดหรือป้องกันปัญหา ซึ่งจะทำให้รูปแบบการสอนนั้นขาดประสิทธิภาพ

2. ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดกิจกรรมแนะแนวมีพัฒนาการขึ้น เนื่องจากรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นการจัดกิจกรรมแนะแนวที่ยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child center) และจัดกิจกรรมแนะแนวผ่านกรณีศึกษาที่ใกล้ตัวนักเรียน อีกทั้งขั้นตอนการจัดกิจกรรมแนะแนวได้ให้ผู้เรียนมีการแบ่งหน้าที่ร่วมกันทำงานกลุ่ม ได้มีโอกาสร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Gazda (1984 : 182) ที่กล่าวถึงหลักการจัดกิจกรรมแนะแนวต้องตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ เน้นประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้รับบริการ สำหรับผู้รับบริการกลุ่มใหญ่ ควรจัดเป็นโปรแกรม เช่น โปรแกรมการจัดการความเครียด สำหรับผู้รับบริการเป็นกลุ่มเล็ก เน้นไปที่จุดประสงค์ส่วนตัว เช่น เทคนิคการฝึกความกล้าแสดงออกหรือฝึกประสบการณ์การสื่อสารด้วยวจนภาษา สอดคล้องกับอาภา ถนัดช่าง และ เรียม ศรีทอง (2545 : 93) ที่กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมแนะแนวว่าเป็นคุณค่าต่อการส่งเสริมการพัฒนาและป้องกันปัญหา โดยเห็นว่ากิจกรรมแนะแนวช่วยสร้างภูมิคุ้มกัน ส่งเสริมกระบวนการคิด และทักษะชีวิต และได้เสนอหลักการพื้นฐานในการจัดกิจกรรมแนะแนว คือ สนองความต้องการตามวัยของผู้รับบริการ เปิดโอกาสให้ผู้รับบริการมีสิทธิและอิสระในการพิจารณาตัดสินใจเลือกหรือเข้าร่วมกิจกรรม มุ่งประโยชน์ของผู้รับบริการอย่างแท้จริง ผู้รับบริการมีบทบาทในการร่วมกิจกรรมและเรียนรู้ด้วยตนเอง และการจัดกิจกรรมแนะแนวควรสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สภาพความจำเป็นของสังคมและสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน สอดคล้องกับจันทร์เพ็ญ สุวรรณคร (2558 : 88) ที่กล่าวว่ารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวที่ส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนโดยมุ่งจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับปัญหา ความต้องการ ความสนใจ บริบท สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติของผู้เรียน ซึ่งการใช้กรณีศึกษาเป็นฐานเป็นการนำกรณีศึกษามาใช้ในการประกอบการเรียนที่ผู้สอนสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการช่วยเหลือให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนศึกษา วิเคราะห์ อภิปราย และตัดสินใจหาทางแก้ปัญหาหรือหาคำตอบโดยใช้วิธีคิดมาเป็นฐานประกอบการตัดสินใจทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม และทั้งนี้เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเป็นการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีความสามารถแตกต่างกัน

จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Mitchell and Kowalik (1999), Treffinger, Isaksen and Dorval (2003), สิทธิชัย ชมพูพาทย์ (2554), นิวัฒน์ บุญสม (2558) และรุจิราพร รามศิริ (2558) ผู้วิจัยพบว่าความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การรับรู้ปัญหา คือ การค้นพบข้อเท็จจริงหรือสาเหตุที่สำคัญจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น 2) การค้นหาวิธีการแก้ปัญหา คือ การคิดหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายวิธีเพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม 3) การเลือกวิธีการแก้ปัญหา คือ การพิจารณาเลือกแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม และ 4) การสร้างสรรค์ความรู้ คือ การนำความรู้หรือข้อมูลมาสร้างความรู้ใหม่เพื่อนำไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณค่าอย่างเหมาะสม ซึ่งการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีขั้นตอนการจัดกิจกรรม แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 เตรียมผู้เรียน (Preparing) เป็นขั้นเตรียมผู้เรียนเพื่อเป็นการทบทวนประสบการณ์เดิมมีการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนและครูผู้สอน โดยผู้เรียนจัดกลุ่มกลุ่มละ 4-6 คน และแต่ละกลุ่มเป็นเสมือนบริษัท 1 บริษัท โดยแต่ละคนมีตำแหน่งของตนเองและบทบาทหน้าที่ในการทำงาน ดังนี้ ตำแหน่งบอส ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าใหญ่เป็นผู้นำของกลุ่มในการวางแผนการทำงาน ตำแหน่งเลขา ทำหน้าที่คอยให้ข้อมูล จัดบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ จากการระดมความคิดของทุกคนในบริษัท ตำแหน่งไลน์แมน ทำหน้าที่คอยบริการสมาชิกในบริษัทในการจัดหาอุปกรณ์ การติดต่อสื่อสารระหว่างกลุ่มบริษัทด้วยกันและกลุ่มบริษัทกับครูผู้สอน ตำแหน่งแจ๊ว ทำหน้าที่คอยดูแลรักษาความสะอาด ความเรียบร้อย ซึ่งการที่นักเรียนแต่ละคนได้มีตำแหน่งและหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง ทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญและได้เห็นคุณค่าในตนเอง รู้จักการรับผิดชอบต่อตำแหน่งและบทบาทหน้าที่ของตน สอดคล้องกับ อภา ถนัดช่างและเรียมศรีทอง (2545 : 92-93) ที่กล่าวถึงการจัดกิจกรรมแนะแนวว่าเป็นส่วนหนึ่งของบริการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ที่ตอบสนองการบริการจัดวางตัวบุคคล (Placement Service) โดยมุ่งเน้นให้ผู้รับบริการได้ปฏิบัติการเสริมสร้างพฤติกรรม การปรับเปลี่ยนความคิด ความเชื่อ เจตคติหรือเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับ นิรนาท แสนสา (2556 : 90) ที่กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมแนะแนวที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เข้าใจตนเอง เห็นคุณค่าตนเอง รักและพึงพอใจในความเป็นตัวของตัวเอง รู้จักเป็นผู้ให้-ผู้รับ สามารถปรับตัวและสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับ

ผู้อื่น สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย (2559 : 39) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียนต้องคำนึงหลักสำคัญอยู่ 2 ประการ คือ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเป็นผู้เรียนที่มีคุณลักษณะเอื้อต่อการเรียนรู้และลักษณะที่ดีของเยาวชน และครองชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และการจัดกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียนต้องใช้หลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่พัฒนา ขั้นที่ 2 นำเสนอและศึกษากรณีศึกษา (Presenting and Studying case) ขั้นนี้เป็นการนำเสนอกรณีศึกษาผ่านสื่อในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้ศึกษากรณีศึกษา ร่วมกัน ซึ่งการนำเสนอกรณีศึกษาเป็นเนื้อหาในรูปแบบของเรื่องราวของสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกับ ชีวิตจริงของนักเรียน สอดคล้องกับ วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 33) ที่กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ด้วย กรณีศึกษาเป็นวิธีการสอนโดยใช้กรณีหรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริงหรือมาดัดแปลงและใช้เป็น ตัวอย่างในการเรียนให้ศึกษาวิเคราะห์และอภิปรายร่วมกันเพื่อสร้างความเข้าใจและฝึกฝนหาทาง แก้ปัญหานั้น การนำเอากรณีต่าง ๆ ซึ่งคล้ายคลึงกับชีวิตจริงมาใช้จะช่วยให้การเรียนการสอนมี ลักษณะใกล้เคียงกับความจริงซึ่งมีส่วนช่วยให้การเรียนการสอนมีความหมายมากยิ่งขึ้น ขั้นที่ 3 อภิปรายกรณีศึกษา (Participation to discuss) ขั้นนี้ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์กรณีศึกษา แลกเปลี่ยน ความคิดเห็นและมุมมองปัญหาตามหลักเหตุผล เป็นการสะท้อนความคิดระหว่างกันเพื่อสร้าง ทางเลือกในการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการแก้ปัญหาที่หลากหลาย สอดคล้องกับ ปรียา สมพีช (2559 : 260) ที่ได้กล่าวถึงกรณีศึกษาว่าเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหา เกิดการ อภิปรายและแสดงความคิดเห็น ซึ่งมีเนื้อหาที่อยู่บนพื้นฐานความจริงและมีความสัมพันธ์กับ ชีวิตประจำวันของผู้เรียน มีจุดเน้นเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ปัญหา ขั้นที่ 4 สรุปและประเมิน (Peroration and Assessment) ขั้นนี้เป็นการสรุปสาระสำคัญของการจัดการเรียนรู้ มุมมองวิธีการ แก้ปัญหา ตลอดจนแนวคิดและแนวปฏิบัติเพื่อเชื่อมโยงไปสู่ทักษะการดำเนินชีวิตของนักเรียน โดยครู และนักเรียนร่วมกันตรวจและบันทึกการทดสอบ คำนวณคะแนนพัฒนาการของบุคคล สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2553) ได้กล่าวถึงการสรุปกรณีศึกษาว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญ เนื่องจากการสรุป คือ กระบวนการการเปลี่ยนผ่านจากการอภิปรายและนำผลที่ได้มาเป็นข้อสรุปที่ เกิดขึ้นจากการเรียนด้วยกรณีศึกษานั้น ๆ และสอดคล้องกับ จันทรเพ็ญ สุวรรณคร (2559 : 174 - 175) ที่กล่าวว่า การสรุปข้อคิดเห็นที่ผู้เรียนได้จากการวิเคราะห์รายละเอียดต่าง ๆ ของกรณีศึกษาให้ เป็นหลักการทั่วไป เป็นขั้นที่ผู้สอนจะได้เสนอหลักการหรือทฤษฎีหรือข้อปฏิบัติที่สัมพันธ์ต่อ กรณีศึกษา ซึ่งผู้สอนได้ศึกษาค้นคว้า ตระเตรียมมาเป็นอย่างดีแก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีหลักการ

แนวคิดและแนวปฏิบัติกว้างขวาง เชื่อมโยงความรู้และความคิดสู่ทักษะการดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมที่ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐาน (Case based learning) ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning together) นั้น สอดคล้องกับ แนวคิดการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของ Maraviglia and Kvaskny (2006) ที่กล่าวสรุปได้ว่าการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ต้องจัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่เป็นอิสระ มีการจัดเตรียมเวลาให้มีความเหมาะสมกับการปฏิบัติกิจกรรม จัดเตรียมกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติอย่างหลากหลายตามความสนใจของแต่ละบุคคล สนับสนุนให้มีการเรียนรู้ด้วยความคิดที่หลากหลายสร้างเสริมความคิดนอกกรอบ ผู้เรียนมีโอกาสเลือกและมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและขั้นตอนที่ใช้ในการตัดสินใจวางแผนที่ชัดเจน การกำหนดเป้าหมายจะต้องมีความยืดหยุ่น มีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและมีการเอาใจใส่ดูแล การเคารพต่อกันและการยอมรับระหว่างบุคคล ตลอดจนการเปิดใจกว้างยอมรับวิธีการแก้ปัญหา ให้อิสระและมีทางเลือกที่หลากหลายแก่ผู้เรียนในการแก้ปัญหา สอดคล้องกับ Parnes (1976) ที่ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ได้แก่ กิจกรรมการฝึกเข้าใจในสถานการณ์ของปัญหา การแสวงหาตัวปัญหาการแสวงหาความคิด การระดมสมอง การให้นักเรียนขยายความคิดจากความคิดของเพื่อนในกลุ่ม รวมถึงการแสวงหาคำตอบ โดยการให้สร้างเกณฑ์การประเมินวิธีการแก้ปัญหา การประเมินวิธีแก้ปัญหาและการแสวงหาการยอมรับโดยการให้นักเรียนสร้างการยอมรับต่อวิธีการแก้ปัญหาต่อตนเองและผู้อื่น สอดคล้องกับ แนวคิดการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของ Isaksen and Treffinger (2004 : 16) ที่กล่าวถึงการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ว่าเป็นรูปแบบที่ใช้สำหรับการแก้ปัญหาและจัดการเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์ เพื่อไปสู่เป้าหมายและความฝันที่เป็นจริง สอดคล้องกับ สิทธิชัย ชมพูพาทย์ (2554 : 13) กล่าวถึงการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ว่าเป็นกระบวนการมุ่งหาคำตอบและแก้ปัญหา รวมถึงการพัฒนาสถานะที่เป็นอยู่ให้ดีขึ้นโดยการทำงานร่วมกันระหว่างความคิดสร้างสรรค์และการคิดวิจารณ์ การคิดสร้างสรรค์ทำได้โดยให้คิดลึกและหลากหลายที่สุดปราศจากการตัดสินความคิดต่าง ๆ ว่าดีหรือไม่ จนถึงระยะหนึ่งจึงพิจารณาความคิดเหล่านั้นด้วยการคิดวิจารณ์ ในการเลือกและประเมินวิธีการแก้ปัญหานั้นได้วิธีที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหา วางแผนการแก้ปัญหาและนำไปแก้ปัญหาโดยเชื่อมั่นว่าตนเองสามารถแก้ปัญหาได้และควบคุมตนเองได้เพื่อที่จะได้แก้ปัญหาด้วยความรอบคอบและสมบูรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของวิญ มุลวงศ์ (2559) พบว่านักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา อยู่ในระดับดี และผลการวิจัยของ พิสมัย วีรยาพร (2550) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและความพึงพอใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ประยุกต์ 1 เรื่อง สมการและการแปรผัน ชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ที่เรียนแบบร่วมมือ (LT) กับที่เรียนแบบปกติ พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยแบบร่วมมือ (LT) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาและมีความพึงพอใจสูงกว่าการเรียนแบบปกติ

จากการบันทึกแบบสรุปองค์ความรู้กิจกรรมแนะแนว (Journal Writing) ของผู้เรียนที่สะท้อนความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยพบว่าองค์ประกอบที่ 1 การรับรู้ปัญหา ผู้เรียนได้มีการระบุนัยใจความว่า เข้าใจปัญหาของตนเอง ได้เรียนรู้เกี่ยวกับปัญหาใกล้ตัว รู้จักการวิเคราะห์ปัญหาและได้ทบทวนเรื่องราวของตนเอง องค์ประกอบที่ 2 การค้นหาวิธีการแก้ปัญหา ผู้เรียนได้ระบุว่า ร่วมกันแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนมุมมองความคิด ได้ความคิด แนวคิดต่าง ๆ และวิธีการแก้ปัญหาจากเพื่อน ได้ฝึกทำงานร่วมกันและรับฟัง แสดงความคิดเห็นกับผู้อื่นมากขึ้น องค์ประกอบที่ 3 การเลือกวิธีการแก้ปัญหา ผู้เรียนได้ระบุว่า รู้แนวทางการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน การตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง การคิดและการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล เมื่อเจอปัญหาควรแก้ปัญหานั้น ๆ ไม่หลีกเลี่ยงปัญหาและรู้วิธีการแก้ปัญหา องค์ประกอบที่ 4 การสร้างสรรค์ความรู้ การมองโลกในแง่ดี ได้เรียนรู้วิธีการคิดแนวใหม่ของตนเอง สามารถรับมือกับปัญหาได้เก่งมากขึ้น สร้างความเข้าใจตนเองและการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ทำให้ผู้วิจัยได้พบผู้เรียนมีพฤติกรรมที่เกิดขึ้นคือ ผู้เรียนมีการค้นหาสาเหตุที่สำคัญของปัญหา ร่วมกันคิดหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลาย มีการพิจารณาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจ และมีการนำความรู้หรือข้อมูลไปประยุกต์ใช้กับการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับ สอดคล้องกับ นิวัฒน์ บุญสม (2558 : 125) และรุจิราพร รามศิริ (2558 :112) กล่าวสรุปได้ว่าการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เป็นแนวทางในการพัฒนาคนอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้อยู่รอดได้ในสังคมอนาคตที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจะต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์อย่างสูงในการคิดแก้ปัญหา ด้วยการค้นพบความรู้ด้วยตนเอง จึงพื้นฐานในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3. ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลการประเมินความพึงพอใจอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวที่พัฒนาขึ้นนั้นผู้วิจัยได้ออกแบบการพัฒนา

รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามกระบวนการของออกแบบการสอนรูปแบบ ADDIE model ตามแนวคิดของ Kruse (2008) ที่ประกอบด้วยการทำงาน 5 กิจกรรม ได้แก่ ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ (Analyze) ขั้นที่ 2 การออกแบบ (Design) ขั้นที่ 3 การพัฒนา (Develop) ขั้นที่ 4 การนำไปใช้ (Implement) และ ขั้นที่ 5 การประเมิน (Evaluation) และทั้งนี้ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบของเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ ได้แก่ 1) การสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนมีความกล้าในการเผชิญปัญหา คือการจัดสภาพแวดล้อมที่มีอิสระ เปิดกว้างทางความคิด เพื่อช่วยสนับสนุนและสร้างแรงเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดนอกกรอบ สามารถตัดสินใจปฏิบัติได้ความความจริง 2) การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มย่อย คือ การเน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน แลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็นและประสบการณ์ในประเด็นต่าง ๆ จากข้อเสนอแนะในแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว ผู้เรียนได้ระบุว่ามีความสุขในการทำงานกลุ่ม มีความสนุกสนาน เรียนรู้เรื่องราวใหม่ ๆ เข้าใจตนเองมากขึ้น รู้จักการแบ่งปัน ให้กำลังใจตนเองและเปลี่ยนมุมมองความคิด มีการคิดที่รอบคอบและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล มีความกล้าแสดงออก สร้างความเข้าใจให้ตนเองและมีแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับศุภสิริ โสมาเกต (2544 : 155) ได้ให้แนวคิดว่าการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ความพึงพอใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายหรือต้องการปฏิบัติกิจกรรมให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ครูผู้สอนซึ่งในสภาพปัจจุบันเป็นเพียงผู้อำนวยการความสะดวกหรือให้คำแนะนำปรึกษา จึงต้องคำนึงถึงความพึงพอใจในการเรียน การทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนหรือการปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับพัฒนา พรหมณี และคณะ (2563 : 61-62) ที่กล่าวถึงความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่บุคคลมีต่อสิ่งต่าง ๆ ที่ได้รับประสบการณ์และแสดงออกทางพฤติกรรมที่ตอบสนองลักษณะแตกต่างกันไป ความพึงพอใจในสิ่งต่าง ๆ จะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับแรงจูงใจหรือการกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจ และการตอบสนองความต้องการที่มีอยู่ ความพึงพอใจจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้งานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่กระตุ้นให้ทำสิ่งนั้นประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบในการวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1. การเลือกกรณีศึกษาครูผู้สอนควรเลือกกรณีศึกษาที่มีความน่าสนใจเป็นเรื่องราวปัจจุบัน และเหมาะสมกับวัยของนักเรียน เพราะจะทำให้เกิดความน่าสนใจในการจัดกิจกรรมแนะแนวมากขึ้น
2. ขั้นตอนการจัดกิจกรรมแนะแนวในการอภิปรายกรณีศึกษา (Participation to discuss) ครูผู้สอนต้องคอยกระตุ้นให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเสนอแนวคิดและแนวทางการแก้ปัญหาตามหลักเหตุผลเพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
3. หลังจาการจัดกิจกรรมแนะแนวครูผู้สอนต้องมีการสรุปมุมมองการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และแนวปฏิบัติเพื่อเชื่อมโยงไปสู่ทักษะการดำเนินชีวิต

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อเป็นแนวทางในการให้ครูแนะแนวหรือครูผู้สอนนำไปใช้
2. ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานด้วยการบูรณาการแนวคิดการจัดการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น แนวคิดการคิดเชิงออกแบบ การคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น
3. ควรมีการศึกษาวิจัยกระบวนการทัศนในการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

รายการอ้างอิง

- Banathy, B. (1968). *Instructional Systems*. Fearon Publisher.
- Campbell, D. T., & Stanley, J. C. (1963). *Experimental and quasi-experimental designs for research*. Rand McNally College.
- Dick, W., & Carey, L. (1985). *The system design of Instruction*. Foresman.
- Dick, W., Carey, L., & Carey, J. O. (2001). *The systematic design of instruction* (5th ed.). Pearson Education.
- Gade, S., & Chari, S. (2013). Case-based learning in endocrine physiology : An approach toward self-directed learning and the development of soft skills in medical students. *AJP Advances in Physiology Education*, 37(4), 356-360.
- Gagné, R., & Briggs, L. J. (1974). *Principles of Instructional Design*. Rinehart & Winston.
- Gagne´, R., Wager, W., Golas, C., Keller, M., & Russell, D. (2005). *Principles of instructional design* (5th ed.). Thomson Wadsworth.
- Gazda, G. M. (1984). *Group Counseling : A Developmental Approach* (3nd ed ed.). Allyn & Bacon.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of education*. Florida Department of Education.
- Hajiyakhchali, A. (2013). The Effects of Creative Problem Solving Process Training on Academic Well-being of Shahid Chamran University Students. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 84(3), 549-552.
- Huang, M.-Y., Tu, H. Y., Wang, W. Y., Chen, J. F., Yu, Y. T., & Chou, C. C. (2017). Effects of cooperative learning and concept mapping intervention on critical thinking and basketball skills in elementary school. *Thinking Skills and Creativity*, 23(3), 1-27.
- Isaksen, S. G., & Treffinger, D. J. (2004). Celebrating 50 years of reflective practice: Versions of creative problem solving. *The Journal of Creative Behavior*, 38(2), 75-101.
- Jones, A. J. (1963). *Principle of Guidance*. McGraw Hill.
- Joyce, B., & Weil, M. (1996). *Models of teaching* (5th ed.). Allyn & Bacon.
- Joyce, B., Weil, M., & Calhoun, E. (2009). *Models of teaching* (8th ed.). Allyn Bacon Pearson.

- Keeves, J. P. (1997). *Educational research, methodology and measurement : an international handbook* (2nd ed.). Pergamon.
- Khan, F. M. A. K., & Masood, M. (2015). The Effectiveness of an Interactive Multimedia Courseware with Cooperative Mastery Approach in Enhancing Higher Order Thinking Skills in Learning Cellular Respiration. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 176, 977-984.
- Kruse, K. (2008). *Introduction to Instructional Design and the ADDIE Model*.
https://www.transformivedesigns.com/id_system.html
- Lazarus, R., & Folkman, S. (1984). *Stress, appraisal, and coping*. Springer.
- Li, S., Ye, X., & Chen, W. (2019). Practice and effectiveness of “nursing case -based learning” course on nursing student's critical thinking ability : A comparative Study. *Nurse Education in Practice*, 36, 91-96.
- Lunenburg, F. C. (2010). School Guidance and Counselling Services. *Schooling*, 1, 1-9.
- Mager, R. F. (1984). *Preparing instructional objectives* (2nd ed.). Center for Effective Performance, Incorporated.
- Maraviglia, R. L., & Kvasny. (2006). *A Managing Virtual Changes-A Guide to Creative Problem-Solving in the Design Professions*. Author House.
- Miller, C. H. (1971). *Foundation of Guidance*. Harper and Row Publisher.
- Ministry of Education. (2003). *School guidance services*. Directorate of Teacher Education and Specialised Services.
- Mitchell, W. E., & Kowalik, T. F. (1999). *Creative problem solving* (3rd ed.). Workbook.
- Noh, M. A. C., & Yusuf, S. A. M. (2018). Collaborative Learning Technique within Higher Learning Education Students. *Creative Education*, 9(14), 2367-2375.
- Parnes, S. J. (1976). *Creative Behavior Guidebook*. Scribners.
- Reynolds, J. I. (1980). *Case Method in Management Development : Guide for Effective Use*. ILO Publication.
- Sara, M. (2009). *Instructional Design*. Retrieved May 6 2019 from
http://edutechwiki.unige.ch/en/Instructional_design/
- Saylor, J. G., Alexander, W., & Lewis, A. J. (1981). *Curriculum Planning for Better Teaching and Learning*. Rinehart and Winston Hall.
- Seels, B., & Glasgow, Z. (1990). *Exercises in instructional design*. Merrill.

- Smith, P. L., & Ragan, T. J. (1999). *Instructional Design*. John Wiley & Sons Inc.
- Treffinger, D. J., Isaken, S. G., & Dorval, K. B. (2003). *Creative Problem Solving (CPS Version 6.1™) A Contemporary Framework for Managing Change*. Retrieved February 28, 2019 from https://www.researchgate.net/publication/237616636_Creative_Problem_Solving_CPS_Version_61_A_Contemporary_Framework_for_Managing_Change
- Treffinger, D. J., & Isaksen, S. G. (1992). *Creative problem solving : An introduction*. Center for Creative Learning.
- Vroom, V. H. (1964). *Work and motivation*. Wiley.
- Ward, C. (1988). The Attitudes toward Rape Victims Scale : Construction, validation and cross-cultural applicability. *Psychology of Women Quarterly*, 12(2), 127-146.
- Wolman, B. B. (1973). *Dictionary of Behavioral Science*. Litton Educational.
- Yoo, M. S., & Park, J. H. (2014). Effect of case-based learning on the development of graduate nurses' problem-solving ability. *Nurse Education Today*, 34(1), 47-51.
- กขกร เป้าสุวรรณ และคณะ. (2550). รายงานการวิจัยเรื่องความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการมาศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์พิษณุโลก.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560).
- กาญจนา कुमारักษ์. (2539). การออกแบบการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2542). ข้อเสนอยุทธศาสตร์เพื่อการปฏิรูปการศึกษาในการสัมมนาเรื่องวิกฤตและโอกาสในการปฏิรูปการศึกษาและสังคมไทย. โรงแรมสยามซิตี้ 21.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2556). การคิดเชิงสร้างสรรค์. ชัคเชส มีเดีย.
- เกศรา คณหา. (2560). การพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา เรื่อง กฎหมายน่ารู้ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วารสารวิชาการ *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 10(2), 1180-1197.
- เขมณัฐ มิ่งศิริธรรม. (2554). การบูรณาการวิธีการเรียนแบบร่วมมือกับการเรียนร่วมกัน. วารสารกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ *Veridian E-Journal Silpakorn University*, 4(2), 435-445.

- คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2554). ชุดฝึกอบรมครูแนะแนวโครงการยกระดับคุณภาพครู
ทั้งระบบตามแผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จตุณญา จินาศรีพูล. (2558). การเสริมสร้างความซื่อสัตย์โดยการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จันทร์เพ็ญ สุวรรณคร. (2558). กระบวนการจัดการกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการใช้ทักษะชีวิต
และอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เจนจิรา เพื่อนฝูง. (2556). การศึกษาการให้อภัยของนักเรียนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครตามแนวคิดของ
เอนไรท์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].
- ฉัตรฉาน โคตรมา. (2551). การพัฒนาผลการเรียนรู้และความสามารถในการเลือกปฏิบัติ เรื่อง นาฏศิลป์
เบื้องต้นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคร่วมมือกันเรียน.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชาญชัย ยมดิษฐ์. (2548). เทคนิคและวิธีการสอนร่วมสมัย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หลักพิมพ์.
- ชำนาญ จิตตรีประเสริฐ. (2543). พัฒนาคุณภาพด้วยความคิดสร้างสรรค์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ :
สถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล.
- โชติกา ภาชีผล. (2559). การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ = *Learning measurement and
evaluation* (พิมพ์ครั้งที่ 1 ed.). กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ญาณิ เพชรแอน. (2558). การศึกษากระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เรื่อง อาหารกับสุขภาพ
รายวิชาสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วารสารวิชาการ *Veridian E-
Journal, Slipakorn University, 8(2), 2080-2091.*
- ทากาฮาชิ มาโกโตะ. (2551). เทคนิคการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์. พิมพ์ครั้งที่ 3. แปลโดย รังสรรค์
เลิศในสัตย์. กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยีไทย ญี่ปุ่น.
- ทิพรัตน์ สิทธีวงศ์. (2559). การออกแบบระบบการสอน = *Instructional system design*. กรุงเทพฯ
: บริษัท วี พรินท์ (1991).
- ทิตนา แคมมณี. (2545). 14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2555). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างมี
ประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ธัญวลัย กุลวงษ์. (2558). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาเรื่อง
วิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้
กรณีศึกษาและการแก้ปัญหา. วารสารวิชาการ *Veridian E-Journal, Slipakorn University*,
8(2), 1735-1748.
- ธีร์ ทิพกฤต. (2553). ครูแนะแนวภาคปฏิบัติ ประสบการณ์จริงที่มากกว่าทฤษฎี แผนงานสร้างเสริม
สุขภาพจิตเพื่อสุขภาวะสังคมไทย. กรุงเทพฯ : บริษัทคิดดี มีดี จำกัด.
- ธีระ ชัยยุทธยรรยง และวราภรณ์ หงส์สวัสดิ์ลกุล. (2548). กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน “กิจกรรมแนะแนว”
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- นิตยา โสรีกุล. (2547). ผลการใช้การสอนแนะในการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาบนเว็บที่มีต่อการแก้ปัญหา
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีรูปแบบการคิดต่างกัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร
ดุขฎิบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิพิฐพร โกลกิตติศักดิ์. (2562). กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวความคิดเสริมสร้าง
ความสามารถของนักเรียนในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 47(3), 238-256.
- นิรนาท แสนสา. (2556). การแนะแนวกับการพัฒนาผู้เรียนเพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. เอกสารการ
ประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2556. สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย.
- นิรันดร์ จุลทรัพย์. (2551). การแนะแนวเบื้องต้น .พิมพ์ครั้งที่ 3. สงขลา : บริษัทนำศิลป์โฆษณา จำกัด.
- นิวัฒน์ บุญสม. (2558). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของกระบวนการแก้ปัญหา
อย่างสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมด้านสุขภาพของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทาง
วิทยาศาสตร์. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 7(1), 123-134.
- นุจรี ศรีใส. (2560). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้าน
ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มสาระ
การเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนอัสสัมชัญหลักสูตรภาษาอังกฤษ จังหวัด
สมุทรสาคร. วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์ (*Kasetsart Educational Review*), 32(1), 80-90.
- นุชนาถ ชุกกลิ่น. (2555). ผลของการใช้กิจกรรมการอภิปรายแบบผสมผสานและกระดานสนทนาในการ
เรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5. วารสาร
ครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 42(1), 146-160.
- ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง. (2553). การพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้กรณีศึกษาทางศาสตร์การเรียนการสอน
เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาวิชาชีพครู. วิทยานิพนธ์
ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศิลปากร.

- ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. (2537). ความคิดสร้างสรรค์ที่พัฒนาได้. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- ปรีชา คัมภีร์ปรกรณ์. (2551). เอกสารการสอนชุดวิชา หลักการและระบบงานแนะแนวในสถานศึกษา หน่วยที่ 1-8 สาขาศึกษาศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 6.
- ปรียา สมพีช. (2556). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโมนสิการเพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนสำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พัฒนา พรหมณี และคณะ. (2563). แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจและการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจในงาน. วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย(สสอท.), 26(1), 59-66.
- พิมพ์นธ์ เดชะคุปต์. (2544). การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : แนวคิดวิธีและเทคนิคการสอน 1. กรุงเทพฯ : เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมนเนจเม้นท์.
- พิสมัย วีรยาพร. (2550). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและความพึงพอใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ประยุกต์ 1 เรื่องสมการและการแปรผัน ชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ที่เรียนแบบร่วมมือ (LT) กับที่เรียนแบบปกติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวิจัยทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- โพธิพันธ์ พานิช. (2558). แนวคิดเกี่ยวกับหลักและระบบงานแนะแนว. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มนตรี อินตา และคณะ. (2561). การแนะแนวกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของวัยรุ่น. วารสารวิชาการ *Veridian E-Journal, Slipakorn University*, 11(2), 2513-2530.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2558). วิธีวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 9. ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รังสรรค์ โฉมยา. (2553). จิตวิทยา : พื้นฐานในการทำความเข้าใจพฤติกรรมมนุษย์. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รุจิราพร รามศิริ. (2558). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการวิจัย ทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 7, 123-134.
- ลินณา พัฒนมาศ. (2550). การพัฒนาผลการเรียนรู้ วิชางานบ้าน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- วรุตม์ อินทฤทธิ์. (2559). ผลของการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการนิศึกษาที่มีต่อมโนทัศน์
ประชาธิปไตยและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอน
ปลาย. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา, 11(1), 187-200.
- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2545). เทคนิคการจัดการเรียนการสอนและการนิเทศ. นครปฐม : คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2548). เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้สำหรับครูมืออาชีพ. นครปฐม : โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
วัฒนาพานิช.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2545). เทคนิคและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- วิชชุตา อ้วนศรีเมือง. (2554). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการ
คิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้
แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD กับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค LT.
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิชัย วงศ์ใหญ่. (2557). สี่เสาหลักของการศึกษา. สืบค้นเมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2561. จาก
www.curriculumandlearning.com/upload/สี่เสาหลักทางการศึกษา_1400078221.pdf.
- วิฑูรย์ สิมะโชคดี. (2542). การเรียนรู้ด้วย “กรณีศึกษา” อย่างมีประสิทธิภาพ. รั้งสิตบิวสิเนสรีวิว, 81-
84.
- วิภู มุลวงศ์. (2559). การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา. วารสารวิชาการ Veridian E-
Journal, Silpakorn University, 9(2), 1691-1704.
- ศรีเรือน แก้วกังวาน. (2549). จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย วัยรุ่น-วัยสูงอายุ. พิมพ์ครั้งที่ 9.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริพร ศรุตาทพร. (2554). คู่มือวิเคราะห์ปัญหาอย่างเป็นระบบ : ไขปัญหาด้วยสมองอัจฉริยะ!. กรุงเทพฯ
: เบสบุ๊ค.
- ศุภสิริ โสมาเกตต์. (2544). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนและความพึงพอใจในการเรียน
ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการเรียนรู้โดยโครงการกับเรียนรู้ตาม
คู่มือครู (Vol. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).

สมจิต จันทน์ฉาย. (2557). การออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอน. นครปฐม : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

สมร ทองดี และปราณี รามสูต. (2545). หน่วยที่ 9 แนวคิดในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว.” ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนว. นนทบุรี : สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สาคร สุขศรีวงศ์. (2554). เรียนบริหารผ่านกรณีศึกษา. จี.พี.ไอเบอร์พรินท์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย. (2559a). การจัดการเรียนรู้กิจกรรมแนะแนว. เอกสารชุด "แนะแนวเพื่อเยาวชนไทย" เล่มที่ 9. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย. (2559b). การออกแบบกิจกรรมแนะแนวที่เน้นการพัฒนาทักษะสำหรับผู้เรียน. เอกสารชุด "แนะแนวเพื่อเยาวชนไทย" เล่มที่ 5. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย. (2559c). ระบบการแนะแนวในโรงเรียน. เอกสารชุด "แนะแนวเพื่อเยาวชนไทย" เล่มที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2553). แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนแบบ *Case Method* ที่ได้มาตรฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). การเสริมสร้าง “ทักษะชีวิต” ตามจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ระดับประถมศึกษา-มัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สิทธิชัย ชมพูพาทย์. (2554). การพัฒนาพฤติกรรมการเรียนการสอนเพื่อการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของครูและนักเรียนในโรงเรียนส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางคณิตศาสตร์โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ. (2545). การจัดกระบวนการเรียนรู้ : เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.

สุเทพ อ่วมเจริญ. (2547). การออกแบบการสอน. เอกสารประกอบการสอน สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.

สุนิสา วงศ์อารีย์. (2559). หลักการแนะแนว. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

- สุภณิดา ปุสุรินทร์คำ. (2549). การพัฒนารูปแบบการแบ่งปันความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเพื่อพัฒนาความเป็นชุมชนนักปฏิบัติ ของครูในโรงเรียนที่เข้าร่วมในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันของกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2545). 21 วิธีจัดการเรียนรู้ : เพื่อพัฒนากระบวนการคิด. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- ไสว พักขาว. (2542). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เอมพันธ์.
- อดุลย์ วังศรีคุณ. (2557). การศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 : ผลผลิตและแนวทางการพัฒนา. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยพิบูลสงคราม, 8(1), 1-17.
- อาภา ถนัดช่าง และเรียม ศรีทอง. (2545). กิจกรรมพัฒนานักเรียน เอกสารการประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2545, สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย.
- อารี พันธุ์ณี. (2557). ฝึกให้คิดเป็น คิดให้สร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทัยพรรณ สุดใจ. (2545). ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อการให้บริการขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยาประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ไอลดา ยาคอ. (2560). การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค LT (Learning Together) เพื่อพัฒนาทักษะการคิดและเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วารสารนวัตกรรมกรรมการเรียนรู้มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, 3(1), 30-42.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนวัลย์ ปรีชาสุชาติ	อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร บุญใช้	อาจารย์ คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปทุมธานี
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุจิราพร รามศิริ	อาจารย์
โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
จังหวัดนครปฐม
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สร้อยญา จันทร์ชูสกุล	อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม
5. อาจารย์ ดร.กาญจนา นาคปัจฉิมสกุล	ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนศรีทธาสมุทร
จังหวัดสมุทรสงคราม

ตารางที่ 16 ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

รายการประเมิน	ระดับความเห็นผู้เชี่ยวชาญ					\bar{X}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1. หลักการ								
• ความชัดเจนของหลักการของรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว	5	4	4	4	5	4.40	0.55	มาก
• ความสอดคล้องกับแนวคิดพื้นฐานที่นำมาพัฒนา รูปแบบ	5	4	4	4	5	4.40	0.55	มาก
• ภาษาที่ใช้มีถ้อยคำชัดเจนและเข้าใจง่าย	5	4	4	4	5	4.40	0.55	มาก
2. วัตถุประสงค์								
• วัตถุประสงค์และหลักการมีความสอดคล้องกัน	5	5	5	4	5	4.80	0.45	มากที่สุด
• วัตถุประสงค์มีความชัดเจนเพื่อมุ่งหวังให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน	5	5	5	4	5	4.80	0.45	มากที่สุด
• วัตถุประสงค์มีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21	5	5	5	4	5	4.80	0.45	มากที่สุด
• ภาษาที่ใช้มีถ้อยคำชัดเจนและเข้าใจง่าย	5	5	4	4	5	4.60	0.55	มากที่สุด
3. ขั้นตอนการจัดกิจกรรม								
• ขั้นตอนการจัดกิจกรรมครบถ้วนและต่อเนื่องกัน	5	5	5	4	5	4.80	0.45	มากที่สุด
• ขั้นตอนการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมทำให้บรรลุวัตถุประสงค์	5	5	5	4	5	4.80	0.45	มากที่สุด
• ภาษาที่ใช้มีถ้อยคำชัดเจนและเข้าใจง่าย	5	4	5	4	5	4.60	0.55	มากที่สุด
4. เงื่อนไขการใช้รูปแบบ								
• เงื่อนไขในการใช้รูปแบบมีความสอดคล้องกับหลักการ วัตถุประสงค์และการจัดกิจกรรมของรูปแบบ	5	3	4	4	5	4.20	0.84	มาก
5. การวัดและประเมินผล								
• การวัดประเมินผลสอดคล้องกันหลักการและ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	5	5	5	4	4	4.60	0.55	มากที่สุด
• มีความชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้	5	4	5	3	4	4.20	0.84	มาก
• การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมตามหลักเกณฑ์และแนวทางการประเมิน	5	4	5	3	4	4.20	0.84	มาก

ตารางที่ 17 ผลการตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้
กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการ
แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

รายการประเมิน	คะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1. แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวมีองค์ประกอบครบถ้วนสมบูรณ์และมีความสอดคล้องกัน	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
2. เวลาที่กำหนดไว้ในแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวมีความเหมาะสม	5	4	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
3. ขั้นตอนการจัดกิจกรรมแนะแนวมีความสอดคล้องกับรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว	5	4	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
4. การเลือกกรณีศึกษามีความสอดคล้องต่อการจัดกิจกรรมแนะแนว สามารถส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และมีความเหมาะสมกับผู้เรียน	5	4	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
5. สื่อและแหล่งเรียนรู้มีความสอดคล้องและมีความเหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมแนะแนว	5	4	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
6. การวัดและประเมินผลเหมาะสมกับความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	5	4	4	3	4	4.00	0.71	มาก

ตารางที่ 18 ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ประเด็นคำถาม	ระดับความเห็นผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	ระดับความเหมาะสม
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
ฉบับที่ 1 รู้ทันอารมณ์							
1. กรณีศึกษามีความเหมาะสมกับแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
2. องค์ประกอบที่ 1 การรับรู้ปัญหา มีความเหมาะสมกับแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
3. องค์ประกอบที่ 2 การค้นหาวิธีการแก้ปัญหา มีความเหมาะสมกับแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	1	1	-1	1	1	0.60	สอดคล้อง
4. องค์ประกอบที่ 3 การเลือกวิธีการแก้ปัญหา มีความเหมาะสมกับแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	1	1	-1	0	1	0.40	ปรับปรุง
5. องค์ประกอบที่ 4 การสร้างสรรค์ความรู้ มีความเหมาะสมกับแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	1	1	-1	0	1	0.40	ปรับปรุง
ฉบับที่ 2 รู้ว่ารู้จักรักสัตว์							
6. กรณีศึกษามีความเหมาะสมกับแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
7. องค์ประกอบที่ 1 การรับรู้ปัญหา มีความเหมาะสมกับแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
8. องค์ประกอบที่ 2 การค้นหาวิธีการแก้ปัญหา มีความเหมาะสมกับแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	1	1	-1	1	1	0.60	สอดคล้อง
9. องค์ประกอบที่ 3 การเลือกวิธีการแก้ปัญหา มีความเหมาะสมกับแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	1	1	-1	0	1	0.40	ปรับปรุง
10. องค์ประกอบที่ 4 การสร้างสรรค์ความรู้ มีความเหมาะสมกับแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	1	1	-1	0	1	0.40	ปรับปรุง

ตารางที่ 18 ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่าง
สร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	ระดับความเห็นผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	ระดับ ความ เหมาะสม
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
ฉบับที่ 3 ภัยจากโลกออนไลน์							
11. กรณีศึกษามีความเหมาะสมกับแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
12. องค์กรประกอบที่ 1 การรับรู้ปัญหา มีความเหมาะสมกับแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
13. องค์กรประกอบที่ 2 การค้นหาวิธีการแก้ปัญหา มีความเหมาะสมกับแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	1	1	-1	1	1	0.60	สอดคล้อง
14. องค์กรประกอบที่ 3 การเลือกวิธีการแก้ปัญหา มีความเหมาะสมกับแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	1	1	-1	0	1	0.40	ปรับปรุง
15. องค์กรประกอบที่ 4 การสร้างสรรค์ความรู้ มีความเหมาะสมกับแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	1	1	-1	0	1	0.40	ปรับปรุง

ตารางที่ 19 ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ประเด็นคำถาม	ระดับความเห็นผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
ด้านผู้สอน							
1. ผู้สอนมีความสุภาพและเป็นกันเองกับนักเรียน	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
2. ผู้สอนมีการจัดกิจกรรมแนะแนวอย่างสนุกสนาน	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
3. ผู้สอนมีความเข้าใจนักเรียน	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
4. ผู้สอนจัดเตรียมสื่อและอุปกรณ์มีความเหมาะสม	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
5. ผู้สอนมีการอธิบายความรู้เพิ่มเติมให้กับนักเรียน	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
รวม						1.00	สอดคล้อง
ด้านเนื้อหา							
6. เนื้อหาที่น่าสนใจและนำไปใช้ได้จริงในปัจจุบัน	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
7. เนื้อหาที่เหมาะสมกับเวลา	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
8. กรณีศึกษามีความน่าสนใจและเป็นปัจจุบัน	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
9. กรณีศึกษามีความเหมาะสมกับเนื้อหา	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
10. กรณีศึกษาช่วยเสริมทักษะการคิดและการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
						1.00	สอดคล้อง
ด้านการจัดกิจกรรมแนะแนว							
11. กระบวนการจัดกิจกรรมแนะแนวส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกกระบวนการคิดและตัดสินใจ	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
12. กระบวนการจัดกิจกรรมแนะแนวมีการแลกเปลี่ยนมุมมองความคิดที่หลากหลาย	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
13. การจัดกิจกรรมแนะแนวเปิดโอกาสให้นักเรียนทำกิจกรรมร่วมกัน	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
14. การจัดกิจกรรมแนะแนวมีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
15. การจัดกิจกรรมแนะแนวส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ได้	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
						1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 19 ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	ระดับความเห็นผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
ด้านประโยชน์และความพึงพอใจ							
16. รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวช่วยให้นักเรียนสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
17. รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
18. รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
19. รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวช่วยให้นักเรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
20. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวในภาพรวม	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
รวม						1.00	สอดคล้อง

รูปแบบการวัดทักษะสมรรถนะ

ตามแนวทางการวัดการเขียนขั้นต้นศึกษาเป็นฐาน

ร่วมกับเทคนิคการเขียนร่วมกัน

เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

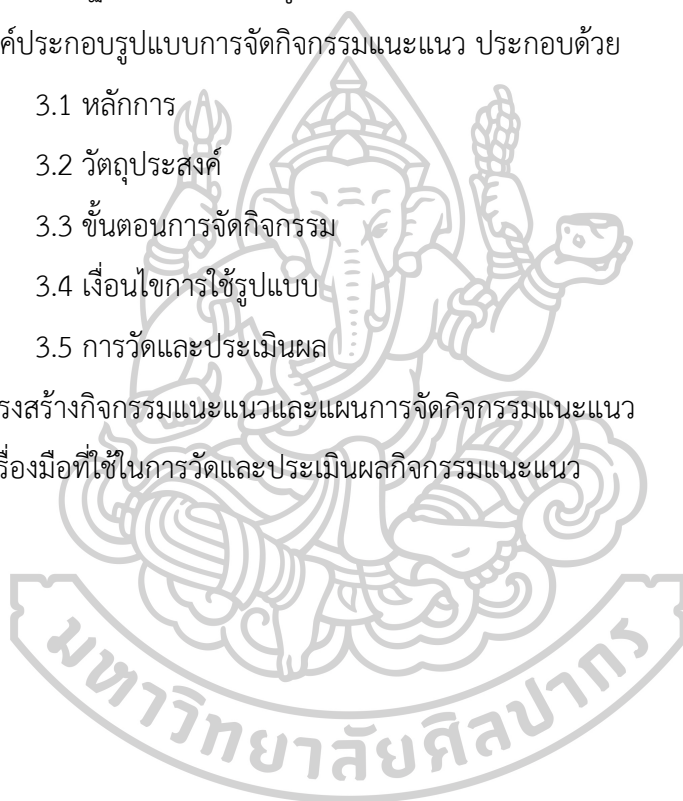
วันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๐๒๒
ตำแหน่ง ครู
โรงเรียนราชวินิต รัชชวม

คำนำ

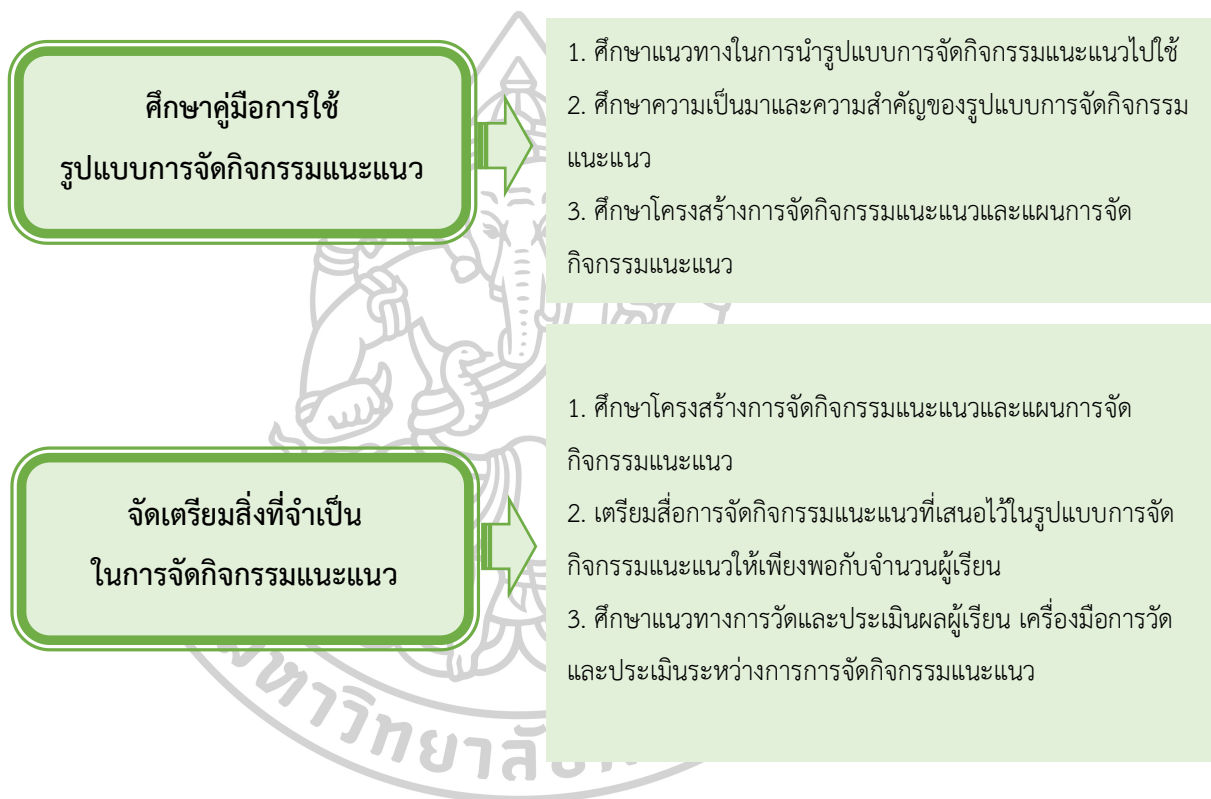
คู่มือฉบับนี้เป็นเอกสารที่อธิบายรายละเอียดของรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้ใช้จึงควรศึกษาคู่มือการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวให้ชัดเจน คู่มือมีส่วนประกอบดังนี้

1. ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว
2. แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว
3. องค์ประกอบรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว ประกอบด้วย
 - 3.1 หลักการ
 - 3.2 วัตถุประสงค์
 - 3.3 ขั้นตอนการจัดกิจกรรม
 - 3.4 เงื่อนไขการใช้รูปแบบ
 - 3.5 การวัดและประเมินผล
4. โครงสร้างกิจกรรมแนะแนวและแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว
5. เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลกิจกรรมแนะแนว

คำชี้แจง

แนวทางการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา เป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดกับผู้เรียน จึงจำเป็นต้องทราบข้อควรปฏิบัติและแนวทางในการดำเนินการ ต่อไปนี้

ศึกษาคู่มือการใช้
รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว

1. ศึกษาแนวทางในการนำรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวไปใช้
2. ศึกษาความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว
3. ศึกษาโครงสร้างการจัดกิจกรรมแนะแนวและแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว

จัดเตรียมสิ่งที่จำเป็น
ในการจัดกิจกรรมแนะแนว

1. ศึกษาโครงสร้างการจัดกิจกรรมแนะแนวและแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว
2. เตรียมสื่อการจัดกิจกรรมแนะแนวที่เสนอไว้ในรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวให้เพียงพอกับจำนวนผู้เรียน
3. ศึกษาแนวทางการวัดและประเมินผลผู้เรียน เครื่องมือการวัดและประเมินระหว่างการจัดกิจกรรมแนะแนว

รายละเอียดคำชี้แจงมีข้อปฏิบัติ ดังนี้

1. ศึกษาคู่มือการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดังนี้

1.1 ศึกษาแนวทางในการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเป็นแนวปฏิบัติในทางเดียวกัน

1.2 ศึกษาความเป็นมาและความสำคัญ แนวคิดพื้นฐาน ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ และองค์ประกอบรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1) หลักการ
- 2) วัตถุประสงค์
- 3) ขั้นตอนการจัดกิจกรรม
- 4) เงื่อนไขการจัดกิจกรรม
- 5) การวัดและประเมินผล

1.3 ศึกษาโครงสร้างการจัดกิจกรรมแนะแนวและแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวที่พัฒนาขึ้นตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมแนะแนว 4 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นที่ 1 เตรียมผู้เรียน (Preparing)
- ขั้นที่ 2 นำเสนอและศึกษากรณีศึกษา (Presenting and Studying case)
- ขั้นที่ 3 อภิปรายกรณีศึกษา (Participation to discuss)
- ขั้นที่ 4 สรุปและประเมิน (Peroration and Assessment)

2. จัดเตรียมสิ่งที่จำเป็นในการจัดกิจกรรมแนะแนว

2.1 ศึกษาโครงสร้างการจัดกิจกรรมแนะแนวและแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2.2 เตรียมสื่อการจัดกิจกรรมแนะแนวที่เสนอไว้ในรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้เพียงพอกับจำนวนผู้เรียน ดังนี้

- 1) ใบกิจกรรม
- 2) ใบความรู้
- 3) กรณีศึกษา

2.3 เตรียมเครื่องมือการวัดและประเมินผลระหว่างการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดังนี้

- 1) แบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
- 2) แบบสรุปองค์ความรู้กิจกรรมแนะแนว (Journal Writing)

แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนว

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 16) กล่าวถึงความหมายของการจัดกิจกรรมแนะแนวว่าเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักสิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแนะแนว

สาระที่ 1 การรู้จัก เข้าใจ รักและ เห็นคุณค่าใน ตนเองและผู้อื่น

- 1.1 นักเรียนรู้จัก เข้าใจ เห็นคุณค่าในตนเองและพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ
- 1.2 นักเรียนรู้จัก เข้าใจ เห็นคุณค่าของผู้อื่นและปฏิบัติตนต่อผู้อื่นอย่างเหมาะสม

สาระที่ 2 การวางแผนด้านการศึกษา อาชีพและสังคม

- 2.1 นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจแก้ปัญหาและวางแผนด้านการศึกษา
- 2.2 นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ แก้ปัญหาและวางแผนด้านอาชีพ
- 2.3 นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ แก้ปัญหาและวางแผนด้านชีวิตและสังคม

สังคม

สาระที่ 3 การปรับตัว และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเหมาะสมและมีความสุข

- 3.1 นักเรียนมีทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด

3.2 นักเรียนมีทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธภาพ

3.3 นักเรียนมีทักษะการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมและปลอดภัยในเรื่องเพศ

3.4 นักเรียนมีทักษะการดำรงชีวิตอย่างเป็นประโยชน์และปลอดภัย

บทบาทของผู้สอน

1. ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว
2. ครูเป็นผู้สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน
3. ครูเป็นผู้กระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและสามารถเชื่อมโยงไปสู่การปฏิบัติได้ในชีวิตจริง

บทบาทผู้เรียน

1. นักเรียนร่วมกิจกรรมเน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
2. นักเรียนมีความกล้าเผชิญปัญหาและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

เรื่อง

ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว
แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว
องค์ประกอบรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว
โครงสร้างกิจกรรมแนะแนวและแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว
เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลกิจกรรมแนะแนว

ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว

จากการก้าวเข้าสู่สังคมแห่งความรู้และทักษะ สิ่งสำคัญในการพัฒนาประเทศจึงขึ้นอยู่กับการพัฒนาคุณภาพของประชากร การพัฒนาประชากรสามารถทำได้หลายรูปแบบแต่ที่สำคัญที่สุดคือการศึกษา นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดให้เยาวชนของชาติมีความรู้ มีคุณธรรม รักความเป็นไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติ มีลักษณะที่พึงประสงค์อันประกอบด้วย การคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การคิดเชิงวิพากษ์ การคิดเชิงวิเคราะห์ การคิดเชิงเปรียบเทียบ การคิดเชิงกลยุทธ์ การคิดเชิงนวัตกรรม การคิดเชิงประยุกต์ การคิดเชิงเปรียบเทียบและการคิดเชิงอนาคต (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2542 : 11) การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ต้องเปลี่ยนแปลงทัศนะ (Perspectives) จากกระบวนทัศน์ดั้งเดิมไปสู่กระบวนทัศน์ใหม่ที่ให้โลกของนักเรียนและโลกของความจริงเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ที่ไปไกลกว่าการได้รับความรู้แบบง่าย ๆ ไปสู่การเน้นพัฒนาทักษะและทัศนคติโดยเฉพาะทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา เพื่อเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับปัญหาที่มีความซับซ้อนและโลกที่ต้องการนวัตกรรมใหม่ ๆ อย่างหลากหลายประกอบด้วยความคิดเอเจนซีที่อาศัยความรู้และประสบการณ์เดิมและความคิดอเนกนัยจากความคิดสร้างสรรค์ทั้งในด้านการคิดคล่องริเริ่ม ยืดหยุ่นและละเอียดลออที่ส่งเสริมกันอย่างเหมาะสมเพื่อนำไปปรับใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ (พรสวรรค์ วงษ์ตาธรรม, 2558 : 117)

กิจกรรมแนะแนวถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการส่งเสริมหรือสนับสนุนนักเรียนวัยรุ่นให้รู้จักและเข้าใจตนเอง สามารถหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงในเชิงลบโดยสถานศึกษาควรตระหนักและมุ่งมั่นที่จะสนับสนุนอย่างจริงจังไม่น้อยไปกว่าการเรียนการสอนเนื่องจากการแนะแนวเป็นกระบวนการช่วยให้บุคคลรู้จักตนเองและสิ่งแวดล้อม สามารถที่จะตัดสินใจได้ว่าตนเองต้องการอะไร สามารถที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายของตนเองอย่างสมบูรณ์ได้อย่างไร สามารถวางแผนการอนาคตของตนเองได้อย่างเหมาะสมตลอดจนสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตได้เป็นอย่างดี (Jones, 1963; Miller, 1971) ซึ่งการส่งเสริมเหล่านี้ส่งผลดีทั้งด้านการเรียนและการลดปัญหาในโรงเรียน ช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนและมีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้นฉะนั้นการแนะแนวจึงมีบทบาทสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในทุกสถานศึกษาเพื่อช่วยเหลือและส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาความสามารถในการรู้จักและเข้าใจตนเองมากขึ้น ปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงตนเองเกี่ยวกับการเรียน อารมณ์ สังคมและสติปัญญา สามารถพิจารณาและตัดสินใจด้วยตนเองอย่างมีเหตุผลเข้าใจสาเหตุและวิธีการแก้ไขปัญหาของตนเองได้อย่างถูกต้อง สามารถสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อลดพฤติกรรมเสี่ยงให้น้อยลง ตลอดจนสามารถปรับตัวในสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม (Lunenburg, 2010) ประวิทย์

อุดมโชติ (2559 : 1-2) ได้กล่าวว่าสิ่งสำคัญที่จะพัฒนาประเทศได้ คือ การจัดการศึกษาที่ถูกต้องเหมาะสมกับความต้องการความถนัดและความสนใจของบุคคลนั้นเพื่อให้พัฒนาตนเอง อันจะส่งผลให้เป็นแนวทางการเลือกเรียนเลือกอาชีพได้เหมาะสมกับตนเองต้องอาศัยกิจกรรมการแนะแนวเป็นส่วนในการช่วยเหลือ

การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving) นับเป็นความสามารถที่สำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์ซึ่งมีคุณภาพมากกว่าความสามารถด้านอื่น ๆ และเป็นปัจจัยที่จำเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ ประเทศใดก็ตามที่สามารถแสวงหาพัฒนาและดึงศักยภาพความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของประชาชนออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้มากเท่าใดก็ยิ่งมีโอกาสพัฒนาและเจริญก้าวหน้าได้มากเท่านั้น (อารี พันธุ์ณี, 2557 : 2) การจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้ผู้เรียนนั้นเกิดความกระตือรือร้นและเกิดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ได้ ผู้สอนจำเป็นต้องฝึกให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะการคิดหลาย ๆ ด้านซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับจุดประสงค์ เนื้อหาและวัยของผู้เรียนเป็นสำคัญ วิธีการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

การจัดการเรียนการสอนนั้นจึงควรให้นักเรียนมีบทบาทในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันนี้ผู้สอนให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Learner Center) โดยใช้เทคนิควิธีสอนที่หลากหลายเพื่อที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาทักษะต่าง ๆ แก่ผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นทักษะการคิด การสื่อสาร การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี หรือทักษะชีวิต ผู้เรียนมีบทบาทในการทำกิจกรรมการเรียนการสอน มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในรูปแบบต่าง ๆ ที่ตอบสนองความสนใจหรือความต้องการของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง (เขมณัฏฐ์ มิ่งศิริธรรม, 2554 : 435) เมื่อผ่านกระบวนการคิดแก้ปัญหา ซึ่งเกิดจากความคิดที่จะรวบรวมประสบการณ์เดิมกับสถานการณ์ของการแก้ปัญหาเข้าด้วยกัน เป็นกระบวนการเลือกวิธีต่าง ๆ ซึ่งจะนำไปสู่จุดหมายที่ตั้งไว้ซึ่งจะมีความหมายสมบูรณ์ได้ เมื่อนักเรียนเชื่อมโยงวิธีการแก้ปัญหาเข้ากับโครงสร้างทางความคิดของเขา กลายเป็นรูปแบบการแก้ปัญหาที่สามารถพัฒนาความสามารถด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนได้ (Guildford 1967:176) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาหรือการเรียนรู้จากกรณีศึกษาเป็นวิธีการหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยผู้เรียนช่วยกันศึกษาค้นคว้าวิเคราะห์แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ในบทเรียนหรือช่วยอธิบายให้เพื่อนคนอื่นเข้าใจและหรือเกิดทักษะในบทเรียนนั้น การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษา หมายถึงกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ผู้สอนนำเสนอกรณีศึกษาหรือ ตัวอย่างหรือเรื่องราวที่เกิดขึ้น หรือ

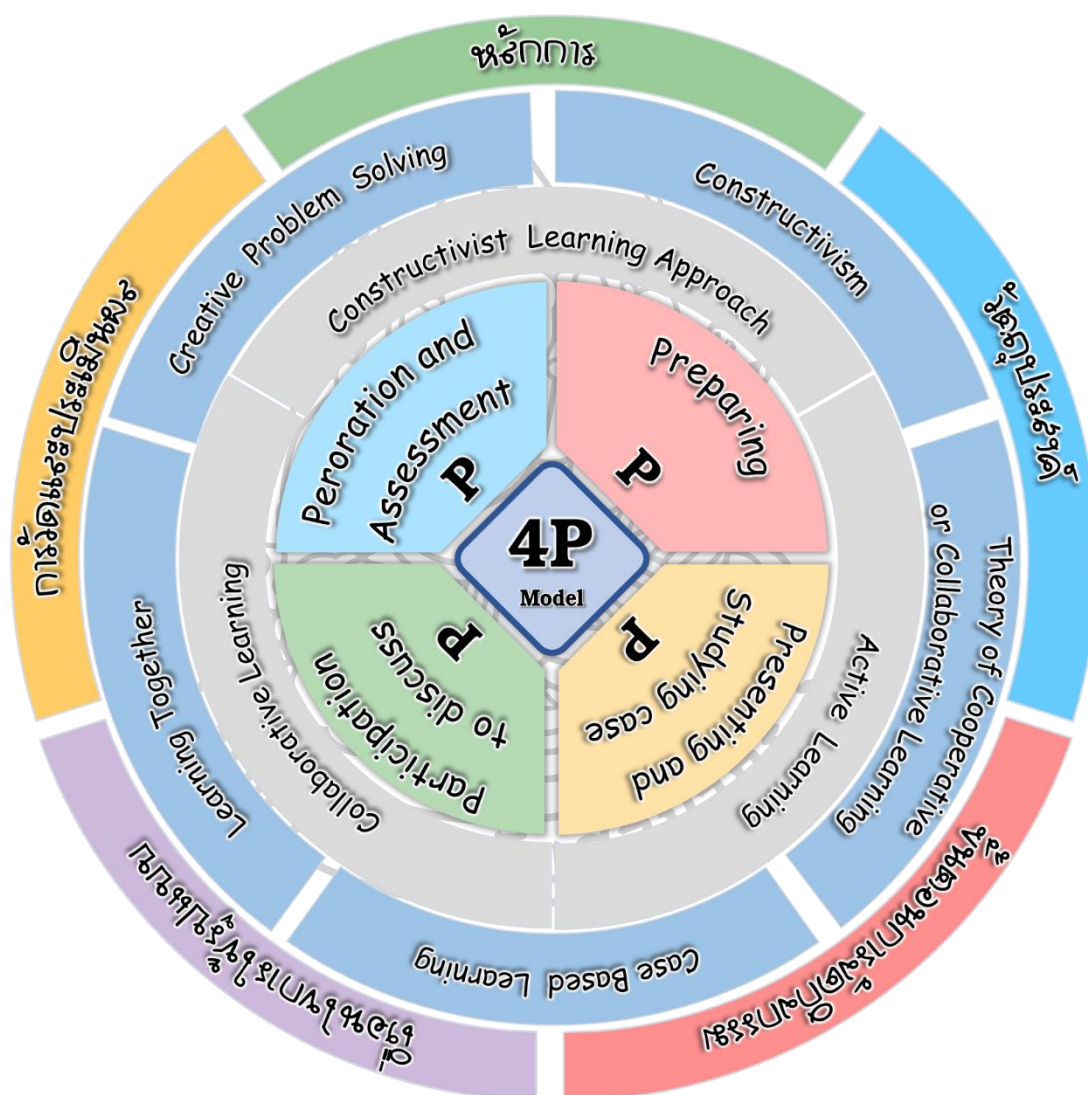
ที่สมมติขึ้นจากสถานการณ์ใด ๆ ซึ่งมีปัญหาความขัดแย้งกัน โดยนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาวิเคราะห์ อภิปรายแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกันในการหาแนวทางแก้ปัญหาจะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจพื้นฐานของปัญหาและตัดสินใจแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง (สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ และคณะ, 2545, ทิศนา แคมมณี, 2555)

การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เป็นการจัดการเรียนรู้แบบหนึ่งที่กำหนดให้นักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันร่วมกันทำงานเป็นกลุ่มเล็ก ๆ คณะพิเศษ คณะความสามารถ โดยกำหนดกิจกรรมให้สมาชิกรับผิดชอบงานของกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด มีการช่วยเหลือ เป็นการปลูกฝังคุณธรรมที่พึงงาม พัฒนาทักษะการทำงานและทักษะทางสังคมแห่งการเรียนรู้ (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2544 : 37-47) นอกจากนี้ ทิศนา แคมมณี (2545 : 198) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยวิธีการกลุ่มร่วมมือจะให้นักเรียนเป็นคนที่มั่นใจเป็นนักกีฬาใส่ใจผู้อื่นมากขึ้น มีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล ช่วยพัฒนาทักษะทางสังคม ทำให้ผู้เรียนมีสุขภาพจิตที่ดีขึ้น สามารถเผชิญกับความเครียดและแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ดี ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันได้อย่างมีความสุข สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ (2547 : 149-150) กล่าวถึงการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค LT (Learning Together) เป็นเทคนิคที่เหมาะสมกับเนื้อหากิจกรรมที่มีลำดับขั้นตอนแน่นอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันภายในกลุ่ม เพื่อให้ได้มาซึ่งผลงานกลุ่ม เป็นการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้นักเรียนกระทำด้วยตนเอง

แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว

แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีแนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบ ได้แก่

ภาพที่ 1 แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

1. ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Theory of Constructivism) เป็นทฤษฎีที่ทำให้ความสำคัญกับกระบวนการและวิธีการของบุคคลในการสร้างความรู้ความเข้าใจจากประสบการณ์ รวมทั้งโครงสร้างทางปัญญาและความเชื่อที่ใช้ในการแปลความหมายเหตุการณ์และสิ่งต่าง ๆ เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนจะต้องจัดกระทำกับข้อมูล นอกจากกระบวนการเรียนรู้จะเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ภายในสมองแล้ว ยังเป็นกระบวนการทางสังคมด้วย การสร้างความรู้จึงเป็นกระบวนการทั้งด้านสติปัญญาและสังคมควบคู่กันไป หลักการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีนี้จะมุ่งเน้นไปที่กระบวนการสร้างความรู้ (process of knowledge construction) เป้าหมายของการสอนจะเปลี่ยนจากการถ่ายทอดให้ผู้เรียนได้รับสาระความรู้ที่แน่นอนตายตัว ไปสู่การสาธิตกระบวนการแปลและสร้างความหมายที่หลากหลาย ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้จัดกระทำกับข้อมูลหรือประสบการณ์ต่าง ๆ และจะต้องสร้างความหมายให้กับสิ่งนั้นด้วยตนเอง โดยการให้ผู้เรียนอยู่ในบริบทจริง ในการจัดการเรียนการสอนครูจะต้องพยายามสร้างบรรยากาศทางสังคมจริยธรรมให้เกิดขึ้น ผู้เรียนได้มีบทบาทในการเรียนรู้อย่างเต็มที่โดยผู้เรียนจะนำตนเองและควบคุมตนเองในการเรียนรู้ บทบาทของครูจะเป็นผู้ให้ความร่วมมือ อำนวยความสะดวกและช่วยเหลือผู้เรียนในการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ตามทฤษฎีนี้มีลักษณะที่ยืดหยุ่นกันไปในแต่ละบุคคล การประเมินควรใช้วิธีการที่หลากหลาย การวัดผลจะต้องใช้กิจกรรมหรืองานในบริบทจริงด้วย ซึ่งในกรณีที่ต้องจำลองของจริงมาก็สามารถทำได้ แต่เกณฑ์ที่ใช้ควรเป็นเกณฑ์ที่ใช้ในโลกความจริงด้วย

2. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Theory of Collaborative Learning) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือแนวคิดของทฤษฎีนี้ คือ การเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยโดยสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกันประมาณ 3 – 6 คน ช่วยกันเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม โดยผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันในลักษณะแข่งขันกัน ต่างคนต่างเรียนและร่วมมือกันหรือช่วยกันในการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีนี้จะเน้นให้ผู้เรียนช่วยกันในการเรียนรู้ โดยมีกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนมีการพึ่งพาอาศัยกันในการเรียนรู้ มีการปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด มีการสัมพันธ์กัน มีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการวิเคราะห์กระบวนการของกลุ่มและมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบงานร่วมกัน ส่วนการประเมินผลการเรียนรู้ควรมีการประเมินทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ โดยวิธีการที่หลากหลายและควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินและครูควรจัดให้ผู้เรียนมีเวลาในการวิเคราะห์การทำงานกลุ่มและพฤติกรรมของสมาชิกกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มมีโอกาสที่จะปรับปรุงส่วนบกพร่องของกลุ่มเดียว

3. แนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา (Case Based Learning) เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยผ่านกรณีตัวอย่างจากสถานการณ์ที่กำหนดขึ้นจากความเป็นจริงจากชีวิตประจำวัน เพื่อฝึกให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และตัดสินใจผ่านกรณีศึกษา โดยการ

อภิปรายแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้สอนเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประยุกต์ใช้เพื่อการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ซึ่งได้จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดของ สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ (2545), ทิศนา แคมมณี (2555), ประณัฐ กิจรุ่งเรือง (2553) และ จันทรพีญ สุวรรณคร (2558) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 เตรียมผู้เรียน คือ ผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียน แนะนำจุดมุ่งหมาย ทบทวนประสบการณ์เดิมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและมีความพร้อมจะช่วยเร้าความสนใจและทำให้ผู้เรียนได้ศึกษาข้อมูลจากกรณีศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 2 นำเสนอและศึกษากรณีศึกษา คือ ผู้สอนนำเสนอกรณีศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนทำความเข้าใจและได้ศึกษากรณีศึกษาผ่านสื่อการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย

ขั้นที่ 3 อภิปรายกรณีศึกษา คือ ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์กรณีศึกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและมุมมองปัญหาตามหลักเหตุผลเพื่อสร้างทางเลือกในการคิดแก้ปัญหาที่หลากหลาย

ขั้นที่ 4 สรุปและตัดสินใจ คือ ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันสรุปแนวทางแก้ไขปัญหาที่ได้จากการศึกษาและอภิปรายกรณีศึกษา โดยผู้สอนได้นำเสนอหลักการหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับกรณีศึกษา ทำให้ผู้เรียนได้มีหลักการ แนวคิดและแนวปฏิบัติอย่างกว้างขวางเชื่อมโยงความรู้ไปสู่ทักษะการดำเนินชีวิตในอนาคต 4. แนวคิดเกี่ยวกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning together) เป็นเทคนิคการจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันและทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ร่วมกันระดมความคิด ช่วยเหลือสนับสนุน ฟังพินิจและยอมรับซึ่งกันและกัน ซึ่งได้จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดของจอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson and Johnson, 1991), วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2542), สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ (2545) และ วัชรากล่ำเรียนดี (2548) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 เตรียมผู้เรียน คือ ผู้สอนกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ทบทวนประสบการณ์เดิมจัดกลุ่มผู้เรียนกลุ่มละ 4 - 6 คน โดยผู้สอนมีหน้าที่คอยเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำ

ขั้นที่ 2 กิจกรรมกลุ่ม คือ ผู้เรียนร่วมกันเรียนรู้และฝึกปฏิบัติโดยสมาชิกกลุ่มมีการช่วยเหลือสนับสนุนและเสริมแรงกัน

ขั้นที่ 3 สรุปและประเมิน คือ ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันสรุปบทเรียน สาระความรู้ ประเมินผลการทำงานกลุ่มและให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการทำงานกลุ่ม

5. แนวคิดการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving) การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เป็นความสามารถในการรับรู้ปัญหา ทำความเข้าใจและคิดหาวิธีการแก้ปัญหาด้วยเหตุผลเพื่อแสวงหาแนวทางการแก้ปัญหาที่ต่างจากเดิมมีคุณค่ามีประโยชน์เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่เป็น

จริง ซึ่งได้จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของ Treffinger, Isaksen and Dorval (2003), สิทธิชัย ชมพูพาทย์ (2554), นิวัฒน์ บุญสม (2558) และจุฬารามศิริ (2558) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1) การรับรู้ปัญหา คือ การค้นพบข้อเท็จจริงหรือสาเหตุที่สำคัญจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น
- 2) การค้นหาวิธีการแก้ปัญหา คือ การคิดหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายวิธี เพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหา
- 3) การเลือกวิธีการแก้ปัญหา คือ การพิจารณาเลือกแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพที่สุดเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจแก้ปัญหา
- 4) การสร้างสรรค์ความรู้ คือ การนำความรู้หรือข้อมูลมาสร้างความรู้ใหม่เพื่อนำไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณค่าอย่างเหมาะสม

องค์ประกอบรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว

รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีองค์ประกอบ ดังนี้

รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว

ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่ศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน
เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

4P Model

หลักการ

1. การจัดการเรียนรู้แบบสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivist learning approach)
2. การจัดการเรียนรู้แบบลงมือทำ (Active Learning)
3. การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning)

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

- ขั้นที่ 1 เตรียมผู้เรียน (Preparing)
- ขั้นที่ 2 นำเสนอและศึกษาค้นคว้า (Presenting and Studying case)
- ขั้นที่ 3 อภิปรายการค้นคว้า (Participation to discuss)
- ขั้นที่ 4 สรุปและประเมิน (Peroration and Assessment)

เครื่องมือ/กิจกรรมที่ใช้รูปแบบ

1. การสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนมีความกล้าในการเผชิญปัญหา
2. การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มย่อย

การจัดและประเมินผล

ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving)
ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ

1. การค้นคว้าปัญหา
2. การค้นหาวิธีการแก้ปัญหา
3. การเพื่อแก้ปัญหาแก้ปัญหา
4. การสร้างสรรค์ความคิด

ภาพที่ 2 รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

1. หลักการ

รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ยึดหลักการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้แบบสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivist learning approach) กระบวนการที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองเป็นสำคัญ ครูผู้สอนจะเป็นเพียงผู้ทำหน้าที่จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยตนเองมากกว่าที่จะเป็นผู้บอกเล่าให้นักเรียนจดจำ การเรียนรู้หรือการสร้างความรู้ เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในของผู้เรียน โดยผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ ด้วยการนำประสบการณ์หรือสิ่งที่ค้นพบมาสร้างเป็นความเข้าใจของตนเอง โดยที่แต่ละบุคคลนำประสบการณ์เดิมหรือความเข้าใจเดิมที่ตนเองมีมาก่อน มาสร้างความรู้ ความเข้าใจที่มีความหมายของตนเองเกี่ยวกับสิ่งนั้น ๆ ซึ่งแต่ละบุคคลอาจจะสร้างความหมายที่แตกต่างกันเพราะมีประสบการณ์หรือความรู้เดิมที่แตกต่างกัน

2. การจัดการเรียนรู้แบบลงมือทำ (Active Learning) เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติที่หลากหลายรูปแบบ เช่น การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การระดมสมอง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการทำกรณีศึกษา เป็นต้น โดยกิจกรรมที่นำมาใช้ควรช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การสื่อสารและนำเสนอ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเหมาะสม บทบาทของผู้เรียนนอกจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนและผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยกันด้วย ผู้สอนควรลดบทบาทในการถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียนในลักษณะการบรรยายลง และเพิ่มบทบาทในการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการเรียนรู้

3. การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ ส่งเสริมให้นักเรียนทำงานร่วมกันโดยในกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน และมีความรับผิดชอบร่วมกัน ทั้งในส่วนตนและส่วนรวม เพื่อให้ตนเองและสมาชิกทุกคนในกลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

2. วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving) หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ปัญหาทำความเข้าใจและคิดหาวิธีการแก้ไขปัญหาคด้วย

เหตุผลเพื่อแสวงหาแนวทางการแก้ปัญหาที่ต่างจากเดิมมีคุณค่ามีประโยชน์เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่เป็นจริง มีองค์ประกอบ ดังนี้

1. การรับรู้ปัญหา คือ การค้นพบข้อเท็จจริงหรือสาเหตุที่สำคัญจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น
2. การค้นหาวิธีการแก้ปัญหา คือ การคิดหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายวิธีเพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหอย่างเหมาะสม
3. การเลือกวิธีการแก้ปัญหา คือ การพิจารณาเลือกแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจแก้ปัญหอย่างเหมาะสม
4. การสร้างสรรค์ความรู้ คือ การนำความรู้หรือข้อมูลมาสร้างความรู้ใหม่เพื่อนำไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณค่าอย่างเหมาะสม

3. ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมแนะแนวของรูปแบบ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 เตรียมผู้เรียน (Preparing) คือ ครูนำเข้าสู่บทเรียนเพื่อทบทวนประสบการณ์เดิม จัดกลุ่มผู้เรียนกลุ่มละ 4 - 6 คน ร่วมกันกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ สมาชิกกลุ่มร่วมกันเรียนรู้และทำงานร่วมกัน โดยมีครูคอยชี้แนะและให้คำปรึกษา

ขั้นที่ 2 นำเสนอและศึกษากรณีศึกษา (Presenting and Studying case) คือ ครูนำเสนอกรณีศึกษาผ่านสื่อในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันศึกษา

ขั้นที่ 3 อภิปรายกรณีศึกษา (Participation to discuss) คือ สมาชิกกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์กรณีศึกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและมุมมองปัญหาตามหลักเหตุผลเพื่อสร้างทางเลือกในการคิดแก้ปัญหาที่หลากหลาย

ขั้นที่ 4 สรุปและประเมิน (Peroration and Assessment) คือ นักเรียนและครูร่วมกันสรุปสาระสำคัญ มุมมองวิธีการแก้ปัญหา แนวคิดและแนวปฏิบัติเพื่อเชื่อมโยงไปสู่ทักษะการดำเนินชีวิต

4. เงื่อนไขการใช้รูปแบบ

1. การสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนมีความกล้าในการเผชิญปัญหา คือ การจัดสภาพแวดล้อมที่มีอิสระ เปิดกว้างทางความคิด เพื่อช่วยสนับสนุนและสร้างแรงเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดนอกกรอบสามารถตัดสินใจปฏิบัติได้ตามความจริง

2. การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มย่อย คือ การเน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน แลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็นและประสบการณ์ในประเด็นต่าง ๆ

5. การวัดและประเมินผล

ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving)

หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ปัญหาทำความเข้าใจและคิดหาวิธีการแก้ไขปัญหาคด้วยเหตุผลเพื่อแสวงหาแนวทางการแก้ปัญหาที่ต่างจากเดิมมีคุณค่ามีประโยชน์เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่เป็นจริง มีแนวทางในการวัดและประเมินผล ดังนี้

5.1 วิธีการวัดและประเมินผลความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

องค์ประกอบ	วิธีการวัด	เครื่องมือ	ผู้ประเมิน
1. การรับรู้ปัญหา คือ การค้นพบข้อเท็จจริงหรือสาเหตุที่สำคัญจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น	 ประเมิน ความสามารถ ในการแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์	แบบประเมิน ความสามารถใน การแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์	นักเรียน ครู
2. การค้นหาวิธีการแก้ปัญหา คือ การคิดหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายวิธีเพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม			
3. การเลือกวิธีการแก้ปัญหา คือ การพิจารณาเลือกแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม			
4. การสร้างสรรค์ความรู้ คือ การนำความรู้หรือข้อมูลมาสร้างความรู้ใหม่เพื่อนำไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณค่าอย่างเหมาะสม			

5.2 เกณฑ์การให้คะแนนและเกณฑ์การประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์			
องค์ประกอบ	ระดับคะแนน		
	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
1. การรับรู้ปัญหา	นักเรียนค้นพบข้อเท็จจริงหรือสาเหตุที่สำคัญจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น 3 ข้อ ขึ้นไป	นักเรียนค้นพบข้อเท็จจริงหรือสาเหตุที่สำคัญจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น 2 ข้อ	นักเรียนค้นพบข้อเท็จจริงหรือสาเหตุที่สำคัญจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น 1 ข้อ
2. การค้นหาวิธีการแก้ปัญหา	การคิดหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายวิธีเพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม 3 ข้อ ขึ้นไป	การคิดหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายวิธีเพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม 2 ข้อ	การคิดหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายวิธีเพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม 1 ข้อ
3. การเลือกวิธีการแก้ปัญหา	นักเรียนตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมและระบุข้อดี – ข้อเสีย 3 ข้อ ขึ้นไป	นักเรียนตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมและระบุข้อดี – ข้อเสีย 1-2 ข้อ	นักเรียนตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสม แต่ไม่ระบุข้อดี – ข้อเสีย
4. การสร้างสรรค์ความรู้	นักเรียนนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม พร้อมแสดงรายละเอียดทุกขั้นตอน	นักเรียนนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม พร้อมแสดงรายละเอียดบางขั้นตอน	นักเรียนนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม แต่ไม่แสดงรายละเอียดของแต่ละขั้นตอน
รวม 12 คะแนน			
เกณฑ์การประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์			
	คะแนน	9 – 12 หมายถึง	ระดับดีมาก
	คะแนน	5 – 8 หมายถึง	ระดับพอใช้
	คะแนน	4 หมายถึง	ระดับปรับปรุง

โครงสร้างกิจกรรมแนะแนวและแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว
ตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับ
เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

โครงสร้างกิจกรรมแนะแนวและแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีรายละเอียดดังนี้

การจัดกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อมสามารถตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือผู้เรียนและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน โดยกิจกรรมแนะแนวมี 3 วัตถุประสงค์ได้แก่

1. เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ รู้จัก เข้าใจ รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น
 - 1.1 นักเรียนรู้จัก เข้าใจ เห็นคุณค่าในตนเองและพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ
 - 1.2 นักเรียนรู้จัก เข้าใจ เห็นคุณค่าของผู้อื่นและปฏิบัติตนต่อผู้อื่นอย่างเหมาะสม
2. เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถวางแผนด้านการศึกษา อาชีพ รวมทั้งการดำเนินชีวิตและสังคม
 - 2.1 นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจแก้ปัญหาและวางแผนด้านการศึกษา
 - 2.2 นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจแก้ปัญหาและวางแผนด้านอาชีพ
 - 2.3 นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจแก้ปัญหาและวางแผนด้านชีวิตและสังคม
3. เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
 - 3.1 นักเรียนมีทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด
 - 3.2 นักเรียนมีทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธภาพ
 - 3.3 นักเรียนมีทักษะการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมและปลอดภัยในเรื่องเพศ
 - 3.4 นักเรียนมีทักษะการดำรงชีวิตอย่างเป็นประโยชน์และปลอดภัย

โครงสร้างกิจกรรมแนะแนวและแผนการจัดการจัดกิจกรรมแนะแนว
ตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับ
เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วย ที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์ กิจกรรมแนะแนว	จุดประสงค์การเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)
1	รู้ทัน อารมณ์	3.1 นักเรียนมีทักษะการ จัดการกับอารมณ์และ ความเครียด	1. นักเรียนมีความรู้เรื่องอารมณ์ 2. นักเรียนรู้วิธีการจัดการกับอารมณ์และ แสดงออกอย่างสร้างสรรค์	4
2	รู้ว่ารัก รู้จักรักซ์ตัว	3.3 นักเรียนมีทักษะการ ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม และปลอดภัยในเรื่องเพศ	1. นักเรียนรู้สถานการณ์ที่เป็นโอกาสเสี่ยง ของวัยรุ่นที่จะนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ที่ยัง ไม่พร้อมและไม่ปลอดภัย 2. นักเรียนรู้ผลกระทบของการมี เพศสัมพันธ์ที่ไม่พร้อมและไม่ปลอดภัย	4
3	ภัยจากโลก ออนไลน์	3.4 นักเรียนมีทักษะการ ดำรงชีวิตอย่างเป็น ประโยชน์และปลอดภัย	1. นักเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ในปัจจุบัน 2. นักเรียนรู้ประโยชน์และโทษของสังคม ออนไลน์ 3. นักเรียนเลือกใช้สังคมออนไลน์อย่าง เหมาะสม	4
รวมทั้งสิ้น				12 ชั่วโมง

แผนการจัดกิจกรรมแนะแนว**หน่วยที่ 1 เรื่อง รู้ทันอารมณ์**

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เวลา 4 ชั่วโมง

ภาคเรียนที่ 1

ปีการศึกษา 2563

1. วัตถุประสงค์กิจกรรมแนะแนว

ข้อ 3.1 นักเรียนมีทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด

2. สาระสำคัญ

อารมณ์ (Emotion) อารมณ์เป็นพลังที่ทรงอำนาจอย่างหนึ่งของมนุษย์ อารมณ์อาจเป็นต้นเหตุของสงคราม อาชญากรรม ความขัดแย้งเรื่องเชื้อชาติและความขัดแย้งอื่น ๆ อีกหลายชนิดระหว่างมนุษย์ด้วยกัน ในทางตรงกันข้ามอารมณ์เป็นน้ำทิพย์ของชีวิต ทำให้ทุกสิ่งทุกอย่าง สวยสดงดงามและน่าอภิรมย์ ความรัก ความสนุกสนาน ความเพลิดเพลิน ความพอใจ หรือความตลกขบขันล้วนแต่ทำให้ชีวิตมีคุณค่าและความหมายทั้งสิ้น

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 นักเรียนมีความรู้เรื่องอารมณ์

2.2 นักเรียนรู้วิธีการจัดการกับอารมณ์และแสดงออกอย่างสร้างสรรค์

4. สาระการเรียนรู้

3.1 ความหมายอารมณ์

5. สมรรถนะที่สำคัญ

1. ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

6. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย

2. ใฝ่เรียนรู้

7. ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

(ชั่วโมงที่ 1)

ขั้นที่ 1 เตรียมผู้เรียน (Preparing)

1. นักเรียนตอบคำถาม “นักเรียนทราบหรือไม่ว่าอารมณ์คืออะไร เกี่ยวข้องกับนักเรียนอย่างไร” เพื่อทบทวนประสบการณ์เดิม

2. นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่มละเท่า ๆ กัน ให้แต่ละกลุ่มทำกิจกรรมสำรวจอารมณ์ โดยให้นักเรียนแต่ละคนพิจารณาอารมณ์ของตนเอง ดังนี้

ข้อที่ 1 ในระยะเวลา 1 วันที่ผ่านมานักเรียนมีอาการแบบใดเกิดขึ้นมากที่สุด
 ข้อที่ 2 ในระยะเวลา 1 สัปดาห์ที่ผ่านมานักเรียนมีอาการแบบใดเกิดขึ้นมากที่สุด
 ข้อที่ 3 ในระยะเวลา 1 เดือนที่ผ่านมานักเรียนมีอาการแบบใดเกิดขึ้นมากที่สุด
 ข้อที่ 4 ให้นักเรียนสรุปอาการของตนเองที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ และกลายเป็นอาการ
 ประจำตัวเมื่อนักเรียนได้สำรวจอาการตนเองแล้วทำให้นักเรียนได้รู้จักตนเอง

3. เพื่อนสมาชิกกลุ่มสะท้อนอาการหรือยืนยันอาการ โดยให้นักเรียนแต่ละคนนำอาการ
 ของตนเองให้เพื่อนสมาชิกกลุ่มสะท้อนอาการ จำนวน 5 คน เพื่อเป็นการสำรวจอาการของตนเอง
 จากเพื่อน

4. นักเรียนแต่ละคนสรุปอาการที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ หรืออาการประจำตัวเพื่อให้นักเรียนได้รู้จัก
 ตนเองมากขึ้นในเรื่องของอาการเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ในเรื่องการรู้ทันอารมณ์ในชั่วโมงต่อไป

(ชั่วโมงที่ 2)

ขั้นที่ 2 นำเสนอและศึกษากรณีศึกษา (Presenting and Studying case)

5. ครูนำเสนอกรณีศึกษาและให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันศึกษากรณีศึกษาเรื่อง ผมหะเลาะกับแม่
 ครับ สมาชิกแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษากรณีศึกษาที่ครูแจกให้

ขั้นที่ 3 อภิปรายกรณีศึกษา (Participation to discuss)

6. สมาชิกกลุ่มร่วมกันอภิปรายกรณีศึกษา เรื่อง ผมหะเลาะกับแม่ ครับ โดยสมาชิกกลุ่ม
 ร่วมกันวิเคราะห์กรณีศึกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและมุมมองปัญหาตามหลักเหตุผลเพื่อสร้าง
 ทางเลือกในการแก้ปัญหาที่หลากหลาย มีประเด็นการอภิปราย ดังนี้

ประเด็นที่ 1 เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นคืออะไร

ประเด็นที่ 2 พิจารณาสาเหตุของปัญหา

ประเด็นที่ 3 แนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหามีวิธีการใดบ้าง

ประเด็นที่ 4 เลือกแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาคือวิธีที่ดีที่สุด

ประเด็นที่ 5 ออกแบบแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์

ประเด็นที่ 6 ผลที่เกิดจากการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์

7. สมาชิกกลุ่มร่วมกันอภิปรายกรณีศึกษาแล้วให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันสรุปแนวทางการ
 แก้ปัญหาลงในกระดาษปฎิบัติตามหัวข้อที่กำหนด

8. สมาชิกแต่ละกลุ่มเตรียมนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาที่ได้จากการอภิปรายในชั่วโมง
 ต่อไป

(ชั่วโมงที่ 3)**ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปและประเมิน (Peroration and Assessment)**

9. สมาชิกแต่ละกลุ่มนำเสนอแนวทางวิธีการแก้ปัญหาที่ได้จากการอภิปรายกรณีศึกษาหน้าชั้นเรียน

10. สมาชิกกลุ่มและครูร่วมกันสรุปแนวทางการแก้ปัญหาที่ได้จากกรณีศึกษา โดยครูคอยชี้แนะมุมมองแนวทางการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ตามหลักเหตุผลที่มีประโยชน์ มีประสิทธิภาพและมีคุณค่าเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

11. นักเรียนศึกษาใบความรู้ เรื่อง พิษทางอารมณ์ เพื่อให้นักเรียนได้รู้ความหมายของอารมณ์และผลที่เกิดจากอารมณ์ทั้งด้านบวกและด้านลบ

(ชั่วโมงที่ 4)

12. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้จากการจัดกิจกรรม คือ อารมณ์เป็นสิ่งที่อยู่กับตัวเราและเกิดขึ้นได้เมื่อมีเหตุการณ์ต่าง ๆ มากกระทบ อารมณ์มีทั้งด้านบวกและด้านลบ นักเรียนต้องรู้ทันอารมณ์ของตนเองเพื่อป้องกันปัญหาต่าง ๆ และเรียนรู้แนวคิดมุมมองในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

13. นักเรียนทำแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ฉบับที่ 1

8. สื่อ/อุปกรณ์

1. กรณีศึกษาเรื่อง ผมทะเลาะกับแม่ครับ
2. ใบกิจกรรม สสำรวจอารมณ์
3. ใบความรู้ เรื่อง พิษทางอารมณ์
4. กระดาษปฐพี

9. การวัดและประเมินผล

9.1 ความสามารถในการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving)

องค์ประกอบ	วิธีการวัด	เครื่องมือ	ผู้ประเมิน
1. การรับรู้ปัญหา คือ การค้นพบข้อเท็จจริงหรือสาเหตุที่สำคัญจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น	ประเมินความสามารถ ในการแก้ปัญหาย่าง สร้างสรรค์	แบบประเมิน ความสามารถในการ แก้ปัญหาย่าง สร้างสรรค์ ฉบับที่ 1 เรื่อง รู้ทันอารมณ์	นักเรียน ครู
2. การค้นหาวิธีการแก้ปัญหา คือ การคิดหาแนวทางหรือวิธีการ แก้ปัญหามากหลายวิธีเพื่อสร้างทางเลือก ในการแก้ปัญหาย่างเหมาะสม			
3. การเลือกวิธีการแก้ปัญหา คือ การพิจารณาเลือกแนวทางหรือ วิธีการแก้ปัญหามีประสิทธิภาพเพื่อนำไปสู่ การตัดสินใจแก้ปัญหาย่างเหมาะสม			
4. การสร้างสรรค์ความรู้ คือ การนำความรู้หรือข้อมูลมาสร้าง ความรู้ใหม่เพื่อนำไปประยุกต์ใช้แก้ปัญห ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณค่าอย่าง เหมาะสม			

9.2 เกณฑ์การให้คะแนนและเกณฑ์การประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์			
องค์ประกอบ	ระดับคะแนน		
	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
1. การรับรู้ปัญหา	นักเรียนค้นพบข้อเท็จจริงหรือสาเหตุที่สำคัญจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น 3 ข้อ ขึ้นไป	นักเรียนค้นพบข้อเท็จจริงหรือสาเหตุที่สำคัญจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น 2 ข้อ	นักเรียนค้นพบข้อเท็จจริงหรือสาเหตุที่สำคัญจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น 1 ข้อ
2. การค้นหาวิธีการแก้ปัญหา	การคิดหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหามากหลายวิธีเพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม 3 ข้อ ขึ้นไป	การคิดหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหามากหลายวิธีเพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม 2 ข้อ	การคิดหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหามากหลายวิธีเพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม 1 ข้อ
3. การเลือกวิธีการแก้ปัญหา	นักเรียนตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหที่เหมาะสมและระบุข้อดี – ข้อเสีย 3 ข้อ ขึ้นไป	นักเรียนตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหที่เหมาะสมและระบุข้อดี – ข้อเสีย 1-2 ข้อ	นักเรียนตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหที่เหมาะสมแต่ไม่ระบุข้อดี – ข้อเสีย
4. การสร้างสรรค์ความรู้	นักเรียนนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม พร้อมแสดงรายละเอียดทุกขั้นตอน	นักเรียนนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม พร้อมแสดงรายละเอียดบางขั้นตอน	นักเรียนนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม แต่ไม่แสดงรายละเอียดของแต่ละขั้นตอน
รวม 12 คะแนน			
เกณฑ์การประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์			
	คะแนน	9 – 12 หมายถึง	ระดับดีมาก
	คะแนน	5 – 8 หมายถึง	ระดับพอใช้
	คะแนน	4 หมายถึง	ระดับปรับปรุง

10. บันทึกหลังการสอน

11. ข้อเสนอแนะ

กิจกรรมสำรวจอารมณ์

คำชี้แจง : ให้นักเรียนพิจารณาอารมณ์ของตนเองและให้เพื่อนช่วยสะท้อนหรือยืนยันอารมณ์ของนักเรียน

จากนั้นให้นักเรียนสรุปอารมณ์ประจำตัวของตนเอง

พิจารณาตนเอง

1 วันที่ผ่านมา นักเรียนมีอารมณ์แบบใด

เกิดขึ้นมากที่สุด.....

1 สัปดาห์ที่ผ่านมา นักเรียนมีอารมณ์แบบใด

เกิดขึ้นมากที่สุด.....

1 เดือนที่ผ่านมา นักเรียนมีอารมณ์แบบใด

เกิดขึ้นมากที่สุด.....

***สรุป นักเรียนเป็นคนที่มีอารมณ์แบบใด

เป็นหลัก.....

เพื่อนสะท้อนอารมณ์ของ

ความเห็นของเพื่อนคนที่ 1

ใช่ เธอเป็นคนอารมณ์แบบนี้แหละ

ไม่ใช่ เธอเป็นคนอารมณ์แบบ.....

ความเห็นของเพื่อนคนที่ 2

ใช่ เธอเป็นคนอารมณ์แบบนี้แหละ

ไม่ใช่ เธอเป็นคนอารมณ์แบบ.....

ความเห็นของเพื่อนคนที่ 3

ใช่ เธอเป็นคนอารมณ์แบบนี้แหละ

ไม่ใช่ เธอเป็นคนอารมณ์แบบ.....

ความเห็นของเพื่อนคนที่ 4

ใช่ เธอเป็นคนอารมณ์แบบนี้แหละ

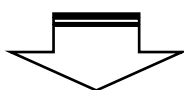
ไม่ใช่ เธอเป็นคนอารมณ์แบบ.....

ความเห็นของเพื่อนคนที่ 5

ใช่ เธอเป็นคนอารมณ์แบบนี้แหละ

ไม่ใช่ เธอเป็นคนอารมณ์แบบ.....

ตกลงฉันมีอารมณ์ที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ และกลายเป็นอารมณ์ประจำตัว

กรณีศึกษาหน่วยที่ 1 รู้ทันอารมณ์

ผมทะเลาะกับแม่ครับ

ผมทะเลาะกับแม่ครับ นี้ออกจากบ้านมา 8 เดือนแล้ว ผมขอระบายความในใจทีนะครับ เรื่องแม่ เพราะจะถึงวันแม่แล้ว ผมทำงานที่บ้านครับช่วยพ่อแม่แม่ทะเลาะครับ ทำมาตั้งแต่เด็ก ๆ จนถึงตอนนี้ ทำทุกอย่างเท่าที่ลูกคนหนึ่งจะทำได้ ทั้งยก แบก หาม ขับรถไปส่งของเองเวลาคนงานไม่พอ ผมทำจนชินแล้วครับ กว่าจะเลิกก็ตีคดีขึ้น หยุดแค่อาทิตย์ละหนึ่งวัน คือ วันอาทิตย์ ถ้าถามว่าเหนื่อยไหม ตอนแรกก็เหนื่อยครับ เหมือนกรรมกรเลยก็ว่าได้ เพราะทำทุกอย่างจริง ๆ แต่พอนาน ๆ ไปมันก็ชิน เงินเดือนผมก็ไม่เคยได้แต่ก็ไม่เคยเรียกร้องอะไรเพราะคิดว่าทำงานที่บ้านก็ใช้ไปวัน ๆ แต่ก็ไม่รู้เป็นอะไรสิ่งที่ผมทำบางอย่างขัดใจแม่ตลอด เช่น เวลาผมไปช่วยคนงานยกของเพราะคนงานน้อย บางครั้งแม่ก็ทำสีหน้าแสดงความไม่พอใจผม ทั้ง ๆ ที่ผมหวังดีช่วยคนงาน จะให้งานเสร็จไว ๆ แต่ก็ไม่โดนแม่ตำว่า "โง่หรือป่าวเป็นเจ้านายไปยกทำไม" แต่บางครั้งพอผมยกของอยู่หน้าร้านให้ลูกค้า แม่ก็ตะโกนเรียกผมให้มาข้างหลังร้านมาช่วยคนงานขึ้นของ ซึ่งผมก็ทำตัวไม่ถูกว่าสรุปจะยังไง ผมต้องตามอารมณ์แม่ใช่ไหม จนผมพูดกับตัวเองว่าถ้าอันไหนเราควรช่วยก็จะช่วย อันไหนไม่ควรช่วยก็จะไม่ช่วย โดยใช้ดุลพินิจของตนเอง แต่ก็ต้องทะเลาะกันตลอดเวลาในเรื่องงานไม่จบไม่สิ้น ทั้งด่า บ่น ชักสีหน้าไม่พอใจผมตลอด จนบางครั้งผมก็เถียงด้วยถ้อยคำที่รุนแรงตอบโต้ และบางครั้งมีลูกค้าหน้าร้านมาถามซื้อของกับผม แต่ผมไปช่วยคนงานขึ้นของข้างหลังแล้วเดินกลับมาได้ยินคำพูดของแม่ที่พูดบอกลูกค้าว่า "มันโง่ไปป้า เป็นเจ้านายไปช่วยคนงานขึ้นของ แบบนี้มันเป็นเจ้านายเค้าไม่ได้หรอก โดนคนงานเค้าดูถูก หัวเราะเยาะตาย" แล้วอีกกรณีหนึ่งที่ชอบเอาผมไปเปรียบเทียบกับลูกคนอื่น "มันโง่ไปไม่เหมือนลูกบ้านโน้นเค้าหรอก เค้าไม่แตะเลยละ ขึ้นนี้สั่งคนงานอย่างเดียว แบบนี้สีถึงเหมาะเป็นผู้นำ" ผมเดินมาได้ยินแม่พูดให้ลูกค้าฟังแล้วทั้งสองกรณี ผมเดินก้มหน้าวิ่งขึ้นไปร้องไห้หน้าตาแตกในห้องนอนเลย เสียใจมากมากที่สุดที่แม่พูดถึงผมให้คนอื่นฟังแบบนี้ ทำไมจะต้องด่าเราให้คนอื่นฟัง แล้วทำไมต้องเอาเราไปเปรียบเทียบกับลูกบ้านอื่นด้วย การทะเลาะกันเกิดขึ้นบ่อยมาก ๆ ระหว่างเรากับแม่ แต่ครั้งนี้เราเสียใจหนักมาก เราคิดว่าเราทำมากไปหรือป่าวหรือเราช่วยงานแม่มากไปไหม ช่วยถึงขนาดมาด่าเราโง่ อะไร ๆ ก็โง่ เราเสียใจจริง ๆ ช่วยงานทุกอย่างแต่กลับต้องมาเจอแบบนี้ เราก็ท้อแท้ เราคิดว่าเราไม่ไหวแล้วมันบั่นทอนจิตใจบั่นทอนกำลังใจ คึ้นนั้นเราเลยหนีออกมาจากบ้านมากรุงเทพฯ มาอยู่กับเพื่อน ออกมาตั้งแต่ปลายเดือนมกราคมจนถึงวันนี้ที่เป็นวันแม่ ใจจริงตอนนี้เราก็สบายใจขึ้นแล้วนะ เพราะออกมาอยู่กับเพื่อนมาสงบจิตใจสบายใจขึ้นมาก ๆ ก็ไม่ต้องเจอเรื่องต่าง ๆ ที่บ้านที่มัน

วุ่นวาย ไม่ต้องได้ยืมแม่ค่าแทบทุกวัน ใจจริงก็เป็นห่วงที่บ้านเหมือนกันว่าเราไม่ได้อยู่แล้ว เขาจะทำ
ยังไงกัน เขาก็โทรมาหาเรานะแต่เพิ่งจะโทรมาเมื่อเดือนกรกฎาคมที่ผ่านมาแต่เราไม่รับ ก่อนหน้านั้นไม่
เคยโทรมาเลย นับตอนนี้ก็มาร่วม 7-8 เดือนแล้ว เห็นวันนี้เป็นวันแม่ก็เลยอยากจะถามความเห็นพี่ ๆ
เพื่อน ๆ นื่องว่าผมควรจะทำยังไงดีครับ

สมาชิกหมายเลข 2573745

12 สิงหาคม 2558 เวลา 00:54 น.

ที่มา <https://pantip.com/topic/34043713>

ใบความรู้เรื่อง พิชิตทางอารมณ์

อารมณ์ (Emotion) อารมณ์เป็นพลังที่ทรงอำนาจอย่างหนึ่งของมนุษย์ อารมณ์อาจเป็นต้นเหตุของสงคราม อาชญากรรม ความขัดแย้งเรื่องเชื้อชาติและความขัดแย้ง อื่นๆ อีกหลายชนิดระหว่างมนุษย์ด้วยกัน ในทางตรงกันข้าม อารมณ์เป็นน้ำทิพย์ของชีวิต ทำให้ทุกสิ่งทุกอย่าง สวยสดงดงามและน่าอภิรมย์ ความรัก ความสนุกสนาน ความเพลิดเพลิน ความพอใจ หรือความตลกขบขัน ล้วนแต่ทำให้ชีวิต มีคุณค่าและความหมายทั้งสิ้น

อารมณ์ คือ สภาวะของร่างกายซึ่งถูกยั่วยุ จนเกิดมีการเปลี่ยนแปลงทางสรีรวิทยาหลาย ๆ อย่าง เช่น ใจสั่น ชีพจรเต้นเร็ว การหายใจเร็วและแรงขึ้น หน้าแดง เป็นต้น ในอีกทัศนะหนึ่ง อารมณ์ คือความรู้สึกซึ่งเกิดขึ้นเพียงบางส่วนจากสภาวะของร่างกายที่ถูกยั่วยุ อาจเป็นความรู้สึกพอใจ หรือไม่พอใจก็ได้ อารมณ์ยังเป็นสิ่งที่คนเราแสดงออกมาด้วยน้ำเสียง คำพูด สีหน้า หรือท่าทาง

การรู้ผลกระทบของอารมณ์ด้านลบที่มีต่อการดำเนินชีวิต จะช่วยให้เด็กเรียนเข้าใจและเห็นความสำคัญของการจัดการกับอารมณ์ด้านลบอย่างเหมาะสม

ที่มา <https://sites.google.com/site/tanagkonjanseenak/home>

ผลของพิษทางอารมณ์

ลักษณะ	นำไปสู่	ผลที่ได้รับ
โกรธ	➔	มะเร็งในลำคอ
เกลียด, ก้าวร้าว	➔	โรคหัวใจ
วิตกก, ก้าวร้าว	➔	โรคกระดูก, น้่าน
เศร้า, หัวใจหด	➔	โรคปอด
เครียด ทำอเนก	➔	ภูมิคุ้มกันลดลง

ลองพิจารณาตัวคุณเองว่า ใจชีวิตประจำวันของคุณ มีอาการต่างๆ เหล่านี้เกิดขึ้นบ้างหรือไม่ หากมีอาการเหล่านี้ แสดงว่าคุณอาจกำลังประสบกับปัญหาสุขภาพของคุณแล้ว ลองสังเกตตัวเอง ทุกอย่างขึ้นอยู่กับวิธีการปฏิบัติตัวของคุณเอง ถ้าดูใจดี สาเหตุอื่นๆ ของลักษณะทางอารมณ์เหล่านี้ก็คือ "ความคิด" ของคุณนั่นเอง

ที่มา <https://www.gotoknow.org/posts/374990>

เทคนิคการจัดการอารมณ์

1

การจัดการกับอารมณ์เป็นความรับผิดชอบของเราเอง
ไม่มีใครบังคับให้ใครเปลี่ยนแปลงตัวเองได้ การปรับเปลี่ยนอารมณ์เป็นเรื่องของบุคคล
ที่จะจัดการตนเอง

2

การเปลี่ยนแปลงตนเองต้องมีความตั้งใจที่จะเปลี่ยนแปลง
หลายคนรู้ว่าตนเองมีปัญหาทางอารมณ์ แต่ขาดความตั้งใจที่จะแก้ไข
เช่น บอกว่า "ฉันเป็นอย่างนี้แหละ เปลี่ยนไม่ได้หรอก" ในความเป็นจริงเราสามารถ
พัฒนาความสามารถทางอารมณ์ของเราเองได้ตลอดชีวิต

3

หมั่นฝึกฝนตัวเอง
การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการแสดงออกทางอารมณ์ที่ทำจนติดมาเป็นเวลานาน
ต้องอาศัยการฝึกฝนตนเองให้เกิดการเรียนรู้และเคยชินกับรูปแบบพฤติกรรมใหม่

4

ให้กำลังใจตนเอง
การฝึกฝนต้องใช้เวลาปรับเปลี่ยนตนเองจากเรื่องง่าย ๆ ไปหาเรื่องยาก
เริ่มทำได้เล็กน้อย หมั่นให้กำลังใจตนเองให้มีความพยายามต่อไป

5

ฝึกให้เป็นคนอารมณ์ดีอยู่เสมอ
อย่าปล่อยให้อารมณ์พุ่งมั่วกับเรื่องเล็กน้อย มองข้ามบางเรื่อง ปล่อยตนเองให้สบาย
ไม่เคร่งเครียดเกินไป อย่าติดกับความคิดทางลบอยู่เสมอ

อารมณ์ ส่งผลกระทบทั้งด้านร่างกาย จิตใจและพฤติกรรมของ
ตนเอง รวมทั้งส่งผลต่อผู้อื่นด้วย การจัดการกับอารมณ์เป็นทักษะที่
สามารถพัฒนาได้ด้วย วิธีการและเทคนิคต่าง ๆ เช่น การควบคุม
อารมณ์ทางลบให้มีการแสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสม ถือเป็น
การพัฒนาตนเองให้มีความสามารถทางอารมณ์ที่มีความจำเป็นในการ
ใช้ชีวิต และส่งผลต่อความสำเร็จในชีวิตด้วย

แผนการจัดกิจกรรมแนะแนว**หน่วยที่ 2 เรื่อง รู้ว่ารัก รู้จักรักตัว**

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
ภาคเรียนที่ 1

เวลา 4 ชั่วโมง
ปีการศึกษา 2563

1. วัตถุประสงค์กิจกรรมแนะแนว

ข้อ 3.3 นักเรียนมีทักษะการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมและปลอดภัยในเรื่องเพศ

2. สาระสำคัญ

การศึกษาผลกระทบของการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่พร้อมและไม่ปลอดภัย รวมทั้งการรู้จักประเมินสถานการณ์เสี่ยงที่จะนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่พร้อมและไม่ปลอดภัย จะช่วยให้นักเรียนรู้เท่าทันและมีวิธีการปฏิบัติตนเพื่อหลีกเลี่ยงโอกาสเสี่ยงเหล่านั้นและสามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมตามวัย

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 นักเรียนรู้สถานการณ์ที่เป็นโอกาสเสี่ยงของวัยรุ่นที่จะนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ที่ยังไม่พร้อมและไม่ปลอดภัย

2.2 นักเรียนรู้ผลกระทบของการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่พร้อมและไม่ปลอดภัย

4. สาระการเรียนรู้

3.1 การป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่พร้อมและไม่ปลอดภัย

3.2 ผลกระทบของการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่พร้อมและไม่ปลอดภัย

5. สมรรถนะที่สำคัญ

1. ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

6. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย

2. ใฝ่เรียนรู้

7. ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

(ชั่วโมงที่ 1)

ขั้นที่ 1 เตรียมผู้เรียน (Preparing)

1. นักเรียนชมละครสั้นเรื่อง รักวุ่น ๆ ของวัยรุ่นต่างภาษา
2. นักเรียนรวมกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน โดยมีสมาชิกกลุ่มละเพศกัน
3. นักเรียนร่วมกันตอบคำถามต่อไปนี้ “นักเรียนรู้สึกอย่างไรกับเรื่องราวที่ได้รับชม” “รักในวัยรุ่นที่เหมาะสมควรเป็นรักแบบใดและเพราะอะไร” เพื่อโยงความรู้ไปสู่กิจกรรมเรื่อง รู้ว่ารัก รู้จักรัก ตัว

(ชั่วโมงที่ 2)

ขั้นที่ 2 นำเสนอและศึกษารณีศึกษา (Presenting and studying case)

4. ครูนำเสนอกรณีศึกษาและให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันศึกษารณีศึกษา เรื่อง ท้องตอนอายุ 14 โดยสมาชิกแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษารณีศึกษาที่ครูแจกให้

ขั้นที่ 3 อภิปรายกรณีศึกษา (Participation to discuss)

5. สมาชิกกลุ่มร่วมกันอภิปรายกรณีศึกษา เรื่อง ท้องตอนอายุ 14 โดยสมาชิกกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์กรณีศึกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและมุมมองปัญหาตามหลักเหตุผลเพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาที่หลากหลาย มีประเด็นการอภิปราย ดังนี้

ประเด็นที่ 1 เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นคืออะไร

ประเด็นที่ 2 พิจารณาสาเหตุของปัญหา

ประเด็นที่ 3 แนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหามีวิธีการใดบ้าง

ประเด็นที่ 4 เลือกแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาคือวิธีที่ดีที่สุด

ประเด็นที่ 5 ออกแบบแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์

ประเด็นที่ 6 ผลที่เกิดจากการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์

6. เมื่อสมาชิกกลุ่มได้ร่วมกันอภิปรายกรณีศึกษาแล้วให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันสรุปแนวทางการแก้ปัญหาลงในกระดาษปฐพีตามหัวข้อที่กำหนด

7. สมาชิกแต่ละกลุ่มเตรียมนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาที่ได้จากการอภิปรายในชั่วโมงต่อไป

(ชั่วโมงที่ 3)**ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปและประเมิน (Peroration and Assessment)**

8. สมาชิกแต่ละกลุ่มนำเสนอแนวทางวิธีการแก้ปัญหาที่ได้จากการอภิปรายกรณีศึกษาหน้าชั้นเรียน

9. สมาชิกกลุ่มและครูร่วมกันสรุปแนวทางการแก้ปัญหาที่ได้จากกรณีศึกษา โดยครูชี้แนะมุมมองแนวทางการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ตามหลักเหตุผลที่มีประโยชน์ มีประสิทธิภาพและมีคุณค่าเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

10. สมาชิกกลุ่มร่วมกันศึกษาใบความรู้ เรื่อง ฉลาดรัก...รู้จักป้องกัน ครูอธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้นักเรียนได้รู้วิธีการป้องกัน ดูแลตัวเองและการวางตัวที่เหมาะสมกับวัย

11. นักเรียนทำกิจกรรม “ถ้าจะรัก...ฉันจะเป็นแบบนี้” เพื่อให้นักเรียนได้มีการตรวจสอบทบทวนตนเองตัวเองในเรื่องความรักที่เหมาะสมกับวัยของตนเอง

(ชั่วโมงที่ 4)

12. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้จากการจัดกิจกรรม คือ เมื่อนักเรียนย่างเข้าสู่วัยรุ่นนักเรียนต้องรู้จักวางตัวให้เหมาะสมโดยเฉพาะเรื่องความรัก ต้องเรียนรู้ที่จะมีความรักที่ปลอดภัยไม่นำพาตัวเองไปสู่สถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรเพื่ออนาคตที่สดใสของตนเอง

13. นักเรียนทำแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ฉบับที่ 2

8. สื่อ/อุปกรณ์

1. หนังสือเรื่อง รักวุ่น ๆ ของวัยรุ่นต่างภาษา
2. กรณีศึกษา เรื่อง ท้องตอนอายุ 14
3. บทความ เรื่อง ฉลาดรัก...รู้จักป้องกัน
4. ใบกิจกรรม “ถ้าจะรัก...ฉันจะเป็นแบบนี้”
5. กระดาษปฐพี

9. การวัดและประเมินผล

9.1 ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving)

องค์ประกอบ	วิธีการวัด	เครื่องมือ	ผู้ประเมิน
1. การรับรู้ปัญหา คือ การค้นพบข้อเท็จจริงหรือสาเหตุที่สำคัญจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น	ประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	แบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ฉบับที่ 2 เรื่อง รู้ว่ารัก รู้จักรักตัวเอง	นักเรียน ครู
2. การค้นหาวิธีการแก้ปัญหา คือ การคิดหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายวิธีเพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม			
3. การเลือกวิธีการแก้ปัญหา คือ การพิจารณาเลือกแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม			
4. การสร้างสรรค์ความรู้ คือ การนำความรู้หรือข้อมูลมาสร้างความรู้ใหม่เพื่อนำไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณค่าอย่างเหมาะสม			

9.2 เกณฑ์การให้คะแนนและเกณฑ์การประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์			
องค์ประกอบ	ระดับคะแนน		
	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
1. การรับรู้ปัญหา	นักเรียนค้นพบข้อเท็จจริงหรือสาเหตุที่สำคัญจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น 3 ข้อ ขึ้นไป	นักเรียนค้นพบข้อเท็จจริงหรือสาเหตุที่สำคัญจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น 2 ข้อ	นักเรียนค้นพบข้อเท็จจริงหรือสาเหตุที่สำคัญจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น 1 ข้อ
2. การค้นหาวิธีการแก้ปัญหา	การคิดหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายวิธีเพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม 3 ข้อ ขึ้นไป	การคิดหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายวิธีเพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม 2 ข้อ	การคิดหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายวิธีเพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม 1 ข้อ
3. การเลือกวิธีการแก้ปัญหา	นักเรียนตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมและระบุข้อดี – ข้อเสีย 3 ข้อ ขึ้นไป	นักเรียนตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมและระบุข้อดี – ข้อเสีย 1-2 ข้อ	นักเรียนตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมแต่ไม่ระบุข้อดี – ข้อเสีย
4. การสร้างสรรค์ความรู้	นักเรียนนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม พร้อมแสดงรายละเอียดทุกขั้นตอน	นักเรียนนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม พร้อมแสดงรายละเอียดบางขั้นตอน	นักเรียนนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม แต่ไม่แสดงรายละเอียดของแต่ละขั้นตอน
รวม 12 คะแนน			
เกณฑ์การประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์			
	คะแนน	9 – 12	หมายถึง ระดับดีมาก
	คะแนน	5 – 8	หมายถึง ระดับพอใช้
	คะแนน	4	หมายถึง ระดับปรับปรุง

10. บันทึกหลังการสอน

11. ข้อเสนอแนะ

กรณีศึกษาหน่วยที่ 2 รักที่ปลอดภัย

ท้องตอนอายุ 14

สวัสดีค่ะหนูอายุ 14 เรียนอยู่อยู่ ม.2 คือหนูคบกับแฟนอายุ 17ปี เรียนอยู่ ม.5 หนูคบกับแฟนมาได้ 2 ปีจะเข้า 3 ปี แล้วค่ะ เรามีอะไรกันครั้งแรกตอนเราคบกัน 8 เดือนค่ะ ทางผู้ใหญ่รับรู้แล้วทั้งสองฝ่ายว่าเรามีอะไรกัน ช่วงนั้นแย่มากค่ะ หนูทะเลาะกับที่บ้าน แฟนหนูเหมือนกันค่ะ เศร้ากันมาก ๆ วันไหนไม่ได้เห็นหน้ากันมันแย่มากค่ะได้แต่กอดกันให้กำลังใจกันจนเรื่องเงียบ มาล่าสุดเรามีอะไรกันค่ะ ฤงยางแตกเราพลาดท้องแฟนหนูซื้อที่ตรวจมาให้ตรวจ ขึ้น 2 ขีด หนูควรจะทำยังไงดีคะ หนูไม่อยากเอาเด็กออก เพราะมันบาปมาก ๆ ถ้าหนูไปบอกแม่แม่ก็คงเครียดมากแม่หนูทำงานส่งหนูเรียนเอกชนคนเดียว หนูเป็นลูกคนเดียวแม่แยกทางกับพ่อตั้งแต่หนูยังเล็ก แม่หนูหวังในตัวหนูมากหนูเคยสัญญากับแม่ว่าหนูจะเลี้ยงแม่เองหางานดี ๆ ทำ แต่หนูพลาดแล้วหนูควรทำยังไงดีคะ ครอบครัวฝ่ายชายฐานะค่อนข้างรวย แม่ฝ่ายชายไม่ชอบเราตั้งนานแล้วแต่เขาก็เอ็นดูหนูนิดหน่อย แม่ฝ่ายชายหวังกับลูกคนนี้มากเหมือนกันก็คือแฟนหนูเอง เพราะแฟนหนูมีพี่ชาย 1 คน พี่ชายแฟนเกรตั้งแต่เด็กถูกไล่ออกจากโรงเรียนเพราะมีเรื่องชกต่อย จบแค่ ม.3 มาทำงานเป็นนักดนตรีตอนกลางคืนมาทำงานเป็นนักดนตรีตอนกลางคืน บางวันไม่มีงานก็ไม่มียังเงินเลยต้องมาขอเงินแม่ตลอด แม่ฝ่ายชายเลยหวังกับลูกคนเล็กมาก แฟนหนูเรียนดี เป็นที่รักของทุกคน ไม่เกร แต่แม่ฝ่ายชายก็โทษหนูอยู่ตลอดเวลาว่าพาลูกชายเขาเหลวไหล แม่ฝ่ายชายเคร่งมากเรื่องเงิน แฟนหนูเรียนอยู่ ม.5 ให้เงินไปโรงเรียน วันละ 60-80 บาท ซึ่งไม่พออยู่แล้วสำหรับม.ปลาย บางวันยัดคอม บางวันยัดโทรศัพท์ หนูกลัวว่าถ้าเราไปบอกเขาตรง ๆ แม่ฝ่ายชายจะรับผิดชอบไหม ดีไม่ดีย้ายไปอยู่ต่างจังหวัดกับญาติ แต่แฟนหนูเค้าบอกว่าจะรับผิดชอบ ถ้าแม่เขาไม่รับผิดชอบเค้าก็จะพยายาม เค้าสัญญากับหนูว่าไม่ทิ้งเราแน่นอน เราควรทำอย่างไรดีคะ หนูอายุ 14 ปี หนูพอมีเงินเก็บอยู่บ้าง ขยายของออนไลน์เป็นก็คงจะแบ่งเบาภาระได้ แฟนหนูคงต้องออกไปหางานทำอายุ 17 ปี ทำงานอะไรได้บ้างคะ เราพูดกันว่าต่อไปนี้จะต้องเก็บเงิน หนูกลัวไปหมดทุกอย่างค่ะ กลัวว่าเพื่อน ๆ คนรู้จักจะมองเรายังไง ต้องบอกคนอื่น ๆ ยังไงว่าเราทำไม่ถึงต้องออกจากโรงเรียนกลางเทอม กลัวค่ะ หนูควรเริ่มจากตรงไหนก่อนดี

สมาชิกหมายเลข 3469744

15 ตุลาคม 2559 เวลา 03:08 น.

ที่มา <https://pantip.com/topic/35701238>

บทความ เรื่อง ฉลาดรัก...รู้จักป้องกัน

การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น เป็นปัญหาที่สำคัญของทั่วโลกรวมทั้งประเทศไทย หากวัยรุ่นต้องกลายมาเป็นแม่ขณะไม่พร้อม มีวุฒิภาวะน้อยที่จะต้องเลี้ยงดูบุตร กลายเป็นสภาพ “เด็กเลี้ยงเด็ก” และอาจมีผลกระทบทางด้านสังคมจิตใจตามมา ดังนั้นการที่ประเทศไทยมีเด็กผู้หญิงจำนวนมากที่ตั้งครรภ์ในวัยเรียนย่อมส่งผลกระทบ นำไปสู่การสูญเสียทรัพยากรโดยรวมของประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นนั้นเป็นประเด็นที่ต้องประสานความร่วมมือจากหลายฝ่าย ตั้งแต่การรณรงค์เพื่อสร้างความตระหนักถึงปัญหาและการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเห็นความสำคัญของการป้องกันปัญหาจากพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศสัมพันธ์ รวมถึงการเรียนการสอนในการเพิ่มทักษะชีวิตและเพศศึกษาแบบรอบด้าน เพื่อให้วัยรุ่นมีทักษะในการสื่อสาร ทักษะการปฏิเสธ และเพื่อให้วัยรุ่นมีความสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามที่ปลอดภัยและรับผิดชอบ

ปัจจัยเสี่ยงในการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร...ไม่ได้เกิดจาก “การเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หรือรักตามใจจนไร้ขอบเขต หรือขาดการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม” เพียงประเด็นเดียว แต่ถ้ามองให้ลึกกลงไปจะพบว่า วัยรุ่นที่ถูกชักจูงให้มีเพศสัมพันธ์ได้ง่ายมักจะมีปัจจัยเสี่ยง เช่น ขาดความนับถือตนเอง (Self Esteem) และขาดทักษะชีวิต (Life skills) ซึ่งทำให้มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงและขาดความยับยั้งชั่งใจในที่สุด

การป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน

1. การปลูกฝังค่านิยมในเรื่องเพศศึกษาที่ถูกต้อง

เพศชาย: การให้เกียรติ และไม่ล่วงละเมิดทางเพศฝ่ายหญิง รู้จักอดทนรอคอย ไม่ฉวยโอกาสใกล้ชิดเพื่อนหญิงเพื่อจับมือถือแขน หรือลวนลามให้ได้รับความเสียหาย

เพศหญิง: การวางตัว และ “การรักรับสงวนตัว” ไม่มีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงาน ไม่ควรเปิดโอกาสให้เพื่อนชายได้ใกล้ชิดมากเกินไปจนเกินขอบเขต

2. การสร้างความภาคภูมิใจในตนเอง

“วัยรุ่นที่มีความภาคภูมิใจในตนเอง เป็นวัยรุ่นที่สมาร์ท”

การมีความภาคภูมิใจในตนเอง ศรัทธาในตนเอง และนับถือตนเอง เมื่อรู้สึกว่าคุณเป็นที่รักและมีความสำคัญต่อบุคคลใดก็ให้ประพุดดีต่อบุคคลนั้น แน่นนอนที่สุด “บุคคลที่สำคัญที่สุดในใจลูกก็คือ พ่อแม่” เมื่อรู้สึกว่าคุณทำอะไรได้ดีแล้ว ก็จงภูมิใจต่อสิ่งที่ทำและทำให้ดีกว่าเดิม

3. การสร้างทักษะชีวิต “เทคนิคการปฏิเสธเมื่อจำเป็น”

การปฏิเสธไม่ยอมมีเพศสัมพันธ์เป็นวิธีที่ดีที่สุดถ้ายังไม่พร้อม ให้คิดเสมอว่าถ้าเขาไม่ยอมรับการปฏิเสธแสดงว่าเขาไม่รักเราอย่างจริงใจ

- ทักษะการปฏิเสธให้ได้ผล ต้องรู้ก่อนว่า “การปฏิเสธเป็นสิทธิส่วนบุคคล”

- บอกความรู้สึกประกอบเหตุผล “ฉันไม่สบายใจเลยที่เธอขอมืออะไรกันกับฉัน ถ้าแม่รู้แม่ของเราคงเสียใจมาก”

- ขอปฏิเสธ/ไม่เปิดโอกาสให้เป็นใจ “ฉันขอไม่ไปต่อกับเธอ และคิดว่าจะหยุดเพียงแค่นี้เพื่ออนาคตของเราทั้งสองคน”

- ปฏิเสธซ้ำ/บอกลา “ฉันจะไม่ทำสิ่งที่ไม่เหมาะสมแบบนี้อีก ขอตัวก่อนนะคะ”

- ต่อรอง/ผัดผ่อนเพื่อยืดเวลา “เราแยกกันกลับดีกว่าเอาไว้วันหลังค่อยไปดูหนังกันใหม่ละกัน” เป็นต้น

4. การตระหนักรู้ที่จะป้องกันตนเองจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเรียนรู้วิธีการสวมถุงยางอนามัยอย่างถูกต้อง

“เรื่องเพศ” เป็นเรื่องสำคัญของวัยรุ่นที่จะเป็นจะต้องมีการพูดคุย สนทนาให้ความรู้ในขณะเดียวกันต้องเปิดโอกาสให้วัยรุ่นได้แสดงออกความคิดเห็น วิเคราะห์ข้อดีและข้อเสียโดยที่ผู้ใหญ่ควรรับฟังอย่างเข้าใจแสดงความเห็นอกเห็นใจอย่างจริงจัง และให้ “ทางเลือก” เสมอ..

เรียบเรียงโดย วัชรวรรณ พานิชเจริญ
นักวิชาการสาธารณสุข กองสุขภาพจิตสังคม

24 พฤศจิกายน 2558

ที่มา <http://www.prdmh.com>

กิจกรรม “ถ้าจะรัก...ฉันจะเป็นแบบนี้”

คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นของตนเอง ตามประเด็นที่ยกมาตามความเป็นจริง

เราจะมีรักเมื่ออายุ

คบกันนานหรือยัง

จะบอกใครบ้างว่าเราคบกันอยู่

แค่นั้นที่เรียกว่าไม่เกินเลย

เราเคยคิดเรื่องเซ็กส์กับเขาหรือเปล่า

เหตุผลจริง ๆ ที่เรารักเขา

ทำไมเราจึงแน่ใจในตัวเขา

เคยนึกถึงวันที่เลิกหรือเปล่า

แผนการจัดกิจกรรมแนะแนว
หน่วยที่ 3 เรื่อง ภัยจากโลกออนไลน์

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
ภาคเรียนที่ 1

เวลา 4 ชั่วโมง
ปีการศึกษา 2563

1. วัตถุประสงค์

ข้อ 3.4 นักเรียนมีทักษะการดำรงชีวิตอย่างเป็นประโยชน์และปลอดภัย

2. สาระสำคัญ

ปัจจุบันสื่อออนไลน์มีอิทธิพลต่อมนุษย์มากแฝงด้วยทั้งประโยชน์และโทษ “เครือข่ายสังคมออนไลน์” กลายเป็นสังคมที่มีขนาดใหญ่มากขึ้น โดยวัยรุ่นใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับการท่องเที่ยวในโลกออนไลน์และเสพสื่อต่าง ๆ มากขึ้นจากอินเทอร์เน็ต แต่สังคมสื่อออนไลน์ก็เป็นเหมือนดาบสองคม ที่คอยจะทำร้ายได้ตลอด หากใช้มันอย่างไม่มีสติ ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอาจจะส่งผลเสีย วัยรุ่นมีโอกาสแสดงพฤติกรรมที่เป็นความเสี่ยง ปัญหาความรุนแรงในกลุ่มเด็กและเยาวชน ทั้งการข่มขู่ในโลกออนไลน์ ซึ่งมีผลมาจากสื่อออนไลน์ที่เป็นหนึ่งส่วนสำคัญที่ทำให้พฤติกรรมวัยรุ่นเปลี่ยนไป

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 2.1 นักเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในปัจจุบัน
- 2.2 นักเรียนรู้ประโยชน์และโทษของสื่อออนไลน์
- 2.3 นักเรียนเลือกใช้สื่อออนไลน์อย่างเหมาะสม

4. สาระการเรียนรู้

- 3.1 ภัยจากสื่อออนไลน์

5. สมรรถนะที่สำคัญ

1. ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

6. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้

7. ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

(ชั่วโมงที่ 1)

ขั้นที่ 1 เตรียมผู้เรียน (Preparing)

1. นักเรียนชมวิดีโอเรื่อง ล้อเลียนคนเล่น Facebook
2. นักเรียนรวมกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน โดยมีสมาชิกคณะแตกต่างกัน

3. สมาชิกกลุ่มทำกิจกรรม “สำรวจตนเองการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์” เพื่อเชื่อมโยงความรู้ไปสู่กิจกรรมเรื่อง ภัยจากโลกออนไลน์

(ชั่วโมงที่ 2)

ขั้นที่ 2 นำเสนอและศึกษากรณีศึกษา (Presenting and studying case)

4. ครูนำเสนอกรณีศึกษาและให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันศึกษากรณีศึกษาเรื่อง ลวงเด็กหญิงอายุ 14 จากเกมผ่านเกมอดีตชั้นออนไลน์ โดยสมาชิกแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษากรณีศึกษาที่ครูแจกให้

ขั้นที่ 3 อภิปรายกรณีศึกษา (Participation to discuss)

5. สมาชิกกลุ่มร่วมกันอภิปรายกรณีศึกษาเรื่อง ลวงเด็กหญิงอายุ 14 จากเกมผ่านเกมอดีตชั้นออนไลน์ โดยสมาชิกกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์กรณีศึกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและมุมมองปัญหาตามหลักเหตุผลเพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาที่หลากหลาย มีประเด็นการอภิปราย ดังนี้

- เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นคืออะไร
- พิจารณาสาเหตุของปัญหา
- แนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหามีวิธีการใดบ้าง
- แนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์
- ผลที่เกิดจากการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์

6. เมื่อสมาชิกกลุ่มได้ร่วมกันอภิปรายกรณีศึกษาแล้วให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันสรุปแนวทางการแก้ปัญหาลงในกระดาษปรีฟตามหัวข้อที่กำหนด

7. สมาชิกแต่ละกลุ่มเตรียมนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาที่ได้จากการอภิปรายในชั่วโมงต่อไป

(ชั่วโมงที่ 3)

ขั้นที่ 4 ขึ้นสรุปและประเมิน (Peroration and Assessment)

8. สมาชิกแต่ละกลุ่มนำเสนอแนวทางวิธีการแก้ปัญหาที่ได้จากการอภิปรายกรณีศึกษาหน้าชั้นเรียน 9. สมาชิกกลุ่มและครูร่วมกันสรุปแนวทางการแก้ปัญหาที่ได้จากกรณีศึกษา โดยครูคอยชี้แนะมุมมองแนวทางการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ตามหลักเหตุผลที่มีประโยชน์ มีประสิทธิภาพและมีคุณค่าเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

10. นักเรียนศึกษาบทความเรื่อง เด็กไทยกับภัยออนไลน์ เพื่อให้นักเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในปัจจุบันและรู้เท่าทันภัยจากสื่อออนไลน์

(ชั่วโมงที่ 4)

11. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้จากการจัดกิจกรรม คือ สื่อออนไลน์มีทั้งประโยชน์และโทษ นักเรียนต้องเรียนรู้ที่จะใช้สื่อออนไลน์อย่างเหมาะสมและชาญฉลาด ใช้

วิจารณ์งานในการตัดสินใจเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบนสื่อออนไลน์เพื่อไม่ให้เกิดภัยกับตัวเอง
ตลอดจนเรียนรู้การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

12. นักเรียนทำแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ฉบับที่ 3

8. สื่อ/อุปกรณ์

1. วิดีโอเรื่อง “ล้อเลียนคนเล่นFacebook”
2. ใบกิจกรรม สสำรวจตนเองการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์
3. กรณีศึกษาเรื่อง ลวงเด็กหญิงอายุ 14 จากเกมผ่านเกมอดีตชั้นออนไลน์
4. ใบความรู้ เรื่อง เด็กไทยกับภัยออนไลน์
5. กระดาษปรีฟ

9. การวัดและประเมินผล

9.1 ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving)

องค์ประกอบ	วิธีการวัด	เครื่องมือ	ผู้ประเมิน
1. การรับรู้ปัญหา คือ การค้นพบข้อเท็จจริงหรือสาเหตุที่สำคัญจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น	ประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	แบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	นักเรียน ครู
2. การค้นหาวิธีการแก้ปัญหา คือ การคิดหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายวิธีเพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม		สร้างสรรค์ ฉบับที่ 3 เรื่อง ภัยจากโลกออนไลน์	
3. การเลือกวิธีการแก้ปัญหา คือ การพิจารณาเลือกแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม			
4. การสร้างสรรค์ความรู้ คือ การนำความรู้หรือข้อมูลมาสร้างความรู้ใหม่เพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณค่าอย่างเหมาะสม			

9.2 เกณฑ์การให้คะแนนและเกณฑ์การประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์			
องค์ประกอบ	ระดับคะแนน		
	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
1. การรับรู้ปัญหา	นักเรียนค้นพบข้อเท็จจริงหรือสาเหตุที่สำคัญจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น 3 ข้อ ขึ้นไป	นักเรียนค้นพบข้อเท็จจริงหรือสาเหตุที่สำคัญจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น 2 ข้อ	นักเรียนค้นพบข้อเท็จจริงหรือสาเหตุที่สำคัญจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น 1 ข้อ
2. การค้นหาวิธีการแก้ปัญหา	การคิดหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายวิธีเพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม 3 ข้อ ขึ้นไป	การคิดหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายวิธีเพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม 2 ข้อ	การคิดหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายวิธีเพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม 1 ข้อ
3. การเลือกวิธีการแก้ปัญหา	นักเรียนตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมและระบุข้อดี - ข้อเสีย 3 ข้อ ขึ้นไป	นักเรียนตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหที่เหมาะสม และระบุข้อดี - ข้อเสีย 1-2 ข้อ	นักเรียนตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหที่เหมาะสม แต่ไม่ระบุข้อดี - ข้อเสีย
4. การสร้างสรรค์ความรู้	นักเรียนนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม พร้อมแสดงรายละเอียดทุกขั้นตอน	นักเรียนนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม พร้อมแสดงรายละเอียดบางขั้นตอน	นักเรียนนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม แต่ไม่แสดงรายละเอียดของแต่ละขั้นตอน
รวม 12 คะแนน			
เกณฑ์การประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์			
คะแนน	9 – 12 หมายถึง	ระดับดีมาก	
คะแนน	5 – 8 หมายถึง	ระดับพอใช้	
คะแนน	4 หมายถึง	ระดับปรับปรุง	

10. บันทึกหลังการสอน

.....

.....

.....

.....

11. ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

กิจกรรม

สำรวจตนเองการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

คำชี้แจง ให้นักเรียนสำรวจตนเองในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความ ที่ตรงกับนักเรียนมากที่สุด

ข้อที่ 1 การใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์

- น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 ปี
- 2 - 3 ปี
- มากกว่า 4 ปี ขึ้นไป

ข้อที่ 2 ความถี่ในการเข้าถึงเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียน บ่อยแค่ไหน

- มากกว่าวันละ 1 ครั้ง
- 2-3 วันครั้ง
- สองสัปดาห์ 1 ครั้ง
- วันละ 1 ครั้ง
- สัปดาห์ละ 1 ครั้ง
- เดือนละ 1 ครั้ง

ข้อที่ 3 ช่วงเวลาที่นักเรียนเข้าใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์บ่อยที่สุด

- 08.00-12.00 น.
- 12.00-16.00 น.
- 16.00-20.00 น.
- 20.00-00.00 น.
- 00.00-04.00 น.
- 04.00-08.00 น.

ข้อที่ 4 นักเรียนเข้าใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ใดบ้าง

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- Line
- MySpace
- Multiply
- YouTube
- Instagram
- Facebook
- Window Live Space
- Live Journal
- Twitter
- อื่น ๆ (โปรด

ข้อที่ 5 เหตุผลที่นักเรียนเข้าใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

.....

.....

.....

.....

กรณีศึกษาที่ 3 ภัยจากโลกออนไลน์

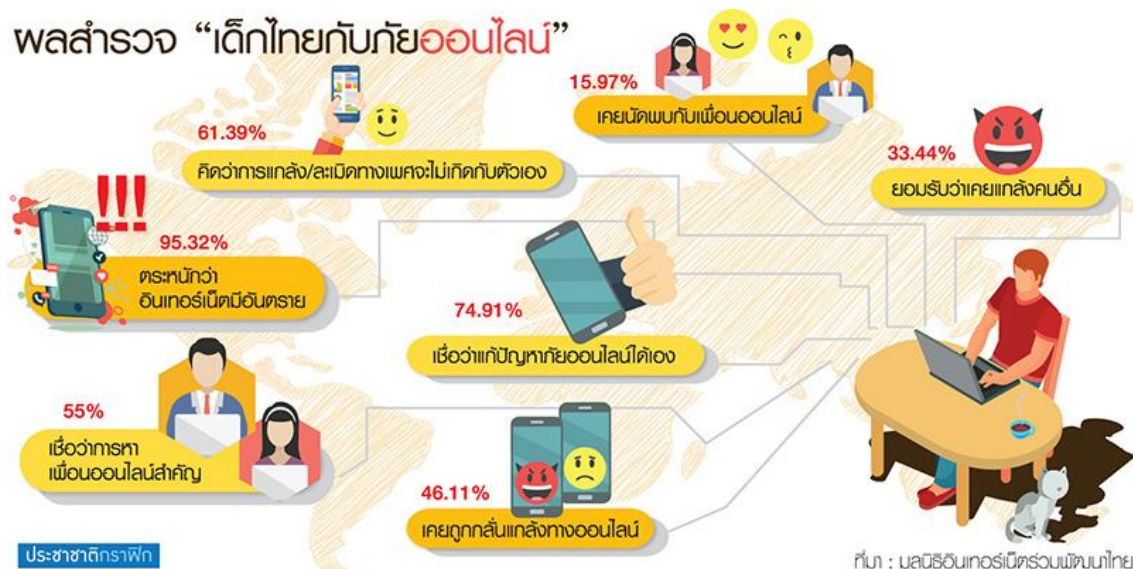
ลวงเด็กหญิงอายุ 14 จากเกมผ่านเกมออดิชั่นออนไลน์

เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม นายเกียรติศักดิ์ ลักษณะนาย และนางสาวศิริขวัญ ผลจร เจ้าหน้าที่มูลนิธิพิริยา หงสกุลเพื่อเด็กและสตรี เดินทางมารับ 2 เด็กหญิงอายุ 14 ปี นักเรียนชั้น ม.2 โรงเรียนแห่งหนึ่งในอำเภอกาฬ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อไปฟื้นฟูสภาพจิตใจและดูแลเป็นการชั่วคราว พร้อมทั้งเข้าพบ พ.ต.อ. อุดุทธ์ เม่นบางผึ้ง ผู้กำกับ สภ.กาฬ และ พ.ต.ท.มงคล ปันดี พนักงานสอบสวน เพื่อเร่งรัดให้ดำเนินคดี นายวันชัยหรือต้นน้ำ เนรมิตร อายุ 21 ปี ที่จังหวัดสมุทรสาครและพวกที่ล่อลวงเหยื่อเด็กหญิงผ่านเกมออดิชั่น หนึ่งในเด็กหญิงที่ถูกล่อลวงกล่าวว่ายมีเพื่อนอีก 2 คน ที่ถูกนายวันชัยล่อลวงไปในลักษณะเดียวกัน โดยนายวันชัยและเพื่อนเข้ามาเล่นเกมสออดิชั่นออนไลน์ด้วยกันเมื่อเล่นได้ประมาณ 1 สัปดาห์ เพื่อนของนายวันชัยขอเบอร์โทรศัพท์มือถือและให้นายวันชัยเป็นคนพูดคุย โดยนายวันชัยอ้างว่าเป็นลูกชายรองผู้กำกับการสถานีตำรวจแห่งหนึ่ง มีแม่เป็นคุณหญิงชื่อคุณหญิงรัศมีและหากไม่ไปหานายวันชัย นายวันชัยจะฆ่าตัวตายจนกระทั่งหลงเชื่อก่อนเดินทางด้วยรถไฟไปหาที่จังหวัดสมุทรสาคร เด็กหญิงอายุ 14 ปี กล่าวต่อว่าเมื่อไปถึงยังจังหวัดสมุทรสาคร นายวันชัยพาตนไปที่บ้านอ้างว่าเป็นของพ่อเป็นบ้านหลังใหญ่โตโอโถง แต่นายวันชัยไม่ยอมพาเข้าไปในบ้านกลับพาไปที่บ้านหลังเล็ก ๆ หลังหนึ่งแทน อ้างว่าต้องการอยู่คนเดียวทำให้หลงเชื่อเมื่อเข้าไปในบ้านแล้วนายวันชัยก็เก็บโทรศัพท์มือถือเอาไว้ไม่ให้ติดต่อกับทางบ้านและให้ไปทำงานเป็นลูกจ้างแพปลาได้ค่าแรงวันละ 200 เมื่อได้ค่าแรงมาแล้วนายวันชัยจะเก็บไว้หมดและให้เงินไปกินข้าวกลางวันละ 30 บาท จนกระทั่งเพื่อนที่ไปด้วยกันเห็นท่าไม่ดีแกล้งป่วยและไม่ได้ออกไปทำงาน จึงแอบมาโทรศัพท์บอกทางบ้านด้านเจ้าหน้าที่มูลนิธิพิริยาฯ กล่าวว่าในเบื้องต้นนำเด็กหญิงที่ตกเป็นเหยื่อไปอยู่ในความดูแลของมูลนิธิพิริยาก่อนจนกว่าตำรวจ สภ.กาฬ จะสามารถจับกุมนายวันชัยได้เพราะเกรงว่าผู้เสียหายอาจถูกข่มขู่คุกคาม

ที่มา <http://www.tlcthai.com/education/news/7419>

ใบความรู้ที่ 1 เด็กไทยกับภัยออนไลน์

ผลสำรวจ “เด็กไทยกับภัยออนไลน์”

ข้อมูล 27 มกราคม 2561

ที่มา <https://www.prachachat.net/ict/news-108102>

“รู้เท่าทันภัยโซเชียล... เพราะเหยื่อคนต่อไปอาจเป็นคุณ”

ยุคดิจิทัลสามารถเชื่อมโยงผู้คนจากทั่วโลก ผ่านทางโซเชียลเน็ตเวิร์ค ไม่ว่าจะเป็น Facebook, Twitter, Line หรือ YouTube โดยเชื่อมโยงข้อมูลส่วนตัว ประสบการณ์และข้อมูลต่างๆ ของเราไปยังเพื่อน ครอบครัว หรือบุคคลอื่น ๆ ได้สะดวกและรวดเร็ว แต่อย่างไรก็ตามเหรียญย่อมมีสองด้านเสมอเมื่อมีด้านดี ก็ย่อมมีด้านร้าย ที่แฝงไปด้วยภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้นกับข้อมูลส่วนตัวที่เรา มีและได้แชร์ออกไปไม่ว่าจะเป็น รูปภาพ วิดีโอ รวมถึงความรู้สึกต่าง ๆ ในหลากหลายรูปแบบ

เล่นท์กลวงบนโซเชียลเน็ตเวิร์ค

1. เพราะศรัทธาและสงสาร

จะเห็นได้ว่าโลก Social มักจะอาศัยความสงสารหรือใช้ความมีชื่อเสียงของนักร้อง นักแสดง หรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคม แล้วนำมาแต่งเรื่องหลอกวงในรูปแบบต่าง ๆ กลุ่มมิจฉาชีพจะปลอมบัญชีผู้ใช้ Facebook ของดาราเป้าหมายและเพื่อนดาราขึ้นมา พร้อม copy ข้อความต่าง ๆ ของที่ดาราได้แชร์ไว้ใน Instagram มาใส่ในบัญชีผู้ใช้ปลอมของดารา ให้เห็นว่ามีมีความเคลื่อนไหวเพื่อหลอกให้เหยื่อหลงเชื่อว่าเป็น Instagram ของดาราเป้าหมายจริง ๆ และชักชวนกันร่วมทำบุญ โดยโอนเงินมายังเลขที่บัญชีธนาคารของมิจฉาชีพ

เราจะเห็นได้ว่าช่องทางของความศรัทธาและความสงสารที่เหล่ามิจฉาชีพใช้นั้น ยังมีรูปแบบการหลอกวงอีกหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการตั้งโครงการรับบริจาคค่ารักษาพยาบาลสัตว์ หรือโครงการรับบริจาคเพื่อเด็กพิการ เป็นต้น ดังนั้นอย่าให้ความศรัทธาและความสงสารย้อนกลับมาทำร้ายเรา ที่สำคัญที่สุด ตรวจสอบเช็คให้มั่นใจก่อนแชร์ข่าว ไม่งั้นเราอาจเป็นช่องทางการกระจายข่าวลวงได้

2. ความรักเป็นเหตุ

ขบวนการแก๊งหาคู่ต่างชาติ ที่มักจะใช้ภาพที่มีหน้าตาสวย หล่อ เพื่อต้มตุ๋นที่หวังว่าจะเปลี่ยนชีวิตได้แฟนเศรษฐี มีชีวิตหรูหราในต่างประเทศ แต่มักจะถูกหลอกให้เสียใจ เสียเงินหรือเสียตัวในที่สุด โดยเทคนิคที่มิจฉาชีพจะจีบสาวผ่าน Facebook หรือโปรแกรมหาเพื่อน หากแชทผ่านวีดีโอคอลก็จะทำแบบแฉับ ๆ เพื่อไม่ให้เห็นหน้าจริงแล้วบอกว่าสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่ค่อยดีจึงโพสต์วีดีโอที่แอบตัดต่อไว้แล้วแทน พร้อมสร้างนิยายให้ดูน่าสงสาร ออกหักจากคู่รักทิ้งไป เลยอดอยากหาคู่แท้ที่รักจริงเมื่อถึงระยะเวลาที่เหยื่อหลงเชื่อก็จะส่งของมีค่าต่าง ๆ เช่น โทรศัพท์ สร้อยเพชร มาให้แต่ว่าของขวัญที่จะส่งมาให้ต้องจ่ายภาษีหรือค่าใช้จ่ายต่าง ๆ และหลอกให้เหยื่อโอนเงินดังกล่าวไปให้เพื่อจะได้รับของขวัญก้อนโต บางรายมีเดินทางมาหาพร้อมหลอกมีเช็คส์และบินกลับไป แล้วไม่ติดต่อกลับมาอีกด้วยเหตุผลที่สร้างขึ้นมาร้อยแปด

ภัยแบบนี้ต้องระวัง การพยายามสร้างเรื่องให้เรากลายเป็นเจ้าของเงินในนิยาย จนตกหลุมรัก ดังนั้นการตกหลุมรักใครอย่างรวดเร็ว ไม่รู้ที่มาที่ไปคนของที่กำลังคุยด้วย รวมถึงถ้าต้องโอนเงินยังต้องเริ่มสงสัยการกระทำ และหากพยายามรีบอยากมาหา ก็ยังต้องสงสัยมากขึ้นอีก แม้รักแท้จากโซเชียลที่เป็นข่าวอาจจะมียู่จริงแต่แก๊งต้มตุ๋นก็มีอยู่มากทีเดียว จึงเป็นอีกเรื่องที่ต้องระวังเช่นกัน

3. ลงทุนน้อยกำไรงาม

ธุรกิจขายผันลงทุนน้อยกำไรงามในระยะเวลาอันสั้น ที่ได้ผลตอบแทนสม่ำเสมอ เมื่อครบวันก็จะคืนเงินทุนพร้อมดอกเบี้ย ทำจนเหยื่อหลงเชื่อแล้วก็หายตัวไปพร้อมเงินมหาศาล ที่มีหลากหลายรูปแบบเช่น แชรส์ลูกโซ่แอบขายตรงของ UFUN ที่เกิดความเสียหายหลายพันล้าน ที่มีการจดทะเบียนกับ สคบ. อย่างถูกต้องแต่กลับไม่ได้ทำธุรกิจตามที่แจ้งไว้ รวมทั้งยังมีการลงทุน UFUN ที่ใช้เงินสกุล USD และใช้ U Token Cash แทนสกุลเงินปกติ เพื่อซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าและเงินตราบนโลกออนไลน์

นักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งเปิดเฟสบุ๊กชื่อว่า “กลุ่มรับทรัพย์” แล้วเปลี่ยนชื่อมาเป็น “บ้านเลขที่ 5” เชิญชวนสมาชิกร่วมลงทุนหุ้นละ 100 บาท ลงทุนแล้วจะได้ผลตอบแทนร้อยละ 3 ต่อสัปดาห์ เมื่อครบวันก็จะคืนเงินทุนพร้อมดอกเบี้ย เหยื่อลงทุนเมื่อเห็นผลกำไรและได้เงินคืนจริง ๆ ก็เลยลงทุนเพิ่มขึ้น เรื่อย ๆ หลังจากนั้นมิฉฉาก็หายตัวไปพร้อมกับเงินของผู้เสียหายมหาศาล

กองทุนสวัสดิการเพื่อชีวิตสมาชิก 888 ที่ชักชวนชาวบ้านสมัครเป็นสมาชิก ในการจ่ายเงินสมทบกองทุนสวัสดิการฌาปนกิจสงเคราะห์รายเดือนโดยมีค่าสมัครครั้งแรก 1,100 บาท จากนั้นจ่ายเป็นรายเดือน ๆ ละ 100 บาท เมื่อครบ 180 วัน จะได้เงินค่าฌาปนกิจศพ 100,000 บาท หากครบ 2-5 ปีจะได้บวกเพิ่มปีละ 100,000 – 500,000 บาท หากสมทบเงินครบ 6 ปีขึ้นไปจะได้รับเงิน 1,000,000 บาท หลายคนอาจจะสงสัยทำไมถึงได้โดนหลอกทั้ง ๆ ที่มีข่าวสารแจ้งให้รู้เกี่ยวกับภัยเหล่านี้มากมาย นั่นก็เพราะการหลอกหลวงแบบนี้เป็นการใช้ความโลภที่เป็นเหมือนกิเลสพื้นฐานและยังมีรูปแบบหลากหลายมาก ทั้งแชร์ลูกโซ่ ลงทุนหุ้น กองทุน ขายรถ ขายสินค้าคอร์สสัมมนา ไปจนกระทั่งฌาปนกิจสงเคราะห์ โดยสามารถลงทุนในจำนวนเงินหลักร้อยแต่ได้หลักพัน-หมื่นในเวลาอันสั้น ด้วยกลยุทธ์ “ขายไม่เป็นไม่เป็นไร เดียวมีคนช่วยขายและหาลูกค้าให้” หรือ “ไม่มีความรู้ไม่เป็นไรเดียวมีคนช่วยดำเนินการให้” หรือ “ไม่มีเงินไม่เป็นไร มีญาติพอบุญบิณฑบาตก่อนไหม” หรือมีทรัพย์สิน เช่น รถ ทอง สามารถนำมาลงทุนก่อนได้แถมยังใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงแต่ละอาชีพเป็นการยืนยันความน่าเชื่อถือในการลงทุน พร้อมด้วยภาพยืนยันผู้ลงทุนที่ประสบความสำเร็จได้ไปเที่ยวทวีปหรือมีรถ Super Car ขับ

ดังนั้น มิฉฉาก็ยังคงอยู่ได้โดยอาศัยช่องทางแห่งความโลภ หากเรายังเชื่อว่าการลงทุนที่ไม่ต้องใช้ความรู้แต่ได้เงินมาง่าย ๆ ภัยรูปแบบนี้ก็ยังคงอยู่ต่อไป

4. นักท่องเที่ยวระวังโดนเท

จากเหตุการณ์ที่ผ่านมาไม่นาน เทศกาลชากระบานโอซากาที่ญี่ปุ่นบริษัท WealthEver ที่บินตรงจากกรุงเทพ-โอซากา แบบเช่าเหมาลำ ลอยแพนักท่องเที่ยวที่หลงเชื่อกว่า 2,000 คนที่สนามบินสุวรรณภูมิ คงเป็นข่าวใหญ่ที่หลายคนเคยได้ยิน เป็นรูปแบบแชร์ลูกโซ่ท่องเที่ยว ที่ชักชวนให้เป็นสมาชิกและซื้อสินค้าในราคาเพียง 8,000 บาท จะได้ตัวเครื่องบินเที่ยวโอซาก้า ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นกลลวงใช้เงินจำนวนน้อยหลอกล่อให้เหยื่อหลงเชื่อ นอกจากนี้ยังมีรูปแบบกลโกงการท่องเที่ยวอีกมากมาย เช่น บริษัทขายตัวเครื่องบินปลอมในราคาถูกที่จ่ายเงินจริงแต่ไม่ได้บินที่พร้อมหลอกทั้งนักท่องเที่ยวหรือทัวร์ปลอม กรณีหมอตุ่นหมอลอกให้มาลงทุนบริษัททัวร์กว่า 64 ล้านบาท พร้อมอ้างกลยุทธ์ที่ได้รับผลตอบแทนสูงทำให้ผู้คนจากหลากหลายอาชีพที่มีหน้าตามีชื่อเสียงในสังคมตกเป็นเหยื่อของการหลอกให้ร่วมลงทุน

ดังนั้น ควรเลือกซื้อทัวร์ที่มีใบอนุญาตประกอบธุรกิจท่องเที่ยวที่ถูกต้อง โดยสามารถตรวจสอบได้ที่ www.tourism.go.th พร้อมดูวัน เดือน ปี ในใบอนุญาต ซึ่งจะมีอายุ 2 ปี มีสถานที่ตั้งบริษัทนำเที่ยวที่ชัดเจน รวมถึงการเลือกซื้อทัวร์จากเว็บไซต์ควรเลือกเว็บไซต์ที่น่าเชื่อถือได้ที่มีการระบุราคาและรายละเอียดแพ็คเกจที่ชัดเจน ไม่งั้นจะกลายเป็นชะงักทัวร์และควรเก็บเอกสารชำระเงินไว้เป็นหลักฐาน ที่สำคัญให้สังเกตแพ็คเกจราคาที่สูงมากเกินไป อย่าเพิ่งรีบตัดสินใจซื้อ โดยอาจลองค้นหาข้อมูลจากราคาโรงแรมที่พัก ราคาร้านอาหารตามที่แพ็คเกจได้แจ้งไว้และต้องระวังอย่าหลงเชื่อการโฆษณาของทัวร์ที่เกินจริง จะทำให้เสียทั้งเงินและเสียรู้ เพราะหลงเชื่อทัวร์ราคาถูกอีกด้วย

ทริคเล็กๆ เพื่อเพิ่มความปลอดภัยในโลก Social

เกร็ดความรู้ที่จะช่วยให้เราท่องโลกโซเชียลให้ปลอดภัย ที่เราทุกคนสามารถทำได้

- คิดให้รอบคอบ อย่าหลงเชื่ออะไรง่ายๆ
- “คิดก่อนคลิก” ที่จะดาวน์โหลดโปรแกรม หรือ เอกสารใด ๆ
- อย่าบอกหรือระบายทุกอย่างใน Social เช่น สแปดาร์นี้ไปเที่ยวเชียงใหม่มีฉายาซีพออาจย่องมาบ้านอย่างสบายใจ
- อย่าแชร์ข้อมูลสู่ความเสี่ยงความเป็นส่วนตัวให้ใครรู้ อย่าง บัตรประชาชน พาสปอร์ต บอร์ดดิ้งพาส ถ้าต้องแชร์จริง ๆ ก็แชร์เฉพาะกลุ่ม
- คัดกรองกลุ่มเพื่อนในโลก Social
- เปิดใช้งาน Share Location เท่าที่จำเป็น
- ระวังการใช้ Wifi Free ในที่ต่าง ๆ กลุ่มแฮกเกอร์อาจใช้เครื่องมือล้วงข้อมูลที่สำคัญเราไปได้ - ตั้งค่าความปลอดภัยไว้เสมอ ไม่ว่าจะเป็นที่โทรศัพท์ที่มันค้อย update หรือใน Facebook ควรตั้งค่าความปลอดภัยไว้ก่อนเสมอ
- ควรเปลี่ยนรหัสผ่านที่ปลอดภัย อย่างน้อยทุก ๆ 3 เดือน

ทั้งนี้หากไม่แน่ใจสามารถสอบถามหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง อาทิ สายด่วน 1212 ที่รับแจ้งเบาะแสเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม หรือกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี เป็นต้น เพียงเท่านี้เราก็สามารถอยู่อย่างปลอดภัยในโลกโซเชียล

09 มกราคม 2561

เขียนโดย : อุมารัตน์ โพธิ์ชัย

ผู้จัดการสวนมาตรฐานบริการความปลอดภัยเทคโนโลยีสารสนเทศ

บริษัท กสทช. โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน)

ที่มา <https://www.catcyfence.com/it-security/article/social-network-awareness>

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมแนะแนว

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมแนะแนวตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีดังนี้

1. แบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มี 3 ฉบับ
 - 1.1 ฉบับที่ 1 เรื่อง รู้ทันอารมณ์
 - 1.2 ฉบับที่ 2 เรื่อง รู้ว่ารัก รู้จักรักษัตัว
 - 1.3 ฉบับที่ 3 เรื่อง ภัยจากโลกออนไลน์
2. แบบสรุปองค์ความรู้กิจกรรมแนะแนว (Journal Writing)

แบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

ฉบับที่ 1 เรื่อง รู้ทันอารมณ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษาแล้วตอบคำถามที่กำหนดให้

เรื่อง ทะเลาะกับแม่ ไม่คุยกันเลยมาเกือบเดือนแล้ว ใครเคยเป็นเหมือนเราบ้าง

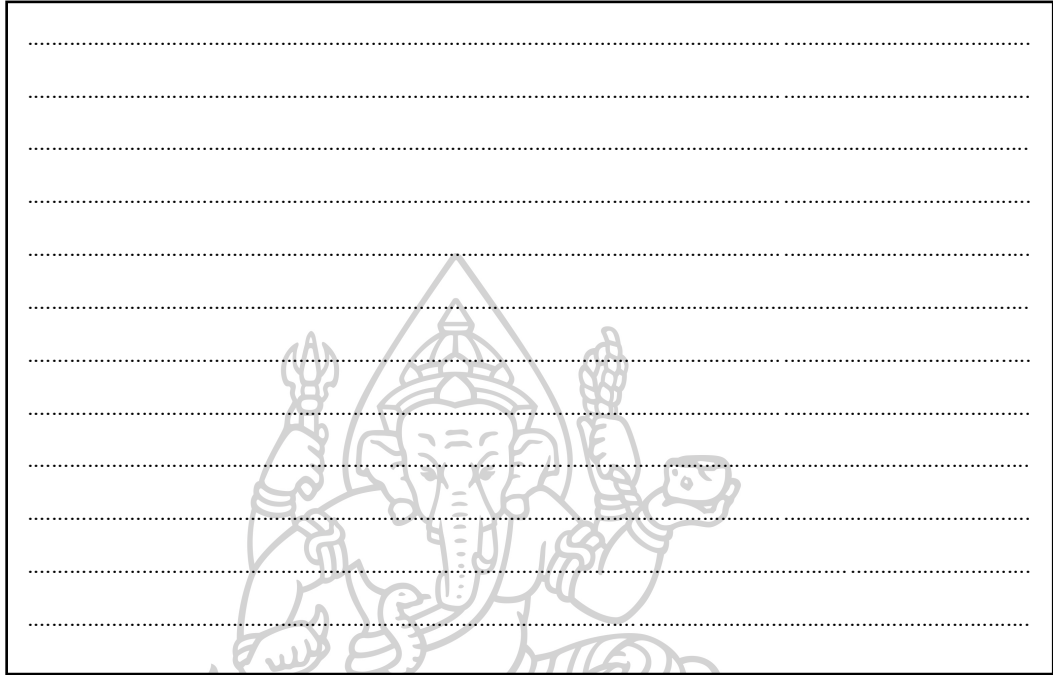
ทะเลาะกับแม่ นี่ถือว่าทะเลาะครั้งใหญ่เลยก็ว่าได้ เราอยากระบาย คือเราไม่คุยกันเลยมาเกือบเดือนแล้ว เรื่องที่ทะเลาะก็ไม่ใช่ว่าเรื่องใหญ่อะไรแต่ก็ไม่ใช่ว่าเรื่องเล็ก เรากับแม่ดินนิสัยคล้ายกัน คือประมาณว่าฟอร์มจัดทั้งคู่ ไม่ชอบง้อใครก่อนชอบให้คนอื่นมาง้อก่อน ตอนที่ทะเลาะเราไม่ยอมเถียงแม่ แม่ถามเราเลยเอาแต่เงียบ ไม่คุยอะไรเลยเพราะตอนนั้นเราโกรธมาก เราไม่พูดจะดีกว่า นิสัยเราก็เป็นคนซึ่งองด้วย แม่ก็รู้ดีก่อนที่จะทะเลาะกันครั้งล่าสุดนี้ ก็ทะเลาะกันมาก่อนแล้วประมาณ 3 วัน แล้วก็ตีกัน จากนั้นก็มาทะเลาะกันอีกคือเราเสียใจมากเราร้องไห้เกือบทุกวันเลยเพราะเราอยู่ที่บ้านทุก ๆ วัน เราก็ออยากไปที่อื่นนะเพราะรู้สึกว่ามันไม่สบายอยู่ที่บ้าน เพราะอยู่บ้านนี่แหละทำให้เราร้องไห้ เพราะเราจะคิดถึงอดีตที่เราคุยกับแม่ทุก ๆ วัน เล่นกัน หัวเราะด้วยกัน ช่วยกันทำงานที่บ้าน ไปไหนด้วยกันตลอด จากที่แม่ทำกับข้าวให้กินทุกวัน หลังจากทะเลาะกันแม่ไม่เคยทำให้เรากินเลย เราน้อยใจมากเราก็เลยซื้อกินเองตลอด เพราะแม่ก็ไม่ได้ซื้ออะไรมาให้เราเลย พอเรานึกที่โรมันลั่นร้องไห้ไม่อยู่ เราอยากคุยกับแม่แน่ แต่เหมือนแม่ไม่ยอมคุยกับเราเพราะตอนหลังจากที่ทะเลาะกันแล้วแม่เราก็ดูเราไปกินข้าวที่โต๊ะกับพี่ ๆ ด้วยกัน แต่เสียงที่แม่พูดมันแข็ง ๆ คือพูดแบบโกรธเราอยู่แต่เราก็งงไม่ไป แล้วแม่ก็พูดว่า “ถ้าไม่ยอมพูดด้วยก็ไม่ต้องพูดให้มันได้ตลอดรอดฝั่งนะ” มันทำให้เราไม่ยอมไปนั่งอยู่ตรงนั้นด้วย เราเลยหนีไปหลบในห้องแล้วก็ร้องไห้หนักมาก หลังจากวันนั้นก็ไม่คุยกันอีกเลยจนเกือบจะครบเดือนแล้ว เราชอบกลับมาคิดว่า ถ้าวันนั้นไปนั่งตรงนั้นกินข้าวกับแม่เราคงไม่ต้องแอบร้องไห้ทุกวันแบบนี้หรอก ดังค์เก็บส่วนตัวเราก็ดมดเลยเพราะเอาไปซื้อของใช้ส่วนตัวเพราะทุกทีแม่จะเป็นคนซื้อให้ เราไม่ยอมขอแม่ เราเสียใจมากอะ เราไม่รู้ว่าแม่จะเสียใจแบบเราหรือเปล่า เราอยากเป็นเหมือนเดิม เราไม่รู้อะไรกับใคร เราไม่เคยไม่คุยกับแม่มานานเท่านี้มาก่อน เรารู้ที่แม่ทำไปเพราะหวังดี แต่แม่ก็ไม่เข้าใจเราและเราก็ไม่เข้าใจแม่ด้วย จนวันนี้ก็ยังไม่ได้คุยกันเลย หน้าก็ยังไม่มอง เราไม่มีความสุขเลยไม่รู้อีกนานเท่าไรแม่จะกลับมาคุยกับเรา เวลาแม่เย็นชาใส่เรานี่มันอยากร้องไห้มาก ๆ น้อยใจมากยิ่งใกล้จะวันแม่แล้วด้วยใครเคยเป็นเหมือนเราบ้าง แชรร์กันได้นะ TT

สมาชิก exo88

02 สิงหาคม 2557 เวลา 00:30 น.

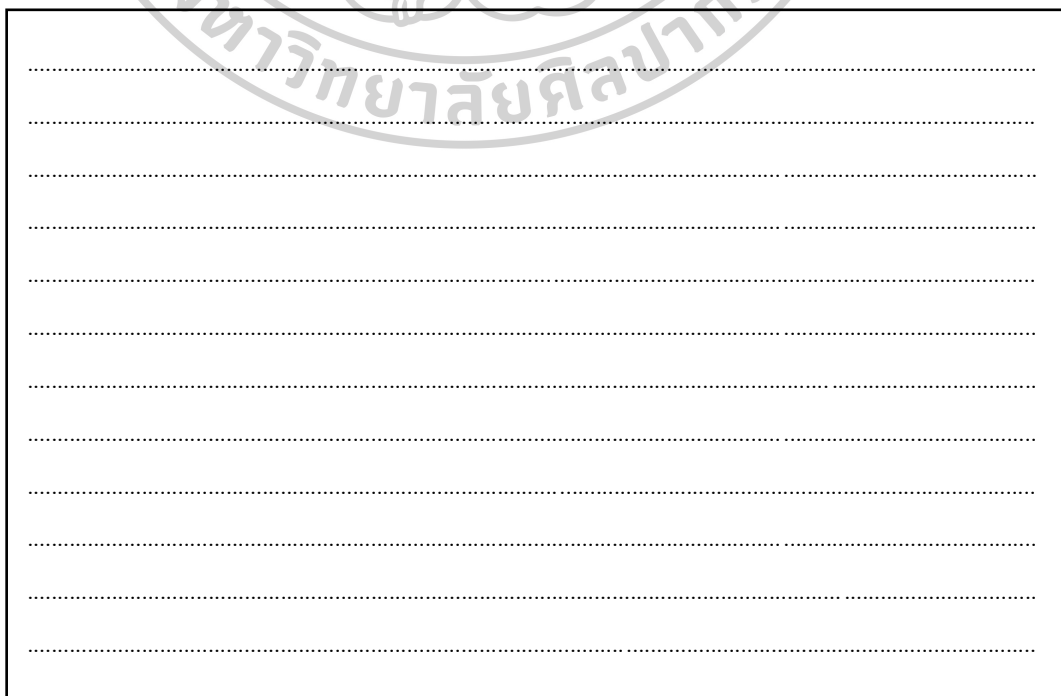
1. การรับรู้ปัญหา

คำชี้แจง ให้นักเรียนระบุปัญหาและพิจารณาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นว่ามีสาเหตุมาจากอะไรและมีผลกระทบต่อใครบ้าง อย่างไร (3 คะแนน)

2. การค้นหาวิธีการแก้ปัญหา

คำชี้แจง ให้นักเรียนเสนอแนวคิดวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายให้ได้มากที่สุด เพื่อสร้างทางเลือกที่หลากหลายในการแก้ปัญหา (3 คะแนน)

เกณฑ์การตรวจให้คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

ผู้ตรวจให้คะแนนพิจารณาคำตอบ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ตามคะแนนที่ตรงกับ

ความเห็นของผู้ตรวจมากที่สุด

องค์ประกอบ	ระดับคะแนน			
	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน	
1. การรับรู้ปัญหา	☐ นักเรียนค้นพบข้อเท็จจริงหรือสาเหตุที่สำคัญจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น 3 ข้อ ขึ้นไป	☐ นักเรียนค้นพบข้อเท็จจริงหรือสาเหตุที่สำคัญจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น 2 ข้อ	☐ นักเรียนค้นพบข้อเท็จจริงหรือสาเหตุที่สำคัญจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น 1 ข้อ	
2. การค้นหาวิธีการแก้ปัญหา	☐ การคิดหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายวิธีเพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม 3 ข้อ ขึ้นไป	☐ การคิดหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายวิธีเพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม 2 ข้อ	☐ การคิดหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายวิธีเพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม 1 ข้อ	
3. การเลือกวิธีการแก้ปัญหา	☐ นักเรียนตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมและระบุข้อดี - ข้อเสีย 3 ข้อ ขึ้นไป	☐ นักเรียนตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมและระบุข้อดี - ข้อเสีย 1-2 ข้อ	☐ นักเรียนตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมแต่ไม่ระบุข้อดี - ข้อเสีย	
4. การสร้างสรรค์ความรู้	☐ นักเรียนนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมพร้อมแสดงรายละเอียดทุกขั้นตอน	☐ นักเรียนนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมพร้อมแสดงรายละเอียดบางขั้นตอน	☐ นักเรียนนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมแต่ไม่แสดงรายละเอียดของแต่ละขั้นตอน	
คะแนนรวม ☐				
เกณฑ์การประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์				
	คะแนน	9 - 12	หมายถึง	ระดับดีมาก
	คะแนน	5 - 8	หมายถึง	ระดับพอใช้
	คะแนน	4	หมายถึง	ระดับปรับปรุง

แบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

ฉบับที่ 2 เรื่อง รู้ว่ารัก รู้จักรักตัว

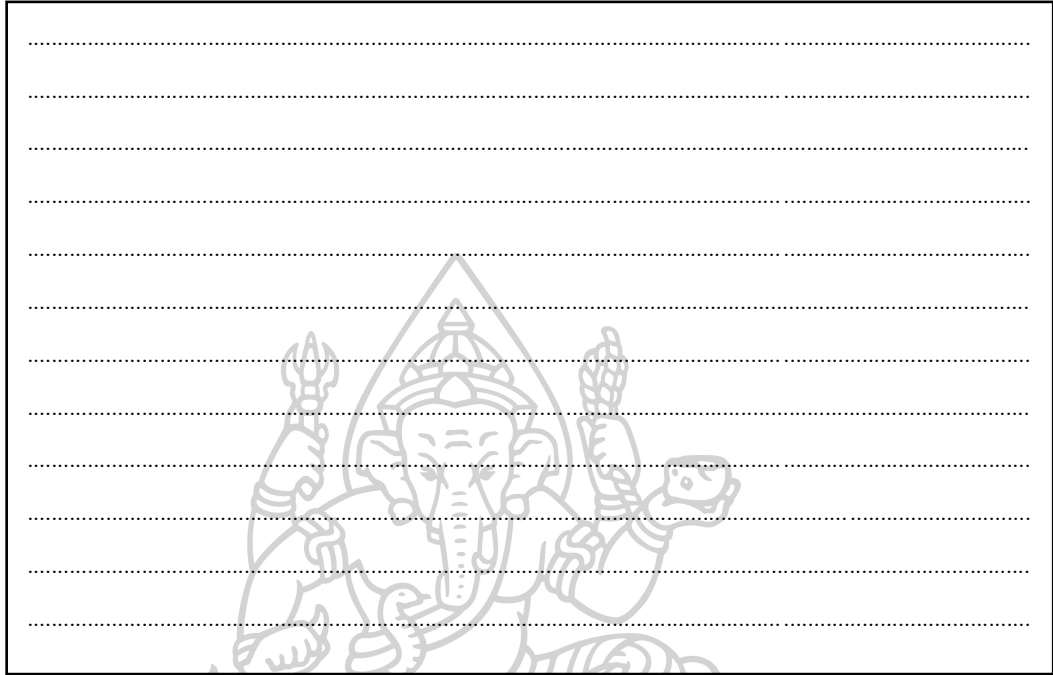
คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษาแล้วตอบคำถามที่กำหนดให้

ความรักที่เคยมีความสุข มันคืออะไร เราทำไมผิด ทำไมเขา บอกเลิก เรา

เราคบกับแฟนมา 1 ปี 1 เดือน 22 วัน เราทะเลาะกันบ่อยนะช่วงหลัง ๆ เราร้องไห้ทุกวันแฟนก็ไม่ค่อยสนใจ เหตุที่ร้องไห้ทุกวันก็เพราะว่า เรากับแฟนไปเดินเล่นด้วยกัน ปกติเราจะเล่นโทรศัพท์ของกันและกันได้เสมอ แต่วันนี้เราหยิบโทรศัพท์เขา แต่แฟนเราดึงไปอย่างรวดเร็วแรงมาก มันคืออะไร ทำไมเราถึงเล่นไม่ได้ ดูไม่ได้ เราถามเขาก็บอกไม่มีอะไร แต่เราไม่เชื่อ เราทะเลาะกันนานมากเพราะเขาไม่ยอมให้ดู เราเลยบอกเลิก แต่เขาไม่เลิก เขาขอโทษเรา ในใจเรามันมีแต่ น้ำตาแล้วตอนนี้ เพราะเราคิดในใจไว้ว่าต้องมีอะไรสักอย่างในโทรศัพท์ เขาถึงไม่ให้เราแตะและเป็นอย่างที่เราคิด เขาเอาโทรศัพท์ยื่นให้เรา เราเปิดไลน์เป็นอันดับแรก เราเห็นเขาคุยกับผู้หญิงสองคน ซึ่งเป็นผู้หญิงที่เราห้ามไม่ให้เขาคุยเพราะเราเคยทะเลาะกันจนเลิกกันเพราะผู้หญิงสองคนนี้แล้วครั้งหนึ่ง และทะเลาะกันอีกหลายครั้ง ถึงขนาดนั้นมันเหมือนคุยกันทั่ว ๆ ไปไม่มีอะไรมาก แต่เราก็ไม่เข้าใจ ทำไมต้องคุย ต้องทัก ต้องแอดไลน์ ทั้งที่ลบเพื่อนไปแล้ว เราเสียใจ เสียความรู้สึก แต่เพราะเรารักเขามาก เราจึงให้อภัยก็ครั้งแล้วก็เผลอ จากเหตุการณ์ในครั้งนี้นั้นมันทำให้เราคิดมากระแวง แต่เราพยายามไม่ระแวงแล้ว มันก็อดคิดไม่ได้นี่เนอะ เพราะมันไม่ใช่แค่ครั้งเดียวและเราก็มีปัญหาจ้องแง้งทุกวัน ก็แฟนไม่มีเวลาให้ ไม่ค่อยสนใจเหมือนเมื่อก่อนเราอนร้องให้ทั้งวันทั้งคืนก็ไม่สนใจ เราหมดความสำคัญลงเรื่อย ๆ คนเป็นแฟนมักรู้สึกตัวเสมอใช่ไหมล่ะ และแล้วก็ถึงวันตอนเช้า กลางวัน เราคุยกันอยู่ดีดีเราบอกรักเขาอยู่ดีดี ก็มีคำหนึ่งที่เรารู้สึกปวดมาก เขาบอกเราว่า “เขาขอโทษนะ เราเลิกกันเถอะ ช่วงหลัง ๆ นี้มันไม่มีความสุข คิดเห็นไม่ตรงกัน อะไร ๆ ก็เปลี่ยน อย่าเสียใจไปเลยนะ” มันคืออะไร เราทำไมผิด ทำไมเขาบอกเลิกเรา เราโทรหาเขาทั้งวันทั้งคืน 2 วันติดเขาไม่รับ ไม่โทรกลับ เราบอกสิ่งที่อยู่ในใจเราทุกอย่าง เขาบอกว่าเรารักเขาขนาดไหน เรายอมให้ทั้งกายและใจกับเขา ยอมทำทุกอย่างเพื่อเขา เวลามีปัญหาเวลาทะเลาะกัน ในใจลึกๆ เราไม่เคยอยากให้เขาไปไหน เราพร้อมจะให้อภัยเราจ้อเขาก่อน ทั้งที่เราเป็นคนโดนบอกเลิก เราทักแชทเฟซบุ๊กเขา ส่งข้อความแชทเฟซบุ๊กหาเขา โทรหาเขาก่อน แต่สิ่งที่เราได้คืนมาคือความเฉยชาคือคำพูดที่เหมือนคนที่ไม่ได้รักกันแล้ว ตอนนั้นเราโทรหาเขาทักแชทเฟซบุ๊ก เขาก็ไม่ตอบไม่โทรกลับอะไรเลย เราไม่รู้เราจะลืมเขาอย่างไร เรารักเขามาก

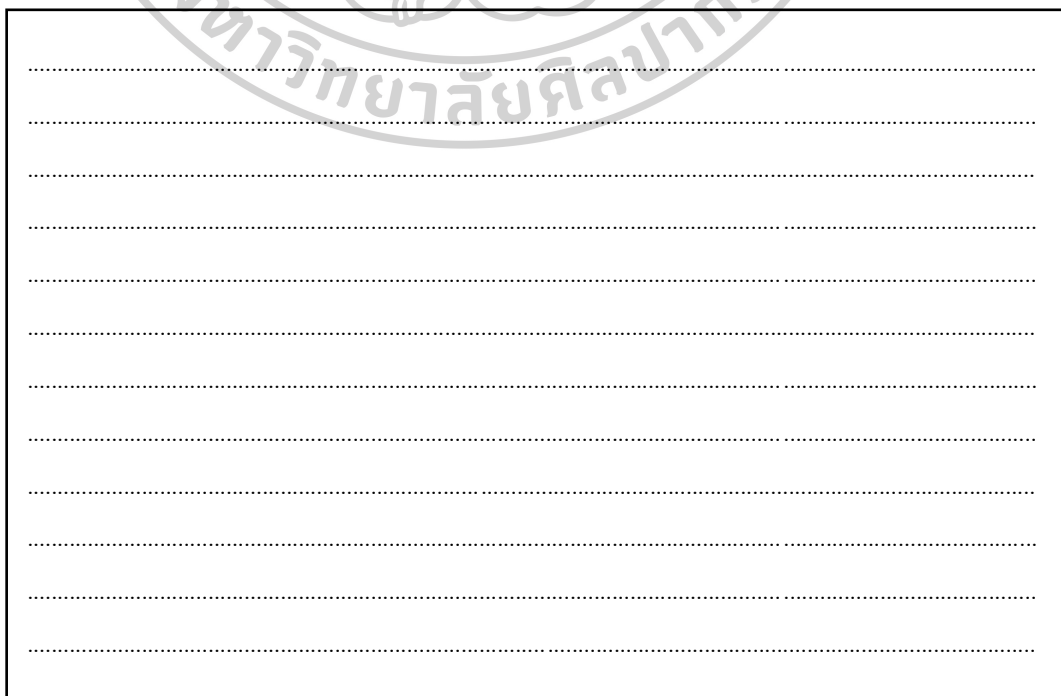
1. การรับรู้ปัญหา

คำชี้แจง ให้นักเรียนระบุปัญหาและพิจารณาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นว่ามีสาเหตุมาจากอะไรและมีผลกระทบต่อใครบ้าง อย่างไร (3 คะแนน)

2. การค้นหาวิธีการแก้ปัญหา

คำชี้แจง ให้นักเรียนเสนอแนวคิดวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายให้ได้มากที่สุด เพื่อสร้างทางเลือกที่หลากหลายในการแก้ปัญหา (3 คะแนน)

เกณฑ์การตรวจให้คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

ผู้ตรวจให้คะแนนพิจารณาคำตอบ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ตามคะแนนที่ตรงกับ
ความเห็นของผู้ตรวจมากที่สุด

องค์ประกอบ	ระดับคะแนน			
	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน	
1. การรับรู้ปัญหา	นักเรียนค้นพบข้อเท็จจริงหรือสาเหตุที่สำคัญจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น 3 ข้อ ขึ้นไป	นักเรียนค้นพบข้อเท็จจริงหรือสาเหตุที่สำคัญจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น 2 ข้อ	นักเรียนค้นพบข้อเท็จจริงหรือสาเหตุที่สำคัญจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น 1 ข้อ	
2. การค้นหาวิธีการแก้ปัญหา	การคิดหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายวิธีเพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม 3 ข้อ ขึ้นไป	การคิดหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายวิธีเพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม 2 ข้อ	การคิดหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายวิธีเพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม 1 ข้อ	
3. การเลือกวิธีการแก้ปัญหา	นักเรียนตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมและระบุข้อดี - ข้อเสีย 3 ข้อ ขึ้นไป	นักเรียนตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมและระบุข้อดี - ข้อเสีย 1-2 ข้อ	นักเรียนตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมแต่ไม่ระบุข้อดี - ข้อเสีย	
4. การสร้างสรรค์ความรู้	นักเรียนนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมพร้อมแสดงรายละเอียดทุกขั้นตอน	นักเรียนนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมพร้อมแสดงรายละเอียดบางขั้นตอน	นักเรียนนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมแต่ไม่แสดงรายละเอียดของแต่ละขั้นตอน	
คะแนนรวม <input type="text"/>				
เกณฑ์การประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์				
	คะแนน	9 - 12	หมายถึง	ระดับดีมาก
	คะแนน	5 - 8	หมายถึง	ระดับพอใช้
	คะแนน	4	หมายถึง	ระดับปรับปรุง

แบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

ฉบับที่ 3 เรื่อง ภัยจากโลกออนไลน์

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษาแล้วตอบคำถามที่กำหนดให้

เรื่องของเหยื่อการคุกคามออนไลน์ กับชายผู้ปลอมเฟซบุ๊กส่งข้อความมั่วร้ายถึงหญิงสาวนับสิบ

คัลลัม เบลค-โอไบรอัน ชายวัย 25 ปี ถูกจับกุมด้วยข้อหาตามรังควานและคุกคามผู้หญิงหลายคนทางโซเชียลมีเดีย เหยื่อรายหนึ่งบอกเล่าเรื่องราวการถูกคุกคามผ่านทางเฟซบุ๊กและเหตุใด แม้นรายจะถูกจับกุมแล้ว แต่ "ความรู้สึกที่ว่าเขาสามารถทำร้ายฉันได้ไม่เคยเลือนหายไปเลย" "ฉันรู้สึกขยะแขยงเมื่อได้อ่านข้อความเหล่านั้น มันพูดถึงการข่มขืนและการทรมาน" นี่คือการพูดของเจ็มมา ที่บอกเล่าให้บีบีซีฟังถึงวันแรกที่เธอได้รับข้อความในคืนหนึ่งเมื่อเดือน มิ.ค.ปีที่แล้ว ขณะเธออยู่ในห้องนอนตัวเอง ชายผู้ตามรังควานเธอทางโซเชียลมีเดียคนนี้ชื่อ คัลลัม เบลค-โอไบรอัน เขาสร้างบัญชีเฟซบุ๊กปลอม 17 บัญชี ตามรังควานด้วยการส่งข้อความข่มขู่ ล่วงละเมิดทางเพศหญิงสาวมากหน้าหลายตา "ฉันเซฟภาพบนหน้าจอไว้ ข้อความยาวมาก และเขาก็บรรยายทุกสิ่งทุกอย่างอย่างละเอียดให้เห็นภาพอย่างชัดเจน ฉันอ่านแค่บรรทัดแรก ๆ และให้พ่อแม่อ่านที่เหลือ แม่บอกฉันว่าฉันควรจะไปแจ้งตำรวจเลยทันที" ในตอนแรก เจ็มมา ซึ่งอายุ 17 ปี ในตอนนั้น คิดว่าเป็นเรื่องล้อเล่น เธอพยายามค้นหาว่าข้อความดังกล่าวมาจากใคร แต่มันมาจากบัญชีปลอมที่ถูกระงับการใช้การไปแล้ว เจ็มมาบอกว่า ถึงตอนที่เธอได้อ่านข้อความนั้น ชายคนดังกล่าวก็สร้างบัญชีใหม่ขึ้นแล้ว และเริ่มส่งข้อความมาคุกคามอีก "ข้อความหนึ่งบอกว่า ฉันไม่ต้องกลัวที่จะเดินในซอยเปลี่ยว ๆ มีด ๆ หรือ เพราะว่าเขาชอบที่แฉ่งมากกว่า" จากนั้น ข้อความจากชายผู้นี้ก็เริ่มพูดถึงครอบครัวเธอ พุดงานของพ่อเธอและแม่กระทั่งเอ่ยถึงสุนัขตาเธอ เมื่อเธอถามกลับไปว่าเขาคือใคร เธอกลับได้ข้อความคุกคามกลับมาเพิ่มอีก และไม่กี่วันหลังจากนั้น ครอบครัวเธอก็ไปแจ้งความกับกองตำรวจเวสต์เมอร์เซีย ซึ่งดูแลพื้นที่ในมณฑลเฮริฟอร์ดเชอร์ชอปเชอร์และวูร์สเตอร์เชอร์ในอังกฤษ แต่ก็ต้องผิดหวังแม้ว่าจะมีภาพหน้าจอมือถือเป็นหลักฐาน "พวกเขาบอกว่าชายคนดังกล่าวไม่ได้มีภัยคุกคามโดยตรงกับฉันและก็ไม่มีความเสี่ยงเพราะว่ามีการใช้ฟรีดซีเซิร์ฟเวอร์ (ตัวกลางของเซิร์ฟเวอร์อื่นซึ่งทำให้หาแหล่งที่มายาก)" ตำรวจแนะนำให้เธอลบบัญชีเฟซบุ๊กของเธอซะ แต่เธอไม่อยากจะเช่นนั้นเพราะเธอต้องใช้มันในการทำงาน "ฉันรู้สึกเหมือนกับเด็กผู้หญิงคนหนึ่งที่ไว้วางใจโพยตีพายไปเอง" "ความไม่ใส่ใจของตำรวจทำให้ฉันยิ่งรู้สึกโดดเดี่ยวเข้าไปอีก" เจ็มมา ซึ่งตอนนี้อายุ 18 ปี แล้ว กล่าวว่า "ฉันระงับบัญชีชั่วคราวไปหลายครั้งและบล็อกบัญชีเขาด้วย แต่เขาก็สมัครบัญชีปลอมขึ้นมาใหม่ รวม ๆ แล้วเขาส่งมาราว 75-100 ข้อความจากบัญชี 5 บัญชี" "ความรู้สึกฉันด้านชาไปหมดแล้วกับข้อความพวกนี้ แต่ความรู้สึกที่ว่าเขาสามารถทำร้ายฉันได้ไม่เคยเลือนหายไปเลย ฉันรู้สึกว่าฉันไม่สามารถออกจากบ้านได้ รู้สึกวิตกกังวลทั้งที่ไม่เคยเป็นมาก่อน"

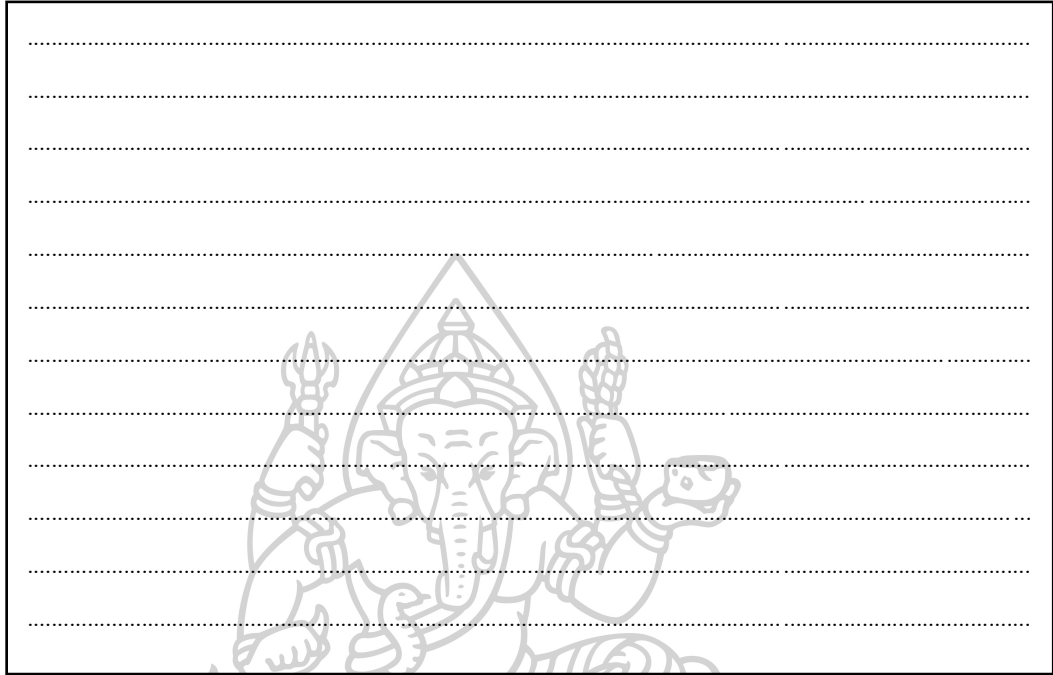
แม้ว่าจะมีช่วงหนึ่งที่ชายคนดังกล่าวเจียบหายไป แต่ไม่นานเขาก็กลับมาส่งข้อความเช่นเดิมอีกและคราวนี้ เจ็มมา ได้ไปเจอกับตำรวจผู้หญิงซึ่งเธอบอกว่าให้การช่วยเหลือเธออย่างจริงจัง "ฉันคิดว่าเธอเข้าใจว่าชายคนนี้มีอำนาจเหนือฉันอย่างไรและเข้าใจว่าฉันกำลังรู้สึกอย่างไร" ไม่นาน เจ้าหน้าที่ตำรวจก็สามารถเชื่อมโยงกับอีกคดีหนึ่งที่มีผู้หญิงอีกคนมาแจ้งความไว้และเบลค-โอไบรอัน ก็ถูกจับกุม 2 สัปดาห์หลังจากนั้น "ตอนฉันรู้ว่าเขาถูกจับแล้ว ฉันร้องไห้โฮออกมาทันที" เจ็มมา กล่าว และเธอต้องตกใจไปยิ่งกว่านั้นอีกเมื่อรู้ว่าคนร้ายรู้จักกับพี่ชายของเธอ ตำรวจบอกว่า เบลค-โอไบรอัน ซึ่งอายุ 25 ปี คุกคามผู้หญิงหลายคนและรู้จักกับพวกหญิงเหล่านั้น ที่ศาลในมณฑลซุสเซกซ์เซอร์ เขาสารภาพผิดว่าได้คุกคามผู้หญิง 10 คน และถูกตัดสินจำคุก 2 ปีครึ่ง เบลค-โอไบรอัน ถูกคุมประพฤติ 15 เดือน และยังคงถูกสั่งห้ามไม่ให้ติดต่อเหยื่อของเขาเป็นเวลา 10 ปี เขายังถูกสั่งห้ามไม่ให้ใช้เครื่องมือสื่อสารที่ต่ออินเทอร์เน็ตได้ นอกเสียจากว่าจะสามารถดูประวัติการใช้อินเทอร์เน็ตของเครื่องมือดังกล่าวได้ แม้เจ็มมาจะรู้สึกสบายใจขึ้นที่คนร้ายถูกจับกุมตัวแล้ว เธอมองย้อนกลับไปและรู้สึกไม่ตื่นเรื่องการช่วยเหลือที่เธอได้รับ เธออยากให้เฟซบุ๊กมีศูนย์ประสานงานช่วยเหลือเพื่อที่คนจะได้รายงานถึงเรื่องการละเมิดบนโลกออนไลน์ได้ และเธอบอกว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจก็ยังคงมีความเข้าใจเรื่องการทำงานของโซเชียลมีเดียจำกัดอยู่ "มันไม่ควรเป็นเช่นนั้น และกรณีแบบนี้ก็จะเพิ่มมากขึ้นในอนาคต ฉันเป็นเด็กผู้หญิงวัยรุ่นคนหนึ่งและฉันต้องมานั่งหวาดกลัวมาตลอดทั้งปี"

ที่มา <https://www.bbc.com/thai/international-43349684>

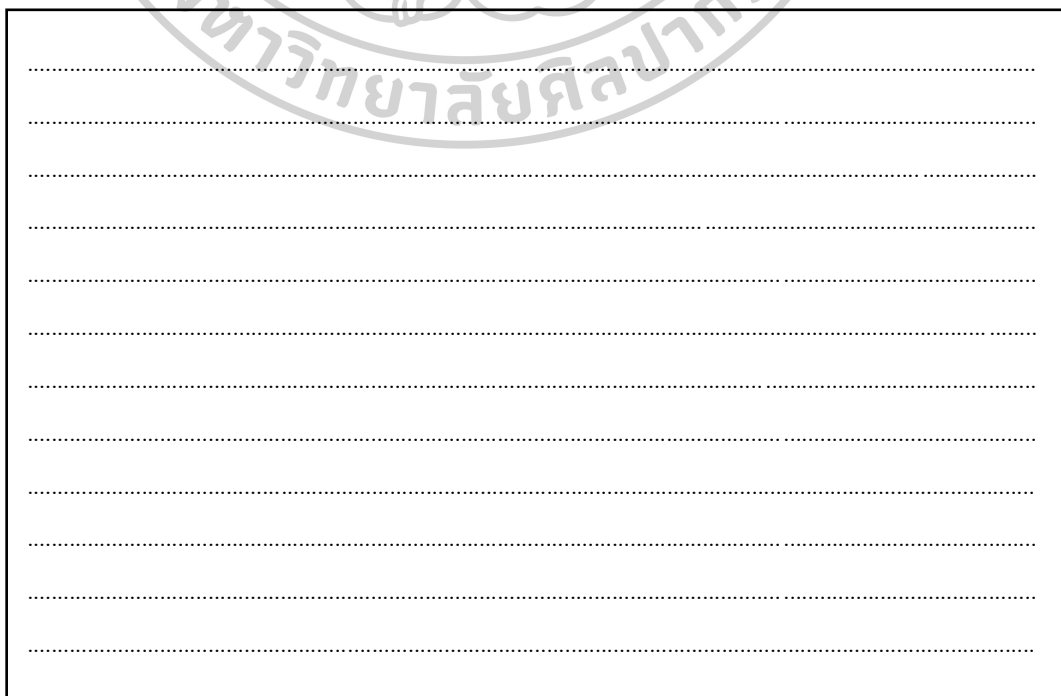
1. การรับรู้ปัญหา

คำชี้แจง ให้นักเรียนระบุปัญหาและพิจารณาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นว่ามีสาเหตุมาจากอะไรและมีผลกระทบต่อใครบ้าง อย่างไร (3 คะแนน)

2. การค้นหาวิธีการแก้ปัญหา

คำชี้แจง ให้นักเรียนเสนอแนวคิดวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายให้ได้มากที่สุด เพื่อสร้างทางเลือกที่หลากหลายในการแก้ปัญหา (3 คะแนน)

เกณฑ์การตรวจให้คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

ผู้ตรวจให้คะแนนพิจารณาคำตอบ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ตามคะแนนที่ตรงกับ
ความเห็นของผู้ตรวจมากที่สุด

องค์ประกอบ	ระดับคะแนน			
	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน	
1. การรับรู้ปัญหา	นักเรียนค้นพบข้อเท็จจริงหรือสาเหตุที่สำคัญจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น 3 ข้อ ขึ้นไป	นักเรียนค้นพบข้อเท็จจริงหรือสาเหตุที่สำคัญจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น 2 ข้อ	นักเรียนค้นพบข้อเท็จจริงหรือสาเหตุที่สำคัญจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น 1 ข้อ	
2. การค้นหาวิธีการแก้ปัญหา	การคิดหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายวิธีเพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม 3 ข้อ ขึ้นไป	การคิดหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายวิธีเพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม 2 ข้อ	การคิดหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายวิธีเพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม 1 ข้อ	
3. การเลือกวิธีการแก้ปัญหา	นักเรียนตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมและระบุข้อดี - ข้อเสีย 3 ข้อ ขึ้นไป	นักเรียนตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมและระบุข้อดี - ข้อเสีย 1-2 ข้อ	นักเรียนตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมแต่ไม่ระบุข้อดี - ข้อเสีย	
4. การสร้างสรรค์ความรู้	นักเรียนนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมพร้อมแสดงรายละเอียดทุกขั้นตอน	นักเรียนนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมพร้อมแสดงรายละเอียดบางขั้นตอน	นักเรียนนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมแต่ไม่แสดงรายละเอียดของแต่ละขั้นตอน	
คะแนนรวม <input type="text"/>				
เกณฑ์การประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์				
	คะแนน	9 – 12	หมายถึง	ระดับดีมาก
	คะแนน	5 – 8	หมายถึง	ระดับพอใช้
	คะแนน	4	หมายถึง	ระดับปรับปรุง

แบบสรุปลองค์ความรู้กิจกรรมแนะแนว
(Journal Writing)

Status ของฉัน	
<p data-bbox="300 568 756 645">สิ่งที่ฉันได้รับ</p>	<p data-bbox="1015 568 1471 645">นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน</p>

**แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิด
การจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริม
ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**

1. แบบสอบถามนี้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ
2. แบบสอบถามนี้ไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิดและไม่ประสงค์จะทราบว่าคุณตอบเป็นใครจึงไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อนักเรียน ทั้งนี้ให้นักเรียนพิจารณาและตัดสินใจตอบด้วยตนเองตามความเป็นจริงโดยพิจารณาจากเกณฑ์ระดับความคิดเห็น ดังนี้

ระดับ	ความพึงพอใจของนักเรียน
5	หมายถึง มากที่สุด
4	หมายถึง มาก
3	หมายถึง ปานกลาง
2	หมายถึง น้อย
1	หมายถึง น้อยที่สุด

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างขวามือเพียงช่องเดียว ตามระดับความพึงพอใจของนักเรียน

ประเด็นคำถาม	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
ด้านผู้สอน					
1. ผู้สอนมีความสุภาพและเป็นกันเองกับนักเรียน					
2. ผู้สอนมีการจัดกิจกรรมแนะแนวอย่างสนุกสนาน					
3. ผู้สอนมีความเข้าใจนักเรียน					
4. ผู้สอนจัดเตรียมสื่อและอุปกรณ์มีความเหมาะสม					
5. ผู้สอนมีการอธิบายความรู้เพิ่มเติมให้กับนักเรียน					
ด้านเนื้อหา					
6. เนื้อหาที่น่าสนใจและนำไปใช้ได้จริงในปัจจุบัน					
7. เนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับเวลา					
8. กรณีศึกษามีความน่าสนใจและเป็นปัจจุบัน					
9. กรณีศึกษามีความเหมาะสมกับเนื้อหา					
10. กรณีศึกษาช่วยเสริมทักษะการคิดและการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์					

ประเด็นคำถาม	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
ด้านการจัดกิจกรรมแนะแนว					
11. กระบวนการจัดกิจกรรมแนะแนวส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกกระบวนการคิดและตัดสินใจ					
12. กระบวนการจัดกิจกรรมแนะแนวมีการแลกเปลี่ยนมุมมองความคิดเห็นที่หลากหลาย					
13. การจัดกิจกรรมแนะแนวเปิดโอกาสให้นักเรียนทำกิจกรรมร่วมกัน					
14. การจัดกิจกรรมแนะแนวมีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้					
15. การจัดกิจกรรมแนะแนวส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ได้					
ด้านประโยชน์และความพึงพอใจ					
16. รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวช่วยให้นักเรียนสร้างความรู้ ความเข้าใจด้วยตนเอง					
17. รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล					
18. รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์					
19. รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวช่วยให้นักเรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้					
20. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวในภาพรวม					

ข้อเสนอแนะ

.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ว่าที่ร้อยตรีศุภศักดิ์ อ่อนสันต์
วัน เดือน ปี เกิด	กุมภาพันธ์ 2532
สถานที่เกิด	หาดใหญ่
วุฒิการศึกษา	พ.ศ.2557 สำเร็จการศึกษา ปริญญาการศึกษาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
ที่อยู่ปัจจุบัน	17/2 ถนนศรีประทุม ตำบลบ้านพรุ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90250

